శ్రీరస్తు.

జానకీపరిణయాఖ్యమిదంనాటకమ్.

హృద్యానవద్య కవితాచాతురీధురీణైః

శ్రీరామభద్రదీక్షితకవివరేణ్యైః

ప్రణీతమ్.

కాంచీపురం- ఈచ్చంబాడీ - శ్రీనివాసాచార్యేణ

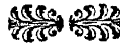
పరిశోధితమ్.

బెంగుళూరు

బ్రహ్మశ్రీ-వాజపేయం-వేంకటేశశాస్త్రిణాం

తనూజైః- శ్రీకృష్ణశాస్త్రిభిః

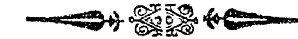
యనమదల - వెంకటాచార్యైశ్చ

వివేకకళానిధిముద్రాక్షరశాలాయాం

ముద్రితం విజయతేతరామ్.

1882 ఫిబ్రవరినెల.

ஜாநகீபரிணயநாடகம.

ప్రకటన.

ఇందువలన నెల్లజనులకు దెలియ జేయునది యేమనగా * జానకీపరిణయ నాటకమును కూడినవరకు అనేక ప్రాచీన ప్రతులనుకొని ముద్రించితిమి.

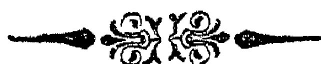
మరియు మాలతీమాధవీయ నాటకమునకును, సంకల్ప సూర్యోదయనాటకమునకును, వ్యాఖ్యానములతోడను, వైద్యనాధీయ్యమను ధర్మశాస్త్రమును, రంగనాధరామాయణమను ఉత్తరకాండ ద్విపద కావ్యమును, శ్రీమాన్ - విక్కిరాల- నరసింహాచార్యులుమొదలైన ఆర్యులచేరచియింపఁబడిన తిరునామములును, చెన్నపురి పెద్దినాయనిపేట గోవిందప్పనాయనివీధి (౯౮) నెంబరుగలగృహమునందుస్థాపింపబడియుండెడు వివేకకళానిధిముద్రాక్షరశాలయందుముద్రింపించుచున్నారము.గాన వలయువారలు సదరు ముద్రాక్షరశాలాధికారులకుగాని, బెంగుళూరు పెద్దపేట చౌకములో పుస్తకముల వ్యాపారముచేసే, బ్రహ్మశ్రీ - వాజపేయం-వెంకటేశ శాస్త్రుల్లవారి కుమారులు కృష్ణశాస్త్రుల వారికి గాని, వ్రాయించి తెప్పించుకొనవచ్చును॥....... ....*

---

* గ్రంథాక్షరములతో అచ్చువేస్తున్నాము.

விளம்பரம்.

இதினலனைவருக்குமதெரியப்படுத்துவதேதெனில்.

* ஜாநகீபரிணயநாடகத்தை கூடியவரையில் அநேக பிராசீனப்பிரதிகளைகொண்டு பரிசோதித்து அச்சிட்டோம்.

மேலும மாலதீமாதவீயநாடகமும, ஸம்கல்ப சூர்யோதயநாடகமும், வியாக்கியானங்களுடனும், வைத்தியநாதீயமென்கிற காமசாஸ்திரமும், ரஙகநாதராமாயணமெனகிற உததிரகாண்ட திவிபதையும, ஸ்ரீமானவிக்கிரால-நரசிமமாசாரியா முதலான ஆரியர்களால் இயற்றப்பட்ட திருநாமங்களும்சென்னப்பட்டணம் பெத்திநாயக்கன்பேட்டை கோவிநதப்பநாயககன்வீதி - கூ-வது - கதவிலக்கமுள்ள வீட்டில் விவேககலாநிதி முத்திராக்ஷரசாலையில் அச்சிட்டுக்கொண்டுவருகிறோம. ஆகையால்வேண்டியவாகள ஷை அச்சாபீசு அதிகாரிக்காவது; பெங்குளூர் பெத்தபேட்டைசவுகம் புஸ்தகவிபாபாரமசெயயும-ப்ரமஹஸ்ரீ, வாஜபேயம, வெங்கடேசசாஸ்திரிகள குமாரா ஸ்ரீகிருஷ்ணசாஸதிரிகளுக்காவது தெரிவித்து வரவழித்துககொளளலாம.

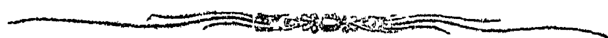
* கிரநதாக்ஷரத்திலும அச்சிட்டுக்கொண்டுவருகிறோம.

శ్రీహయగ్రీవాయనమః.

జానకీపరిణయనాటకే - ప్రథమాంక ప్రారంభః.

ప॥ సంసక్తానివ పాతుమానవనిషద్వ్యాహారమాధ్వీరసా
న్నస్మాష్టుణాం వ్రజసుందరీకుచతటీపాటీరరేణూనివ।
ఉన్మీలన్మురళీనినాదబహుళామోదోపసీదద్గవీ
జిహ్వాలీఢమళీకవల్లవశిశోః పాదామ్బుజం పాతువః॥

అపిచ॥ ప॥ శమ్యాకస్యరజః ప్రమృజ్యచరణేదత్తోమయాయావకో
నిర్మృజ్యస్తనకుడ్మలేచ భసితం పత్రాఙ్కురోనిర్మితః।
స్వచ్ఛన్దం విహరేతిజల్పితగిరం సాకూతమాళీజనం
దృష్ట్వా కేవలమాఘ్నతికుటిలయాదాక్షాయణీపాతువః॥

నాన్ద్యన్తే సూత్రధారః అగ్రతోవలోక్య॥

ప॥ ప్రవక్తా శాస్త్రాణాంభరతమతసిద్ధాన్తనిపుణ
స్సముత్కర్షస్థానం సరసకవితాయాః కవయితా।
ప్రపన్నానాం శ్రేయః ప్రగుణయతిపుత్ర్యైకసులభ
స్సమాజస్సాధూనామయమఖిలవంద్యశ్చభవతి॥

తదస్మై శ్లాఘనీయ గుణభూయిష్ఠాయ కులక్రమాగతా మభినయ విద్యాంభరతాచార్య మతానుసారేణ సాంప్రత ముపహరన్నాత్మానం కృతార్థయిష్యే॥

ఆకాశే కర్ణందత్వా భోభోస్సామాజికాః కింబ్రూథ॥

ప॥ సరళో యత్ర సందర్భస్సరసంచార్థబంధనం।
తన్నస్త్వయాభినేతవ్యం రూపకం నవనిర్మితం। ఇతి॥

ఆశ్చర్య మాశ్చర్యం॥

ప॥ మనోవృత్తిరియం తావద్యత్రానుషజతే స్వయం।
సమాజస్యనియోగోపి తత్రైతేనధినిర్మితం॥

నేపథ్యాభిముఖమవలోక్య ఆర్యే ఇతస్తావత్॥

ప్రవిశ్య నటీ। అంఅ ఎసంమి॥

సూత్ర॥ అపిశ్రుతమాజ్ఞప్తమార్యమిశ్రాణాం॥

నటీ॥ నిశ్వస్య। సుదంసుదం। కిందుతుహ్మభఇణీ ఏవ్వంతయం స సఞ్ఞంవాహాణి మింతంతావిదం మహాకంణ అంకమళిణీదుం వింణీదో ఓ ణ్ణామకుసీళవో మా ఆ ఏకళహంసవేసంకరి అదిహారింసదింతిసుణే మళిణీఏకహంణేంపింఖొమణోరహొహావింసదింతివా ఉళిహి॥ ఛాయా॥ అస్మిశ్రుతంశ్రుతంకింతుతవభగిన్యాఃపుత్రస్యకళహంసస్యోద్వాహ స్థాపితాం మమకన్యకాంకమలినీందుర్వినీతో మహామాయోనామ మాయయా కళహంసవేషంకృత్వా అపహరిష్యతీతిశ్రూయతేతత్స ఖిన్యాఃకథంనిర్విఘ్నోమనోరథోభవిష్యతీతివ్యాకులాస్మి॥

సూత్ర॥ అలంవిచారేణ।మాతఃఖలుబృహద్బాలోనామశై వలినీకళహంసయోః సంఘటనేప్రతిభూఃకృతః॥

ప॥ అస్తురూపంద్వయోస్తుల్యంతథాపికథయిష్యతి।
విద్యైవకళహంసంతంతస్మైదేశయథాదికః॥

తత్ప్రస్తూయతాంపరిషదారాధనాయామువేవ వసంత మధికృత్యసంగీతకం॥

సంప్రతిహి॥ ప॥ చంచూపుటేనవిదళయ్యనవంప్రవాళం పార్శ్వస్థి
ప్రణయినీమనువర్తమానః। పక్షానిలైఃపరభృతోయ
మళీన్విధూయకూజన్రసాలశిఖరైఃకురుతేవిహారం॥

నటీ। ఏంవహొదుకిందు జారిస ఆణంత అంఅమింసాణంతారిసరూవ సదిం ఏమఏణళంఖిఅది। ఛాయా। ఏవంభవతుకింతుయాదృశమాజ్ఞాః మిశ్రాణాం తాదృశంరూపకమన్వేషన్త్యమయానలభ్యతే॥

సూత్ర॥ విహస్య। కింతద్విస్మృతంభవత్యా।యదచిరనిర్మిత పరిణయంనామరూపకమధ్యాపితాసి॥

నటీ॥ సహావణం। దిఠరి ఆదాణిం అణుబోహిదాంహి అం ఎణజం సఖు కం వబిధంసక ఈమహాణుభావాదో జంణరామదింఖిఆదో ఉంపంణో అంణావా దోవి అచిదో రామభంథదమహీదో॥ ఛా॥ దిష్ట్యేదానీం అనుబోధితాస్మి ఆర్యేణ। యస్యఖలు కావ్యబంధస్య కవిః మహానుభావాద్యజ్ఞరామదీక్షితాదుత్పన్నోఽర్ణవాదివ చంద్రో రామభద్రమఖీంద్రః॥

సూత్ర॥ సమ్యగనుస్మారితం భవత్యా॥

ప॥ యస్యాస్తాతిమతిం మనీషిసదసి శ్రీనీలకంఠాధ్వరి
కోండాజ్యోతిషికశ్చ యస్య కురుతే సమ్మానమార్యైస్సమం।
యత్రానుగ్రహదృష్టిమర్పయతి చ శ్రీబాలకృష్ణో గురుః
సోయం దీవ్యతి చొక్కనాథమఖినా మక్రీతదాసః కవిః॥

పశ్యేదానీం॥ ప॥ విదితః కవిః ప్రబంధో రఘువీరచరిత్రవర్ణనపవిత్రః।
పరిషద్రసోన్ముఖీయం సర్వోయం భాగ్యపరిణామః॥

తద్గీయతాం తావత్॥ నటీ॥ తహేంతి గాయతి॥

ప॥ దాణిం ఖు వఉళమాళాఏ వేణిం ఖు ఇంధి ఆపసాహేఇ।
రమణం సపరిమళో జాఏ సురదందె సమం నివారేఇ॥

అవిఅ॥ ప॥ కీళారభసకిళంతాఓ పమదాఓ గవంఖపహణీదం
సిసిరం సమంబు సమణాదో మళఅసమీరం పసంసంది॥ అంణవిఏదం॥

ఛా। తథేతి గాయతి। ఇదానీం వకుళమాలయా వేణీం ఖలు స్త్రీ ప్రసాధయతి। రమణస్య పరిమళో యస్యాస్సురతాంతే శ్రమం నివారయతి। అపిచ॥ క్రీడారభసక్లాంతాః ప్రమదా గవాక్షపథనీతం। శిశిరం శ్రమాంబుశమనాన్మలయసమీరం ప్రశంసంతి॥ అన్యదప్యేతదిత్యర్థోఽత్రైభయవేపథుం నాటయతి॥

సూత్ర॥ ప॥ పశ్యామి తవ గానేన సభాం చిత్రార్పితామివ।
గర్వితవ్యే పికిమిదమకాండే భీరు వేపసే॥

నటీ॥ కిం ణ పెంఖసి ఏసో రంఖసో ఏంథ ఏంత ఆఅచ్ఛఇ। త్తా కుదో న వేపంమి॥

ఛా॥ కిన్ను వశ్యస్స్యేవ రా[illegible] త్రైవాగ[illegible] [illegible]తుర్థ
మి ఇత్యన్యతో గచ్ఛతి॥

సూత్ర। దృష్ట్వా ఆర్యే క భేషవ్యం। ఏవ[illegible] [illegible] స్య
భూమికామాదాయ రంగతలం ప్ర[illegible] భావ। తదా వామమ
రణ్యాయ సజ్జీభవావ ఇతి నిష్క్రాన్తౌ। ప్రస్తావనా॥

తతః ప్రవిశతి సారణ[illegible] ప్ర[illegible] [illegible] స[illegible]॥

అయం కిల సురాసుర వందిత చరణా[illegible] [illegible]స్వామినా
రావణేన మిథిలాం ప్రహితో [illegible] త[illegible] [illegible] [illegible]॥

ప్రవిశ్య శుకః। కథమార్య[illegible]॥

సార॥ అపి కుశలం [illegible] నియోగస్య। శుకః। యావదేతస్య
వానిదానీం క్వ ప్రస్థితః। సార। [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

సార॥ యథా శ్రూయతే హి దేవయజనసంభవా [illegible]
సారమయీ సీతానామ జనకస్య ధర్మ[illegible] స్తనయా। [illegible] అథవా
మను[illegible] [illegible] జనకరాజర్షి॥

శుకః॥ అహో తాదృశస్య [illegible] [illegible] [illegible] యమన్వ
యారంభః॥

అథవా॥ ప॥ పాంసు క్రీడా భవని [illegible] [illegible] సంభ[illegible] వరం
ప్రదశ తరుణీ బృందబం[illegible] [illegible] । [illegible] [illegible] సస్త
[illegible] చిత్తైవిధత్తే [illegible] [illegible]

సార। అస్త్వేవం।

శుకః। శ్రూయతామార్య తావదిహాగత్య ప్రస[illegible]॥

సార। కథయ

శుకః॥ ప॥ సా కన్యా భువనైకమంగళగుణా రామేను [illegible]
శ్రుత్వా తజ్జనకేన చాస్య సగతం [illegible] ప్రతిష్ఠాపితా।
కించానేన పరో[illegible] వసం గ్రహం [illegible] [illegible] తేన [illegible]
సస్వర్గ ప్రతిసర్గ సాహసనిధి [illegible] [illegible]॥

సార॥ సామవ[illegible]స్మ తం। అహో [illegible] యస్యైవ [illegible]
యదస్మత్స్వామిన్యాజీవం విదేహాధిపతో చ [illegible]ం తత

శుకః॥ ప్రస్థితశ్చ సమునిరాత్మనో యజ్ఞముపదిశ్య సపుత్రదారం దశరథముపనిమంత్రయితుం। జనకరాజోపి ప్రథమం నిమంత్రితః స్వానుజం కుశధ్వజం మిథిలాయా మవస్థాప్య యజ్ఞ దర్శన వ్యాజేన కన్యా సహితః కౌశికాశ్రమపదం గతః॥

సార॥ తదనేన తీర్థేన సీతా రామయోః పాణిగ్రహణం నివర్తయిష్యత ఇతి మన్యే। భవతు॥ ధాత ధాతా। రాజనిదేశమాచరితుం కౌశికాశ్రమమేవ ప్రతిగమిష్యామి। యత్ర స జనకః ప్రతివసతి॥

శుకః॥ ప్రతిగమనే కిం ప్రయోజనం॥ సార॥ మామైవం॥

ప॥ వంశే ధాతుర్వర్హతి జననం విశ్రుతా శ్రీ సమృద్ధి
ర్యస్యాస్యస్యాః కతమఖిలశ్శైఖరం శాసనం చ।
కన్యార్థీ చేదయమభిమతం కస్య నేదం॥

శుకః॥ తథాపి ప్రత్యాఖ్యాతుం ప్రభవతి నిజాపత్యచిత్తానురోధాత్॥

సార॥ క్షణం విచింత్య॥

ప॥ మాభూదవేక్షితమముష్య కులం సమృద్ధం కిన్న శ్రుతాని
చరితాన్యపి విశ్వజేతుః। దేవం విహాయ దశకంఠ
మకుంఠసత్వం సీతా కథం రతిమదత్త మనుష్యపోతే॥

దీర్ఘం నిశ్వస్య। తదిహావిఘటనీయః ప్రథమంపి ధేహారాజకన్యాయాః దాశరథౌ స్నేహానుబంధః। ఘటనీయశ్చ పునరస్మత్స్వామినః॥

శుకః। నహీదం సంభావ్యతే।

సార। తత్క ఇవాభ్యుపాయస్సీతాధిగమే భవతీతి। చింతాం నాటయన్॥ సహర్షం॥ ప॥ మాయారామవపుర్ధరేణ విభునా సా విప్రలభ్యాధునా
యద్గృహ్ణాతి హరేణ వా కుహనయా వారాత్తు సా సుందరీః।
ఐశ్వర్యం పరిణేతురూర్జితమథో దృష్ట్వా ప్రహృష్టాం సుతాం
గృహ్ణన్ ప్రీతిముపాగమిష్యతి వరే మాహేశ్వరే మైథిలః॥

అతః కౌశిక వేషేణ విద్యుజ్జిహ్వేన రామవేషో రాజా జనకసమీపం ప్రవేశయితవ్యః॥

శుకః॥ ఆర్య సాధు మంత్రితం। అపి చేదానీమయోధ్యాం ప్రతిగతస్య త్రిశంకుయాజినః పుత్రిణః బ్రాహ్మణస్య ప్రత్యావృత్తి విఘటయితవ్యా।

సార॥ వత్సయుక్తముక్తంభవతా। తచ్చపునరార్యాం తాటకామ
తరేణకశ్శక్నోతిసాధయితుం॥

యతః॥ ప॥ బలంనాగసహస్రస్యధారయంతీనిశాచరీ।
నిగూఢాప్రహరేదేవవ్యక్తాపిస్త్రీతిమోక్ష్యతే॥

తదత్రభవాన్ తాటకాంనియుఙ్క్తాం అహంతుదేవాయవృత్తాంత
మిమంనివేదయిష్యామీతినిష్క్రాంతః॥

సార॥ పురోవలోక్యసవిస్మయం। కథంస్మృతమాత్రసన్నిహితా
సేయమార్యాతాటకా॥

యైషా॥ ప॥ ఆంత్రాకల్పవలత్ప్రరోధరభరవ్యావిద్ధమేఘచ్ఛటా
సృక్వస్థామిషగృధ్నుగృధ్రగరుదాస్ఫాలోచ్చలన్మూర్ధజా।
వ్యాదాయాననమట్టహాసవికటందూరేణతారావధా
త్రిస్యశ్నిద్ధపురంధ్రిబృందరభసోన్ముక్తాదుపాక్రామతి॥
తతఃప్రవిశతియథానిర్దిష్టాతాటకా॥

సార॥ ఉపసృత్య। ఆర్యే ప్రణమామి। తాటకా। కహంసారణోతాదీహఓ హోహూ। ఛాయా। కథంసారణః। తస్మాద్దీర్ఘాయుర్భవ॥

సార॥ క్వప్రస్థితాసి॥

తాట॥ కోసిఅమ్మోహసిణో ఆదేణపరసురామేణ మహేసురేణ వంధిదం సమాహే సురంసమహారా అరసవఅణాదో జంణ వింఘోణకా దంప్రెంతి వుంతఅమారిఅమతిదు। ఛాయా। కౌశికమహర్షేః దాయాదేన పరశురామేణమాహేశ్వరేణ ప్రార్థితస్యమాహేశ్వరస్యమహారాజస్యవచనాత్ యజ్ఞవిఘ్నానకర్తవ్యాఇతిపుత్రంమారీచంమంత్రితుం॥

సార॥ విహస్య। అహోతుత్రబంధోః గాధిసూనోరుపాయజ్ఞతా। అద్యే। యజ్ఞఇతి వ్యపదిశ్యసీతారామయోః పాణిగ్రహణంనిర్వర్తయితుంజనకకౌశికయోరయమారంభః॥

తాట॥ కీరిసోవవదేసో। సార। మహారాజస్తామర్థయిష్యతీతి॥

తాట। జఇఎంవ్వ అహంఎం వమహారాఅణిమింతజాణక్కిఓహారింస॥

సార॥ మామైవం। ప॥ బలాదపహృతా సీతా నానురజ్యేద్దశాననే।

శైవప్రీత్యాచజనకేతచ్చనానుమతంవిభోః॥

కించ॥ ప॥ హఠాత్కృతాయారంభాయాశ్శాపేనహిమవత్తటే।

అనిచ్ఛంత్యాబలాత్కారోనశక్యోరక్షసాంప్రభోః॥

కింతుకర్ణేఏవమితికథయతి॥

తాట॥ సహర్షం। తాదదాణీంణిఉణంతుఏమంతిదం॥

ప॥ ఎంవింఅదసకంఠంసహంధసీదాపడింసది।

విప్పళంభంపఉంజంతాణంవిప్పళంభోవిజుంజఇ।

ఛాయా॥ ఏవంచదశకంఠస్యహస్తేసీతాపతిష్యతి। విప్రలంభప్రవృత్తా నాంవిప్రలంభోపియుజ్యతే। అహ్మంవిమంరొముమంగణంతేసుహంపసుంతెసా ణుఅరంతంమహేసిమారిఅంకరిఅవావాదఇంసంతుమంవిళంకాఉరంగము అమహారా అంపంధావెహి।ఛాయా।అహమపిమధ్యమాగణంనక్తంసుఖప్రసుప్తంతంమ హర్షింసానుచరం మారీచంకృత్వావ్యాపాదయిష్యే । త్వమపిలంకాపు రంగత్వామహారాజంప్రస్థాపయ॥

ఇతినిష్క్రాన్తా॥

సార॥ ప॥ తాటకాయాస్సహాయార్థంజయస్యానియమాదితః।

మాయీచతత్రమారీచస్సానుగఃప్రేషయిష్యతే॥

ఇతినిష్క్రాంతః।మిశ్రవిష్కంభః॥

తతఃప్రవిశతివిద్యుజ్జిహ్వేనసారణేనసహదశాననః॥

దశా॥ప॥ దృష్ట్వాజనకాత్మజేతికుతుకంధత్తైదృశాంవింశతి

ర్బాహూనామపిసాతథైవరభసాదాలింగితవ్యేతిమే।

కింతస్యాహృదయాయనాభిరుచితంరూపంధిగేతాదృశం

హాకష్టంన్నపశోరపిస్వయమతోధత్తేవ్యమాస్తైవపుః॥

అపిచ॥ ప॥ సీరధ్వజేసహజమప్రకటయ్యరౌక్ష్యంమాహేశ్వర

ప్రణయపాలనమాత్రతోమే । కన్యానిమిత్తమనుకర్షణ

మనహంవేషమాణః కథంబతసహాత్రపయోర్విళ్లితవ్యః॥

సార॥ మహారాజమానహనిరిత్యలమావేగేన॥

వ॥ దిక్పాలైరపియః క్షుణ్ణోదమయంతీస్వయంవరే।
అపూర్వః కిమయం పంథా యేనత్వమపియాస్యసి॥

విద్యు॥ సపుళకోద్భేదం। స్వగ। దిక్పాలై రిదమయంతీ రాజ్ఞా ప్రార్థితా పినలబ్ధేతి జానకీ॥

ప్రకా॥ వ॥ రఘుశిశుపరతంత్రం మేదినీకన్యకాయా
స్త్వయిహృదయముపాహైశ్చక్యతేనోపనేతుం।
తవచజనకరాజేతాదృశం ప్రేమసఖ్యా
తదయమృజురముష్యాస్సంగ్రహేపశ్యపంథాః॥

దశా॥ భవత్వేవం తావత్। అనతిలంఘనీయం మయావోవచనం। సారణాతదేహిపుష్పకముపానయ ప్రస్థానాయ॥

సార॥ యదాజ్ఞాపయతి దేవ ఇతినిష్క్రమ్యపుష్పకేన సహప్రవిశ్య మహారాజవిమానమిదముపనీతం॥

విద్యు॥ వ॥ ఏతద్దిగ్విజయైకసాక్షిభవతస్త్రైలోక్యబందీగురు
శ్వాసోచ్ఛేదవిభిన్నవణావళీపర్యంత ముక్తాకరం।
అస్ప్రష్టం నిజపుష్పగంధమిళనత్రాసాన్నభోవాయునా
మాయామేఘనిగూఢమంబరతలాదభ్యేతియానంపురః॥

దశా॥ దృష్ట్వాసామర్షంవిహస్య అయిమద్యేదుర్బల ఇవచోరవృత్తిమనురుంధన్నధునాదశకంధరోయంఅపూర్వ ఇతిమయి విస్రంభాదివస్వయమప్యపూర్వతామవలంబతేమిమానమిదం॥

తథాపి॥ వ॥ అదూరవినివర్తిత గ్రహవిమానమప్రాంజలి ప్రణమసుర
మస్తుతిప్రవణసిద్ధవిద్యాధరం।అదృష్టరజనీచర స్తనితమిశ్ర
దివ్యాంగనాకరప్రహతడిండిమధ్వనియాదేతదాస్తేపురః॥

విద్యు॥మహారాజమామైవం।అభిమతరూపపరిగ్రహవశీకృతాయాస్సీతాయా నిర్వ్యూఢైకరగ్రహణమంగళమహోత్సవేనందితేచజగదీశ్వరవరలాభేన జనకరాజేభవత్ప్రభావపరితోషితయాకన్యయాసహైవ ప్రతిపృష్టేచమహారాజేభవిష్యతిపునస్తాదృశమేవవిమానమిదం పుష్పకం। తదారుహ్యతాం దేవేన। దశా। విద్యుజ్జిహ్వేనసహ విమానారోహణంనాటయతి॥

సార॥ పశ్య మహారాజ పశ్య॥

ప॥ అంతఃప్రాపితకూర్మనక్రమకరోన్నాంభోనిధిస్పందతే
ధత్తేమండలమేష రత్నముకురచ్ఛాయోదురుచీనాంపతిః।
వాతశ్చందనవల్లరీకిసలయస్పందావధిర్దృశ్యతే
లంకాయాశ్చలితేబహిష్పదమపిస్వామిన్ విమానేతవ॥

విద్యు॥ కిమిదమాశ్చర్యస్థానమేతస్య కైలాసశైలసముత్క్షేపసాహసికకందుకక్రీడావినోదస్య కారాగృహకుటుంబీకృతజంభద్విషద్వినిర్వహణమాయాధురంధరస్య దశకంధరస్య॥

దశా। సవిషాదం।

ప॥ కైలాసాద్రిర్భుజబలమభివ్యక్తమాసీత్పురస్తాద్
క్ష్వేలానామపిచపురతోదర్శితశ్శస్త్రసారః। యుక్తో
స్మాభిస్తదయమధునావ్యక్తమవ్యక్తస్యాన్యో
మాయావేషగ్రహణపటిమామైథిలస్యాగ్రఏవ॥

సారణ తదిదానీం త్వరయతాం విమానరాజః॥

సార॥ రాజన్ కన్న పశ్యతి భవానుత్పతనవేగమేతస్య॥

ప॥ పశ్యోపర్యువరోహతీవశిఖరిస్థూలోడుచక్రం సభూ
రేషభూతసముద్రవేష్టితమధోవిభ్రశ్యతీవక్షితిః।
పాషాణద్రుమవల్లరీపరివృతౌపూర్వాపరాద్రీపున
గ్రభ్రేణాతస్సమరేఖతామివజవాద్వ్యక్తం సమాజగ్మతుః॥

విద్యు॥ అయమేకతమవతీర్ణా... ఏవ... మేకోత్పాతనేన ప్రజానాం... నస్యపచేళిమ ఫలభరపరిణద్ధముగ్ధబహులితం తరుణతరుసంఘమండితపర్యన్తమహీతలం ప్రశాన్తమృగపక్షిగణాకీర్ణం పరిసరాంతర్యాం పుణ్యమిహ మహాశ్రమపదం కుశికనందనస్య॥

యదిదానీం॥ ప॥ గిరికటకకరోరగ్రావసంఘట్టశీర్య
న్నిబిడచటులనీరాలీభవానీరకుంజా। వనకరికరకేళి
క్లిష్టనాళీకనాళామదముఖరశకుంతాదృశ్యతేకౌశికీయం॥

దశా॥ సారణం ప్రతిసోత్కంఠం॥

ప॥ ఆకంఠాంబునిమగ్నతాపసశిరశ్చంచజ్జటామండల

[illegible]

ఆకాశాదవయాదిశావతరతు క్షోణీమిదం పుష్పకం యత్రావాతి
ధుతాంబుజో జనకజానిశ్వాసరమ్యోనిలః॥

సార॥ మహారాజయుధాభిమతమవతీర్ణమిదం పుష్పకం। తతో యావదహం గాహమానాస్మాదస్మిన్నేవ విచిత్రరమణీయే కౌశికీతీరే॥

సర్వేపి విమానావతరణం నాటయన్తి॥

దశా॥ యావదస్మదాగమనమిదమదృశ్యమత్రైవ తిష్ఠతు॥

సార॥ అతః పరమస్మాభిస్తిరస్కరణీప్రభావాదనాలక్షితశరీరైరా క్రమితవ్యాన్యామిభాగాః॥

ఒకతే॥ ప॥ నీరంధ్రధూపనివహాః పరితస్తరూణాం శాద్వలా
చర్మకుశవిష్టరసాంద్రమూలాః। గేస్యాశ్రమం కథయతీవ
మునేః ప్రకృష్టం శాఖాభిరుజ్జ్వలమృగాజినవల్కలాభిః॥

దశా॥ యుక్తమభిహితం సారణేన। యదస్మాభిరిహానిభృతమభివల బధ్యాకింవదంతీ॥

విద్యు॥ చక్షూంషి మీల్యతిరస్కరణీవిద్యామభిధ్యాయతి॥

దశా॥ పర్యంతేదత్తదృష్టి కావేతౌ సమిత్కుశపాణీ వటినౌ ఇవిత ఏవాభివర్తేతే॥ సార॥ భవితవ్యమేతాభ్యాం గాధిసూనోరంతేవాసిభ్యాం॥

(తతః ప్రవిశతో ద్వౌ వటినౌ.)

ఏకః॥ అహం అద్య భగవతా సాకేతం ప్రతిష్ఠమానేన కులపతినా కుశికనందనేన ప్రాగవదగ్నిపరిచర్యాధర్మమగ్నిశరణే నియుక్తోస్మి। అతః ఖలు కౌశికీతీరే సమిత్కుసుమాహరణాయ గచ్ఛామి (ఇతి పరిక్రామతి)॥

ద్వితీయః॥ ఓయేదానీం మహారాజజనకపురోధసో గౌతమనందనస్య మహాత్మనః శతానందస్యాజ్ఞయా సమిత్కుశమాహృత్య తత్రావసతిరుపగంతవ్యా మహారాజజనకస్య (ఇతి) పరిక్రామతి॥

సఖే సర్వం కథానకం కథయ। కియంతి దివసాని మహారాజజనకః కౌశికాశ్రమే వాసం నివత్స్యతి॥ ప్రథమః॥ యావదస్మత్కులగురోః యక్ష్యమాణస్య పరిసమాప్త్యా తావదవభృథమహోత్సవః॥

దశా॥ సారణ విశ్వామిత్రశతానందశిష్యావిమౌ। తదనయోశ్శ్రోతవ్యానీమాని ఏవ విస్రంభజల్పితాని॥

సార॥ కిన్న పశ్యసి మహారాజ తిరస్కరిణీవిద్యాప్రయోగం విదుషజ్జిహ్వాస్య। తన్నః కుతో నిలయనం॥

వశా॥ సహషణం॥ అహెూవిద్యాప్రభావః। నకేవలం
పశ్యత। నశ్రుణోతిన వచనాని॥ విద్యు॥
ద్వితి । సఖ్యవ్రతకథమధ్వరవిధ్వంసి షురజనీచ
తేభగవాన్ కుశికనందనః॥ సఖ్య॥ సఖెదేవవ్రతశ్శృణు తావత్॥

వ ॥ ప్రతిప్రదిపన్నిమ్న స్రోతసద శేషబహిరాణముణావ
ప్రసక్తసుణవణానధ్వనితపూంణానాకర్ణాధ్వనః।
అపస్యకేలరుష్యతస్స్వ పేత్యసత్యాత్మితిం
క రేంకరమాంమ్ప్ర కర్ణకమలభూరురోధక్రుధః॥

తత్తపస్యమహాతపోనిధేః గాధిసూనోః కియతీపునరీ
రాఇతిః భిషికా॥

విద్యు ॥ సారణఅపిశ్రుతంవిప్రవటోవణచనం॥ సార ॥
మహారాజేన కౌశికస్యవిః ధమాం విప రీ మారీచః
విద్యు॥ ఉపపన్నమిదం। యతః।

వ॥ సకృత్వా
సకృదపి
బలమ
వ॥ సన్నే
వ ॥ మారీచస్యభవానేవమాయాబలమిహాన్య నః।
విద్యుజ్జిహ్వా జాన తిహ్యాహిం రేవపదాన్యహెూః॥
దేవ॥ సఖే మహాతపోనిధిరితియుక్తమాప భవాన్।
పశ్యయతస్యకులపతేరాశ్రమపదె॥

వ ॥ శుండాలెనసలీలమేపకళభోవక్త్రాగ్రన్మ్యణాళోజ్జ్వలజృంభా
రంభవికస్వరాన్యగవతెదంష్ట్రాంకురాన్ కషతి।
ఏషావత్సతరీచమాతరిత్యణాన్యత్తుంగతాయాం
క్వచిద్వీపిస్యాపరికందరస్థితజుషస్తన్యంపయశ్చాష॥

కించ ॥ వ॥ పిత్రాభ్యాంవిక్రీతంపశుమివపరిత్రాతమ
నందీనందనపమకరంతందిశిదిశి । శునశ్శేఫయామా
మశుభాన్మోచితవతోమునే
విద్యు॥ నజానాని ప్రసవటుకస్మారచస్య మా ఒల తేత ఎవ మాహ

సార ॥ భగవత్కో దోషః సర్వేజనాస్స్వజనం ప్రశంసన్తి॥

విద్యు ॥ అస్తి స్వదంభన రేవం మారీచే॥

సత్య॥ ప ॥ త్రేతాగారమలక్షితః ప్రవిశతి వ్యాపాదయన్ ఋత్విజః

స్రుగ్భాండాని భినత్తి ఖాదతి పశూన్ గృహ్ణాతి హవ్యశేషం హరన్॥

భీమభ్రూకుటిదర్శనైస్సుమనసాం స్త్రీణాం విధత్తే భయం

మారీచోయమశక్యశాసన ఇతి ఖ్యాతస్స నక్తంచరః॥

సత్య। అతఏవ నిశ్శంకమాహారిష్యమాణాన్ ఋషీన్ ప్రతియుద్ధాయ దశరథస్య ఇక్ష్వాకుకులనాథమానేతుమయోధ్యాం గతః కులగురుః॥

సార ॥ సాధు సంవృత్తం॥

ప ॥ జామదగ్న్యముఖాద్దేవస్సర్వనాయాన్నివార్య నిత్ .
సర్వంతద్విస్మృతం హన్త రాఘవో జితవాన్ మునిః॥

విద్యు॥ సారణ కింతే విప్రవటో మారీచస్య వచస్యమర్షః। గుప్తమంత్రః ఖలు కుశికనందనః॥

సార॥ కిమనేన గోపనేన కుశికనందనస్య। యద్భార్గవముఖేన దేవం ప్రతిప్రార్థనాం శిష్యోపి స్వస్యాజానాతి॥

విద్యు॥ స్వజనస్య స్వస్తి స్మభిప్సన్ తుమ ఇతి విప్రసంభాషాయ। యదుక్తం భవతా జనక స్తుతిం పరోపసంగ్రహణే ప్రవృత్తోభూన్నృపవానితి॥

సార॥ విహస్య। బలవానితి తేన జానాసి ప్రవృత్తో గాధిసూనుః పశ్యతు భవానస్య విక్రమ విజృంభితం॥

ప ॥ నిర్వాస్యస్వజనం నిహత్య తురగాన్ సిద్ధ్యస్య చస్యందనం
ఛేదాకృత్యచ కార్ముకం రణముఖే దూరేణ విద్రావితః।
వాసిష్ఠస్య జనిత్రై గవా ఖలు శక స్తేనాభి సైన్యైర్నికై
దీనో యః ప్రయయావపురా తపసతుం సోయం బలీ కౌశికః॥

శేష॥ ప॥ శ్రూయతే స్య రాజర్షేర్వృత్తింశ్చ యత్ప్రవర్తేతాః।
ఋశ్యశృంగ చరో ర్భానాత్ వ్రత స్థాయీతి॥

సత్య॥ ప॥ తేషా పి మహాత్రైజా రామో రతిరం పితుః।
స్వకులంహారిపఘాతానాం శ్రూయతే గుణవత్తరః॥

దా॥ సాక్షేపం ... మహావిప్రవటుః॥ విద్యు॥ మహారాజజన

శ్రుతిస్తాదృశీ॥ సార॥ అతఏవజానక్యా అస్మిన్ ప్రేమాభినివేశః। అతఏవచ మహారాజేనజిష్ణుకీతంజానకీపరిణయాయతాద్రూప్యం॥

దేవ॥ సశిరఃకంపం। జానామిమహారాజ జనకస్య పరిసరే రామేతి నామానుగుణమసావామ్రేడితగుణగ్రామోగురుణా గౌతమనందనేన॥

తథాహి॥ ప॥ వీరోవిశ్వజనప్రియశ్శమధనశ్శౌర్యైకవాన్
క్షాత్రంధర్మమముత్రభూరిఫలదంసంభావయన్నాత్మనః।
ధర్మజ్ఞశ్శుచిరుజ్ఝితానృతకథోదీనానుకంపీపటు
ర్ధీమానస్త్రవిశారదోవిజయతేరామోజగన్నాయకః॥

దశా॥ సరోమాంచం। స్వగతం। కిమేతద్గుణవర్ణనంపరమార్థతస్స్యాత్॥

ప్రకా॥ యత్కించిత్ప్రలపితం జనకసన్నిధౌరాజ పిండోపజీవినో గౌతమదురపత్యస్యవిప్రపటురనువదతి॥

విద్యు॥ ససంరంభం। పశ్యసారణపశ్య॥

ప॥ స్వస్యామాతురుపేత్యనక్తమకరోద్యశ్శీలభంగంశఠో
దుర్దాంతస్సచిరాయయేనమఘవాకారాకుటుంబీకృతః।
ఏతస్మిన్నుపకుర్వతిప్రథమత స్తుత్యేపిలంకేశ్వరే
రామంమైథిలసన్నిధౌబతకిమిత్యస్తౌదహల్యాసుతః॥

సత్య॥ అత ఏవగుణనిధావస్మిన్ రాఘవేస్వయమనురక్తాం సీతాంస మ్మన్యతేజనకఇతిమన్యే॥

సార॥ హంతదురాత్మనాదాశరథింప్రశంసతానేన పరాం కోటిం నీతస్సీతాయాస్తస్మిన్ననురాగః॥

దశా॥ ప॥ రామానురక్తాసీతేతివచోమర్మభిదేకతః।
అన్యతస్మరనారాచాశ్శృణ్వతస్తత్కథాంమమ॥

విద్యు॥ సకోపనిశ్వాసం। అహల్యాతనయఏవ ఘాతయితవ్యః ప్రథమంతాటకేయేన।పశ్చాదన్యే॥

అథవా॥ ప॥ స్తోతాస్తవీతునిశ్శంకంయత్కించిద్గౌతమాత్మజః।
శృణ్వతస్స్వామినస్సఖ్యాజనకేనకథంస్థితం॥

దేవ॥ ఏవమేవైతత్। హంతురామప్రశంసాపరమస్మద్గురుం ప్రతివదత్యేవంమహారాజః। సత్య। కథమివ। అస్యేసాదరమాకర్ణయంతి॥

దేవ॥ ప॥ అస్తురామోక్షకాంక్షా నసకచ భవాన్।
అర్కేన్దుకులస బంధోయు ప్రేష ఘు॥
విద్యా॥ సాధుజనకసాధు। సమ్యగ్వ్యవహారం దశా, అ
యం॥ సార॥ కథమేష ఘటతేకన్యాలాభమహారాజ॥
సత్యా॥ కుతఏతత్। దేవ॥ దేవమహారాజచర్చ॥
యత్క్రియే॥ ప॥ కాంతుత్యర్థ యుగం సహాస్యే న్యాగ మిలతి।
కేకసీసూనుస్తేంక కాక్షిరియా॥
తతశ్చ॥ ప॥ కన్యామథ తేయద్ భవనప్ర ద
న త్రావిశ్వసృజస్సుధామమద స్తై వా॥
తాం స్మై ఘునందన కస్య ంపాతు కథంకన్యా
దద్యాం నేతికథం వయమిలచ కేయధ నా వల॥
విద్యా॥ యుక్తముపన్యస్తం జనకేన శతానందాయ। దశా। స
గద్గదం। సఖేసీరధ్వజమాస్తుతే క్లేశః। కింతు వక్తే యథ వేయం॥
సార॥ మహారాజనహి భవాన్ జరూపే కన్యాంయాచ। ఆ
ఘుకుమారవేషేణ తాం పరిణేష్యతి॥
సత్యా॥ విహస్య। కిమిదముక్తం మహారాజజనకేన। శ్రూయతాం తావత్॥
ప॥ కపిప్రవరకేతుగోపురవకవ దోర్ద్వాశతి న నిశాచర॥
పదచతుష్టయం చాస్యతి। అ ఘుసీమ నస్స్వ న చ స్తాం
పురాకథం సదశకంధరో భువనభీమదోర్ద్విన॥
దశా॥ సరోషం। దురాత్మనో స్య ప్రవటః కంటమవదు మి
త్థాయ ద్వాభ్యాం నివారితః సైష॥
విద్యా॥ ధిఙ్మాథ నైజ్ఞా నాసి॥
ప॥ నిష్పర్యాయనివేశితా గుళిశతిప్రవహ్నిపర్యంతభూ
బంధో దంచితపంకరా చలధురాదీన్యక్షజా వి॥
అస్యత్రేస్యదుమాస్వయం కృప ష్వంగ ప్రవ్యాప్య స్మై డ
ప్రక్రాంత స్తుతిసాక్షి రాక్షసప తెర సైగు నా ంకుశం॥
దశా॥ సవినయం। విద్యుజ్జిహ్వే పుష్పం। కే స్తుస్య ఖ
స్తావకతాం నామ। కథయామి ప్రస రేషల్। ప్రరాకిం ఘోరేతపసి ప్రైమ నస్య॥

ప॥ కనకకలశలేనశైలకన్యాకుచతటసంగతకుంకుమాంకేన।
సకరుణమమృతస్మేరాపరాంగంత్వయిగిరిశస్తపస్యేః చంద్రమౌళిః॥

దేవ॥ సత్యవ్రత కిముచ్యతే। క్వచిత్కస్యచిత్ప్రతాపస్ఖలనం దోషాయ॥

దశ॥ సాక్షేపం విహస్య। కథమస్మత్ప్రతాపస్ఖలనం॥

ప॥ వాలీనామకపిస్తుకక్షనమయాయోద్ధుంబలీతిభ్రమా
దాహూతోమమబాహుసారమవిదన్కక్షేసమామగ్రహీత్।
ముష్ట్యాఘాతవిఘూర్ణితస్తదనుమామున్ముచ్యసఖ్యం
వ్యధాన్నోవేత్తిస్ఖలితప్రతాపజనితత్ర్యాయంకళంకోమమ॥

సార॥ మూఢాఃప్రకృతయోలంకేశ్వరస్య ప్రతాపంనజానంతి॥

ప॥ క్షిపతిగగనేకైలాసంయోజవాద్దశభిఃకరైర్దశభిరితరైస్తం
భ్రశ్యంతంప్రతీచ్ఛతిలీలయా। భువనజయినోరక్షోనేతుఃకిమస్య
పురఃక్షమఃపరిగణయితుంవాలీనామప్లవంగకులాధమః॥

సత్య॥ దేవవ్రతతవాలమిదానీం లంకేశ్వరకళంక సంవరణేన॥

ప॥ రేవాయాంఖలుపంచభిర్భుజశతైరుద్ధ్వాప్రవాహంబలా
దన్యైర్గంబరవేణికర్షణపయోవిక్షేపకేళీపరైః।
స్వచ్ఛందంవనితాజనంరమయతాప్రాగర్జునేనాగతో
మధ్యేయుద్ధమదేనకిందశముఖోనీతోనకారాగృహం॥

దశ॥ అహోదురాత్మా త్రిశంకుయాజినోమునిపాశస్య శిష్యస్తద
నురూపంప్రలపతి। తదయంభక్షయితవ్యోరాక్షసానాం॥

దేవ॥ తత్తిష్ఠతుశ్రూయతామిదం॥

ప॥ యస్మిన్విస్మితదేవదానవకుల ప్రక్రాంతసందర్శన
క్షిప్రోన్మోచితఘోరనారకగతప్రాణిప్రణీతస్తవే।
ముంచత్యుత్కటమట్టహాసమభితోవిద్రావితాశ్వాసరా
త్త్రిభ్రిష్టంజహాసుర్యమంనిశిచరావర్ణ్యేస్సకింరావణః॥

విద్యు॥ సాధుదేవవ్రతసాధునందనిర్యోక్తివచనేన॥ సార॥ నకేవల
మయం। అపితుయస్యాయంశిష్యః॥

దశ॥ ప॥ మన్యేజనకసంబంధియఃకశ్చిదపిమేప్రియః।
చంపకస్యానుషంగేణసంపుటోహ్యధివాస్యతే॥

సత్య॥ కిమనేనావయోః వృథావాక్కలహేన। అతిక్రామతిసమయః గురుకులమేవగచ్ఛావఇతిద్వావపినిష్క్రాంతౌ॥

దశా॥ వయమపి కౌశికీ తీరపరిసరారణ్యాభూషణేనానేన సహకాకానసేనప్రచరంతః స్తత్ర తత్రప్రవృత్తిముపలభమానాజానకీజన్మసూచిసుకృతభాజనం జనకరాజముపసర్పావః॥

ఇతరౌ॥ యథారోచతేమహారాజాయ। ఇతినిష్క్రాంతాస్సర్వే॥

ఇతిజానకీపరిణయనాటకేప్రథమాంకః.

అథద్వితీయాంకప్రారంభః.

తతఃప్రవిశతి।అత్రిరనసూయాచ॥

అత్రిః॥అనసూయేసమాహూతోస్మి యత్న్యమాణేనమహర్షిణా కౌశికేన। సంప్రాప్తశ్చభవత్యాసహైవతదీయమాశ్రమపదం। కింతుజనసమమిహాగతాయాఃవత్సాయాఃకిముపహారావస్థితాయాః॥

అన॥ నన్వస్తికిలమమవశేదేవైదర్భత్వంచీనాం శుకమంగరాగయయోఃకిలధారణేయత్నురాత్మసాదితజిణతోపికులపాలికాజనోనలభేతతర్యం। నముంచేతనైసగిణకంశీలంచ॥

అత్రిః॥ఉపపన్నమేతత్॥ శ్రుణుమఃకిలజానకీందశాననఃప్రార్థయితుముద్యుక్తఇతి। పురతోవలోక్య। కేయంకరాభ్యాముపనయతిసరసామలినీదళానిమృణాళానిచ॥

అన॥ భవితవ్యమనయాను చరితయానామ సఖ్యావిదేహతనయాః। అతోమన్యే మదనానలేనవా ప్రోఘాతపలంఘనేనవా బలవదస్థా జానకీతి॥

అత్రిః॥ స్మృతిమభినీయ। మదనానలెనైవ। యతః। దృష్టంపియాసమాధిస్థేన॥

ప॥ జనకనృపతికన్యాజాతునిద్రాంభజతి
స్మరమివరుచిరాంగం వీరమాలోక్యరామం।
అరతిరఖిలకృత్యే చేతసాతద్గతేన
శ్రయతిసహచరీభిః పాలితాపుష్పశయ్యాం॥
భవతుజనకసమీపమువతావదుపగచ్ఛావ ఇతినిష్క్రాంతౌ॥

శుద్ధవిష్కంభః

తతః ప్రవిశతి సారణేన విద్యుజ్జిహ్వేన చ దశాననః॥

దశా॥ ప॥ యదీయం సౌందర్యం జనయతి రతేరప్యవమతిం।
యయా చావిర్భూతం జనకనృపతేర్దేవయజనాత్।
మమ ద్రష్టుం శక్యా యువతిరియమద్యేతి మనసః।
పరీణామః కోపి స్ఫురతి ననుహాసార్ద్భుతమయః॥

తదిహ సారణ కథయ కతమేన పథా కౌశికాశ్రమవాటముపగచ్ఛామః॥

సార॥ నన్వనేన దక్షిణతో వికంకతాటవేరుత్తరతః కింశుకారణ్యస్య॥

విద్యు। మహారాజ ఇత ఇతో భవాన్। సర్వే పరిక్రామంతి॥

దశా॥ సారణ కిమస్తి కౌశికీతీరేపి నందనవనం। సార। నహి। ౨॥

ప॥ రసాలానామంతర్మదకలరణత్కోకిలకులం సమంతాదున్మీల
ద్వకుళముకుళామోదభరితం। ఘనస్నిగ్ధచ్ఛాయక్రముకకదళీ
శీతలతలం నను ప్రీతిం ధత్తే నవమిదమృషేరాశ్రమపదం॥

విద్యు॥ అహో రామణీయకం మునేరాశ్రమస్య। ఇహహి॥

ప॥ పక్వాని ప్రచ్యవంతే క్రముకవిటపినాముచ్ఛ్రితానాం ఫలాని స్పందంతే
రాజరంభాః ఫలభరనమితా వాతిమందానిలోపి। సందృశ్యంతే
విపాకచ్యుతమధురఫలవ్యాప్తమూలా రసాలాభారేణామీ
ఫలానాం యువతికుచభరస్పర్ధినో నాళికేరాః॥

నేపథ్యే॥ జావచింతళేహణణిమింతం పిఅసహీసీళవదీచింతసంభారం ఆణేదుగదా। సుఅరిదా అసిసిరోవఆరణిమింతం ణళినీపంతాఇ। తదో ఆరహీఅ విఅణంతి కరిఅ బళిఅం ఖుమంమమహో బాహేఇ। కాగఈ॥ ఛాయా। యావచ్చిత్రలేఖననిమిత్తం ప్రియసఖీ శీలవతీ చిత్రసంభారమానేతుంగతా। సుచరితా చ శిశిరోపచారనిమిత్తం నళినీపత్రాణి। తత ఆరభ్య విజనమితి కృత్వా బలీయః ఖలు మన్మథో బాధతే। కాగతిః॥

దశా॥ ఆకర్ణ్య॥ ప॥ నినదః పికాంగనాయాః కబళితమాకందకందళ
కషాయః। ఆకర్ణ్యతే రతిపతేః కల ఇవ భోగావళీపాఠః॥

సార ॥ మహారాజనాయమభివ్యక్తవర్ణరమణీయః శివికశబ్దః । అపి తమస్యాశారికావ్యాహరతీతి॥

పునర్నేపథ్యే ॥ భఅవంకుసుమాఉహఎంకవారంఆ శెంఖలిహిందత పిఅఅణదంరూణతదోమఎ తుహకిదెపాణావిసంజఅది । తాఖణమెంతమరి సెహి॥ ఛా ॥ భగవన్కుసుమాయుధ ఏకవారమప్యాలేఖ్యలిఖితం ప్రియజనందృష్ట్వా తతోమయాతవకృతె ప్రాణావిసృజ్యంతే । తస్మాత్క్షణమాత్రం మర్షయ॥

దశా ॥ ఆకర్ణ్య। కాచిదియమవిసోఢప్రియతమవిరహపరవశావిల పతితపస్వినీ । తత్పరితోవిద్యస్యతాంకేయమితి॥

ప ॥ నవిశిష్యతేయదుక్తిర్మధకలపికశారికానినదాత్।
రూపేణచభవితవ్యంతస్యాస్త్రైలోక్యరుచిరేణ॥

సార ॥ యదాజ్ఞాపయతిదేవఇతి పరిక్రమ్యపునఃప్రవిశ్య । సవిస్మయం। మహారాజనక్వాపికించిదస్తియేనేదంవ్యాహృతం। దశా। సాశ్చర్యం । స్వయముత్థాయ విలోక్య । హంతనకించిదత్ర । కథమేతత్ । మహాదిదమాశ్చర్యస్థానం॥

పునర్నేపథ్యే ॥ ణింకరుణోమ అణోమసాణుఅ అపంధిదొవిబాహెఇ॥ ఛా ॥ నిష్కరుణోమదనోమాంసానునయంప్రార్థితోపిబాధతే॥

సార ॥ అహోపునరపినిరాలంబావాణీ॥దశా॥హంతకథమనభ్రాసుధావృష్టిఃవిద్యు। అచింత్యమహిమాహితపస్వినామాశ్రమవ్యాపారః॥

పునర్నేపథ్యే॥

సరణంఅంజవిసవా । ఛా। శరణమద్యవిషంవా । సవేగఆకర్ణ్య। నిశ్చితేయమస్మాదృశామదృశ్యాకాచిదుత్కంఠితావిలపతి ॥ ప్రవిశ్యపటాక్షేపేణ। మృణాళనళినీపత్రహస్తాసుచరితా। హంళొమాఎంవ అసొహణంభణ। ఛా । సఖిమైవమశోభనంభణ ॥ తతః ప్రవిశతి కిసలయశయనోపవిష్టాసీతా । పిఅఅణముహచదదం సణసుహంవా। ఛా। ప్రియజనముఖచంద్రదర్శనసుఖంవా॥ ఇతిమూర్ఛతి। సుచరితా। హంళొసమంససహి॥౨॥ఛా।సఖిసమాశ్వస॥౨॥ఇతినళినీదళేనవీజయతి॥

దశా॥ ప ॥ సానూనంసళినేతుషాప్రియాజనంవ్యాహృత్యమోహంగతా
యేనాళీనళినీదళేన సహసాతాంవీజయత్యంతికే।
ఏనాంద్రష్టుమనంగతాపవిధురాంభాగ్యంనమేవర్తతే
యద్వాకింవ్యసనేనవజ్రమణిరప్యస్యాస్స్ఫుటేదీక్షణే॥

సార॥ సాతునదృశ్యతేసహచరీతు దృశ్యేత ఇతిమహాదిదమాశ్చర్యం॥

విద్యు ॥ క్రమేణతదపిజ్ఞాస్యామః॥

సుచరితా॥హంధి॥ అదిభూమింగదోసేసదావో। తాబాణచందణపంక వరసేహింసించమి। ఛా।హాధిక్॥ అతిభూమింగతోస్యాస్సంతాపః। తస్మాదిదానీం చందన పల్లవరసైస్సించామ్యేనాం ఇతికరాభ్యాం చందన పల్లవానినిష్పీడయతి॥

దశా ॥ ప ॥ చందనకిసలనికరస్సఖ్యాఃకర[illegible]పీడితోనూనం।
వపుషోమృగశాబాక్ష్యా మార్దవముపహృతమనేనేతి॥

సుచరితా ॥ నిషిచ్య। హళాదెసుహంఅదీఏదెచందణరససిసేఅ॥ ఛా। సఖితేసుఖాయంత్వేతే చందనరససేకాః। సీతా। కిధంచి[illegible]స్స। కెంతి అకాళేఎంపసహింతి ఆఆసఆరిణీహోహి। ఛా। కిమనంతంకాలమేవం సఖీనామాయాసకారిణీభవామి ॥ సుచ ॥ హళాదాణింతుహావల్లహొ ఆఆమిణిజ్జఈ ఆఅమిస్సదంతసుణీఅది। ఛా। సఖీదానీంతవవల్లభొ ఆగామిని నే ఆగమిష్యతీతిశ్రూయతే॥

సాం ॥ కింపునరస్యావల్లభః। దశ। యఃకృతపుణ్యః॥

సీతా ॥ అంజణ్ణుజీవతీ ఎఆఆమిదిణపత్థణిజ్జం। ఛా, అద్యాపిజీవం త్యాఆగామిదినంప్రార్థనీయం॥

దశా॥ ప ॥ యేనాయముత్పలాక్ష్యాః క్షణమవ్యవిషహ్యవేదనోమదనః।
సతుధన్యోపినధన్యోయదేవమస్యాముదాసీనః॥

సుచరితా॥ హళా మాఏంవ। ఆళేంఖళిహిదవంళహందంసణేణ[illegible] అదివాహేఅఉ। ఛా। సఖిమైవం। ఆలేఖ్యలిఖితంవల్లభ[illegible] నమతివాహ్యతాం॥

తతః ప్రవిశతి చిత్రసంభారహస్తా శీలవతీ॥ శీ॥ హలా ఏదం చింతఫళఅఇమె చింతసంభారాఓ॥ ఛా॥ సఖి ఏతచ్చిత్రఫలకం ఇమే చిత్రసంభారాః । ఇత్యర్పయతి। సుచరితా। కహం వి ధైరం గణ్హిఅ ఆళిహదు పిఅసహీ। ఛా। కథమపి ధైర్యం గృహీత్వా ఆలిఖతు ప్రియసఖీ ॥ సీతా॥ నాట్యేన చిత్రఫలకం గృహీత్వా గాత్రస్తంభం నాటయతి॥ సుచ॥ హలా కింపి చింతేసి। ఛా। సఖి కిం చింతయసి। శీలవతీ। సుఅరి దె కిం పుంఛిదం జో మహాణుహావో సేవిణఏ దసిదో మఅణేన । ఛా । సుచరితే కిం ప్రష్టవ్యం । యో మహానుభావః స్వప్నే దర్శితో మదనేన॥

సారణః ॥ మహారాజ దిష్ట్యా వర్ధసే। త్వామంతరేణ భువనేషు కోన్యో మహానుభావః॥ దశా॥ అస్తి మే కుతూహలం। ఉపర్యపి పశ్యామః॥

సీతా ॥ ప ॥ ముంతాళంజా గురుఈగహిదధీరంతణేపఆసేణ।

జరదేళ హీహిం దాణిపుంణఖిణ మెంతదా ణేణ॥

ఛా॥ ముక్త్వా లజ్జాం గుర్వీం గృహీత్వా ధైర్యం ప్రయాసేన । జ్వరతైలభస్వేదానీం పుణ్యం తు క్షణమాత్రదానేన। ఇతి కథంచిల్లిఖతి॥

దశా॥ ప ॥ యథా రేఖాన్యాసో విమలమధురశ్చిత్రఫలకే
దృశోః ప్రత్యాసంగాదవికలగృహీతః ప్రతిపదమ్।
తథాకర్ణాగ్రాహ్యాః కమలదృశమేనాం ప్రియతమం
లిఖంతీమాలేఖ్యే కథయతి మృదుః కంకణరవః॥

సీతా॥ హలా సుఅరి దె దుంళహజణ లేహణం పఆసేణ కిం పఓఅణం తి లంజఇ మే హిఅఅం। ఛా। సఖి సుచరితే దుర్లభజనలేఖన ప్రయాసేన కిం ప్రయోజనమితి లజ్జతే మే హృదయం॥ ఇత్యశ్రూణి ముంచతి॥

దశా॥ నూనమియం రోదితి॥ ప ॥ యదనుఝ్ఝితలోచనాంజనావిగళత్యాష్ఠకపోలకుంకుమః। అరవిందపరాగరూషితభ్రమరశ్రీరయమశ్రుశీకరః॥

సుచరితా। హలా అళ్ళోదణేణ। సుళహో ఎవ్వ సొజణో। ఛా। సఖి అలంరోదనేన। సులభ ఏవ స జనః। సీతా। ముఖముత్సృజ్య పునర్లిఖతి। శీలవతీ। అపవార్య। హలా సుఅరి దె పిఅసహీ ఎబళ్ళత్తో ఎంవ తం సిజణే అహిణి

వెసా। జఛ్ఛి ఇదకవోళమండళిసుమరిఅసుమరిఅవకిపిదగుళదిళిహిఅళిహిఅ హరిసపంఫుంళెహిళోఅణెహింణిఙర్ఝూఅఇ। ఛా। సఖిసుచరితె ప్రి యసఖ్యాఃబ లవానేవతస్మిన్జనేభినివేశః । యత్పులకితకపోలమండలం స్వేదక్లిన్నా ప్రకంపితాంగులిదళం లిఖిత్వాలిఖిత్వాహర్షప్రఫుల్లాభ్యాంలోచనాభ్యాం నిధ్యాయతి।సుచరితా। జహసివిణవిదిఙ్గోతహళిహిందం వోంఙగెఅహిళి సా। ఛా। యథాస్వప్నే దృష్టస్తథాలిఖితవ్య ఇత్యస్యా అభిలాషః॥

దశాననః॥ ఆకర్ణ్య।హృదయకిమస్థానేచపలమసి।పశ్యపురస్తాదప॥

సీతా॥ విలిఖ్యచిత్రందృష్ట్వా।ఆత్మగతం॥

ప ॥ కిదోంరసామళ్గాకంణత నివిఙరరంతణయణంతో ।
అదిదీహపీవరభుఓకహవిసాఏంవ తారిసాళిహిదో॥
ఛా॥ కువలయశ్యామలాంగఃకర్ణాంతనివిష్టరక్తనయనాంతః । అతిదీ ఘఃపీవరభుజఃకథమపిస ఏవ తాదృశో లిఖితః॥

సహర్షం। సంస్కృతమాశ్రిత్య। ఇదమిదానీం॥

ప ॥ పాణౌకార్ముకమాకలెయమిషుధీపాశ్చాత్యయోరంసయో
ర్గృష్మస్తోకమురస్థలేకటితటే మౌంజీమయీం మేఖలాం।
కించాహంవదనారవిందమధుపశ్రేణీమనోహారిణీ
మస్యస్మశ్రుపరంపరామభినవాంకుర్యాంకపోలస్థలే॥

ఇతిపునర్లిఖతి॥ దశా॥ చిత్రందృష్ట్వానిశ్వస్యఆత్మగతం।కపటమిదమస్య థావతఽతే। హృదయవృథా లేమనోరథః॥

సీతా॥ విలిఖ్య। చిత్రగతంనాయకంప్రతి। అంజలింబధ్వాస సంస్కృ తమాశ్రిత్య। అయికాంతసంప్రతిహి॥

ప ॥ మయిమలయసమీరోవర్షతీవస్ఫులింగాన్ అహహహిమకరోపూ
మన్నాసించతీవ । కిమివమకరకేతోఃకమఽవస్యేకరోంఽం
కథమపితదహంతేనాథనోపేక్షణీయా॥

అపిచ॥ మానసఇత్యర్థోక్తే। ఆత్మగతం। కహంఅశెంఙ్ఖకఅపి అఅ ణపరమంథోంతిగంణ్ణిఅమఏవిమూఢా॥ ఉవాళంథుపఉంతే। ఛా॥ కథమ

లేఖ్యగతమపి ప్రియజనం పరమార్థ ఇతి గృహీత్వా మయా విమూఢయా ఉపాలబ్ధుం ప్రవృత్తం॥ ఇతి సంవరణం నాటయతి। శీల। విహస్య। సావసేసవి అతుహ వఅణం॥ ఛా॥ సావశేషమివ తవ వచనం। సీతా। సలజ్జం। హళా ణకి విఅవసింసఇ। ళిహిదో ఎంవ సో జణో॥ ఛా॥ సఖి। నకిమప్యవశిష్యతే లిఖిత ఏవ సజనః। సఖ్యౌ చిత్రం దృష్ట్వా। అన్యోన్యం ప్రతి। సహి జహా చింతగ అంస ఏదం సఆకిదీ తహా మం జెఏ ఇదో పి అసహీఏ అహాణివెసాం తి॥ ఛా॥ సఖి యథా చిత్రగతస్యైతస్య ఆకృతిస్తథాన్యో ఉచితః ప్రియసఖ్యా అభినివేశ ఇతి॥

నారదః। దృష్ట్వా సాశ్చర్యమ్॥

ప॥ ఏతత్పద్మదళేక్షణం ముఖమిమౌ బాహూ యుగవ్యాయతౌ
వక్షోభాగమిదం భుజాంతరమయం మధ్యః ప్రకామం తనుః।
సామ్రాజ్యోచితచిహ్నముద్రితమిదం ద్వంద్వం పునః పాదయోః
కో నామైష జగత్త్రయేపి న పురా దృష్టః పుమానీదృశః॥

దశ॥ ఆత్మ॥ ప॥ నవకువలయదామశ్యామమస్యేదమంగం
ఘటయితుమలమక్ష్ణోరుత్సవం విద్విషోపి।
ప్రకృతిరియముదారా సాధుభిః శ్లాఘనీయా
కథయతి చ మహత్త్వం దుర్లభం యాపరేణ॥

ప్రకాశం॥ పశ్య విద్యుజ్జిహ్వా చిత్రలిఖితం॥ విద్యు॥ దృశ్యత ఏవాయం। యం కిల॥ ప॥ మహాత్మానం బ్రూతే యుగళమరుణాంతం నయనయో
రురోభస్మస్తోకచ్ఛురితమథవర్ణీతి వదతి।
యువానం వ్యాచష్టే విరళముద్భురశ్మశ్రు వదనం
కరః కోదండాంకః కథయతి చ రాజన్య ఇతి నః॥

సీతా॥ సుఅరిదే పెంఖదు హెబాదీ। ఛా। సుచరితే పశ్యతు భగవతీ। ఇతి చిత్రం దర్శయతి। సుచరితా। విహస్య। హళా కిం ఏ పెంఖదీఏ। జఇ సో పి అజణో ఏదసం పెంఖఇ। తదో తుహ కరకమళం సపారతోసి అరఅణకడఅం అవముంచెఇ। ఛా। సఖి మయా పశ్యంత్యా కిం। యది స ప్రియజనః ఏతత్సర్వం పశ్యతి। తతస్తవ కరకమలస్య పారితోషికం రత్నకటకమవముచ్యతే॥

దశా॥ సత్యమాహ సుచరితా॥

యతః॥ ప॥ న రేఖాస్సాంకర్యం దధతి న చ వర్ణవ్యతికరో
నివేశైరంగానామపి న వసభావో న వివృతః।
కిమన్యచ్చైతస్యాం జనితమివ చిత్రే శుచితయా
తదస్యా వైదగ్ధ్యం జయతి జగదానందయతి చ॥

శీల॥ సుఅరి ఏకహాభణామి। పిఅసహీఏ కరకోసల్లం పెంఖిఅ తుఏ పుఢమం ఏవ్వ సేహాంథే కడఅజుఅళఅమోచిఅం॥ ఛా॥ సుచరితే అహం భణామి ప్రియసఖ్యాః కరకౌశలం దృష్ట్వా త్వయా ప్రథమమేవాస్యా హస్తే కటకయుగళమామోచితం। జత్తాదకోసి ఏ[illegible]రం[illegible]ంధ జాణఈఏ హాంథే ఆముచెహింతి తుహ హాంథే సమంపిదఆసి। జం సిరంఖిసదకరణో [illegible] మణీ॥

ఛా॥ యత్తాతకౌశికేన రత్నాభరణం జానక్యాః హస్తే ఆమోచయిష్యతీతి త్వహస్తే సమర్పితమాసీత్। యస్మిన్ రాత్రిసాంధ్యంకరణో నామ మణిః॥

దశాననస్సారణశ్చ శ్రుత్వా పరస్పరం ముఖమాలోకయతః॥ విద్యా। విహస్య। శ్రుతం చ శ్రోతవ్యం విదితం వేదితవ్యం। ఇయం న సీతా అయం చ రామః। యా అస్మాభిర్నదృష్టా। [illegible] యా [illegible]భిహితః॥ దశా। కిమియమేవ వైదేహీ ప్రణయావతారదుర్లలితో రా[illegible]కః। సామగ్గం చిత్రే ప్రతి॥

ప॥ మా గర్వం వహ రఘువంశప్రాంసనత్వం నై[illegible]
ప్రణయపదం వపుర్మమైతి। మారీచ[illegible]
మత్ప్రియ ముక్తస్తవ ఖట్వాడ్వి[illegible]॥

సారణః॥ మహారాజ పశ్యతు భవాన విస్మయం కౌశికస్య। [illegible]స్యై రాత్రిసాంధ్యం కరణమణిఘటితం కటకమర్పితవాన్। నూనమనేన స్పష్టమాత్రామే నామ పహరిష్యతి భవానితి తర్కితం భవేత్। విద్యా। ఏవమేతత్। అభిజ్ఞః ఖల్వయం తు త్రియ బ్రాహ్మణః॥

దశా॥ ఆకాశేకలత్వ్యం బధ్వా స క్రోధహాసం। [illegible]॥

ప॥ స్రష్టుం ద్యాం చతురోసి నాభిభవితుం మా[illegible]
రంభాం స్తంభయితుం త్వమాసి నవ [illegible]
శక్తస్త్రాతుమసి త్రిశంకుమాలసం వక్త్యే [illegible]
తన్మన్యేమయి విప్రయాచ [illegible]॥

సార॥ ఆః కిముచ్యతే మహాఘనశ్చేష్టసే ఇతి। మృత ఏవాయం॥ దశా। సోత్కంఠం। తత్తిష్ఠతు జానకీం ద్రష్టుముపాయశ్చింత్యతాం। సార॥ దృష్టఏవమయా। దశా। సోత్సాహం కథమివ। సార। కర్ణే ఏవమివేతి కథయతి। దశా॥ విహస్య। నిపుణముపక్రాంతం। భవతు భవానయోధ్యకమునివేషేణ కటకగ్రహణాయ। సార। తథేత్యయోధ్యామునివేషేణ ప్రవిశతి। అయోధ్యకో హా మధ్వపరిక్రాంత్యా విహ్వలోస్మి। భోః॥ ౧॥ సంభావయతు మాం ఛాయాదానేన వ్యజనపవనదానేన వా। ఇతి మూర్ఛాం నాటయతి॥ విద్య॥ దేవ సారణస్య కౌశలం పశ్య॥ ౧॥

ప॥ బద్ధశ్లథపింగజటః స్వేదకణక్లిన్నభస్మపుండ్రముఖః।
నిశ్వసితి దండపాణిర్వ్యాకులకృష్ణాజినోయమృషిః॥

సీతా॥ ససంభ్రమం। అఓంఝుఒంతి సుణీఅది। తాసు అరిదా సంభావేహిం బంహణం॥ ఛా॥ అయోధ్యకక్షిశ్రూయతే। తస్మాత్సుచరితే సంభావయ బ్రాహ్మణం। సుచరి। ఉపసృత్య। బంహణ వింసమి అను। ఛా॥ బ్రాహ్మణవిశ్రమ్యతాం। ఇతి నళినీదళేన వీజయతి। మునిః। చక్షుషీ ఉన్మీల్య। ఉజ్జీవితోస్మ్యహమకారణవత్సలయా భవత్యా। సుచ। అత్త। దింరిఅళంధసంణో బంహణో॥ ఛా॥ దిష్ట్యాలబ్ధసంజ్ఞో బ్రాహ్మణః। ప్రకా। క్రోధః। కుదో ఎంవఅ అమిఅది॥ ఛా॥ కోభవాన్ కుత ఏవాగమ్యతే। మునిః। అస్తిఖలు దశరథస్య రాజర్షేః ప్రథమసూనుః। సీతా॥ ససంభ్రమం। కింతంస॥ ఛా॥ కింతస్య॥ దశా॥ సాభ్యసూయం। తాటకయా మారీచేన వినిపాతితః। సుచ। బంహణ ఉవరికహేహి॥ ఛా॥ బ్రాహ్మణ ఉపరికథయ। మునిః। శుష్యతి మే జిహ్వా॥ దశా। విహస్య। కింన దీర్యతే విపక్షకథనేన। సీతా। సావేగం। ఎసో అంపి అవంతుకామో వి అవింసణ॥ ఛా॥ ఏష అప్రియం వక్తుకామ ఇవ దృశ్యతే। ఇతి విషాదం నాటయతి॥

శీల॥ హా బంహణం సజళపాణదావం దేహి। సుణు మో సెసవివఅణం ఛా॥ సఖి బ్రాహ్మణస్య జలపానం నివర్తయ। శృణుమశ్శేషమపి వచనం॥ సుచ। నళినీపత్రపుటేన నదీజలమాహృత్య దదాతి। మునిః। నపిబామి స్త్రీజనదత్తముదకం। సీతా॥ సాస్రం। సంచ జళపాణంవిమ హాపిస ... బంహణో

తాదుంశహంపిఅఅణంసజీవిదతంకెమి॥ ఛా॥సత్యం జలపాంసవిముక్తోపి పత్న్యా
బ్రాహ్మణశ్శస్త్రాస్త్రలాభం ప్రియజనస్య జీవితం తర్కయామి। మునిః॥ స్వ
గతం।న కేవలంతస్యా। కింతుకౌశికస్యాపితదభిమానినః॥ ప్రకాశం। అలమా
వేగేన। సత్యముదకంనపి బామిస్త్రీజనదత్తం ప్రవక్ష్యామి॥ సుచా॥ అవ
ఉవరికహేంపి॥ ౨॥ ఛా॥ భగవన్ ఉవరికథం॥ సీతా॥ ... అజ
శణంసవా అమిఅంసవాఅిదరెచింఇ॥ ఛా॥ ఇదానీంఖలుమే హృదయం
లనస్యవా అమృతస్యవా అంతరేతిష్ఠతి॥

మునిః॥ నూనమిదానీమీదృశస్య మమదర్శనేన ప్రియ ...
శోచిష్యతి॥ విద్య॥ సోపహాసం। న కేవలం తౌ। కింతువిరుద్ధ ...
సర్వాపిరాత్రుసజాతి॥

సీతా॥ కిఇమిణావల ణెనసమాఉళంస మేహిఅఅంసి॥ ... నేనవ
చనేనసమాకులస్యమే హృదయస్య॥ శీల॥సంచఏసోరంఖసో। ...
హీఎఉంవెఅికరిఅ ఉవరినకహెంఇ॥ ఛా॥ సత్యమేవ రా ...
యసఖ్యాః ఉర్వ్వీకంకృత్వా ఉపరినకథ ...॥

మునిః॥ సభయం।స్వగతం।కథంవిజ్ఞాతోహమనయా। ...
శ్శంభావ్యతే।ప్రకాశం। తస్యాహంప్రియసఖో రామభద్రస్య॥
దశా॥ విహస్య।...స్సందేహః। యేనతంఘాతయితుంప్రథమ ...॥

సీతా॥ ఎ॥ఏ నాశఅసాసంస॥ ఛా॥ ఏతదపినాలమా ...॥

సుచ॥బహుణకహెంహి॥౨॥కిఏవంధఆఅమణెవఓఅ ... ...
ణకథయాకథయ। కిమత్రాగమనే ప్రయోజనం॥

మునిః॥సర్వంకథయిష్యామివః॥నఖలుదశగ్రీవపత్ను ...

సీతా॥ స్వగ॥ సంచఏసోతంసపిఅజణంసఅంభ ...
ఛా॥ సత్యమేషతస్యప్రియజనస్యాభ్యంతరః। ... సు
...రిదెదసంగీవోణామకోఏసో॥ఛా॥సఖిసుచరిత్రైదశగ్రీవో ...॥

దశా॥ సరోషం। ధిఙ్మూర్ఖే త్రైలోక్యవిజయినం ...

మునిః॥ ప॥ హరాద్రేరుద్ధర్తా హరిహయకిరీటాంచితపదః
కరోరస్కంధాగ్రప్రకటహరిచక్రవ్రణాంకిణః।
ప్రతాపో యస్యాసౌ త్రిభువనవిధాతుర్భగవతో
దశగ్రీవో యం వః కథమనవతీర్ణః శ్రుతిపథం॥

సీతా॥ సామపణం। కిం ఇమిణా సెగుణకహణేణ। జం సిరంఖసొంతిస అల్లోఅంసమహత్తోఉవంకోసో॥ ధా॥ కిమనేనాస్య గుణకథనేన। యస్మిన్ రాక్షసఇతి సకలలోకస్య మహానుపక్రోశః॥

దశా॥ సముఖభంగం। విద్యుజ్జిహ్వ శ్రుతం శ్రోతవ్యం॥ విద్యు॥ అత ఏవాస్యావశీకరణేతస్య రామభద్రస్యరూపగ్రహణం వినా నపశ్యామ్యుపాయాంతరం॥ దశా॥ అశక్యమిదం రావణస్య॥

పశ్య॥ ప॥ యుక్తం కిం వరవర్ణినీం వరయితుం యా నానురక్తా స్వయం
తస్యాస్సంవననాయ హంత నృపశోః కింధత్తుణా మహార్ణవపుః।
ఆబాల్యాదపి యస్స ఖాకిముచితస్తద్వ్రపలంభో ధవా
కింవా మే విని పాత్యమానయ శసః కామో సురోద్ధుంకుమః॥

విద్యు॥ మహారాజకిము కాండేవిశ్లభోసి॥

ప ॥ యదస్తి వంచనా నామతద్ధి నః కులజీవితం।
తదాలంబ్య గృహీతేయం క్రమేణ వశమేష్యతి॥

సుచ॥హళా సీదివదికిం ణ జాణాసి। సొళికెసురోజిమహంవ హావితాదజణఓపిఅస హోంతి పససదో చింతఇ॥ ధా॥ సఖి శీలవతి కిం న జానాసి। నలం కేశ్వరః యం మహాప్రభావం తాతజనకః ప్రియసఖి ఇతి ప్రశంసన్ తిష్ఠతి॥

దశా॥ అత ఏవ ఖలు మయా స్నేహాస్పదం సంధ్యతే జానకీ॥

శీల ॥ బహుణసుమరియో సోదశంగీఓ। అహోణఎదంసపంఖవాదిణిఓరంఖసీఓ। కిదుఎసా జాణఈ అహంఎసా అఎదాఎసహీఓ॥ ధా॥ బ్రాహ్మణస్మారితస్స దశగ్రీవః। వయం నైతస్య పక్షపాతిన్యో రాక్షస్యః। కింతు ఏషా జానకీ అహం ఏషా చ ఏతస్యాస్సఖ్యౌ॥

మునిః॥ హంత। ఏషా జానకీతి సమ్యగవనితలం నిరీక్షతి॥

క॥ భఅవం దాణింభణవింసంధ ॥ ఛా ॥ భగవన్నిదానీంవిస్రబ్ధం
బహుంజదికుసళభణింసదితదొజాణఈ తుహహుంధ్ధే రఅణకడ
రితొసియిం దావఇంసఇ॥ ఛా ॥ బ్రాహ్మణయదికుశలంభణిష్యతిత
వహస్తైరత్నకటకయుగళంపారితోషికందాపయిష్యతి॥
ని॥ స్వగ॥ యదర్థోఽయమారంభః॥ప్రకా॥కిమన్యద్భణితవ్యం॥
వేగం॥ కిఉవరదోమంఝువళొఅంస అళంకారో॥ ఛా ॥ కిమపర
లోకస్యఅలంకారఃఇతిమూర్ఛతి॥
న్యా॥ హళాజాణ ఇహసహీజణవంచ ళెహభూళొఅ మంగళదీవిఎ
రఅణువంటమాణిం సహీఅణంఉంఝిఅణింకరుణాఏతుఎ అఇరపరి
దొరహవంళహంసతంసఎంవఅణుంపఆణివవసి॥ఛా॥సఖిజానకి
వత్సలే హభూలోక మంగళదీపికే ఎతావంతంకాల మనువర్త
జనంత్యక్త్వా నిష్కరుణయాత్వయా అచిరపరిచితస్య మనోరథ
స్యైవానుప్రయాణంవ్యవసితం।ఇతిరుదితంనాటయతః॥
ని॥ కథమస్థానేమహానాతంకః॥శ్రోతవ్యంమేవచః॥
॥ హళాసమంససహీ॥౨॥సుణుమోసెసవి॥ఛా॥ససమాశ్వస॥౨॥
షమపి॥ సీతా॥ సమాశ్వస్యమునింపశ్యతి॥
॥ స్మగఎవగామమూతిఃకౌశికవధపాత్వదీయపుణ్యేన।
అనేష్య తెదినేస్మిన్ప్రహర్షితవ్యేకుతశ్శోకః॥
తా॥ విహస్య। అయిసారణమునిర్భవన్నపి కథమనృతంవదసి। దశ
జిహ్వానేతిఘరితవ్యం॥
న్యా॥ హళాడింరి అవంధసి ॥ ఛా ॥ సఖిదిష్ట్యావర్ధసె॥
తా॥సహర్షసంభ్రమముత్థాయసారణహస్తయోః కటకద్వయం
కందదాతి॥
విస్మయం॥ప॥విద్యుద్భిఃప్రకటితకుంకుమప్రభాభిః
కింవిష్వక్ప్రవితతమభ్రసర్వ్యపేతం।నిష్టప్తద్రుత
కనకద్రవైరిదానీంలిప్యంతేయదవనిరంబరందిశశ్చ॥

హంతకథమేవత్ ॥ ప ॥ ప్రఖ్యాపటుర్మిలితామపికథంచిదన్నీలయ
న్నయాంపదహాసుప్రయేతశ ఇతోపిద్విగ్విలశంఅం।
తటిచ్ఛురివనిమిర్గతా మమహీతావదగ్రేపథూ
రనన్యసులభాకృతిర్జగతికాచిదాలక్ష్యతే ॥
నేపథ్యే ॥ ప ॥ అవేక్షితుంకౌశికయజ్ఞముగ్రప్రాప్తోనసూయా
సహితోమహర్షిః । అతిథిక్రియాఘ్యోర్జనకః
కుమారీమామంత్రయత్యస్యహావందనాయ ॥

శీల ॥ దింరిఆపి అసహీఎడుంతరుంతరపి అదింసఇ । చిరకాలపురంధి
ఆపుంణదసణా ఖుభఅవదీఅణసూయా ॥ ధా ॥ దిష్ట్యాప్రయసఖ్యా ఉత్తరోత్త
రం ప్రియందృశ్యతే। చిరకాలపురంధ్రీపుణ్యాదర్శనాఖలుభగవత్యనసూయా ॥

సీతా ॥ సవిస్మయం। హంధిమేకోదూహళో। తాంగంతహ ॥ ధా ॥ అస్తిమే
కౌతూహలం। తస్మాద్గచ్ఛామః ॥ ఇతిసర్వాః పాక్రాంతాః ॥

దశాననః ॥ హా ఏమ తీపథమతిక్రాంతైవసుందరీ ॥

ప ॥ దృష్టంనాననమిందుబింబమధురంన్యస్టానపీనాస్తనా
తస్యాః కింకథయామిపక్ష్మలదృశోవ్యక్తంనకాంచీపదం।
ఏకాక్షగ్లలేవతాప్పథనుషోద్రష్టాపగంవేణికా
నత్వంగాంతరదర్శనాయవిదధేనాహ్యంసదర్థోవిధిః ॥

విద్యు ॥ కింనదృష్టస్సాగణాయా కటకే ప్రవణాయప్రవర్తినివృత్తోస్యాఃకర
పల్లవః ॥ దశా ॥ దృష్ట్వాఖల్వయమత్రభవతాప్రణిబోధితోస్మి ॥

ప ॥ శుకతుండకుటిలపాటలకరజః కనకాంగుళీయకమనీయః।
స్ఫుటితకమలోదరశ్రీఃస్మరామితస్యాఃకరోదృష్టః ॥

అపిచ ॥ ప ॥ ఆనీతాన్నృపకన్యకామమువశే తిష్ఠంతుమావాధునా
స్వచ్ఛందోపిభవంతుమేపరిసరౌజంఘద్విషోవాపురే।
కింతాభిర్దశకంధరస్యకమలశ్రీగర్వసర్వంకషో
యద్యస్యాః కమనీయకంకణధరస్సోయంనగ్రహీతః కరః ॥

విద్యు ॥ కిమిదండులర్భంగృహీతరామవేషస్య ॥

దశా ॥ ప ॥ మనుష్యవేషగ్రహణం దుష్కరంయదతోపివా।
తత్కృతాగ్రావణోల్లంఘ్యంజగన్ముంగళదీపికా ॥

త్వరస్వతావవత్కౌశికవేషగ్రహణాయ॥

విద్యు॥ గ్రహీతఏవహిమయాతదియోవేషః। సారణోపిలక్ష్మణవేషోభవిష్యతి॥

సార॥ అచింత్యమహిమానః ఖలుమహర్షయః॥

ప॥ కాంచనేకటకేతస్యాఃకరేణప్రతిగృహ్ణాతః।
యస్మాన్మైవమమాంగానినశక్యంతెనిరీక్షితుం॥

పార్శ్వతోవలోక్య॥ కథంబంధుజనవిలోకనకౌతూహలినీభిః కన్యకాభిర్విస్మృతశ్చిత్రపటః। తదేనందేవాయసమర్పయే। ఇతిచిత్రపటంగ్రహీత్వా। ఇమేతస్యాఃకటకే అయంచిత్రపటఇతి దశాననాయనివేదయతి।

విద్యు॥ పశ్యమహారాజపశ్య। [illegible]రాతుసాంధంకరణమణిఘటితంకటకయుగళంరఘుశిశుసమధిష్ఠితంచిత్రపటంచ॥

దశా॥ ప॥ ధిగేతత్కటకద్వంద్వంయన్నతస్వీమదర్శయత్।
ధిక్చచిత్రపటంయత్రతస్యాభావహరోనరః॥

సారణః॥ కింబహునా। త్వమపినదృశ్యసెయస్యధారణేన॥

విద్యు॥ తతశ్చనిగూఢంవిమానఏవనిక్షిప్యతామిదం।భవిష్యతికదాచిదనేనకించిత్ప్రయోజనం। సార। తథాకరోతి॥

దశా॥ విమృశ్య॥ప॥సుహృదపివంచయితవ్యోగర్హ్యాపితనుగ్రహీతవ్యా।
సాంప్రతమనుభవితవ్యస్తస్యాఃపాణిగ్రహోత్సవోపిమయా॥

ఇతినిష్క్రాంతాస్సర్వే.

ఇతి - జానకీపరిణయనాటకే - ద్వితీయాంకః.

అథతృతీయాంకప్రారంభః.

తతఃప్రవిశతిమారీచః౧॥సానుస్మరణం॥

ప॥ తత్త్రైయంబకవిముక్తమహాస్త్రవాత్యా
చక్రభ్రమీకబళితశ్లథసంధిబంధః।
యావద్భ్రమామిగగనేకథమంబురాశిం
తావత్ప్రవిశ్యశతయోజనముత్థితోస్మి॥

హంతనిరుపమపరాక్రమఃక్షత్రియవటుః॥

యతః ॥ ప ॥ అస్మిన్నేకస్మ్యదనురురుఝుతి బాణముగ్రం పశ్యన్నలా
నిపురతో వినిపాతితాని । జీమూతపఙ్క్తిషు నిలీయ్య నిలీయ్య
భూయో మాయీ సుబాహురపి హా మరణం ప్రపన్నః ॥

కించ ॥ ప ॥ యావద్బాణసమీరవారితమహామాయారజో
దుర్దినాం తేన క్షత్రియబాలకేన బలినా దృష్ట్వా పురస్తాటకాం ।
హంత స్త్రీతిజుగుప్సయా శిథిలితో మౌర్వీవికర్షీ కరో
వేగాదుత్పతితేన తావదిషుణా నాచ స్వయం చిచ్ఛిదే ॥

సశోకావేగం ॥ హా జనని హతాటకే హా సుతవత్సలే హా నాగసహస్ర బలశాలిని తవాపి క్షత్రియవటునా తాదృశో విపాక ఇతి దురతిక్రమో యం దైవనియోగః ॥

ప ॥ అయే మాతః క్వాసి ప్రదిశ రుతో దమే ప్రతివచః ॥ సామర్షణం ॥
విమోక్ష్యే నాహం త్వాం ప్రథమకృతవైరం నృపవటో ॥
సకరుణం ॥ సుబాహో ధిగ్జ్యాం యదభిముఖమేవైవమభవః ॥
సచింతాశ్వాసం ॥ కరాళస్త్వం వత్స క్వగత ఇతి నాద్యాపి విదితః ॥

తతః ప్రవిశతి కరాళః ॥ ౨ ॥

ప ॥ దిష్ట్యాభీతో రణముఖాద్దిష్ట్యా దూరే పలాయితః ।
దిష్ట్యా నామాస్త్రపదవీమప్రాప్తో జీవితోస్మ్యహం ॥

కింతు న జానామి రామాస్త్రగృహీతస్స మారీచో జీవతి వా న వేతి ॥

యతః ॥ ప ॥ ప్రభ్రష్టరత్నమకుటం పతితాసిఖేటం విస్రస్తకేశ
మభితస్తతపాణిపాదం । మారీచమభ్రమివ చండ
మరుద్విధూన్వన్నిన్యే క్వచిద్రఘుకిశోరశరః క్షణేన ॥

ప్రాయేణ మహేంద్రశైలస్యకటకే మహోదధేర్వా విషువా పతితస్స్యాత్ । తదేనమన్వేష్టుముపసర్పతాపి మయా మహేంద్రశైలో యమాసాదిత ఏవ ॥

తథా హి ॥ ప ॥ ఏతే తే గిరికూటసంకటశిలాసంఘట్టశీర్ణాంభసః
ప్రేంఖచ్చామరచారుశీకరగణాస్సైరాదరీనిర్ఝరాః ।
యత్ప్రాతేషు నికుంజకుంజరముఖభ్రశ్యన్మృణాళాంకుర
గ్రాసోద్గంధితటం గటంతి పరితః కంఠీరవా భైరవం ॥

న॥ ప॥ మృగపతికరాఘాతత్రుట్యత్కఠోరశిరస్తటీ
పరిగళదసృగ్ధారాసంసిక్తమౌక్తికపఙ్క్తిభిః।
వనభువమిభశ్రేణీశోణీకృతాంనిజఫేట్కృతైః
కలయతిసముత్సర్పద్భల్లూకమల్లవిరావిణీం॥

తోవలోక్య॥ కథమార్యోమారీచఃసముద్రమధ్యపతితోత్థిత ఇవదృశ్యతే॥

తః॥ ప॥ క్లిన్నాంశుకగ్రథితశైవలఖండజాలంఫేనానువిద్ధ
ఘనమేదురకేశపాశం। నీరక్తధౌతకరపాదతలంపురస్తా
దాస్తేమహేంద్రకటకేననుతాటకేయః॥

మారీచః॥ కరాళంవిలోక్య। సవిస్మయం। అపికరాళజీవసి। తదేహి
ష్వజస్వమాం॥

రాళః॥ఆర్యమారీచదిష్ట్యారామబాణాన్ముక్తోసి।ఇతిసబాష్పమాలింగతి॥

రీచః।వత్సకిమస్యద్బ్రవీమి॥ప॥సతస్యజ్యాఘోషశ్శరపతనఝుంకారనినద
శ్శరేణాకృష్టోసావితిముదితవిద్యాధరగిరః।
ధ్వనిస్సింధోరౌర్వానలపతితయాదఃకలకలో
మయ్యేకస్మిన్ కాలేనిఖిలమిదమాకర్ణితమభూత్॥

ంతరంచ॥ప॥మత్పాతస్ఖలితవిశీర్ణవీచిముక్తవ్యక్తాధోభువన
పథోదరావగాఢం। తస్మాగ్రప్రసృతనిజాంతరాంబు
వేగాన్మాముచ్చైరుదధిరుదక్షిపత్క్షణేన॥

కరాళః॥ సాధుమహార్ణవసాధు। సత్యంత్వయామహారాజదశగ్రీవ
తాపభీతేనతదనుచరోమారీచఃపరిత్రాతః॥

మారీచః॥ సానుశయం। కరాళకిముచ్యతే॥

ప॥ దశగ్రీవశ్శ్రీమాన్మయికరుణయాతిష్ఠతితథాప్యద్యత్వేపి
త్రస్యంత్యుదధివసుధారణ్యగిరయః। అహంతూచాసీనస్స్వజన
వినిపాతేప్యనుచరః కళంకందేవస్యస్వయముపహరామి।ప్రతిపదం॥

కరాళః॥ ఆర్యమామైవం॥మాయాబలమాలంబ్యబలవానపిశత్రు
ర్ఘాతయితవ్యః। యదేనమహత్వాప్రతినివృత్తానప్యస్మాన్నబహుమన్య
మహారాజః। కించ॥ కౌశికస్సమునిపాశోపి అపరీక్షితేన క్షత్రియవటునా
హీంతద్రూపస్యాపిదేవస్యసీతాపరిణయేప్రత్యూహమాచరిష్యతి॥

ఉక్తంచఖలు తాటకయాతద్వేషోగ్రహీష్యతే మహారాజేనేతి ॥

మారీచః॥ అతఃఖలుసానుగస్యమునేఃస్వకులప్రస్థానంవిఘటయితవ్యం॥

కరాళః॥ తత్రకిమార్యస్యవ్యాపృతముపాయదర్శనేప్రజ్ఞాచక్షుః॥

మారీచః॥ క్షణంవిచింత్య। అథకిం।కరాళః।కథమివ। మారీచః। కర్ణే ఏవమేవేతికథయతి।కరాళః।విహస్య।ఈషత్కరమేవేదానీమార్యస్య॥

యతః॥ ప॥ విప్రియశ్రవణాత్సద్యఃపతంతీంహవ్యవాహనే।
మాయాసీతామనుపతేద్రామస్తత్ప్రేమగౌరవాత్॥

అనంతరం॥ పుత్రశోకేనమోహితం దశరథంసమాశ్వాసయస్వశ్వామిత్రోప్యయోధ్యాంసహైవతేన రాజ్ఞాప్రతినివర్తిష్యతే। పరంతుతస్యమహర్షేస్సన్నిధానమంతరేణమాయాప్రయోక్తవ్యా॥

మారీచః॥ యుక్తమాహభవాన్। తదుపసర్పావః। యత్ర తే రామాదయః। ఇతిపరిక్రామతః॥

కరాళః॥ పురోవలోక్య। కథమద్ధ్యర్ధయోజనఏవకౌశికాశ్రమస్య కౌశికీతీరేనివేశితస్కంధావారోదశరథః॥

తథాహి॥ ప॥ శశ్వద్రథ్యాశ్వహేషాస్వనమహిషోద్ధూతశృంగప్రశీర్య
ద్వల్మీకోత్సన్నలదాశీవిషపరుషవిషోద్గారపూత్కారభీమాః।
దృశ్యంతేధీరభేరీనినదకృతమదోద్దామనృత్యత్ప్లవంగా
స్సేనామాతంగభుక్తోజ్ఝితకుశకబళాఃకౌశికీతీరదేశాః॥

మారీచః।తదిదానీమస్మాద్దేశాన్నిష్క్రమిష్యావోదూరఏవరాఘవశిశుః॥

నేపథ్యే॥ప॥అధ్వశ్రాంత్యాశయితమననుజ్ఞాప్యతాతంనరేంద్రం
విశ్రాంత్యర్థంక్వచిదవరజానప్యనామంత్ర్యయాతాన్।
చర్మోపానత్పిహితచరణస్త్రీవానేవవేగా
దేకోరణ్యంవిశతిమృగయాకౌతుకీరామభద్రః॥

తదిదానీమనీకినీనివేశగతైరామభద్రపరిజనైరప్యనుప్రవేష్టవ్యోయమరణ్యభాగః।యావదహమప్యేనమనుప్రవిశామి॥

కరాళః॥ కథమేష రామభద్రస్య ప్రియసఖః పింగళోనామ విప్రవటురేవమాఘోషయతి॥

మారీచః॥ సహర్షం।దిష్ట్యాయమావయోరంతరంగలాభః। వయస్యకరాళ యావదయంనప్రవిశతి। తావదస్యరూపమవలంబ్యమాయయావనమదగజ

గృహీతో౽హమితివిలపన్ సఖిస్నేహాదనుద్రవంతం రామభద్రమనుపదం మయసుదూరగమరణ్యాంతరం । అహమపికౌశిక మహర్షిశిష్యస్య కాన్య పస్యరూపమాత్మ నాదర్శయన్ రాఘవపోతస్యా హేతో రనుభూయమానాం విరహవ్యథాం మైథిలీమస్మైమాయాబలేన సమభివ్యంజయన్ యథామనో రథంనివర్తయిష్యే॥ * ఇతినిష్క్రాంతౌ॥ *

* ఇతిశుద్ధవిష్కంభః. *

తతఃప్రవిశతిశరచాపహస్తోరామః॥

రామః॥ ప॥ దృష్టఃకోపవతామరణ్యకరిణాంధీరోద్ధతశ్చంక్రమో
దృష్టంకేసరిణాంచవక్రితగురుగ్రీవంరుషాలోకనం।
దృష్టంతాండవముద్భటంచశిఖినాంజ్యాఘోషరుద్ధేవనే
దృష్టశ్చైవమయాచిరాయ మృగయాలీలావినోదక్రమః॥

అపిచ॥ తత్రైవ ॥ ప ॥ కువలయితవనాంతాన్యంతికస్త్రైకిరా
రనవగతరసత్వాత్త్యక్తసంభావనాని। అభిలషితగుణాని
ప్రౌఢనారీకటాక్షైశ్చకితహరిణశాబప్రేక్షితానిప్రతీమః॥

సోత్కంఠం॥ ప॥ యాన్యేవమాకులహృదాం హరిణార్భకానాం
మావిర్భవంతిరుచిరాణి విలోకితాని।
మన్యేతతో౽పిమధురాణిమహీకుమార్యా
స్తస్యాస్తు విభ్రమకటాక్షవిజృంభితాని॥

నేపథ్యే॥ హాసఖేరామభద్రహాహతో౽స్మి॥

రామః॥ ఆకర్ణ్య ॥ ససంభ్రమం॥ కథమత్రవిజనేవనేపురుషస్యేవాయంమాంప్రతిదీనస్వరః। ఇతిశరచాపహస్తఉద్ధతంపరిక్రామతి॥

పునర్నేపథ్యే ॥ అయంఖలు దుష్టమతంగజః కరేణమాం నిష్పిష్య వ్యాపాదయతి॥

రామః ॥ కథం। పింగళస్యేవపరిదేవితం । త్వరితంపరిక్రమ్య కష్టంభోఃకష్టం॥ ప ॥ అభినవమృగలోభాన్మయ్యరణ్యాంతరస్థే
ప్రియజనపరిముక్తేపింగళంప్రాప్తమేకం।
వలయితపృథుశుండాదండసంవేష్టితాంగం
నయతినిజసకుంజంకుంజరస్సంభ్రమేణ॥

పునశ్చైవ మూర్ఛేన్ ॥ హా తాత హా సుతవత్సల హా హతో౽స్మి। హా అంబ మమ దర్భాగినిమృత్యుముఖే పాతయితుం మాం ప్రసూతాసి । హా సఖే రామభద్ర విపాకదారుణస్తేమయి స్నేహానుబంధః॥

రామః ॥ సకరుణం సావష్టంభం సభేతవ్యం॥ అయి సుమహాన్ మాం గతవే చైనికటం పరిక్రమ్య । అహో ధిక్ ప్రమాదః। కథమతిక్రాంత ఏవ బాణగోచరమిభరాజః । ధనురుపసంహరన్ । పురో౽వలోక్య। కథం న దృశ్యతే గజరాజః। సచింతోచ్ఛ్వాసం॥

ప ॥ భవతు వపదపి మే౽స్యాహం గజస్య విలోకనే
సుహృదమనయా దూరం గత్వా విమోచయితాస్మి చ।
సులభమము లేయుద్ధ్యవ్యస్మిన్పదం న గలాత లే
తదపి విదిశం భ్యం గ్రేణీ కృపామదధారయా॥
ఇతి పరిక్రామిత కేనావలోక్య॥

ప ॥ మరుత్తరళకోరకాకుల కపంజకుంజోదర
స్థలస్ఖలిత నిర్ఝర గహ్వరదుచార కారండవం।
ఇదం ఖలు విశృంఖలా వటుకుటీరకుంభీనస
ప్రసన్నగద్బృగుత్సలప్రకరనీలమగ్రే స్థితం॥

తదత్ర భవితవ్యముభరాసేన। తల ఇతో మృగయిష్యే ॥ ఇతి విలోక్య సహాసం । దృష్ట్వా కథమత్ర గజగృహీతము క్తః ప్రసన్న ఇవలక్ష్యతే పింగళః ॥ తతః ప్రవిశతి పింగళవేషేణ శిలాతలోపవిష్టో మూర్ఛాం నాటయన్ కరాళః॥

రామః ॥ ఉపసృత్య। సఖే సమాశ్వసిహి॥ ఇతి పటాంతేన వీజయతి॥

ప ॥ అంతర్వనహంతి శోకో మే మోహో మామావృణోతి చ।
ఏవం నిపలితో భూమౌ కాకిం కర్తుంచేష్ట సేమయి॥

కరాళః ॥ స్వగతం। యద్దర్శనానస్య పథ్యం భవతి । ప్రకాశం॥ కథం చిదవచక్షుషీ ఉన్మీల్య । కథం ప్రియసఖో రామభద్రః॥

రామః ॥ అథకిం। కరాళః। ఆశ్వస్య॥ సఖే భవదీయ మృగయాం దర్శన కుతూహలాదుపసన్నో ౽హమనేన మదగజేన గృహీతో౽స్మి॥

అనంతరంచ ॥ ప ॥ తప జ్యాఘోషపరుషైశ్చ తేసింహాస్య గజ తే।
గజ సంత్యాజ్య మాం మాం మహాజానే మూర్ఛితో౽స్మ్యహం॥

రామః ॥ అతోమస్యేసింహాగజేంద్ర తత్ర స్తస్యకరిణోహస్తాద్దిష్ట్యాప రిభ్రష్టాసి। తదిహ ప్రచ్ఛాయశీతలేవకుళతరుమూలేవిశ్రామ్యతుభవాన్॥

కరాళః। భవతాపిమృగయాపరిశ్రాంతేనకుణాపత్రవిశ్రామ్యతాం॥ యతః ॥ ప ॥ అవిరళతరుషండశ్యామలోయంవనాంతః

ప్రవహతిసరిదగ్రే చారుపద్మావతంసా।

అయమపివనవాతశ్శీతలామోదముగ్ధో

మదకిలపికయూనాంకూజితాన్యాతనోతి॥

రామః ॥ ప్రకామరమణీయోయముద్దేశః । తదత్రైవయావత్పరిజనాగమనముపస్థాతవ్యమావాభ్యాం॥

కరాళః ॥ స్వగ । యావన్మారీచాగమనమితివక్తవ్యం॥ ప్రకాశం । ఏవంభవతు॥

రామః ॥ దిష్ట్యాకుశలినంత్వాంపశ్యామి॥

ప ॥ త్వయామమవినాసఖేజనకకన్యకాయాః ప్రియం

కరగ్రహణమంగళం గళితమేవతత్రేప్సితం।

కథంకరయతాపక ప్రవిలయాద్విషాదో మహా

నసావవిదళయ్యామే హృదయమన్మనిర్గచ్ఛతి॥

కరాళః॥స్వగతం॥కథమనేనరాఘవేనజానకీకరగ్రహణమంగళముపాత్మనోవిదితమాసీత్॥ ప్రకాశం॥సఖేమామైవం॥ త్వయిమద్విషాగాత్పరిణయపరాఙ్ముఖేసజీవిష్యతిసాజానకీ॥

రామః ॥ సోత్కంఠం ॥ అపిసఖేసత్యంతత్కాశ్యపవదనాత్ ॥ యదుక్తంమాంప్రతిభవతా॥

ప ॥ మనోభవాస్త్రమిషేణదర్శితేధృతంత్వయి ప్రేమనిబద్ధ్యజానకీ।

కథంచిదధ్యాసతపల్లవాస్తరాంసఖీజనాశ్వాసగిరైవజీవతి॥ఇతి॥

కరాళః ॥ అశ్రుతిమభినియ్య ॥ ఆత్మ॥ కథమేతావతాపిమారీచో నాగతః॥ ఇతిచింతయతి॥

రామః ॥ అపిసఖేసత్యమిత్యాదప్రసరిసరసి॥

కరాళః॥ కఃకాశ్యపో నామ ॥ రామః॥కింవిస్మృతవానసి॥యుం...కశిష్యఇతిభవానేవమాంప్రత్యాహ॥

కరాళః ॥ సభయమాత్మగతం॥ ఆత్మగతం ॥ అహో ప్రమాదః॥ యన్మారి

చగతేనచేతసా ప్రస్తుతప్రతీపమేవపృష్టవానస్మి॥ భవత్వేవంతావత్ ॥ ప్రకాశం॥కష్టంవిస్మృతవాన్॥ పరంతుమదగజగ్రహణచింతయాపరవానస్మి॥

కథంమిథ్యాభవిష్యతికాశ్యపస్యాపివచనం॥

శృణుతావత్॥ప॥తస్యాస్స్వప్యపిహంసతూలశయనేశయ్యాచవైస్సల్లవై
స్స్నానశ్లేష్వపికంకణేషుకరయోర్భూషామృణాళాంకురైః।
సంగీతేపిమనోవినోదనవిధిస్త్వద్విభ్రమాకర్ణనై
స్సీతాసంప్రతికింబ్రవీమిభవతానీతాదశామీదృశీం॥

రామః॥ స్వగ॥కథమాత్మనిమిత్తమీదృశీమవస్థామనుభవతికల్యాణీ॥

ప్రకా॥ సఖేకృతంపరిహాసేన॥

కరాళః॥ స్వగ॥ప్రకృతోపయోగిన్యేవాస్యమనోవృత్తిః ॥ తదేవం॥ ప్రవక్ష్యామి॥ప్రకాశం॥కథంమద్వచనేప్యనాశ్వాసః॥

సంప్రతిహి॥ప॥స్నానస్నాతినచానులింపతినవాకేశేషుధత్తేస్రజం
నక్రీడాసుమనోదధాతినసఖీరాలోకతేచాటుషు।
కింతున్యస్తముఖాంబుజంకరతలేబాష్పాయమాణేక్షణం
నిశ్వాసగ్లపితాధరంచశయనేజాగర్తితేచింతయా॥

రామః॥స్వగ॥ప॥ఉక్తిరియంప్రియసుహృదోహృదయమనంగేనమేకిమపి।
తరళయతిహంతసంధ్యాసాగరమివచంద్రకిరణేన॥

కరాళః॥ అపిచేదమన్యదుక్తంకాశ్యపేన॥ రామః॥కథమివ॥

కరాళః॥ ప॥దీనాదళత్కుముదకుట్మలగంధగర్భే సంధ్యానిలేచలతిసా
తరళాయతాక్షీ । సంకల్పలంభితభవత్పరిరంభణేన
సర్వాంగనిష్పతితశశాంకవతీంక్రియామాం॥

రామః॥సపులకోద్భేదం।ఆత్మ॥ప॥శృణ్వతోమమతస్యాంగ్యాస్సంకల్ప
పరిరంభణమ్।విద్ధముత్కంఠయేవేదంభిద్యతేసహసామనః॥

అతఃఖల్విదానీం॥ప॥మనసిమమరంధ్రలాభాద్విగళతిలజ్జాచధైర్యంచ।
అయమప్రవిష్టపూర్వఃప్రవిశతిమదనశ్చతావచ్చ॥

కరాళః॥ సఖేకింతూష్ణీంభవసి॥ రామః॥ ధైర్యమవలంబ్య॥
ప్రకాశం॥కేమనయాకన్యాకథయా॥

కరా॥విహస్య॥ప॥సృష్టంత్వయాప్రథమతశ్చరితంనతాంగ్యా
మధ్యేశ్రుతంపులకసూచితభావబంధం।

కింత్వంనివారయసిమాంమధునావసానే
కోవాజితోనభువనేకుసుమాయుధేన॥

రామః ॥ సలజ్జం॥ ఆత్మ ౹ కథమనేనవిదితంమమచాపలం౹ దగ్ధహృదయకింప్రకటవద్యసే॥

ఇదమిదానీం॥ వ॥ సామేయద్యపిసుందరీభగవతోమాయేవచేతోభువో
నస్వప్నేనచజాగరేనయనయోఃపంథానమాసాదితా।
తామాకర్ణ్యతథాపితాదృశదశావైధుర్యమాసేదుషే
మానందాద్భుతశోకకౌతుకభయవ్రీడాకులంమేమనః॥

ప్రకాశం॥కింసఖేతవాప్యస్త్యవిదితం॥అపితుదుర్లభాసామమేతిప్రతిషిధ్యతే॥

కరాళః॥ స్వగ౹ కథంచిదన్యమయాదృఢీకృతోస్యామభిలాషః॥

ప్రకా॥కీదృశీతేచింతా౹కౌశికమహర్షిరేవతద్ఘటనాయవ్యాప్రియతే॥

రామః॥ఆత్మగతం౹కథమసంభావితమాహపింగళః॥ప్రకా౹సఖే౹కథమవిదితం॥

కరాళః॥స్వగ॥కథమిదమవిదితమేతస్య॥ ప్రకా॥ సర్వంకాశ్యపేనైవోక్తం॥

నేపథ్యే॥హాళాఉవణేహిమిణాళాఇ॥ ఛా॥సఖిఉపనయమృణాళాని॥

కరాళః॥స్వగతం౹ కథముపక్రాంతోమారీచేనమాయాప్రయోగః॥

తతఃప్రవిశతిమాయానిగూఢోమారీచః॥

మారీచః॥ వ॥ సీతాతిష్ఠతియాదృశీపరిజనస్తస్యాఃపునర్యాదృశ
స్తత్కర్మాణిచయాదృశానినిఖిలంతద్వత్కృతంమాయయా।
కింత్వేకఃపరమార్థతఃపితృవధవ్యాజాద్విహాతుంవపుః
జానక్యాఇతిసంభృతోరఘుశిశోరేవప్రవేశానలః॥

తదిదానీం॥ నిర్వర్తితప్రాయఏవతాటకావధస్య ప్రతీకారోలంకేశ్వరస్య మనోరథశ్చ॥

పరితోవలోక్య౹అత్రహివకుళతరుమూలేమాయాపింగళేనకరాళేన సీతేయంరామఇవలక్ష్యతే॥

రామః॥ఇత్థమాహకాశ్యపోమామత్రభవాన్౹ యజ్ఞనిమిత్తంయుష్మదుపనిమంత్రణాయకౌశికమహర్షిరాగతఇతి॥

మారీచః॥ సాశంకం౹ ఆత్మ౹ కిమయంకాశ్యపః౹ యదనేనకాశ్యపోభవానిత్యామంత్రితం౹ కిమస్యపింగళవేషగ్రహణే ప్రయోజనం॥ తదిదానీం సన్నిహితేకదళీవనేతిరోధాయక్రమేణజ్ఞాస్యామి౹ఇతితిరోహితస్తిష్ఠతి॥

కరాళః॥ స్వగ। యజ్ఞోపనిమంత్రణార్థమేవ కౌశికాగమనమితి నిశ్చితమేతస్య॥ ప్రకా। సఖే మైవం వాదీః। వ్యాజ ఏవాయం కౌశికమహర్షేః॥

మారీచః॥ శ్రుత్వా సభయం। హంత వ్యక్తమిదమభిహితం। కాశ్యపపదప్రయోగం ప్రతిషేధతానేన పటునా। స్వస్య పింగళవేషగ్రహణం కౌశికస్యైవ వ్యాజ ఇతి। అతో మన్యే కాశ్యపవేషేణ విప్రలంభయిష్యంతం మామభివ్యఙ్క్తుం కౌశికస్యాయ మారంభః॥

పునర్నేపథ్యే॥ హా ళాఉవజీదా ఇమిణా ళాఇమవి॥ ఛా॥ సఖ్యుపనీతాని మృణాళానిమయా॥

రామః॥ అయే దక్షిణత ఆలాప ఇవ శ్రూయతే। కస్యాయం భవేత్॥

కరాళః॥ సర్వతోఽవలోక్య। ఆత్మగతం। ఇదానీమపి న దృశ్యతే కాశ్యపవేషధారీ మారీచః। అతో నాయం మాయాప్రయోగః॥ ప్రకా॥ వనభూమిషు నామ వనదేవతావిహారే యు॥

మారీచః॥ సత్యమేవాయం కాశ్యపః। కథమన్యథా మదీయ మాయాభిజ్ఞేనాప్యనేన జానకీ పరిజన ఇతి న వర్ణ్యతే। విచింత్య। స్వగతః కరాళ ఇతి పరితప్యతే మే హృదయం॥

అథవా॥ ప॥ హంత నిశ్చితమేతన్మే కరాళం పింగళాకృతిం।
ఆలంబ్య కౌశికస్యాజ్ఞామవధీ దేవలక్ష్మణః॥

భవతు ద్వావప్యేతౌ రామకాశ్యపౌ మాయయా నిగ్రహీష్యామి। తదేవ సువాహోరివ కరాళస్యాపి శల్యోద్ధరణం॥

రామః॥ సఖే నిగూఢమేవాస్మిన్నికుంజే విటపాంతరితౌ పశ్యావః। ఇతి శరచాపపాణిరుత్తిష్ఠతి। కరాళః। తథేత్యనువ్రజతి॥

మారీచః॥ ప॥ రఘునందన ఏష సుందరః కరపద్మార్పితబాణకార్ముకః।
అపి డింభ ఇవోద్వమన్విషం స్పృహణీయశ్చ భయంకరశ్చ మే॥
భవత్వేవమస్మై దర్శయిష్యామి। ఇతి ధ్యానం నాటయతి॥
రామః॥ అగ్రతోఽవలోక్య। సవిస్మయమ్॥

ప॥ అంతస్స్న్యదుశీరచందనరసస్రస్తైశ్శ్రితో రేణుభిః ప్రాన్తే
కజ్జలబిందుభిః ప్రవిగళద్బాష్పాప్లుతైరంకితః।
పర్యంతే చ మృణాళహారవలయైర్మ్లానైరపవిద్ధైర్వృతః
కస్యా వామదృశోఽయమంగలులితో రమ్యః ప్రవాళాస్తరః॥

కరాళః॥ అస్మదాలాపశ్రవణాదపత్రపమాణయా క్వచిదుచ్ఛలిత యా కయాచిదుత్కంఠితయా పరిత్యక్తోఽయం భవేత్॥

పునర్నేపథ్యే॥ హలా అంపేహి సేధణేసు ఎదా ఇమిణా ళాఇ। ఏహ తో ఖు ఇమా ఏత వంసిణీ ఏసదావో ॥ ఛా ॥ సఖి అర్పయాస్యాః స్తనయోరేతాని మృణాళాని। మహాన్ ఖల్వస్యాస్తపస్విన్యాస్సంతాపః॥

రామః॥ సఖే సంగతస్తే తర్కః। కరాళః॥ ఆత్మ। కథం క్వచిన్నిలీనేన మారీచేన వితన్యతే మాయా। అథవా। పరమార్థోఽయం। భవతు పశ్యామి॥

ప్రకా॥ సఖే కించిదగ్రతో భవావః॥ రామః॥ తథా కుర్వ ఇతి పరిక్రమ్య॥

కేయమగ్రే రక్తాం శుకపిహితస్తనీ పల్లవితేవా శోకలతా నవ నికృత్త మత్తకరిదంతచ్ఛవీని మృణాళాని సమానయతి॥

కరాళః॥ సశోకం॥ ఆత్మ॥ ప॥ నదృశ్యతే త్ర మారీచస్తస్యైకా ... ।
విజ్ఞాయ లక్ష్మణేనైనం ఘాతయామాస కౌశికః॥

భవతు నాయమవసరశ్శోకస్య॥ ప్రకా॥ కిమనేన సఖే పరకళత్రదర్శనేన గవేషయిష్యతే పరిజనః। తదన్యతో గచ్ఛావః॥

మారీచః॥ సశోకం। నిశ్చిత ఏవాయం కాశ్యపః। ... సంపాదయి... వైముఖ్యం రామస్య। భవత్వస్యహృదయమాక్షిపామి ... ధ్యానం నా... ॥

రామః॥ సఖే పశ్య పశ్య॥ ప॥ అయం క్రీడాశైలః కనకకదళీ వేష్టిత ...
వహత్యస్యోపాంతే వికసదరవిందా సరిదియం।
అదూరే చైతస్యాదరదళితమాకందకలికో
నికుంజోఽయం గుంజద్భ్రమరకులఝుంకారమధురః॥
అత్రైవ మృణాళాన్యపహరతి సీమంతినీ॥

కరాళః॥ రమణీయమిదం సంవిధానం। తదేతద్రక్ష్యామీతి పరావర్తతే॥

మారీచః॥ సగర్వం॥ అయే కాశ్యప హతోఽసి నన్వితో మారీచేన॥

పునర్నేపథ్యే ॥ హలా అంపిదా ఇమిణా ళాఇ॥

సిచే హిం ణ ఉసీరచదణరసేహి ॥ ఛాయా॥ సఖ్యర్పితాని మృణాళాని సించ నైవ నామ శీరచంగనైః॥

కరాళః॥ స్వగతం॥ కథంమధురోయంబాలానామాలాపః॥ ఉపసృత్య పశ్యామి॥ అథవానపశ్యామి॥

ప॥ మారీచేరక్షసాంమాయాసంప్రదాయగురౌహతే,
పర్యాకులస్యమనసఃక్వమేధైర్యావలంబనం॥

ప్రకాశం॥సఖేపశ్య॥౨॥ కోయమాలాపఇతి॥ రామః॥ ఉపసృత్య॥ దృష్ట్వాపింగళకాఃపునరిమాఃసమానరూపవయస్సంపదఃకన్యకాః॥

తతఃప్రవిశతికిసలయశయనోపవిష్టామాయాసీతా॥ సఖ్యశ్చ॥

ఏకా। హాళాణళిణీపంతేణవీజేహిం॥ అపరా। తుమంవిచందణందవేణఏదా ఏథణజుఅళంఅణుళింపేహి॥ ఛా॥ నళినీపత్రేణవీజయైనాం॥ త్వమపిచందనద్రవేణ ఘృతస్యాస్తనయుగళమనులింప॥

కరాళః॥ దృష్ట్వా॥స్వగతం॥ కేయమసాధారణరూపలావణ్యావర వర్ణినీ॥ జానకీవపుషామదన వికారమనుభవతి॥ అతోమన్యేమారీచస్య మాయాప్రయోగఇతి॥
భవతుద్రక్ష్యామి॥ప్రకాశం॥ప॥ఏతామనోరమాంగ్యస్సురసుదృశోవా
భుజంగకన్యావా। కేళీగృహీతబాలావపుషః
స్మరవిజయవై జయంత్యోవా॥
రామః॥ సాశ్చర్యం॥సఖేపశ్యాన్యాపునరేతాసాం॥

ప॥ విభక్తేయంవిద్యుత్కథమపిఘనాదభ్రమరుతా।
శరీరిణ్యధ్యాస్తేశయనమధునాపల్లవమయమ్॥
అథవా॥ హారస్యక్రోధాగ్నాహుతవతిశరీరంప్రియతమే
వియోగక్షామాంగీవిగమయతికాలంకిమురతిః॥
కరాళః॥సఖేదృశ్యతఏవ॥ప॥కృశవిలులితమంగంకాతరోదృష్టిపాతః
పరిణతబిసవల్లీపాండరాగండపాళీ। స్తనతటమకరోరం
సర్వమప్యేతదస్యాః కథయతిసుకుమారంకామదోర్విక్రమంనః॥

మారీచః॥ సహర్షం। ఇతఇదానీం। మారీచమాయావాగురాలగ్న ఏవతుత్రియావటురనేనకార్శ్యపేన॥

ప ॥ లక్ష్మణేనహతస్యాపికరాళస్యాధునాతతః॥
కరిష్యతేమయామైత్రాభ్యాంవైరనిర్యాతనంధ్రువం॥
ఇతిపునర్ధ్యానంనాటయతి॥ రామః॥ అపూర్వమిదమస్యధార్ష్ట్యం॥ తథాహి॥ ప॥ నాదత్తేదధిభాజనస్థితమిదంపాతుంపునశ్శారికా
బీజాపూరరసోపభోగవిముఖః కేళీశుకోయంస్థితః॥
దూరాన్ముక్తమృణాళకందకబళోహంసోప్యసౌవర్తతే
తన్మన్యేశ్లోకమువేత్యనూనమధునాశోకస్థిరశ్చాపి॥
కరాళః ॥ స్వగ॥ విదితమిదానీంమారీచస్యైవమాయాప్రయోగః॥
ప్రకాశం॥ సఖేసన్నిధానాత్కౌశికమహర్షేరాశ్రమస్యభవేదపి నామేయంజానకీ॥
రామః॥ స్వగతం॥ ఉపపన్నమేవైతత్ ॥ ఈదృశోఖల్వాశ్రమోస్యాః కాశ్యపేనకథితా॥ ప్రకాశం॥ అలమసంభావితార్థకథనేన॥
తతః ప్రవిశతికాశ్యపః॥
ప ॥ రామస్యపింగళముఖేనవిదేహకన్యాంనీతంమనఃస్థిరయుగ
గభీరమేవ । తాటస్థ్యనాటనపరస్యచగాధిసూనో
రాజ్ఞాగురోరపికథంచిదనుష్ఠితైవ॥
విచింత్య ॥ నహిమృగయాప్రవృత్తస్య రామస్యప్రస్తుతోయం... ॥
అతఃఖలుపింగళోపిక్వచిదన్వేష్యమయావిశ్లిష్టః । భవత్వప్రవిష్టమి దంమహాకందవాటం ప్రవిశ్యమృగయిష్యే॥ ఇతిపరిక్రామతి॥
కరాళః॥ కాశ్యపందృష్ట్వా॥ సహర్షం ॥ ఆత్మ॥ అయంఖలుకాశ్యప వేషోమారీచో మిథ్యాందర్శయతిరామస్య ॥ ప్రకాశం ॥ సఖేసంభావితార్థకథనం ॥ అసౌసీతావృత్తాంతవేదీకాశ్యప ఇతోదృశ్యతే ॥
తమేనమానేష్యామిభవదంతికమితినిష్క్రాంతః॥
రామః ॥ దీర్ఘంనిశ్వస్య॥
ప ॥ కథయిష్యతికౌశికస్యశిష్యోమదనక్లిష్టమనోరమాంగనాం।
వసుధాతనయామిమాంనవేత్తిక్షుభితంమేలభతేనశర్మచేతః॥
మారీచః॥ కథంరామంవిహాయపింగళవేషః కాశ్యపోయంగతః॥

తదహంయధాసంకల్పితమస్య రూపమూదాయక్రమేణ తదధ్యవసితమావి
ష్కరిష్యే॥ ఇతిధ్యానంనాటయతి॥

సీతా॥ ప॥ సదావోమహణగదో ఇమిణాసిసిరోవఆరేణ।
దిఅహేంఘణసలిలేహిం ఉంపలిణీఎకహంసుహంహొంది॥
ఛా॥ సంతాపోమమనగతోనేనశిశిరోపచారేణ॥ దివసేఘనసలిలైరు
త్పలిన్యాః కధంసుఖంభవతి॥ ఇతిరోదితి॥

రామః ॥ అయేకిమేతత్॥

ప ॥ క్వణద్వీణానాద ప్రతినిధిరముష్యామృగదృశో
మృదుఃకంఠాదుద్యన్నభినవసుధాస్యందమధురః।
మదావేశోయద్వత్ప్రిగుణమదిరాస్వాదజనితః
శ్రుతోయంవ్యాహారోహృదయమిదమాఘూర్ణయతినః॥

తతః ప్రవిశతికాశ్యపవేషేణమారీచః॥౨॥ అయామహమిదానీముప
సర్పామి॥ ఆత్మ॥గతేపింగళవేషే కాశ్యపేఛద్మనా రామమావర్జయిష్యే॥
ఇతిచింతయన్ పరిక్రామతి॥

రామః॥ అహోరూపానుగుణావాణీ ॥ తదనుగుణాచరూపసంపత్॥
తథాహి ॥ ప ॥ అస్యాశ్చ్యైదలకావళీకృతమళీశ్రేణీభిరేణీదృశ
స్సౌందర్యంయుజచయుషా స్తరళయోఃకింమన్మథస్యాయుధైః
కాప్రీతిఃకనకారవిందముకుళే పీనాస్తనాచేదతో
మన్యేకాచిదియంమనోభవకృతామాయాజగన్మోహినీ॥

మారీచః॥ విహస్య॥ స్వగ॥ మారీచకృతేతివక్తవ్యం॥

రామః ॥ దృష్ట్వా॥కాశ్యపోయమభ్యాగతః ॥ తదేనంద్రష్టుమపత్ర
పతేమేహృదయం॥ఇతిముఖంనమయతి॥

మారీచః॥ స్వగ॥ ఏషఖలు తాటకా వధమహాపాతకీ క్షత్రియవటుః॥

ప ॥ నిగూఢాహంకారోమనసినిజధైర్యేణగురుణా
దురాధర్షోఽవీరోరస ఇవశరీరీపరిణతః।
అసౌమేసౌభాగ్యా దమృతమివసించన్నపిదృశో
విదగ్ధత్రైనైర్గుణ్యంజ్వలిత ఇవదీపఃకలుషయోః॥

కదాపునరేన మగ్నౌ ప్రవేశయిష్యామి ॥ ప్రకాశం ॥ ఉపసృత్య॥ విజయీభవతు కుమారో రామభద్రః॥

రామ॥ ముఖమున్నమయ్య కథంకాశ్యపోసి॥

మారీచః ॥ సాశంకం ॥ ఆత్మగతం ॥ కిమనేనమదీయ్యాసిస్మృతిః పరిజ్ఞాతా॥ విమృశ్య॥ నైతదిహసంభావ్యతే ॥ అపితుమన్యే పరమార్థకాశ్యపఇతి మత్వాపింగళరూపంపరిత్యజ్యపునః స్వరూపగ్రహణే ఫలంపృచ్ఛే॥ భవత్వేవంతావత్॥ ప్రకాశం॥ అకైతవఃఖల్వహం మహర్షిశిష్యః॥

రామః ॥ఆత్మ॥ నూనమయంపింగళేన దృష్టస్స్యాత్ ॥ యదనేనవచనేనజానకీయమితివిజ్ఞాప్యతే॥ ప్రకాశం॥ కిమియంసీతైవ॥

మారీచః ॥ ఆత్మ ॥ నఖలుపింగళవేషస్స కాశ్యపః ॥ అతఏవనాయమాహ॥ యద్యకైతవస్త్వం॥కుతఃపింగళోసీతి॥ ప్రకాశం॥ సైవేయంసీతా॥

రామః ॥ సహర్షం॥ ఆత్మగతం॥ ధన్యమసిహృదయధన్యాసి॥

ప్రకాశం ॥ సఖేతదిమాంప్రవృత్తిసత్యమాహపింగళః॥

మారీచః ॥ స్వగ॥ సతుపరమార్థఏవపింగళః ॥ కరాళస్తులక్ష్మణేన హతఏవ॥ కింకరోమీతఃపరం॥ ప్రకా॥ క్వగతఃపింగళః॥ రామః॥ ఆత్మగతం నూనమస్యతేననసంవాదః॥కథమేతత్॥ ప్రకాశం॥ త్వామిహాగతఇత్యస్యాగ్రతః॥ కిమయంప్రాగివవనగజేనగృహీతస్స్యాత్॥

మారీచః ॥ సహర్షం॥ ఆత్మగతం॥కరాళఏవపింగళరూపంధృతవాన్॥

అస్థానేపునరహంసంభ్రాంతః ॥ ప్రకాశం ॥ నహ్యస్మిన్మాకందవనేతస్య ప్రసంగః॥ ఇతిధ్యానంనాటయతి॥

కాశ్యపః ॥ కించిద్దూరమగ్రతోవలోక్య॥ కథమత్రపల్లవశయనాధిష్ఠితా పరిమితసఖీజన పరివృతాజానకీ శిశిరోపచారైరాత్మనో మదనతాపంపరిహరతి ॥ అహోకథమేతత్ ॥ సాఖల్వధ్యర్ధయోజనే కౌశికాశ్రమమధివసతి॥ అనయాపునరన్యయాతత్సమానాకారయాభవితవ్యం ॥ తతఃపశ్చాదవలోక్య॥ సభయం॥ అహోబతమహతిగర్తే శుష్కేంధనసమిద్ధో భగవానంగారప్రాయః సన్నిహితయామహత్యా శిలయాపిహితవపుషోహవ్యవాహనః॥

తన్మన్యేవిరహజ్వరావేగ మసహమానయానయా తత్రపాత్యప్రవేష్టుమయమనలస్సంభృతఇతి॥ భవతువిటపాంతరితఏవపశ్యామి॥

యావత్పింగళస్సన్నిధానం రామదర్శనం వా॥ ఇతివిలోకయన్ స్థితః॥

తతః ప్రవిశతి పింగళః॥ ఆ॥ క్వపునరహమిదానీం మృగయాప్రవృత్తం వ
యస్యం పశ్యామి॥ సర్వతో నిర్వర్ణ్య॥
సహర్షం॥ ప॥ శరదళితవరాహవ్యాఘ్రభల్లూకశల్య
ప్రముఖమృగశతాసృగ్బిందుసందర్శితేన।
సఖిగమనపథేన ద్రాగరణ్యాదరణ్యం
ప్రవిశతి మయి దిష్ట్యా దృశ్యతే కాశ్యపోయం॥

తదత్రైవ వయస్యేనాపి భవితవ్యం॥ నహి వసంతాదృతే మందానిలశ్చ
లతి। దిష్ట్యా ఖలు పార్శ్వేతఏవ కాశ్యపస్య॥

ప॥ ఆబద్ధతూణమంసే కరకమలద్వంద్వధృతధనుర్బాణం।
పశ్యామి రసాలతలే రామం దూర్వాదళశ్యామం॥

ఇత్యుపసర్పతి॥

మారీచః॥ దృష్ట్వా॥ స్వగ॥ పింగళవేషః కరాళోయమభివర్తతే॥
ప్రకాశం॥ వయస్య పింగళోయం సంప్రాప్తః॥

రామః॥ దృష్ట్వా॥ సఖే పింగళ సంప్రతి భవంతం సంభావితార్థ
వాదినమేవ జానామి॥

పింగళః॥ స్వగ॥ కిమిత్యకాండే మామయమేవమాలపతి॥
ప్రకాశం॥ వయస్య మయా న గృహ్యతే తవ వచనార్థః॥

మారీచః॥ పింగళమాలింగ్య॥ జనాంతికం॥ దిష్ట్యా కరాళ జీవంతం భ
వంతం పశ్యామి॥ యదియంతం సమయం కాశ్యపస్య పింగళవేషగ్రహణంత
ఏవ పునరమోఘలక్ష్మణబాణగోచరతామాశంక్య దుర్నివారశోకావేగదూ
షితం మే హృదయం॥

పింగళః॥ విహస్య॥ స్వగతం॥ కథం కాశ్యపేనాపి తతోప్యసంబద్ధ
మాలపితుముపక్రాంతం॥ ప్రకాశం॥ కథయ పునరపి యదుక్తం భవతా॥

మారీచః సభయం తిష్ఠతి॥ రామః॥ సఖే పింగళ వనితామిమామధికృత్య
బ్రవీమి। ఇతి భ్రూసంజ్ఞయా దర్శయతి॥

పింగళః॥ స్వగతం॥ కథమియముత్కంఠితా జానకీ। పల్లవతల్పశాయినీ
సఖీజనసంభావ్యమానా విటపాంతరే దృశ్యతే। అతఏవేయమీదృశావస్థేతిమ

దుక్తమనుబోధితోస్మి వయస్యేన। సవిమర్శం। అహోకథమేతత్। స ఖల్వ
ధ్వరయోజనే కౌశికాశ్రమమధివసతి। ఇతిసవిస్మయంవిలోకయన్ స్థితః॥
మారీచః॥ స్వగతం। నాయంకరాళః। అపితుపరమార్థపింగళఏవ। హంత॥

ప॥ వత్సంప్రతికరాళంతంమయాతరళచేతసా।
యత్తదాశంకితంపాపంతస్యజాతోవినిశ్చయః॥

యదివాపింగళవేషఃక్వచిదపిగతస్స్యాత్। భవతునైషమేశోకావస
రః। సమాపయితవ్యాహిమాయయారామకథా॥

ప్రకాశం। పశ్యసఖేరుదతీమిమాంసుదతీం॥

రామః॥ పశ్యామ్యేవ॥ ప॥ మకరందకణాదృగబ్జయోర్ముఖచంద్రాదమృత
బిందవోయథా। మమహిద్రవయంతిమానసం
మదిరాక్ష్యాబతబాష్పశీకరాః॥

మారీచః॥ ధ్యానంనాటయతి॥

ఏకా॥ ప॥ ఉంపళిణీఏవిఅసేసీదాఏంణతదాసుహంహోది।
జఇపరిరంభఇరాంఓచదోవిఅరామభందోసో॥

ఛా॥ ఉత్పలిన్యాఇవాస్యాస్సీతాయాననుతదాసుఖంభవతి।
యదిపరిరంభతేరాజాచంద్రఇవరామభద్రస్సః॥

రామః॥ ప॥ రోమాంచయతిమమాంగంవచనమిదంచారుజానకీసఖ్యాః।
కుట్మలయతిహికదంబంకాదంబిన్యాఃపయోభినవం॥

పింగళః॥ సవిమర్శం॥ ఆత్మగతం॥ నైషకాశ్యపః। తదేవంతర్కయే॥

ప॥ మాయయాజానకీంవ్యంజన్మాయావీకోపిరాక్షసః।
అమర్షీణాతాటకాద్రోహాదస్మిన్ కించిచ్చికీర్షతి॥

అతఏవాయంకించిదసంబద్ధంవదన్ పునః పృష్టోన కేవలంప్రతివదతి।
అపితుభయతరళతారకమవలోకయతి। అతఏవైతద్బ్రవీమి॥

ప్రకాశం॥ వయస్యరామభద్రనేయంజానకీ। నచాయంతత్పరిజనః।
నహ్యస్మిన్నరణ్యేతత్సంభవః। అపితు మాయేతినఃప్రతిభాతి॥

రామః॥ స్వగతం॥ కథమస్యపూర్వాపరవిరుద్ధంవచనం। జానకీయ
మితియఃప్రతిజ్ఞాయతద్వృత్తాంతవేదినంకాశ్యపమానేతుంగతః। కథంవాస
పరివారాజానకీమాయాస్స్యాత్॥

ప్రకాశం॥ అపిశ్రుతంపింగళవచనం కాశ్యపేన॥

మారీచః॥ రామంప్రతిజనాంతికం॥

ప॥ మన్యేహంపింగళో భూత్వా మాయావీకోపి రాక్షసః।
తాటకాద్రోహిణంహంతుం త్వామన్యత్రనినీషతి॥

రామః॥ యుక్తమాహభవాన్॥ పింగళః॥ పునరిహాగతశ్చేదయంకింప్రతిపత్స్యతే॥ మారీచః॥ యత్తాటకయాసుబాహునాచప్రతిపన్నం॥

రామః॥ ఏవమేవైతత్॥ పింగళః॥ స్వగతం॥ కాశ్యపఇతిజానన్ అస్య వచనం శ్రుణోతివయస్యః॥

ప్రకాశం॥ వయస్యమామంతరేణకిమ్మృగస్యవచనమాకర్ణ్యతే॥

రామః॥ (సభ్రూభంగం) కింరాక్షసోపివచనేష్వభ్యంతరీక్రియతే॥

పింగళః॥ ఆత్మగతం॥ సభయశోకం। అపినకేవలమన్య ఇతి॥ రాక్షస ఇత్యపిమామసౌమన్యతే। హాహతోస్మి కర్ణోపజాపినానేన కాశ్యపరూపేణ నిశాచరేణ॥ ప్రకాశం॥ వయస్యవిమృశ్యతామయంజన ఇతి విషణ్ణముఖస్తిష్ఠతి॥

మారీచః॥ ధ్యానంనాటయతి॥

సీతా॥ దుంళహో ఖుఏదమహామదభాఇణీఏ॥ ఛాయా॥ దుర్లభంఖలు ఏతస్మమమందభాగిన్యాః॥

రామః॥ ప॥ అయిమమపరిరంభో దుర్లభఃకింభవత్యాః
కనకనళినకోశస్నిగ్ధవక్షోరుహాయాః।
కిమపికువలయశ్రీగర్వసర్వంకషస్తే
మయిమనసిజతప్తేపాతితశ్చేత్కటాక్షః॥

మారీచః॥ స్వగతం॥ స్థిరోయమస్యామస్యాభినివేశః। తత్సుకరమేవమే చికీర్షితం॥ ప్రకాశం॥ కథంవ్యోజానకీమనోరథోవయస్యేన॥

రామః॥ సఖేశ్రూయతాం॥ శ్లో॥ యాదృష్టావిపినేవధూః। సాశ్చర్యం। ఇదమనుభూతాస్మత్ప్రియసీ జానకీయాచాస్యామదనజ్వరార్తిః। సహాగ్గానురాగం। ఇయమప్యస్మన్నిమిత్తాజని। యస్తస్యాఃప్రశమః। రోమాంచమభినయన్। సమేననువరీరంభేణ సాధ్యశ్చ్యుతస్సస్యైవమముంవిధాతుమధుహాను-ద్వేజితంమనః ॥

మారీచః॥ ధ్యానంనాటయతి। అపరా। కహంమంళహంకోసిఅ మహేం
తుహంవంళహంతురిఅం పావఇంసది॥ ఛా॥ కథందుర్లభంకౌశిక మహర్షి
తవవల్లభంత్వరితంప్రాపయిష్యతి॥

రామః॥ శ్రుతఏవాయమర్థః పింగళముఖాత్॥

పింగళః॥ అహోవృత్తానుకారితామాయావిలాసస్య॥

మారీచః॥ శ్రుతంకిమస్యవచనంవయస్యేన॥

రామః॥ కాశ్యపేనశ్రోతవ్యమేతస్యవచనం॥ కాశ్యపః। సత్యంజానకీపరి
వపరస్పరంవ్యాహరతి॥ పింగళః॥ మమహృదయంతునవిశ్వసితికించిదపి॥

మారీచః॥ ధ్యానంనాటయతి॥ ఏకా। హళాహోదుఏదందసంగీవోణి
ఖేదింతిసెహీఅఅతకో॥ ఛా॥ సఖిభవత్వేతత్। దశగ్రీవఏనాంప్రార్థయ
తిఅస్యాహృదయాతంకః॥ కాశ్యపః॥ అనృతమిదమేకం। యస్మాద్యాపి
గ్రీవో జనకరాజంప్రార్థయతే॥

రామః॥ దశగ్రీవోపిప్రార్థయతీతివిప్రతిషిద్ధమేతత్॥

పింగళః॥ స్వగతం॥ నైతద్యుజ్యతే। మయాతువయస్యస్యనేదంవక్తవ్యం
యదస్యాప్యహంరాక్షసస్సంవృత్తః॥

ప్రకాశం॥ వయస్యవిమృశ్యతామయాంజనః॥

రామః॥ అశ్రుతిమభినీయ। దశగ్రీవోపీతి పునః పఠతి॥

రీచః॥ కోదోషః। స్వతంత్రస్యాపిక్వచిత్కస్యచిదస్తిపారతంత్ర్యం॥

సీతా॥ సాస్రం॥ కహంమదసంగీవోవిమంఖేది। అహందావతాణేణం
విసంఖాదిస్సం। జలణంవాపవిస్సం॥ ఛా॥ కథంమాందశగ్రీవోపిప్రార్థయ
తాంతావత్తాతేనదత్తాపివిషంఖాదయిష్యామి। జ్వలనంవాప్రవేక్ష్యామి

రామః॥ సానందానుశయం॥

మామేవాన్వేతిభావోస్యాః పరంనాన్వేతికంచన।
తదిదంహృదయంప్రేష్ఠాక్రీణీతేకరుణేమమ॥ ఇతివిలోకయన్ స్థితః॥

కాశ్యపః॥ కరాళంవిలోక్య, సహర్షం। ఏషపింగళోమామభివర్తతే॥
కథయకిమాసాదితోమృగయాంప్రవృత్తోరామభద్రః॥

కరాళః॥ న కేవలమాసాదితః। త్వదుపదిష్టేన పథా మయా వనాంతరాద్వనమిదమానీతః। పరంతు క్షణమాత్రమనవేక్ష్య భవంతం కౌశికప్రహితలక్ష్మణబాణలక్షీకృతో ఽసీతి విశంకమానస్య మే మానసం కీదృశమభూదితి న జానే॥ కాశ్యపః॥ విమృశ్య॥ స్వగతం॥ కోఽయం పింగళరూపావలంబీ లక్ష్మణవిపక్షుజనేష్వంతర్భవన్ మామపి స్వజనం మన్యతే। కోఽపి మద్రూపమవలంబ్య తిష్ఠతి। భవతు జ్ఞాస్యామి॥ ప్రకాశం॥ క్వ పునరిదానీం రామభద్రః॥

కరాళః॥ స్వగతం॥ నూనమనేన రామభద్రగతమనోరథతయా నాశ్వాసితోఽస్మి॥ ప్రకాశం॥ సీతాం పశ్యన్ అస్మిన్ రసాలతలే నివసతి॥

కాశ్యపః॥ కిం జానాసి సీతైవేయమితి॥ కరాళః॥ విహస్య॥ తథా వ్యవహరన్నపి జానామి తవేయం మాయేతి॥

ప॥ శంబరాదీంద్రజయినో విద్యుజ్జిహ్వాన్మయాదపి।
యా విశిష్టైవ ఖల్వాస్తే తాటకా తనయే త్వయి॥

కాశ్యపః॥ సోద్వేగం॥ స్వగతం॥ మారీచానుచరోఽయం రాక్షసో భవేత్॥ మారీచశ్చ క్వచిదవస్థాయ మద్రూపావలంబీ మాయాం ప్రయుంక్తే॥ ఇతి విదితమిదానీం॥

ప॥ హా కిం కరోమి మామేష హనిష్యత్యేవ రాక్షసః।
శార్దూలస్యాంతికం ప్రాప్తో జీవిష్యతి కథం మృగః॥ ఇతి మనసా విమృశన్మూర్ఛతి॥

కరాళః॥ సమాశ్వసిహి॥ ఆ॥ కృతం కృతమనుశోచ్య జననీం తాటకాం। కృతం కృతమనుచింత్య పరాక్రమం రాజపుత్రస్య॥ ఇత్యాశ్వాసయతి॥

కాశ్యపః॥ ఆశ్వస్య ఉత్థాయ సాంజలిబంధం॥

ప॥ నాహం భవామి మారీచో నమస్తేఽస్తు నిశాచర।
కృపాం కురు మయి స్వామిన్ క్షితిం ప్రాప్నుహి శాశ్వతీం॥

కరాళః॥ కథం విప్రవటురేవాయం। మయా తు జాల్మేన మారీచ ఇతి మత్వా తత్తద్వ్యవహృతం॥

సశోకావేగం॥ ప॥ తమార్యం ప్రతి మారీచం మయా తరళచేతసా।
యత్తదాశంకితం పాపం తస్య జాతో వినిశ్చయః॥

హా మారీచ హా వివిధమాయాసంప్రదాయగురో ఇత్యర్థోక్తే। కిమిదానీమనేన ప్రలాపేన। సకోపావలేపం। అరేరే సుమిత్రాగర్భవిప్లోషణ క్షత్రియవటో ఇత్యుక్త్వా సవిమర్శం। హా కథమస్మిన్ క్రమే తమమసంరంభః॥

ప॥ రామఇవలక్ష్మణో౽పిప్రకృష్టసారం నశక్యతద్రష్టుం।

అస్యైవఘేనతుకుర్యాంమారీచవధప్రతీకారం॥

ఇతికాశ్యపస్యకంఠం భక్తుమారభతే। కాశ్యపః। మోచయిత్వా।
రామాధిష్ఠితంరసాలతలమభిద్రవతి॥కరాళః॥తమనుద్రవతి॥
కాశ్యపః॥ ప॥ మామేషరాక్షసో౽హంతుంమారీచానుచరో బలీ॥

అనుద్రవతివేగేనపాహిమాంరామపాహిమాం॥

రామః॥ కథంకాశ్యపస్యేవపరిదేవితం॥ సఖేన భేతవ్యం॥౨॥

ఇత్యుపసర్పతి॥ మారీచః॥ వయస్యపశ్యమాంపార్శ్వస్థంకాశ్య
పం॥ కస్యపరిదేవితంజానీహి॥

కరాళః॥ కాశ్యపమతిక్రమ్యద్రవన్ మామేషరాక్షసో౽హంతుమిత్యు
ఉపరిత్యజ్య రామమాలింగతి॥

రామః॥ మారీచంప్రతి॥ సఖేపింగళో౽యమాగతః॥ మారీచః॥ స
హర్షం॥ స్వగతం॥ అయమేవకరాళః॥ కాశ్యపేనచాయమనుగమ్యతే॥
ప్రకాశం॥ వయస్య పశ్యమద్రూపధారిణంమారీచం॥

కాశ్యపః॥ సఖేరామభద్రమద్రూపధారీ మారీచఏవాయంతవపా
ర్శ్వేస్థితః॥ సీతేతిభవంతంమాయయావ్యామోహయతి॥

కరాళః॥ సహర్షం॥ స్వగతం॥ దిష్ట్యాజీవతికాశ్యపరూపఃసహ
మారీచః॥ ప్రకాశం॥ మద్రూపధారీకో౽యం వివర్ణముఖస్తిష్ఠతి॥

మారీచః॥ ప్రాగేవాయంనిశ్చితో౽వయస్యేనాపిరాఘవేణసహిత॥ పింగ
ళః॥ కాశ్యపసమీపంగత్వా సఖేకాశ్యప కరాళేతి మామయం త్వద్రూప
ధారీసమాహూతవానుపహ్వరేమారీచః॥ అతో౽యంమద్రూపావలంబీక
రాళో భవతి॥ యోరామమాలింగితవాన్॥

రామః॥ కథమయంకాశ్యపం మారీచఇతివదతి॥సపరివారాం సీ
తాంమాయేతిచపింగళమముం కరాళఇతిచ॥

ఆశ్చర్యం॥౨॥ప॥ ద్వావేతౌపింగళావత్రద్వావేతౌ కాశ్యపావపి।

ద్వావేతేషుమమస్నిగ్ధౌ ద్వావేతేషునిశాచరౌ॥

కరాళమారీచౌ॥ పింగళకాశ్యపౌప్రతి॥

ప॥ ఏతౌనిశాచరౌహంతుంత్వర్యతాం త్వర్యతాం సఖే।

రామః॥ సక్రోధం॥ శరాసనేబాణమారోపయతి॥

కాన్యపి [illegible] సూ [illegible] యంకర్తవ్యం విస్మృతే కురు॥

రామః ॥ అస్తి। కథమేతత్॥

ప ॥ ఏతేనము ప్రియాసఖా [illegible] జానామియా

కార్యము పరిణంఖిదా తేకిం విదాభ్యాం॥

యో [illegible] తయాభి [illegible] స్త్రియోః

[illegible] ఇతి విస్మృత [illegible]॥

మారీచః ॥ [illegible] పరాక్రమః [illegible]॥ అస్తామేతత్॥

ఇతి ధ్యానం నాటయతి॥

సీతా ॥ [illegible] అపి [illegible]॥౧॥

[illegible]॥ [illegible]

హా॥౨॥ [illegible] కమత్యాగహా

సంసంవృత్తమస్మాకం ॥ సీతా ॥ సోత్కం ॥ తయావాత్యంచిదుత్తాయ॥

[illegible] ॥ [illegible] కథయక

థయా॥ [illegible] ॥ [illegible] కహా

[illegible] కథమప్రియ కథయిష్యామి॥

[illegible] ॥ [illegible] కరింసంహర్తా

భా॥ [illegible] కర్తవ్యం తత్ర [illegible]

మః॥ [illegible] కథయిష్యామి॥

ఇత్యస్య [illegible] ॥

ప ॥ [illegible] అదింశ [illegible] దశకరో॥

భా॥ [illegible] ఇతి [illegible] దశకంఠః॥

[illegible] అఆఅ [illegible] దశకరేణ॥

నా॥ కిం [illegible]॥

[illegible] ॥ [illegible] సీసతిహారి అతంసస [illegible]

[illegible]

[illegible] సఖ్యాః॥

[illegible] ॥ [illegible] ॥ [illegible] ముత్తాయపలాయనే॥

సర్వే॥ అంకాం [illegible] ॥ [illegible] ॥ [illegible] తం॥ కింతు

ర్త్యః॥ ఇతి సీతాం [illegible] ॥

రామః॥ [illegible] ॥

ప॥ [illegible]

[illegible] ॥

కరాళిః॥ [illegible] ॥

[illegible] ॥

రామః॥ ప॥ [illegible]

విదేహరాజే [illegible] క్రమం॥

కాశ్యపః॥ [illegible] ॥

యాతః॥ ప॥ [illegible]

కన్యా [illegible] ॥

కరాళిః॥ మారీచ [illegible]

[illegible] ॥

సర్వే॥ ప॥ [illegible]

[illegible] ॥

[illegible]

[illegible] ॥

పింగళికః॥ [illegible]

[illegible] ॥ పింగళి [illegible] ॥

మారీచః॥ ప్రకాశ [illegible] ॥

ఇతి [illegible] ॥

కాశ్యపః॥ [illegible] ॥

సీతా॥ [illegible]

[illegible]

[illegible]

ఇతి [illegible]

ఛా॥ ఏతస్మిన్నన్యోన్యసంఘషిణాతతరువిటప సంజనితేదావానలే ఏ
తాంమహాశిలాంఆరుహ్యనిపతంతీ తాతవిపత్తిజాతంశోకజాతంతస్మిన్మహా
పురుషేబలవతాభినివేశేనధర్షితస్య ఆత్మనోనంగజ్వరముపశమయిష్యామి॥

పింగళకాశ్యపౌ। స్వగతం॥ కథమేతదాపతితంమారీచస్యమాయాప్ర
యోగేణ ॥ ప్రకాశం॥ సఖేమారీచమాయేయం కర్తవ్యంవిమృశన్కురు॥

రామః ॥ కిమత్రాస్తివిచారణీయ్యం॥

ప ॥ శరీరంపాతయిష్యంతీపావకేయద్యచింత్యహాం।
జానకీప్రాహసన్నేహంతన్మేమర్మాణికృంతతి॥

కరాళః ॥ వయస్యమాయాప్రయోగఇతిప్రలపత్వేష తావత్॥
ఏతౌనిశాచరౌ హంతుంత్వర్యతాంత్వర్యతాంసఖే॥

సఖ్యః ॥ హాళాజాణఇహాసహీజణవంచళేసంవాణివి అంహ్మాణంతా
దజణ అణిమింతసదావో సాహారణోఏంవ। తుమకుదోవుడమపంథిదాసి।
అణువంజందీఓ అంహ్మేవితువ పడిపాళణింజాఓ అంణహాతు హావింసేస
దుఃఖవిఅఅంహ్మాణదుంసహాహావింసది॥ హాంధి॥౨॥ కహంజుళణపవింతాఏం
వజాణఈ॥ హాసహీజణ వంచళేహావిదేహాకుళమంగళదీవిఏ ॥ ఇత్యర్థోక్తే॥

కిరోఅణేనసఖు ఇమిణాదుంఖపసమిఅది॥ తాఅంహ్మేవితహంపవి
సామో॥ జంధసాసహీపవింతా॥

ఛాయా॥ సఖిజానకీసర్వాసామస్మాకంతాతజనకనిమిత్తంసంతా
పస్సాధారణ ఏవత్వంకుతః ప్రథమం ప్రస్థితాసి ॥ అనువర్తయంత్యోవ
యమపిత్వయాప్రతిపాలనీయ్యాః । అన్యథాతవవిశ్లేషదుఃఖమివాస్మాకం
దుస్సహంభవిష్యతి॥ హాధిక్॥ ౨॥ కథంజ్వలనంప్రవిష్టైవజానకీహాసఖీజనవ
త్సలేహా విదేహకులమంగళదీపికే॥

ఛా ॥ కింరోదనేననఖల్వమునాదుఃఖంప్రశామ్యతి॥ తస్మాద్వయమపి
తత్రప్రవిశామః॥ యత్రైషాసఖీప్రవిష్టా॥ ఇతినిష్క్రాంతాః॥

రామః॥ శరముపసంహరన్ కష్టంభోఃకష్టం॥

ప ॥ భగ్నోమేసహసామనోరథతరుర్భగ్నంభుజోభూషణం
భగ్నంవిశ్వసృజోయశస్తనుభృతాంభగ్నోదృశోరుత్సవః।

భగ్నః పంచశరస్య కి చ జగతాం జేతుస్సమస్తో మదో
వైదేహీ యది యం పతేర్వ్యపరతే వహ్నిం ప్రవిష్టా శుచా॥

మారీచః॥ స్వగ॥ అస్య శోకాగ్నిమ నుద్దీపయామి॥ ప్రకాశం॥ కథమి
యం వహ్నిం ప్రవిష్టైవ। హా దేవయజనసంభవే హా విదేహకులనందిని హా త్రి
భువనైకసౌందర్యశాలిని హా రామమనైకజీవితే హా జానకి తవాప్యంద శేతి
కిముచ్యతే దైవదుర్విలసితమితి మూర్ఛాం నాటయతి॥

కరాళః॥ మారీచం ప్రతి॥ కాశ్యప సమాశ్వసిహి॥ ౨॥

రామః॥ కిం కాశ్యప ఏవ ప్రథమం ప్రముగ్ధః॥ సశోకావేగం॥

ప॥ పతామి కిమహం గిరేః కిము విశామి వారాం నిధిం।
తనుం విదళయామి కిం కబళయామి కిం వా విషం॥

కరాళః॥ స్వగతం॥ అరే రే క్షత్రియవటో తాటకాం సుబాహుం వా
పృచ్ఛ॥ ప్రకాశం॥ మారీచం ప్రతి॥ కాశ్యప కా పునరావయోర్గతిః॥ మారీ
చః॥ సమాశ్వస్య॥ యా పునర్వయస్యస్య॥

రామః॥ ప॥ విదేహనృపకన్యకామనుపతామి కిం పావకే॥

మారీచః॥ స్వగతం॥ ఏవం క్రియతాం॥ యదర్థోఽయమస్మదారంభస్సోఽపి॥
ప్రకాశం॥ వయస్య నాలమిదం తత్త్వే ప్రియమధరాణాం॥

రామః॥ ప్రశాప్యతి మమాన్యథా కథమియం వ్యథా మానసీ॥

పింగళకాశ్యపౌ॥ జనాంతికం॥ హంత హంత పశ్య నా నవ్యసుదయస్య
యోర్యాతుధానయోర్మిథ్యాచరితం॥ యదావామపి వ్యపి శ్వసనయా వయ
స్యస్య సంపన్నా॥ ఇతి పాదం నాటయతః॥

రామః॥ సశోకాశ్చర్యం॥

ప॥ అధ్యాస్య పల్లవమయం శయనం సఖీభి
స్సంభావితా శశికలేవ కృశోజ్జ్వలాంగీ।
యా సా ప్రతతం వామసఖే నయనోత్సవోఽభూత్
సైవేయమేవమితి శక్యమిదం న సోఢుం॥
తదేనామసినీలాం శిలామధిరుహ్య యథా మనోరథం ...॥

ఇతి శిలాయాం పాదమర్పయతి॥

పింగళకాశ్యపౌ॥ జనాంతికం॥ అహో రాక్షసేన వంచితాః స్మః॥ కింక
ర్తవ్యమిదానీం॥ కః పునరిదం వక్ష్యతి తాత కౌశికాయ॥

యః ప్రతివిధాతుం నారాయణః॥ ఇత్యుక్త్వా [illegible]॥

మారీచః॥ స్వగతం॥ ఫలితమేవ మనోరథైః॥

ఇతి హర్షపారవశ్యం నాటయతి॥

ప్రకాశం॥ ప॥ సతాం ను తమేవ పాదం శిలాయా మర్పయిత్వాయం।

కరాళదృష్ట్యా [illegible] పాతకీ॥

కరాళః॥ సభ్రూభఙ్గ మపవార్య॥ నామైతి తిరోధానేనైవ సంజ్ఞాపయతి॥

పింగళః॥ కాశ్యపస్య [illegible] హసతి॥ కాశ్యపః॥ వయస్య ప్రభృతం భవతా భవదీయస్య కాశ్యపవచనం॥

రామః॥ సాశంకం॥ కీదృశమనేన వ్యాహృతమితి పరావర్త్తతే॥

మారీచః॥ కరాళం ప్రతి॥ జనాంతికం॥ హర్షపరవశస్యామే దగ్ధముఖాదేవం నిర్గతం॥ కరాళః॥ కిమిదానీం కరణీయం॥ కరాళః॥ కిముత్పాద్యదస్తి కర్తవ్యం॥ హరిణప్లుతేన పలాయావహే॥

నేపథ్యే॥ జయజయ నన్వ రామచంద్ర జయజయ॥ సర్వే సవిస్మయం పశ్యంతి॥

క[illegible]ళః [illegible]జనాంతికం॥

ప॥ యస్యామనేన పదమర్పితమేవ మేవ
సీతాం హఠాత్ సపదితాం సహసానుగంతుం।
సేయం శిలా ఘనరసాద్ధ్వనితేవ [illegible] లాంగీ
పీనస్తనీ మునిగభీరవనర్ణాం సీత్॥ కథమేతదితి చిత్రయతః॥

రామః॥ కేయమంబేవ కౌసల్యేవ మామనుకృతయతి॥

తతః ప్రవిశతి మునిపత్నీ॥

ప॥ పరుషితశృంగామద్ధిదత్త [illegible] ధృతదీర్ఘకాలదైన్యామ్।
పదకమలసరాగపావితాం తే మనుకులమండన విద్ధి మామహల్యామ్॥

రామః॥ స్వగతం॥ అసకృదహ్ని తేయమస్మాభిస్తత్రభవతః కౌశికస్యముఖాత్॥ ప్రకాశం॥ భగవతి రామశ్శిరసా ప్రణామమభివాదయతే। మునిపత్నీ। వత్స చిరంజీవ। పింగళకాశ్యపౌ॥ ఉపసృత్య॥ అంబ భగవతి తాపసజనని తత్రభవతీమభివాదయావహే॥

అహల్యా॥ వత్సౌ అభిమతేన యుజ్యేథాం॥ రామః॥ అంబ కావేతౌ। అహల్యా॥ పింగళకాశ్యపావేవ॥

[illegible]॥ ప॥ మారీచోఽయం కరాళో యం త్వం మాయామోహితో [illegible]॥

[illegible] నిర్దిశతి॥ [illegible] సభయుగ్॥ [illegible]

[illegible]॥

[illegible]॥

[illegible]॥

[illegible]॥

[illegible]

[illegible]॥

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]॥

[illegible]॥

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]॥

రామః॥ అస్తే [illegible]॥

[illegible]

[illegible]

[illegible]॥ [illegible]

ఖావలోకనాయ విలజ్జే। పింగళకాశ్యపౌ। అత్రాపరాద్ధ్యతి మారీచమాయా॥

రామః॥ సత్యమేవైతత్॥ ప॥ ఆవిష్కృతా మమ పురో జనకాత్మజేతి

మాయైవ తేన జననీవధకోఽపి తేన।

తత్తస్య యానుచరితం పరమార్థబుద్ధ్యా

నాన్యత్ర కింతు భవతోస్సుహృదోస్సమీపే॥

తదేతన్న ప్రకాశనీయ్యం భవద్భ్యమ్॥

కాశ్యపః॥ ఏవమేవమనుజమాత్రస్య। నఖలు పునర్భగవతస్తాతకౌశికస్య॥ యః పునరేవం మాయాప్రయోగే ప్రతివిధానముపదేక్ష్యతి॥

రామః॥ యుక్తం భవానాహ॥

నేపథ్యే॥ ప॥ భోజానీతకుమారయా తపదవీమేతాం హతశ్వాపదాం

కుంతైః కృంతతరుంధతే వనపథం కేరీరవా భైరవాః।

అగ్రేయాంతమనుప్రయాంతి కరిణం భీతం కరేణ్వోభియా

తూష్ణీం పశ్యన్ ఖేలకేణమిధుం చండాట్టహాసైరలం॥

రామః॥ మామన్వేష్యతో మదుపజీవిజనస్యాయముద్ఘోషః॥

పింగళః॥ ఉపపన్నమేతత్। యత ఇదానీం॥

ప॥ క్ష్వేళాగర్జితసింహగర్జితభయభ్రామ్యద్గజగ్రామణీ

ఫీత్కారద్రవదృక్షదర్శనకృతభ్రాంతిభంగశాఖామృగం।

కుంతక్షుణ్ణతరక్షువక్త్రగళితక్షోణీనిషణ్ణార్భక

ఘ్రాణవ్యాపృతరోహితాహితబహుహూంకారం వనాభ్యంతరం॥

కాశ్యపః॥ ఏవమేతత్॥ పింగళః॥ అతిక్రామతి సమయో మృగయాప్రవృత్తస్యాయస్యస్య॥ రామః॥ సర్వతోఽవలోక్య॥ కథముజ్జృంభిత ఏవ దినయావనారంభః॥

ప॥ పాంథానాం శరణాధినీవ చరణం ఛాయాతరోస్సేవతే

ఖానుద్గిర్వలయం విలోకితుమివ వ్యోమాగ్రమారోహతి।

తృష్యంతీ దయితార్పితం కిసలయం నాలోకతే కోకిలా

క్లాంతాం వీజయతి ప్రియాం మధుకరః పక్షానిలేనాధునా॥

తదేదధునా స్కంధావారమేవ గచ్ఛామః॥ ఇతి నిష్క్రాంతాస్సర్వే॥

ఇతి జానకీపరిణయనాటకే - తృతీయాంకః.

అథచతుర్థాఙ్క . ప్రారంభః

తతఃప్రవిశతిగంధర్వః॥ అ॥

సంప్రతిహి॥ వ॥ నిహత్యయుధితాటకాంసహబలైస్సుబాహుం
తథాకరాళమపిరాఘవోమమపురీమనైషీదితి।
యమప్రహితవాచికంనిశమయన్న్వృషామన్యతే
నిశాటవధనాటకప్రథమభూమికోపక్రమం॥

అతః ఖల్వనేనపరితుష్టేనసమాదిష్టాస్మి నిఖిలసురచక్రచూడామణికిరణపుంజకింజల్కితచరణారవిందేనమహారాజమహేంద్రేణ॥

అయిచిత్రాంగదసంప్రతికింప్రతిపద్యతేస్వజనవినిపాతమవకర్ణయన్కుంభకర్ణాగ్రజఇతిలంకాంప్రవిశ్యవిచారయేతి॥

సవితర్కం॥ వ॥ ప్రాదుర్భవతిదేవస్యపత్యుఃపాతోరఘూద్వహే।
యాబాసభ్యధికంతస్మాద్రావణేద్రోహచింతనం॥

భవత్వేవం ॥ మయాతుమాయాగృహీతరాక్షసవేషేణరాక్షసరాజధానీయంసర్వతఃపరిరక్షితాపిసుప్రవేశాసంవృత్తా॥

అగ్రతోవలోక్య॥ కాపునరియంరాక్షసీమామేవాభివర్తతే॥

అస్యాఃఖలు॥ వ॥ ఉష్ట్రీస్యేవముఖంకడారకుటిలాఃప్రాదేశమాత్రాః
కచాఃకుక్షిర్దుందుభిరేవకోపికుచయోస్స్థూలః కృశీయాన్పరః,
బాహూవాహ సముద్భగాగజపతే రంఘ్రీఇబాధాంఘ్రీతథా
తేనాస్యాంమణిభూషణానిదధతేదుస్స్థానశోచ్యాందశాం॥

తతఃప్రవిశతిరాక్షసీ ॥ చి॥ చిత్రాంగదంప్రతి॥ భందకోతుమం॥ కికరాళోఅహంవాఅంణో॥ ఛా॥ భద్రకస్త్వం॥ కింకరాళోథవాన్యః॥

గంధర్వః ॥ ఆత్మ ॥ అనయాసంభాషణస్య స్వయమేవమార్గోదర్శితః॥

ప్రకాశం ॥ కరాళఏవ॥

రాక్షసీ॥ సవిస్మయం॥ ణిపాసాణోవిఅతుమంచింతసి ॥ తుహఘురిణిగింధముహీ ఉణరుదితీణిరంఖసీణిమంఝువం టమూణాణా హోరామ సరణిపాదోంతీఉరతాడతిదీఅంబవిరోఅణిణముచెఇ ॥ ఛా॥ ననుపాషాణవత్త్వంతిష్ఠసి। తవగృహిణీగృధ్రముఖీపునారుదంతీనాంరాక్షసీనాం మధ్యవర్తమానానాథోరామశరనిహతఇతిఉరస్తాడయంత్యద్యాపిరోదనంనముంచతి॥

గంధర్వః ॥ స్వగతం॥ కరాళస్యభార్యాసా ॥ తదుపపన్నమేతత్॥
ప్రకాశం ॥ కేనైతదుక్తమేతస్యై॥

రాక్షసీ ॥ అంఅమారీఓమహారాఅళంకేసుం రఅస్సెం ఖిదోవహంధం పముహాణం అమచ్చాణంణిఅ జణణితాడఅసుబాహుఅ తంససిణంధ కరాళ ఎంకేణరహుణం దణేణణిహదంకహిఅ జణణీవహేణ ణింవిణ్ణోగోకణ్ణం ఖేంతెతవకాదుంగదో॥ తదోసంవేహిఎసోఉంతదోజాణీదో॥

ఛా ॥ ఆర్యమారీచోమహారాజ లంకేశ్వరమపశ్యస్ప్రహస్తప్రముఖానామమాత్యానాం నిజజననీంతాటకాంసుబాహుంచ తస్య స్నిగ్ధంకరాళంఏకేనరఘునందనేననిహతం కథయిత్వాజననీవధేననిర్విణ్ణోగోకర్ణక్షేత్రంతపఃకర్తుంగతః॥ తతస్సర్వైరేవవృత్తాంతోజ్ఞాతః॥

గంధర్వః ॥ కిమత్రపురేనాస్తిలంకేశ్వరః॥

రాక్షసీ ॥ ణంధి॥౨॥ అదోఎంవదేవీఎమదోదరీ ఎవిజ్జుజీహంసఘర గదుఅఅంఅ ఉంతోకహింగదోంతిజాణిఅఆఅంఛంతిఅహంపెసిదహ్మి ॥ మఏ వితంధగదాఎవిజ్జుజీహాణదింఠో॥ తంసఉణజాఆఎమాఆవదీఏ ఎంవ కిం కహిందం॥ ఛా॥ నాస్తినాస్తి॥ అతఏవదేవ్యామందోదర్యావిద్యుజ్జిహ్వస్యగృహంగత్వా ఆర్యపుత్రః కుత్రగతఇతిజ్ఞాత్వా ఆగచ్ఛేతిఅహంప్రేషితాస్మి॥
మయాపితత్రగతయావిద్యుజ్జిహ్వోనదృష్టః॥ తస్యపునర్జాయయా మాయావత్యైవంకిమపికథితం॥

గంధర్వః॥కింతత్కథయ॥రాక్షసీ॥ తిఖుగోవణింజకహాళహాఇంస॥
అహవా ॥ ణహుఎంధజణఅరాఅపంఖవాదీజణో ॥ దీవదరేసంభావిఅఇ॥ తాసంకింఏంవకహిందు॥ సుణుహీదావకోసిఅవేసేణవిజ్జుజీహేణ శంఖణవేసేణ సారణేణమా ఆఏరామవేసకరి అంకేసురోజాణ ఈపాణిం గహాణంధజణఅరాఅవచేదుంగదో॥

ఛాయా ॥ తత్ఖలుగోపనీయంకథంకథయిష్యామి॥ అథవా॥ నఖల్వత్ర జనకరాజ పక్షపాతిజనః ద్వీపాంతరేసంభావ్యతే॥

తస్మాచ్ఛక్యమేవకథితుం ॥ శ్రుణుహితాతా వత్సౌశికవేషేణవిద్యుజ్జిహ్వోనలక్ష్మణవేషేణసారణేనమాయయా రామవేషంకృత్వాలంకేశ్వరో జానకీపాణిగ్రహణార్థంజనకరాజంవంచయితుంగతః॥

గంధర్వః ॥ యుజ్యత ఏతత్ ॥ లోకనిరూఢో హి రామే అభిలాషో జానక్యాః॥

రాక్షసీ ॥ సహావణం ॥ జదితుమంకరాళో తదో పుఢమం ఎంవగదుఅగింధముహీఎసోహణిఫణిఅపారితోసిఅంగహింస॥

ఛా ॥ యదిత్వంకరాళస్తతః ప్రథమమేవగత్వాగృధ్రముఖ్యాశ్శోభనంభణిత్వాపారితోషికంగృహీష్యామి॥

గంధర్వః ॥ అస్థానేకోయమానందః॥ నకరాళోహామన్యఏవ॥

రాక్షసీ ॥ సనిర్వేదం॥ కహంతహంసవ్వంతోఎంవకరాళ ॥

ఛా ॥ కథంతథాసంవృత్తఏవకరాళః॥

గంధర్వః ॥ అత్రాపికిమస్తిసంశయః॥

రాక్షసీ ॥ భంగోమేమణోరహో॥ తుమఉణఅంణోకో॥

ఛాయా ॥ భగ్నో మే మనోరథః॥ త్వంపునరన్యః కః॥

గంధర్వః ॥ విభీషణానుచరః ॥ రాక్షసీ ॥ హోదుఎంవ॥ దేవీఏమందోదరీఏ ణిఓఅం కాదుం వంస పరివంటిణీహోమి॥

ఛా ॥ దేవ్యాఃమందోదర్యాః నియోగంకర్తుంపార్శ్వపరివర్తినీభవామి ॥ ఇతినిష్క్రాంతా॥

గంధర్వః ॥ అహమపిదశాననవృత్తాంతం ప్రథమంజనకరాజాయ నివేద్యపశ్చాన్మహారాజమహేంద్రాయనివేదయిష్యే ॥ ఇతినిష్క్రాంతః॥

—— * ఇతిమిశ్రవిష్కంభః. * ——

తతఃప్రవిశతిజనకరాజశ్శతానందశ్చ॥

జనకః ॥ వ ॥ యావన్న యాచతి నిశాచరచక్రవర్తీ
కన్యామితః ప్రథమమేవ రఘూద్వహాయ।
దేయేయ మిత్యభిమతం కుశికాత్మజో మే
నిర్వర్తయిష్యతి న వేతిచిరాయదూయే॥

శతానందః ॥ రాజన్ అలంవిచారేణ॥ కింనజానీమహే మహాభా
గవతఃకుశిక కులజలధిపారిజాతస్య ప్రభావమేతస్య॥

ప ॥ నిష్ప్రత్యూహతపఃప్రవృద్ధహుతభుగ్జ్వాలాభితప్తద్రుత
క్షాత్రాకార సువర్ణపిండరచితబ్రాహ్మణ్యభూషోజ్జ్వలః।
యస్స్వర్గాంతరసర్గసాహసరసచ్ఛేదార్ధసాధీభవ
ద్గీర్వాణాంజలిపద్మకుట్మలశశీనాలోకిలోకేనకిం॥

తతఃఖలునివృత్తేపి సీతారామయోః పాణిగ్రహణేలంకేశ్వరఃకింక
రిష్యతీతినశంకితవ్య మస్మాభిః॥
యతఃఖల్వయం॥ప ॥ కృత్వారామం కుశికతనయోజృంభకాద్యస్త్ర
మంత్రగ్రామావేశప్రగుణితదురాధర్షవీర్యప్రకర్షం।
శశ్వద్విశ్వత్రితయవిజయోచ్చండదోస్స్తంభభాజో
రక్షోనేతుఃక్షపణనిపుణం కర్తుమేవత్వమేత॥

తతఃప్రవిశతికౌశిక లక్ష్మణవేషాభ్యాం విద్యుజ్జిహ్వసారణాభ్యాం
సహరామవేషో దశాననః॥౨॥

ప ॥ సుబాహుమారీచ సుకేతుకన్యకాః
కుర్వన్మయా యత్కరణీయ ముక్తం।
తథాపి పాణిగ్రహణాయ తస్యా
ధృతేన్నృవేషేప్య ధృతంమనోమే॥

విద్యుజ్జిహ్వః ॥ మహారాజకిమకాండే భవతఃకాతర్యం॥

ప ॥ త్వాందృష్ట్వానవనీలనీరదనిభచ్ఛాయందధానంధనుర్బాణౌ
పాణియుగేన పంకజదళస్నిగ్ధే క్షణంజానకీ।
దూర్వాపల్లవగారుడాశ్మ ఘటనా కిమ్మీరహారశ్రియం
రామోసావితిమోక్ష్యతిప్రముదితా కంఠేవధూకస్రజం॥

దశాననః ॥ నతావదహమభ్యర్థయే॥
కింతు॥ ప ॥ వేణీవిలోకితైకాకరకమలంహేమముద్రితంద్రష్టుం।
వాంఛామమవామదృశోగాత్రంద్రష్టవ్యమన్యదప్యఖిలం॥

సారణః ॥ ప ॥ సౌందర్యనిందితరతిం తవసన్నిధానే
తామాగతాం వరణమాల్యధరాంపరీతుం।
ఆపాదచూడ మవలోక్యకృతార్థయస్వ
నేత్రేనిజం గృహాణవాప్యతు వింశతించ॥

దశాననః॥ సదృష్టిక్షేపం॥ వయమేతే మైథిలావసథం ప్రాప్తాస్మః॥

ప॥ సువర్ణకేతకీపర్ణ సవర్ణా యత్ర దృశ్యతే।
శంకరస్య జటాజూటే చంద్రరేఖేవ జానకీ॥

ప్రవిశ్య ప్రతిహారీ॥ మహారాజ విజయీ భవ॥

జనకః॥ జీమూతక విజ్ఞాపయ విజ్ఞాపయితవ్యం॥

ప్రతిహారీ॥ రామలక్ష్మణాభ్యాం సాకమత్రభవాన్ కుశికనందనః ప్రతీహారభూమిం సంప్రాప్తః॥

జనకః॥ సహర్షప్రశ్రయం॥ భగవన్ శతానంద తత్ర భవతా కృతార్థోఽయం భగవానద్య ఆనుషంగిక త్రైశంకవలోక నూతన పరమేష్ఠీ కకుస్థకుమారాభ్యాం సహ ప్రవేశయితవ్యః॥

శతానందః॥ తథేతి నిష్క్రాంతః॥

జనకః॥ ప॥ కథమిదం హృదయం మమ కౌశికే గృహముపేయుషి రాఘవసంగతే
శఫరఘట్టితనాళమివాంబుజం తరళతాముపయాతి కరోమి కిం॥

తతః ప్రవిశతి శతానందో రామలక్ష్మణ కౌశికవేషా దశాననాదయశ్చ॥

శతానందః॥ జనకరాజాయ కౌశికాదయ ఇతి విద్యుజ్జిహ్వాదీన్ సందర్శయతి॥

జనకః॥ ఆసనాదుత్థాయ॥ భగవన్ వైదేహస్సీరధ్వజోఽహమభివాదయే॥

విద్యుజ్జిహ్వః॥ స్వస్తి భవతే మహారాజ జనకాయ॥

సారణః॥ అపవార్య॥ దశాననం ప్రతి॥

ప॥ రాజన్నస్మై నరేంద్రాయ స్వతస్స్వస్తి భవేన్న కిం।
జానకీం పరిణేయ్యత్వం జామాతా భవితాసి చేత్॥

దశాననః॥ సహాసం॥ ఏవమేతత్॥ విద్యుజ్జిహ్వః॥ భ్రూసంజ్ఞయా దశాననం జనకాభివాదనాయ చోదయతి॥

దశా॥ అపవార్య॥ సారణం ప్రతి॥

ప॥ యస్య ప్రణామసమయం ప్రతిపాలయంతి
నాథా దిశామపి తథా ప్రణయాపరాధే।
మందోదరీ మపి నయస్సహతే ప్రణంతుం
సోఽహం కిమేత మభివాదయితుం నలజ్జే॥

సారణః॥ స్వగతం॥ నూనమస్య దురహంకార గ్రంథిలహృదయస్య జానకీలాభో పి ననిశ్చయకోటిమాలంబతే॥ అపవార్య॥

ప్రకాశం॥ మహారాజ నయుక్తం భవతః ప్రస్తుతప్రతీపమాచరితుం॥

దశాననః॥ తాత దాశరథిరహమభివాదయే॥

సారణః॥ తదేవ పఠతి॥ జనకః॥ వత్సౌ దీర్ఘాయుషౌ భూయాస్తాం॥

శతానందః॥ భగవన్ గాధిసూనో॥

ప॥ పరస్పరసమావేతౌ ప్రమాణేంగితచేష్టితైః।
అనయోః కతరో రామో లక్ష్మణః కతరో నయోః॥

విద్యుజ్జిహ్వః॥ స్వగతం॥ న కశ్చిదపి॥

ప్రకాశం॥ ప॥ నవాంబుదశ్యామల ఏష రామో వాత్సల్యకృత్త్రిష్వతియుః కనిష్ఠే।
సౌమిత్రిరేష ప్రుతహేమకాంతియుక్తః ప్రశృతో జ్యాయసి వర్తతే చ॥

దశాననః॥ అపవార్య॥ సారణం ప్రతి॥ కుతో విళంబతే జనకః కన్యామానాయయితుం॥

సారణః॥ స్వగతం॥ అహో మూర్ఖజనమూర్ధన్యస్యాస్య కీదృశమిదమౌత్సుక్యం॥ నన్విదానీమేవ జనకదర్శనమేతస్య॥ ప్రకాశం॥ అపవార్య॥ మహారాజ క్షమ్యతాం క్షణమాత్రం॥ శతానందః॥ భగవన్ కౌశిక॥

దశాననః॥ అపవార్య॥ సామర్షం॥

ప॥ మన్యేహం తాపసే తస్మిన్మారీచేన నిపాతితే।
అసౌ కౌశికశబ్దేన తాదృక్పాప్యాదాశ్రయీకృతః॥

సారణః॥ అపవార్య॥ తదస్యాః పాణిగ్రహణం జానక్యాః॥

శతానందః॥ ప॥ పుత్రార్థం చరతస్తపో దశరథాదేతావతానేహసా
కృచ్ఛ్రేణ వ్యతిలంఘితేషు వయసాం షష్ఠే సహస్రేష్వపి।
చత్వారో జనితాస్సుతాస్త్రిభువనాలంకారభూతా గుణై-
ర్దిష్ట్యా యాజయితా విభండకసుతే నేతి ప్రమోదామహే॥

విద్యుజ్జిహ్వః॥ స్వగతం॥ అయం ఖల్వహల్యాసుతః॥

ప॥ మారీచేన హతం శ్రుత్వా మధ్యేవదవిరాఘవం।
దుఃఖం చ లప్స్యతే తావద్యావన్మోదోస్య జన్మని॥

ప్రకాశం॥ న కేవలం భవతాం ప్రమోదః॥ అపి తు జగన్మాత్రస్య॥

దశాననః॥ సారణ జానకీపరిణయమిత్యత్యంతమయాన్యక్షరాణి శ్రావయసి॥ మమ తు తాటకయా సానుచరస్య కౌశికస్య పునరాగమన ప్రత్యూహాస్సుకరో న వేతి పరిప్లవం మే హృదయం॥

సవిమర్శం॥ ప॥ వత్సస్యాః ప్రియసేవృథాపరిమితాయుష్యైర్మనుష్యైస్సమం
యోద్ధుంయుద్ధమదోస్తితేయదిసురైర్యోద్ధవ్యమోజస్విభిః।
ఇత్యుక్తోపిసురర్షిణాయదిపురాహాన్యాదజస్యాత్మజం
రామోయంక్వభవేద్విదేహతనయారాగఃక్వవాజృంభతాం॥

సారణః॥ అపవార్య। నారదగిరామనుష్యైరప్రతియుద్ధ్యమానేన భవతా దశరథోపిముక్త ఇతీదమపపన్నం॥

శృణుతావత్॥ ప॥ అత్యుద్దామతపఃప్రసాదితపురారాతిప్రశస్తాద్భుత
జ్యోతీరూపమహాస్త్రమంత్రపటలీనిర్వ్యూఢదోర్విక్రమః।
సైతేయాహావదర్శితాజసమసౌకస్మాదజస్యాత్మజం
సర్వక్షత్రియకంటకక్షణపరోవీరోజహౌభార్గవః॥

దశాననః॥ అపవార్య। సహర్షోత్సాహం। సమ్యగనుస్మారితోస్మి। నన్వనేనైవప్రియసుహృదాపాతయిష్యామి సహసూనుభిరజసూనుం॥

సార॥ అప। యదితాటకాదిభిరనభిహతౌరామకౌశికౌభవేతాం॥

జనకః॥ భగవన్కుశికనందన॥ ప॥ అజాత్మజసుతోదయేశ్రవణయోరభూ
దుత్సవోదృశోరపిచసాంప్రతంముహురవేక్ష్యమాణావిహ।
న చెప్రియహితాహిపునరివరక్షితోరామోనే
ప్రదానసమయేకేవలంసనిమికులస్యనిత్యోత్సవః॥

తదత్రభవతోభవత్వైవయజ్ఞదీక్షాప్రవేశః॥ వయమపివత్సాయావివాహమంగళార్థమారభామహే॥

సారణః॥ అపవార్య। దశాననంప్రతి। పరిణయఃస్వామినాచోదితోపినిత్యోత్సవః॥

దశాననః॥ కస్సందేహః। విద్యుజ్జిహ్వః॥ స్వగతం॥ ఇదంకపమావతితం। భవతుకోదోషః। యదికౌశికోనిశాచరనిహతస్స్యాత్తత్స్వయంవేత। నైవంచేదంతర్ధాతవ్యమస్మాభిః॥ దశాననః॥ తథైవమేహృదయం॥

శతానందః॥ రాజన్నూర్మిళాపిలక్ష్మణాయదాతవ్యా॥

విశ్వ॥ అపవార్య। సారణతవాప్యాగమనంసఫలంభవిష్యతి। మమతునిష్ఫలమిహాగమనం॥

సారణః॥ అప। మానైవం॥ ప॥ కౌశికస్యసుతైశ్శిష్యైర్ఘటోధ్నీభిశ్చధేనుభిః।
సహైవగృహిణీయజ్ఞైర్గృహిణీతేభవిష్యతి॥

విద్యు॥ అపవార్య। సారణంప్రతి। సారణ। కుతోఽజరశాజానీకరణేన మామపహాససి॥

జనకః॥ భగవన్ గౌతమనందనశతానందేవ। అపితుమమానుజఃకుశధ్వజో మిథిలానగరాత్॥

ప॥ భరతాయప్రదాతవ్యాశత్రుఘ్నాయతథైవచ।
మాండవీశ్రుతకీర్తిశ్చప్రస్థాపయదిహాత్మజే॥

దశా॥ అప। సారణపునరపిభరతశత్రుఘ్నవేషాభ్యాంద్వాభ్యాంసహైవనాగతం మయాజాత్మేన॥

సారణః॥ అప। ఆగతోఽపికౌశికవేషేణహాతో విద్యుజ్జిహ్వః॥కింవక్ష్యే॥

శతానందః॥భగవన్కౌశికకిందశరథోభరతశత్రుఘ్నాభ్యాంసహానానీతః॥

సారణః॥ అప। దశాననం ప్రతి ప్రాగేవహిమయోక్తం సపుత్రదారందశరథముపనిమంత్రయితుం కౌశికోఽగత ఇతి। విద్యుజ్జిహ్వేనతు తదనురూపోమంత్రోఽనకృతః॥

దశాననః॥అప।భవత్వేవం।జానకీదర్శనాయయతితవ్యమిదానీం॥

విద్యు॥సపరివారోదశరథః పథివిశ్రమ్యవిలంబతే॥

జనకః॥ కఃకోఽత్రభోః। ప్రవిశ్యప్రతిహారః।ఆజ్ఞాపయతుదేవః॥

జనకః॥ భగవతఃకౌశికస్యపాదవందనాయకన్యాజనస్సమానీయతాం॥

ప్రతిహారః॥ తథేతినిష్క్రాంతః॥ దశాననః॥ అపవార్య। సారణదైవేనైవ మయిపక్షపాతఃకృతః॥

సోత్కంఠం॥ ప॥ ఇదానీమానీతాయదిరఘుకుమారేణసదృశీం
తదామేపశ్యంతీతనుమవనికన్యావికిరతు।
ప్రసాదోత్కర్షేణప్రణయరసనిష్యందపిశునా
నకటాక్షానుస్మేలత్కమలవనసౌభాగ్యజయినః॥

నేపథ్యే॥ప॥విద్యుజ్జిహ్వేవిదధతివపుర్మాయయాగాధిసూనో
ర్యత్సామిత్రేర్వహతిపదిదంసారణోరాత్రుసేంద్రదః।
రామోభూత్వాజనకభవతఃకన్యకాంవోఢుమాభ్యాం
సంప్రాప్తోసావితికథయతద్వారియేత్వస్యసంతి॥

సర్వేఆకర్ణయంతి॥ దశా। అపవార్య॥ విద్యుజ్జిహ్వంప్రతి॥ [illegible]

యమస్మద్వృత్తాంతో విజ్ఞాప్యతే జనకరాజాయ। సహ్యాయం కేనాప్యస్యాన

విజ్ఞాయతే॥

విద్యు॥ అప॥ సభయకంపం॥ మహారాజకిం ప్రవిష్టస్య [illegible]॥

మమగృహిణీమంతరేణవృత్తాంతోయంన కేనాపిశక్యోవిజ్ఞాతుం॥

సారణః॥ ఆత్మగతం॥ కేనదురాత్మనాభగ్నోయమస్మదారంభః॥

ప్రకాశం॥ భగవన్ శతానందవిచారణీయ్యమేష [illegible] మా

ఘోషయతి॥

శతానందః॥ ఆత్మ॥ కథమేతేరావణ సారణవిద్యుజ్జిహ్వాః [illegible]

లక్ష్మణకౌశికవేషాః సమాగతాః॥

ప్రకాశం॥ లక్ష్మణవిచారయిష్యామః॥ జనకః॥ సవిచారమాత్మగతం॥

వ॥ అసౌఘటయితుంప్రాప్తః కౌశికోమేమనోరథం।

ఇతి స్థిరం మముదాస్మాభి రన్యథేదం ప్రవర్తతే॥

ప్రకాశం॥ కఃకోత్ర భోః॥ ప్రవిశ్యప్రతిహారీ॥ ఆజ్ఞాపయతు [illegible]॥

జనకః॥ కేనేదముక్తమితివిచార్యతాం॥ ప్రతిహారి॥ [illegible]

ద్విచారణీయం॥

వ॥ గిరమేవముదీర్యకోపదివ్యః పురుషోస్మాన్ [illegible]గాంతి।

ఉపసర్పతిరామలక్ష్మణాభ్యాముపరాభ్యామపరశ్చ [illegible]॥

జనకః॥ శతానందకథమేతత్॥ శతానందః॥ అపవార్య॥ జనకంప్రతి॥

ఇంద్రదూతేనైవముక్తంస్యాత్॥ కించప్రవిష్టానాంప్రవేశ్య [illegible]

వనిధా[illegible]మత్రక్రమేణకర్మః॥

ప్రకా॥ విద్యుజ్జిహ్వంప్రతి॥ భగవన్ [illegible]॥

విద్యుజ్జిహ్వః॥ స్వగతం॥ చోరాఇవయమిహకేనకాపి [illegible]॥

ప్రకా॥ ఆగచ్ఛంత్వస్మద్వేషభాజో రాక్షసాః॥ [illegible]

చ్ఛామః॥ దశాననః॥ అపవార్య॥ సారణంప్రతి॥ కిం [illegible]

కాదయో హతాభవేయుః॥

సారణః॥ నైతత్సంభావ్యతే॥

వ॥ [illegible] మారీచం సుబాహుం [illegible]।

శక్నోతిహంతుమస్మాంశ్చ సర్వాన్ [illegible]॥

దశా ॥ అప॥ విద్యుజ్జిహ్వం ప్రతి॥ కింకరణీయమస్మాభిః॥

విద్యు॥ అప॥ దశాననం ప్రతి॥ తిరస్కరణీప్రభావేనాత్మన స్తిరోధాయ సర్వమప్యవేక్షమాణా యథోచితం విధాస్యామః॥

దశా ॥ యుక్తమాహ భవాన్॥ జనకః॥ అప॥ శతానందం ప్రతి॥ యథా పరస్పరమేతే సముద్విగ్నా మంత్రయంతే ॥ తథా మన్యే రాక్షసా ఏవ భవిష్యంతీతి॥ శతానందః॥ మమాప్యయమేవ తర్కః॥

విద్యుజ్జిహ్వః ॥ జనకరాజ కిం విచారణేన ॥ వయమిదానీమన్యత్ర గచ్ఛామ ఇత్యుక్తమేవ॥ యథోచితం సంభావనీయో హి దశగ్రీవః॥ మా పునరస్మై కన్యా దీయతా ఇతి వాదీః॥

జనకః ॥ తథేత్యుత్థాయ ప్రాంజలిః పంథానం దర్శయతి ॥ దశాననాదయః ఉత్థాయ నిష్క్రాంతాః॥ తిరస్కరణీ ధ్యానతిరోహితాకృతయో నాతిదూరే ప్రవిష్టాశ్చ॥

శతానందః ॥ రాజన్ యథోచితం కృతార్ఘ్యా నిదానీ మాగతాన్ కౌశికాదీన్ ప్రవేశయామీతి నిష్క్రాంతః॥

తతః ప్రవిశతి రామలక్ష్మణాభ్యాం సహ కౌశికః॥

కౌశికః॥ ప॥ ఆత్మగతం॥ జానక్యాం రఘునందనస్య హృదయం లగ్నం
దృఢం కారితం యూనోర్యేన పరస్పర ప్రణయినోర్యోగః ప్రశంసాస్పదం।
దృష్ట్వా స్వప్నగతం రఘూద్వహమిమం సీతా సఖీసేవితా
నన్వేషా నవపల్లవాస్తరగతా నక్తందివం తామ్యతి॥

కించ ॥ సువిహితమస్మాభిరిదానీం జృంభకాస్త్రప్రముఖదివ్యాస్త్రమంత్రగ్రామముపదిశద్భిరేతస్మై సలక్ష్మణాయ రామాయ॥ యదస్మిన్ స్వజనవినిహతేనసీతాపాణిగ్రహణేనచ జనితామర్షస్యాపి నాక్రమేత పరాక్రమస్త్రిభువనవిజయోదగ్రతేజసోపి దశగ్రీవస్య॥

అపిచ ॥ ప ॥ మాయావినో రాత్రిచరాన్విదిత్వా
విశ్లిష్టవాన్ పఙ్క్తిరథేన రాజ్ఞా।
నిర్విఘ్న ముద్వాహకృతే కుమార్యా
స్వస్థానమాభ్యాం ద్రుతమాగతోస్మి॥

ప్రకాశం॥ వత్సౌ రామలక్ష్మణౌ జనకరాజం ప్రతి భవద్భ్యాం ప్రశ్రితాభ్యాం భవితవ్యం॥

యతః ॥ ప ॥ యాజ్ఞవల్క్యర్ద్యృష్టే శేషః ప్రాప్యోపనిషదో గురోః।
తీర్ణశోకార్ణవః పూజ్యః పూర్వేషామపి యోగినాం॥

రామలక్ష్మణౌ॥ బాఢమేవం భవావః ॥ లక్ష్మణః ॥ భగవన్నేతస్య రాజ్ఞో లాంగలోల్లిఖిత యజ్ఞభూమేరుత్థితా సీతానామ కన్యేతి మహదద్భుతమేతదాకర్ణ్యతే॥

కౌశికః ॥ అథకిం॥ రామః॥ స్వగతం॥ సానుస్మరణం॥

ప ॥ తన్వంగ్యాః పతనం తథా హుతవహే మాయేతి నిశ్చిన్వతో
ప్యాతంకేన చ మన్యునా చ హృదయం నోన్ముక్తమద్యాపి మే।
మిథ్యాభూతమపి వ్యతిక్రమమిమం స్మృత్వా విదేహాధిపే
పౌలస్త్యస్య శిరాంసి సంయతి దశాప్యుచ్ఛేత్తుముత్కంఠతే॥

అపిచ॥ ప॥ వైతానం వ్యపదిశ్య కర్మ వసుధాకన్యా వివాహోత్సవం
నిర్వోఢుం సహసా సమానయతి మాం సర్వైస్సమం బంధుభిః।
ఆర్యశ్శ్రీకుశికాత్మజోయమితి మే చేతః కథం వర్తతే
ధ్యాయత్యాశ్వసితి ప్రసీదతి తథా స్వచ్ఛందమానందతి॥

ప్రకా॥ భగవన్నిదమస్య దత్యద్భుతమాకర్ణ్యతే॥ యత్పునరనల్పతపసో విదేహాధిపతేరాయతనే సకలసురాసుర ప్రవీరైరపి దురారోపగుణం గిరివర ప్రమాణం భగవతః పురశాసనస్య శరాసనమభ్యర్చ్యతే ఇతి॥

కౌశికః ॥ విహస్య॥ అస్త్యేతదపీతి సర్వే పరిక్రామంతి॥

ప్రవిశ్య శతానందః ॥ రాజన్నేష భగవాన్కుశిక నందనః॥
ఏతౌ చ దశరథ రాజనందనౌ॥

జనకః॥ స్వగతం॥ ఏతే హి వేషానుగుణమేతేన పురోధసా నిర్దిష్టాః॥ ప్రకాశం॥ ప్రియం న ఇతి యథోచితముపచరన్ సర్వానాసనేషు నివేశయతి॥

శతానందః ॥ స్వగతం॥ సంత్వేతే రాక్షసాః॥ తథాప్యేవం వక్ష్యే॥

ప్రకాశం ॥ దిష్ట్యా రామలక్ష్మణాభ్యామత్ర భవాన్ కుశిక నందనస్సంప్రాప్తః॥

జనకః॥ స్వగతం॥ అహమపి శతానందమనుసృత్య వక్ష్యే॥

ప్రకా॥ ప॥ దిష్ట్యానయద్దశరథో గృహమృశ్యశృంగం
దిష్ట్యా స ఏష తనయాజయ వృద్ధికామః।

దృష్ట్వా ప్రసూతాంస్స భేఘా గిన్ధ్నగాన్
దృష్ట్వా ప్రసూనహంతకి పుమా భవతా చనీతా॥

దశాననః॥ విద్యుజ్జిహ్వం। ప్రతి కిమయం పంపమార్గబుద్ధ్యా కథయతి॥

విద్యు॥ అస్మాస్వేవ సా జనకస్యోప్రతిభాతి॥

కౌశికః॥ ఏవమేతత్। ఇదం ఘనశ్యామాయతాం। వత్సేన శతానందేన। సాంకథానే పుష్పాదా జనకరాజేన। ఉక్తో। అవహితౌ స్వః॥

దశా॥ కిం కథయత్యేష మహాత్మా కౌశికోపశదః॥ విద్యు॥ ప్రాయేణ నిబంధితమస్య నృగజనమతసంధాయాగతోస్మీతి॥ సారణః॥ కిమన్యద్ధా తదతిసంధానమంతరేణ అయమాగంతుం శక్నుయాత్॥

కౌశికః॥ ప॥ యస్త్వోమేఘవితేతకోసలపతిలగ్రాస్త్రైర్హైశ్చైనయన్
రుద్ధస్తాటకయాస్మిపత్స్మకనిరజోవృష్టిం సృజంత్యాభృశం॥

దశాననః॥ సహర్షం। సమ్యగుపక్రాంతమత్రభవతా॥

విద్యు॥ తదతిసంధానంతు। శ్రోతవ్యం॥

దశాననః॥ సవైలక్ష్యం। మయాప్యుత్సాహగ్రహపరవశేనాభ్యాం రఘుశిశుభ్యామస్యమునేరాగమనమేవ విస్మృతం॥

కౌశికః॥ ప॥ మత్స్యైస్త్రీతి పరాఙ్ముఖేప్యుదపతద్బాణస్స్వయం కార్ముకాత్॥

దశా॥ కియానస్య మునిపాశస్య ప్రియవటావవ్యస్మిన్ మాహాత్మ్యమారోపయితుంజానక్షః॥

సారణః॥ సాశంకం। తతః కిం ప్రస్తుతం శ్రూయతాం॥

కౌశికః॥ ప॥ భిన్నా తేన భుజాంతరే మహతా సా జీవం జహౌ వంజసా॥

జనకః॥ అపవార్య। శతానంద ప్రతి। నూనం నిజగృహీతరూపప్రత్యయపృథికరణార్థం అనేన యాతుధానేన కథేయం ప్రస్తూయతే॥

శతానందః॥ శేషమపి శ్రోతవ్యం॥

జనకః॥ ప్రకాశం। ప॥ క్వాయం బాలః క్వ సా నాగసహస్రబలశాలినీ॥

దశాననః॥ సవ్యాగాహ పుంజనకేన॥

శతానందః॥ అథవా దైవయోగాత్ కస్య కిం దుష్కరం భవేత్॥

విద్యు॥ సమ్యగయ తేయమాంగికం సహాతకః॥

సారణః॥ హా తాటకే స్త్రీతి విజానతాపి నవినా క్షాసికథమనేనజాత్మేన॥

దశాననః॥ సాశంకం। కింకృతంతదనుచరైర్నజానీమః॥

జనకః॥ తతః ॥ ౨ ॥ కౌశికః॥ తతశ్చసుబాహుప్రభృతయోరజనీ
చరావత్సమభ్యద్రవన్॥ దశా॥ కథంతాటకావధంతెసహంతె॥

సారణః ॥ కథంతేష్వప్యతిచరితంవీరమానినారాఘువవటునా॥

కౌశికః॥ శ్రూయతాంకిమన్యత్॥ ప॥ సుబాహుతదనీకినీచగనిశాచర
శ్ఛైదినారఘుప్రవరపత్రిణారణతలేతథాక్రీడితం।
నటంతిపరితోయథాహతకబంధతన్మస్తకై
స్సమంపిశితతృప్తాస్సపదికంకగోమాయవః॥

శతానందః॥ జనకంప్రతి।అప।ఏవంస్థితేకథమేతేషుమన్యతేభవాన్॥

జనకః॥అప।శతానందంప్రతి।వత్సావీర్యశుల్కాప్రతిజ్ఞాతేవ్యేతి॥

శతానందః॥ అప।కీదృశఃపణబంధః॥జనకః।అప।శివచాపారోపణమేవ॥

శతా।అప।సావజ్ఞంవిహస్య॥ప॥సషేవాహేవాకప్రసృమరసముస్తానగకలం
చలన్మౌలప్రాయప్రమథగణసాంద్రీకృతతటం।
కరాగ్రైః కైలాసంగిరిమధినభోనర్తితవతః
కియాన్రక్షోనేతుగిరిశధనురారోపణవిధిః॥

జనకః॥ అపవార్య। భగవన్కథమహానుతెభూ...॥

ప॥ సిద్ధచారణగంధర్వదేవదానవరాక్షసైః।
దురారోపమవాదీన్మే పురాచాపమిమంహరః॥

శతానందః॥అప। తర్హ్యశక్యమిదం ప్రతిజ్ఞాతం॥

విద్యుజ్జిహ్వః॥ కథంసర్వేషాంవధమాహ కౌశికః॥

సారణః॥ సత్యమేతత్। నఖల్వతిసంధేయాః కేనాపి మాయావినో
మారీచ ప్రభృతయః॥

లక్ష్మణః॥ ప॥ నీతోభూదార్యబాణేనదూరాదపివిహాయసి।
మారీతోవావిముక్తోవామారీచోనప్రతీయతే॥

దశా॥సక్రోధనిశ్వాసం॥ప॥వాతోవాతుమసౌబిభేతితపనస్తప్తుంచనుదివ్యౌ
జనైదగ్ధుంవాదహనస్సశాస్తిభువనాన్యవ్యాపిలంకేశ్వరః।
సాకంతాటకయాసుబాహుమఖిలాన్పవ్యస్యహత్వాభటాన్
రామోజీవితుమత్సహేతకిమముంగోప్తుంచకింకౌశికః॥

ఇత్యుత్థాతుమిచ్ఛతి ॥ విద్యుజ్జిహ్వః నివార్య। మహారాజక్షమ్యతాం। క్షణమాత్రం। దృశ్యతాం పురస్తాదపి॥

జనకః॥ స్వగతం॥ ప్రసీదతీవ మే హృదయం

ప్రకాశం॥ కథం మారీచో నిర్ధూతో రఘుకుమారేణ॥

కౌశికః॥ అథకిం॥ సారణః॥ ఆశ్మ।హంత॥

ప॥ ఇయంతం కాలమేతస్య పూర్ణోఽభుజపరాక్రమః।
ఏకదేశే మునాభిన్నో భానుమానివ రాహుణా॥

దశా॥ దంతైర్దంతాన్నిపిడ్య నాహం విమోక్ష్యామి క్షత్రియువటుం॥

ప॥ సంత్యద్యాపి గృహీత ఉద్రగిరయో మే వింశతిర్బాహవో
దిక్పాలస్మయఘస్మరేషు ఘటితోత్సంగా నిషంగా దశ।
చండాదండధరావలేపహృదియం శక్తిర్న యేనార్పితా
తత్కిం బ్రూహి కుతో బిభేమి సమరే కో మే పురస్తాస్యతి॥

విద్యు॥ అంగుళిస్ఫోటమాత్రే సుకర వినిపాతేపి మనుజపోతే కియానయం స్వామినస్సంరంభః॥

శతానందః॥ మహాప్రభావో రఘుకుమారకః॥

లక్ష్మణః॥ అత ఏవ ఖలు॥ ప॥ ఆర్యాయ పునరేతస్మై భగవానేష కౌశికః
మయా సహైవ దివ్యాస్త్రమంత్రగ్రామముపాదిశత్॥

విద్యుజ్జిహ్వః॥ శ్రుతం కిం స్వామినా లక్ష్మణవచనం॥

దశాననః॥ కథమితో భేతవ్యమస్మాభిః॥

సారణః॥ ప్రథమతః ప్రభృతి కౌశిక ఏవ ద్రుహ్యత్యస్మభ్యం॥

కౌశికః॥ స్వగతం। జనకశ్శతానందశ్చ మామిమావపి వత్సావన్యథా సంభావయంతావివ వర్తేతే॥

తత్కిం ప్రాగేవ మాయావిభిః కౌణపైర్విప్రలబ్ధౌ। భవత్వేవం॥

ప్రకాశం॥ రాజర్షే జనక వత్స శతానంద మాం ప్రతి కిమపి వక్తుకామావివ దృశ్యేథే భవంతౌ। తత్కిం కథయతం॥

జనకః॥ శతానందం సంజ్ఞాపయతి॥

శతానందః॥ ప॥ యః కశ్చన త్రిభువనే యది రాజసూను
రారోపయిష్యతి శరాసనమిందుమౌళేః।

తస్మై ప్రదాస్యతి ముదా మిథిలాధిపోఽయం
కన్యామనన్యసులభేన గుణేన ధన్యామ్॥

కౌశికః॥ విహస్య। అస్మాస్వపి తత్రభవతోఽనాశ్వాసః। అథవా। దుర్నివారావలేపేషు మాయాబలసులభ నానారూపేషు రజనీచరేషు కస్య కస్మిన్భవతి విస్రంభః। తదానీయతామారోపణాయ శరాసనం పురశాసనస్య॥

జనకః॥ భగవన్ శతానంద తత్రభవతైవ సంభావ్య శాంభవం ధనురానీయతామ్॥

శతానందః॥ తథేతి నిష్క్రాంతః॥

దశాననః॥ స్వ॥ మద్భుజైర్ధృతకైలాసైరపి యద్దుర్ధరం ధనుః।
తదారోపయితుం శంభోశ్శక్నోతి కిమయం వటుః॥

విద్యుజ్జిహ్వః॥ హంత॥ జ॥ కిమిదం ప్రతిజ్ఞాతమనభిజ్ఞేన। నకశ్చిదస్తి త్రిభువనేషు నగరాజధన్వనశ్చాపమారోపయితుం॥

దశాననః॥ ఆకాశే లక్ష్యం బధ్వా॥

హా వరాకి జానకి॥ స్వ॥ రాజ్ఞో మే సుహృదస్సుతేతి తరసా నత్వం గృహీతా మయా
మత్త్యక్త్వాప్యనురాగిణీతి భవతీ నాయం నృపో యాచితః।
తాద్రూప్యం వహతాపి వోఢుమధునా శుల్కశ్రుతే సంగరే
నప్రాప్యాసి యథాపరైరపి తథా॥

తతః కిం బ్రవీమి॥ హంత॥ జ॥ అనూఢైవ సంస్థాస్యసే॥

సార॥ మహారాజేన తావదిదానీమేనాంముష్టిత్త్వైవగంతవ్యం సంవృత్తం। యదియమనుకంపనీయా స్యాత్॥

ప్రవిశ్య శతానందః॥ రాజన్నిదమానీతమైందుశేఖరం ధనురిత్యుపవిశతి॥

కౌశికః॥ వత్స రామభద్ర దృశ్యతామిదం॥

రామః॥ యదాజ్ఞాపయతి గురుజన ఇత్యుత్థాయ శరాసనముపసర్పతి॥

దశాననః॥ కథమభీత ఏవాసావిదముపసర్పతి॥

విద్యుజ్జిహ్వః॥ అపినామేదమయమారోపయేత్॥

సారణః॥ అపినామైనాం జానకీంచ పరిణయేత్॥

తతః ప్రవిశతి ప్రతిహారిణా పురో నాతిదూరగతేన నీయమానా రక్తపటికావకుంఠితాంగీ సీతా తదితరాః కన్యకాశ్చ॥

సీత॥ వంచాఓ మహాంవహావో ఆఅదో కోసిఅమహేసీ వందణిం జో అంహ్మేహిం॥ ఛా॥ వత్సాః మహాప్రభావ ఆగతః కౌశికమహర్షి ర్వందనీయో స్మాభిః॥ రామః। స్వగతం। కథమేతత్॥

వ॥ సించతి సుధారసం మే శ్రవసోరిహ కోపి శారికాలాపః।
స్మరయతి చ తదనుభూతం మాయామయజానకీవచనమ్॥

ఊర్మిళా॥ సుదం అంఆ జాణఈఏ వఅణం తుంహ్మేహిం॥
ఛా॥ శ్రుతమార్యాయా జానక్యా వచనం యుష్మాభిః॥
రామః॥ దృష్ట్వా। స్వగతం। కథమియం సాక్షాదేవ జానకీ॥

వ॥ శ్రీఖండాద్రిసమీరణే శిశిరతాం చంద్రే దృశోస్సౌఖ్యతా
మారాహేస్పృహణీయతాం పరభృతారావే సుఖశ్రావ్యతాం।
ఆహారే కరణీయతాం గజనిషు క్షిప్రం పరం నేయతాం
యాముష్టాదనవేక్షితా మమ పురా సైవాధునా దృశ్యతే॥
తదియం దృఢతరం భుజాభ్యాం బంధనీయా॥

విమృశ్య॥ వ॥ భగవచ్చాపాధిరోపాఖ్యప్రతిబంధేహృతే మయా।
భుజాభ్యాం శక్యతే బద్ధుం భూకన్యేయం న చాన్యథా॥
ఇతి త్వరితముపసర్పన్ ధనుః పశ్యతి॥

మాండవీ॥ అంఎ జాణఇ కోసిఅ మహేసిణా దువె రాఅంణ దారఆ ఆణీదా సుణీఅది॥ ఛా॥ ఆర్యే జానకి కౌశికమహర్షిణా ద్వౌ రాజన్య దారకౌ ఆనీతౌ శ్రూయేతే॥

సీతా॥ అహంఇ। అథ కిం। మాండవీ। ఛా॥ ఏంకో కో వి కంణఆ ఏ హిఅఅ చోరో హోదిం తి సుణింహ్మా॥

ఛా॥ తయోరేకః కస్యా అపి కన్యకాయా హృదయచోరో భవతీతి శ్రుణుమః॥

సీతా॥ సాసూయం। హంఅంకి భణసి తుంహ్ణి ఆఅచ్ఛంతి॥
ఛా॥ హుంకిం భణసి తూష్ణీమాగచ్ఛేతి। లీలాకమలేన తాడయతి॥

ఊర్మిళా॥ విహస్య॥ అఇసీదె ఇమిణా వావారేణ మాండవీఏ కహిందం అంతణో ఉవరికిఅంఆ ణీఅది హోదిఏ॥ ఛా॥ అయి సీతే అమునా వ్యాపారేణ మాండవ్యాః కథితం ఆత్మన ఉపరికిమిత్యానీయతే భవత్యా॥

సీతా॥ అఇఉంమిళెఅసంబంధంపళావిణిదూరదో అవేహి॥

ఛాయా॥ అయిఉన్మత్తశీలే అసంబద్ధప్రలాపినిదూరతో ఽపేహి॥

శ్రుతకీర్తిః॥ అఇసీదే కీస తుమం ఎందఎం వకువిదా హొసి। జ... ఎంవతుమం భణ॥

కాఉణ ఎదాణ కంణఆణ సివిణఎ కవి కదంప సుదరఖంతిఅ ... మారదంస ణఘుంమదిఅహంకమసుంసత పరివాహగిరిణఈవిఅ దిణెవి ... సగిహొ॥ కాఎఉణ ణవదుంధకళస ధారాసెఅసమఅసముప... తంతకంచణమఅ సాళభంజిఆళీళావిళాసపంతాఇ అగాణ హొ... కాఎఉణవివింతరమణింజె ఉంజాణమంఝభాఎ పరి... దగుసుఅరక్ర భారభగురవిడవ మాదుళుంగఉదిదుంపవెసదరె పంచాఅసి... ళిఎరవాడిఆ పరిమడిదెమాహవీమడవె సరసకెసళిఅ సఅ... శదాఎఉసీరచదణంచదవజంబాళిఅ థణ కుభజుఅళ ణిబిడణి... ళాకోమళ మిణాళహారజంరిఎ పంసోవవింర సహీఅణకరం... ణళినీదళతాళవుంతకదళిఅ సీఅళమదపవణసెవిఆఎ అదివా... అంణంఅ। పంచాసపడెబుంధా కాఉణవిఅణెసహీఅణ... సె॥

ఛా॥ అయిసీతే కస్మాత్ త్వమేవమత్రకుపితాభవసి। ... కాపునరేతాసాం కన్యకానాం స్వప్నేకమపికందర్పసు... మారం దృష్ట్వా ఘుమద్దివసక్రమశుష్యత్పరివాహ గిరినదీవ ... గీభవతి। కస్యాః పునః నవ్యుద్ధకలశధారాసేక సము... త ప్తకాంచనమయి సాలభంజికా లీలావిలాస పాత్రాణి ... కయాపునః వివిక్తరమణీయ్యో ఉద్యానమధ్యభాగే పరిణత ... భంగురవిటప మాతులుంగదుష్ప్రవేశాంతరే ... వాటికాపరిమండితే మాధవీమంటపే సరసకేసలయ... తయా ఉశీరచందనద్రవజంబాలిత స్తనకుంభయుగళ ... కళాకోమలమృణాళహారయష్ట్యాపార్శ్వవపిష్ట ... నళినీదళతాళవృంతకందళిత శీతలమంద పవన సే... వే దివసాని॥

అన్యచ్చ॥ ప్రత్యూషప్రతిబుద్ధా కాపునః విజనేసఖీజనస్యైవంకథయతి॥

మాండవీ॥ సుదకింతికహేహి ॥ ౨ ॥ కహంకహేది॥

ఛాయా॥ శ్రుత కీర్తే కథయ॥ ౨ ॥ కథం కథయతి॥

సీతా॥ సుదకింతీఎంవకహేది॥ ఛా॥ శ్రుతకీర్తిరేవంకథయతి॥

శ్రుతకీర్తిః॥ సంస్కృతమాశ్రిత్య॥

ప॥ నిద్రాజాతుయదృచ్ఛయాయదిమమస్వప్నేతదాదృశ్యతే

రామోనామయువాపురస్సతుశనైరభ్యర్ణమాసీదతి।

దాసస్తేహమితిబ్రవీతికుచయోస్సంవ్యానమాకర్షతి

భూభంగేంజలిమాతనోతివదనంసవ్యాజమాజిఘ్రతి॥ ఇతి॥

ఊర్మిళామాండవ్యౌ। సీతాముఖమాలోకయతః॥

సీతా॥ ఆత్మగతం॥ సలజ్జాతిశయం। వరింణాదోమహాసంవోఉంతదో ఎదాహిం। కాగఈ॥ ప్రకాశం॥ ధైర్యమవలంబ్య। ణఖుదాణితుహ్మేఉవాళభణిజ్జాఓ। కిదుసాఎంవపరిహాససీళామెసీళవదీసహీ।

జాఖుసుదకింతిబాళిఅంతిపదారెదుఆమాసీదా ఉంకరిదావిఅట్టికిసపడురగీపంళవస అణసా ఇణీఈరిసీతారిసీహొహాదింతి అణిసఎంవఅణుఇదా ఇవఅణాఇమంత అదీచింరఇ॥

ఛాయా॥ పరిజ్ఞాతోమమ సర్వోవృత్తాంత ఏతాభిః। కాగతిః। నఖల్విదానీంయూయముపాలంభనీయ్యాః। కింతుసైవపరిహాసశీలామెశీలవతీసఖీ॥ యాఖలుశ్రుతకీర్తిం బాలేతి ప్రతారయితు కామాసీతా ఉత్కంఠితేవకృశపాండురాంగీపల్లవశయనశాయినీ ఈదృశీతాదృశీభవతీతి అనిశమేవ అనుచితానివచనానిమంత్రయంతీతిష్ఠతి॥

మాండవీ॥ పురోవలోక్య॥ కహంఎదపాదాళవివరపడింతదళోఅమఅమజూసాగంభగఅణింతం భంచణసకదచదణబిదు ణిఅరళంఛిదససళి ఛణసెహరంసససరాసంఏంథఎంవఆణీదచింరఇ। తంసఎంవపరిసరెకోవి సోహెంఖితాణబాళచదోవి అణఅణాణదససడాయిసదసణోకణఅమాళిఆసంణంధ

ముంధసిహాడ మడణో సఝాసమఅ సమం మీళిద నీళుం వళ గంభ సళ సామళసరీరళంఛీకంణత విం సత కమళదళకోమళవిఫ్ఫుళర ంతత ణాఅణాజుఅళో కరికళభ కరదీహతర పీవర భుఅదడో మడణభూాదో ఎదాఎ ఆసమభూాఏ ఎళంఖి అది॥

ఛాయా॥ కథమేతత్ పాతాళవివర ప్రతిచ్ఛందలోహామయమంజూషా గర్భగతం నిత్యాభ్యర్చనసంక్రాంత చందనబిందు నికరలక్షితం! శశలాంఛన శేఖరస్య శరాసనమేతదత్త్రై వానీతంతిష్ఠతి। తస్యైవ పరిస రేకఏషఃపశ్య తాంబాలచంద్ర ఇవనయనానందసందాయి సందర్శనః కనకమాలికాసన్నద్ధముగ్ధశిఖండమండన స్సంధ్యాసమయ సమున్మీలిత నీలోత్పలగర్భపళి శ్యామలశరీరలక్ష్మీః కర్ణాంత విశ్రాంత కమలదళకోమలవిపుల గర్భాంత నయన యుగళః కరికలభకర దీర్ఘతర పీవర భుజ దండఃమండన ఘూంత ఎంస్యా ఆశ్రమభూమ్యాః లక్ష్యతె॥

సీతా॥ నిర్వర్ణ్య॥ ఆత్మ॥ కహంఎదంసఆకిదీసివిణఅదసిదు సతంసపిఅ అణంస సవాదిణీ। తాఫళిదమేమణోరహేణ। జప్పఉంది సిఅ పహపవుణ రహామి తెంళోంక వీరోవి అవళాజణళం ఖీకరణసవంతవి దుంసింళఅణా అప్పచపసరహదఓసరాసారవిముచితో బాహెఇ। చదోవిసా అంగంభ సుళ హాకాళ ఊడకళకవవదేసె ణగంహ్ణిఅ సదావెఇ। మళఅపవణోపిం ఖిణదిసావరిఅ అసకతకి దదదారుణం తణో మహాపాణావహారం కాచిస చరఇ॥ ఛా॥ కథమేతస్య ఆకృతిః స్వప్నదర్శితస్యతస్య ప్రియజనస్య సంవాదినీ। తస్మాత్ఫలితంమేమనోరథేన। యదేతముద్దిశ్య గృహీతమనోరథాం మాం త్రైలోక్యవీరోపిఅబలాజనలక్షీకరణసంప్రాప్తామపి దుష్కీర్తిమజ్ఞాత్వా పంచశరహతకశ్శరాసారం విముంచన్బాధతే. చంద్రోపిసాగరగర్భవాససులభం కాలకూటంకళంక వ్యపదేశేనగృహీత్వాసంతాపయతి। వలయపవనోపి దక్షిణదిశాపరిచయ సంక్రాంత కృతాంత దారుణత్వాః మహాప్రాణాపహారం కర్తుం సంచరతి॥

ఇతి సర్వాభిస్సఖీభిః సహపశ్యంతీతిష్ఠతి॥

శతానందః ॥ రాజన్ దృశ్యతామసౌ రఘుకుమారః॥

జనకః॥ ప॥ దృష్టం పశ్యతి పంచశాఖకరశతవ్యాకృష్టచక్రాష్టక

క్రేంకుర్వచ్ఛకటోపరిస్ఫురదయఃపేటీవిష్టంధనుః॥

కౌశికః ॥ ఆదత్తేన సలీలయా భువి సముత్తభ్నాతి చ॥ లక్ష్మణః॥ ఆలం

బతే జ్యామారోపయతే చ॥ జనకః॥ సహర్షాశ్చర్యం॥ కర్షతి చ॥

శతానందః ॥ కింవత్త్యావ్యాభాంక్షీదిదం॥

జనకః॥ సాశ్చర్యం॥ ప॥ కల్పాంతధ్వనదభ్రవిభ్రమకరోజ్జృంభత్కకు

స్థాస్ఫోటకవ్యాకృష్టత్రుటితోరుధూర్జటిధనుర్ధ్వానోత్థితేనాధ్వనా॥

ఘూర్ణచ్ఛ పృచ్ఛతి భూమయస్సింనిపతంతి బ్రహ్మాండముత్తిష్ఠతి

స్పష్టోత్కంపం నరాః పతంత్యమతి ప్రాయస్త్రిలోకీజనః॥

శతానందః ॥ అపవార్య॥ జనకం ప్రతి॥

ప ॥ ఏష ఏవ భగవాన్ సనుహ్యాత్తైలక్ష్మణోప్యయమసావపి రామః।

యేన పుంః త్రిపురమాగతవంతో రాక్షసా ఇతి న కిం విదితాస్తే॥

జనకః ॥ అపవార్య॥ విదితా ఏవ॥ శతానందః ॥ అపవార్య॥ దిష్ట్యా కు

మారాణాం వాదపి మనోరథార్ణవాదివ సముత్తీర్ణాస్మః॥

కౌశికః ॥ జనకరాజ శ్రూయతాం॥

ప ॥ దృష్ట్వా ... స్ఫుటత్ప్రత్రుటితహరకోదండజనితే

ఘరోద్రేకారావ్యాకులే త్రిభువనభయాయ ప్రభవతి।

... ఘూర్ణన్ ... దిగంతానమ్మ్యా ... ద్రాంకములభూ

... స్సవ్యాంగస్థగనపరసవ్యేతరభుజః॥

జనకః॥ సత్యమేవ వదం॥ విద్యుజ్జిహ్వాః॥ వృథసత్వోద్యమంతు త్రిజాటుః॥

తథాపి॥ ప॥ ప్రాగుద్భూతమహోద్భుతాంతకపురీయుద్ధానుబద్ధక్రుధా

... దశధీత్మ్యషైర్ వనమంచండాట్టహాసం వ్యధాత్।

దిగ్దంతి ... తంబ ... రంభేణ సంభావ్యతే

తుల్యస్తేనకర ... దల ... చాపధ్వనిః॥

సారణః ॥ కిమివ తే విద్యుజ్జిహ్వేన॥ నన్విదం మేరుధన్వనో భగవత

శ్చాపధనుః ... రాజస్య మనోగధమూలోచ్ఛేదః॥

శతానందః ॥ విద్యుజ్జిహ్వం ప్రతి॥ సావహేళం॥ విహస్య॥

ప॥ భజ్క్త్వా(?) కార్ముకమైందుశేఖర మసౌ వోఢా విదేహాత్మజాం
దాతా మైథిలఏష కౌశికముని స్తస్యానుమంతైష చ।
ఆగత్య స్వయమాప్తుమన్యవపుషా లంకేశ్వరః కేవలం
యాతా స్సౌపురమాత్మనః కథమిదంజాతంకథంమన్యసే॥
విద్యు॥ స్వగతం॥ ప్రకుపితోయంరాజా। తదేనమనువర్తిష్యే॥
ప్రకాశం ॥ యదేతత్ప్రాలోచితంతన్మయానవిజ్ఞాపనసమయ మభిజ్ఞాయదేవాయ॥

దశాననః ॥ తర్హి ॥ శ్రూయతాం॥

ప ॥ హంతవ్యః ప్రథమమసౌ మమాపకారీ
మద్వాక్యం ప్రసభవధేన రాజసూనుః।
* హంతవ్య స్సహృదపి తస్య మిత్రమధ్యపశ్చా
ద్వైదేహీ యదకురుతైష విప్రలంభః ॥
సారణః ॥ యద్యేవం॥ ప॥ కరతులితగదావిభిన్నవక్షస్స్థల
నృపపోతనవామిషోపదంశం। అసిదళిత విదేహ
రాజకంఠస్రుతమసృగద్యపిబామి జేష్యామ్యజ్ఞాం॥
విద్యుజ్జిహ్వః ॥ ఆత్మగతం ॥ కౌశికోపదిష్టసకలాస్త్రమంత్రగ్రా
మో రామోయమతిగంభీరమహాసత్త్వస్తదస్యపరస్సంప్రహారే మహారా
పి నప్రభవతిస్థాతుం ॥ కింపునరసౌ సారణః॥
ప్రకాశం ॥ ధిఙ్మూర్ఖ కింప్రలపసి ॥ మహారాజ ప్రసంకలం
కణయితుం॥

దశాననః ॥ విధేయోస్మి మంత్రిజనస్య॥
విద్యు ॥ ప ॥ సహసావిహితంకర్మ విశీర్యేత విజానతు చిత్।
విమర్శపూర్వకంతచ్చేద్విదధ్యాన్మంగళంబహు॥
తదిదానీం॥ ప॥ యథాఘాతిష్యతే రామో యథాసీతా చలష్యతె,
మాల్యవత్ప్రముఖైమంత్రంకృత్వా కారిష్యతె తథా॥
దశాననః ॥ యద్యేవంపునర్విమానమారుహ్య లంకాపురమప్ర
రితం ప్రవిశామః॥ కిమనేనాద్య సీతాయా దర్శనకతూహలేన ॥ స్మైషా

* హంతవ్యాసుహృదమపిప్రమధ్యపశ్చాద్వైదేహీ - ఇతిపాఠాంతరం॥

బలాద్గృహీతవ్యేతి నిర్ధారితం॥ ఇతిరాక్షసాభ్యాం సహనిష్క్రాంతః॥

జనకః ॥ సహర్షప్రశ్రయం॥

ప ॥ మన్మనోరథ నిర్వృత్త్యై మహోద్యమవిధాయినే।
గాధివంశాబ్ధి చంద్రాయ కౌశికాయ నమోనమః॥

శతానందః ॥ భగవన్ కుశికనందన॥

ప ॥ రామాయదీయ్యతే సీతా లక్ష్మణాయ తథోర్మిళా।
మాండవీశ్రుతకీర్తిశ్చ కనిష్ఠాభ్యా మథైనయోః॥

కౌశికః॥ బాఢం॥ ౨॥ సీతా॥ స్వగతం ॥ కహంఇమిణామణోరహవంళహేణఖండపరసుణోకోదండమదవేదండకిసోరఏణవిఅఇంఖుఖండతురిఅభంగజాదఅంచరిఅ॥ ౨॥ ప్రకాశం॥ ఉమ్మిళేకిఏద॥ ఛా॥ కథమమునామనోరథవల్లభేనఖండపరశోః కోదండంమదవేతండకిశోరకేణేవేక్షుఖండంత్వరితంభగ్నంజాతం॥ ఆశ్చర్యమాశ్చర్యం॥ ఊర్మిళేకిమేతత్॥ ఊర్మిళా॥ హంధి॥ ౨॥ ఇమిణారహుఉమారేణభంగంసభంగసరాసణంసవళఅఘుణవిముంకణింఘూదభీసణేణణింఘోసేణ చళిదాహింఅంణోంణ బాహుబధణ సవెంరిఅగంతాహింణిమీళి అణ అణణో ళుంపళాహిం అహ్మహిం ఎసో ఎంవకోవింఖణోకహంవిఅదివాహిందోహొది॥

ఛాయా ॥ హంధి॥ ౨॥ అమునారఘుకుమారేణ భగ్నస్యభర్గశరాసనస్యప్రళయఘనవిముక్తనిర్ఘాతభీషణేన నిర్ఘోషేణచలితాభి రన్యోన్యబాహుబంధనసంవేష్టిత గాత్రాభిర్నిమీలితనయననీలోత్పలాభిరస్మాభిః ఏషఏవకోపిక్షణః కథమప్యతివాహితో భవతి॥

మాండవీ॥ తాకోసిఅమహేసిణోపాదవందణంకరిఅఅంతేఉరంగచ్ఛహ్మ॥ ఛా ॥ తత్కౌశికమహర్షేః పాదవందనంకృత్వా అంతఃపురంగచ్ఛామః॥

శ్రుతకీర్తిః॥ తహంకరంహ్మ॥ ఛా॥ తథాకుర్మః॥

జనకః॥ సానందస్నేహబహుమానం ॥ ఏహ్యేహివత్స రామభద్ర॥

ప ॥ దినకరకులదీపో దీప్తబాహుప్రతాప
శ్చతురిమపదమీష ద్వ్యావనాపాంగి తాంగః।

మదుపజనిత సంవిద్వారిధేః క్రీణ(?)ధార
స్త్వమసిమమసుతాయాః ప్రాప్తవః పుణ్యరాశిః॥

రామః॥ ముఖమానమయన్ కౌశికస్య పార్శ్వ ఉపవిశతి॥

ప్రతిహారీ॥ ఏషకన్యాజనస్సంప్రాప్తః॥ సీతా॥ విలోక్య॥ సోఎం వఎసోఖిడ పరసుచావఖిడణో ఎంధ ఉపవిసఇ। మహాపాణిపాదాణంపసర ఇసంధసేణ॥ ఛా॥ సఎవఎషఃఖండ పరశుచాపఖండనో త్రైవోపవిశతి।మ మపాణిపాదౌన ప్రసరతఃసాధ్వసేన॥

ఇతిమాండవీపార్శ్వే తిరోహితాగచ్ఛతి॥

రామః॥ స్వగతం॥ ప॥ కామంరుణద్ధివినయో గురుసన్నిధానే
కాంతావిలోకన కుతూహలినీం దృశంమే।
తత్పాదనూపుర రవశ్రవణోత్సవోయం
కర్ణౌజిధినోతి యదనేనకిం కృతీస్యాం॥

ఊర్మిళా॥ స్వగతం॥ కహంమించుజఅచావభంజణం సఎ దంసపంసె తంత కంత సరగోరసు ఉమారసరీరో లంఖణో చింరఇ॥ ఎదపెఖీఏ మహాహిం అఏణభఅవతంసమ అరంధ అంస కీళామి అంతగాగం హ్ణిఅ॥ క హాఎద॥ ఛా॥కథంమృత్యుంజయచాపభంజనస్యైతస్యపార్శ్వేతౌ ప్తకాంచన స్వరగౌర సుకుమారశరీరోలక్షణ స్తిష్ఠతి। ఏతంపశ్యంత్యా మమహృదయే నభగవతః మకర ధ్వజస్య క్రీడామృగత్వం గృహ్యతే। కథ మేతత్॥

ఇతిజనకస్యసమీపంగచ్ఛతి॥

లక్ష్మణః॥స్వగ॥అస్యాఃఖలు॥ప॥విశాలాక్ష్యాఃకటాక్షేణవిక్షిప్తంరక్షినేవమే।
హృదయంకింకరిష్యామినపునర్వినివర్తతే॥

ఇతిపరాఙ్ముఖ స్తిష్ఠతి॥

జనకః॥ ఎషభగవాన్కౌశికమహర్షిః ప్రణంతవ్యోవత్సాభిః॥

కన్యాః॥ అంఅతిమ్హేపణమామోతాదపాదాణం॥

ఛా॥ ఆర్యవయంప్రణమామస్తాతపాదేభ్యః॥

కౌశికః॥ వత్సాః మనోరథేనయుజ్యధ్వం॥కన్యాః॥కించిదపక్రమ్యతిష్ఠంతి॥

కౌశికః॥ అద్యైవయజ్ఞమారప్స్యే। రాజన్ త్వమపి ప్రతిజ్ఞాంనిర్వర్తయ॥

జనకః ॥ ప్రతిహారిణ్ ఉచ్యంతామధికారిణః॥

ప ॥ ద్వారిద్వారినివేశయంతు కదళీస్తంభాన్నవామ్రాన్వితై
ర్వ్యాతన్వంతుసుధానులేప ధవళాభిత్తీరగారేష్వపి।
బద్ధాళీషువితానపఙ్క్తిషుతతిం బధ్నంతుపుష్పస్రజా
మాలేఖ్యానిలిఖంతుసన్నిదధతేవత్సావివాహోత్సవాః॥

ప్రతిహారీ ॥ తథేతినిష్క్రాంతః॥

నేపథ్యే॥ ప॥ సాకేతాదాశ్రమాభ్యర్ణం సంప్రాప్తః కోసలేశ్వరః।
యతస్తురంగమాతంగైరాక్రాంతేయమభూన్మహీ॥

జనకః ॥ భగవన్ కుశికనందన దేవవ్రతో బ్రవీతి ॥ తదనేనపురోధసాశతానందేన రామలక్ష్మణాభ్యాం వత్సాభిశ్చ సహైవ చిరవయస్యో మహారాజదశరథస్సప్రశ్రయమావాభ్యాంప్రత్యుద్గమనేనసంభావయితవ్యః॥

కౌశికః॥ ఏవంభవతు। జనకః। దేవవ్రతకోసలేశ్వరస్యావరోధ వధూజనస్యసంభావనార్థమంతఃపురికాజనమప్యన్వగుపస్థాపయ॥

ఇతినిష్క్రాంతాస్సర్వే.

ఇతిజానకీపరిణయనాటకే- చతుర్థాంకః.

అథపంచమాంకప్రారంభః.

తతః ప్రవిశతివిరాధః॥ విరాధః॥ ప॥ శ్రుత్వాజనస్థానజుషామృషీణాం
త్రాణాయరక్షోహననప్రతిజ్ఞాం। సంప్రాప్తకోప
స్స్వఖరస్సఖాయంమాంప్రాహిణోద్దాశరథేర్వధాయ॥

సగర్వస్మితం॥ ప॥ రక్షసాంబలవాన్రాజాతతోపిప్రథమంఖరః।
తతోపిలవణస్తస్మాదప్యహంకోస్తిమేసమః॥
పరంతుకేకసీసూనురితిలంకారాజ్యేదశగ్రీవోభిమతోస్మాకం॥

విచింత్య॥ హంత॥ ౨॥ ప॥ కింవక్ష్యేరాజపుత్రస్యధైర్యంహిమగిరేరివ।
యస్యప్రతిజ్ఞాకురుతేరక్షోమాత్రమమర్షణమ్॥
తదిదానీంఖరవచనాదృతేపిమయాయమనుశాసనీయః॥

దృష్టశ్చమయాయమవలంబిత పరపుష్టరూపేణ। ఏషహిసీతయాసల్లపన్ సమున్నతగిరితటగతంవివిక్తరమణీయం ప్రబుద్ధముకుళగురుభిర్వకుళతరుభిః ప్రచ్ఛాయశీతలంశిలాతలమధివసతి। లక్ష్మణశ్చ పర్ణకుటీరద్వార

దేశే పటీరతరువాటికా పరిసరేని వేశితనిమంగళ రాసనః కాండో మండలా
గ్రమవకృష్యకోశగర్భాన్నిర్భరమవలోకయతి తారాపథం॥
అహోకీదృగస్య గాంభీర్యం కీదృశమిదం ధీరోద్ధతమవస్థానంచ॥
సవైక్లబ్యం॥ వ॥ జేతుంక్షమః కిమయమద్భుతబాహుసత్వ
స్సౌమిత్రిరేవమమదాశరథాకథాకా।
తజ్జానకీం రఘుకిశోర వలంబ్యరూపం
దేశేదవియ్యాసి హరణవిహరేయథేష్టం॥
వ॥ అస్యావియోగాత్ప్రియస్యారామోహాస్యతిజీవితం।
సౌమిత్రిరపిచభ్రాతుః ఖరస్యేష్టంచసిధ్యతి॥
తదేకాకిన్యాజనకకన్యకాయాః బహిర్నిష్క్రమణం ప్రతీక్షమా
ణో నాతిదూరేస్మిన్కోవిదారవనేస్థాస్యామి॥
నహ్యత్రజటాయుర్దృశ్యతే॥ నూనమసౌ సంపాతిమగ్రజ మభివాద
యితుం ప్రస్థితః ॥ పురోవరోక్య॥ కథమియం లంకాద్వీపాదాగతా శూర్ప
ణఖా॥ భవతుపృచ్ఛామిమహారాజలంకేశ్వరస్య కుశలప్రవృత్తిం ॥
ఇతిపరిక్రామతి॥ తతఃప్రవిశతి శూర్పణఖా॥ ౨॥
అహంఖుపచవడీకిద కుడీరంసరహురాఅఉంతంసకళత్తజాణఈమం
ణిమింతఓహరేంతిఅంగజేణమహారాఅళకేసరేణఅణుం పెసిదహ్మి॥ దింటా
ఖుసా భంటుణోపంసవంటిణీ గిహీదణంచూహరూవాఎసఎకహాఉణఓహ
రింస్సతి తంకేమి॥ అహవా చింరదుఎద॥
వ॥ కిదంపసుదరెతంసికిదోంర దళసామళే।
రామేదింరి పహావంతెకామేణహారిదమణ॥
తాదాణిజాణఈరూవసదసిఅదూరదోరామఎ ఆఇణిఇంగఅిగిహ్ణా
అహోమ ఊఢసేళంపదేసే ఇమిణాజహామణోరహవిహరింస॥
ఛాయా ॥ అహంఖలు పంచవటీ కృతకుటీరస్య రఘురాజపుత్రస్య
కళత్రంజానకీం మన్నిమిత్తం అపహరేతి అగ్రజేన మహారాజ లంకేశ్వరే
ణాను ప్రేషితాస్మి॥

దృష్టాఖలుసాభర్తుః పార్శ్వేవర్తినీగృహీతనస్యాహరూపయామయా॥ కథంపునరపహరిష్యత ఇతితర్కయామి॥

అథవా ॥ తిష్ఠత్వేతత్॥ కందర్పసుందరేతస్మిన్నీలోత్పలదళశ్యామలే॥ రామేదృష్టిపథం ప్రాప్తేకామేనహృతంమనః ॥ తస్మాదిదానీంజానకీరూపంసందర్శయిత్వా దూరతోరామ మేకాకినం నిర్గతంగృహీత్వా హేమకూటశైలప్రదేశే అనునాయ ధామనోరథం విహరిష్యామి॥ ఇతిపరిక్రామతి॥ విరాధః॥ అయిశూర్పణఖేస్వాగతం భవత్యాః॥

శూర్పణఖా ॥ కహంవిరాహో ॥ అంఅవిణామకుసలీహోసి॥

ఛాయా ॥ కథంవిరాధః॥ ఆర్యఅపినామకుశలీభవసి॥

విరాధః॥అపికుశలం మహారాజ లంకేశ్వరస్య॥

శూర్పణఖా ॥ కుసళంహవింసది ॥ జదినింవిఆరోవంటింసది॥ ఛా॥కుశలంభవిష్యతి యదినిర్విచారోవర్తిష్యతే॥

విరాధః॥స్వగతం॥ కఇనాస్యవిచారః॥ ప్రకా॥అపిశ్రుతంమహారాజేనరజనీచరేషువధప్రతిజ్ఞాతందాశరథేః॥

శూర్పణఖా ॥ సుదంఅ।ఇదోకాదంవఅమంచెహింమతిదఅ॥చారేణఅకింపణేణ ఖరంసంపి అవింణాద అంతేహింసదింరఅ ॥ ఛాయా॥శ్రుతంచ॥ఇతః కర్తవ్యమమాత్యైర్మంత్రితంచ ॥ చారేణఅకంపనేన ఖరస్యైకిమప్యవిజ్ఞాతం అన్యైస్సందిష్టంచ॥

విరాధః॥స్వగతం॥ అతఏవఏవంఖరేణసబహుమానమాహూయ ప్రస్థాపితోస్మిప్రకాశం ॥ కథంరాక్షస శిక్షార్థమేవ జనస్థానమాగతా వివతా క్షత్రియకుమారౌ॥

శూర్పణఖా ॥ సుణోదు అంపి ॥ మహారాఏణ సు ఓకిదిఅణంధసిపాదిం ॥ ఛాయా ॥ శ్రుణోత్వార్యః॥ మహారాజేనస్వయంకృతమ నర్థసంపాదనం॥

విరాధః ॥ సాదరం॥అవహితోస్మి॥ శూర్పణఖా॥ అంధిజణఓ ణామరాఏసి ॥ ఛా ॥ అస్తిజనకోనామరాజర్షిః॥

విరాధః॥ జానామియః ఖలుమాహేశ్వరఇతి మహారాజస్యమైత్రీపదం॥

శూర్పణఖా॥ తంసకంఠం సీదరామాణురంతేంతిరామవేసకదుం పరిణేసుగఓమహారాఓ ॥ ఛాయా ॥ తస్యకన్యకాంసీతాం రామానురక్తేతిరామవేషం కృత్వాపరిణేతుంగతోమహారాజః॥

విరాధః ॥ స్వగతం ॥ మమేవతస్యా వ్యస్యాంమనః ప్రవృత్తంభవేత్॥ ప్రకాశం ॥ తత స్తతః॥

శూర్పణఖా ॥ తదోజణఎణ సంకర సరా సణారో వణతా ఎపరిణఅంసపణీకిద ॥ ఛాయా ॥ తతోజనకేనశంకరశరాసనారోపణంతస్యాః పరిణయేపణీకృతం॥

విరాధః ॥ తత్తుదుష్కరంమహారాజస్య రాక్షసతయా

శూర్పణఖా ॥ అదోఎంవరా అవుంతేణసీదాపరిణీదా॥ఛా॥ అత ఎవరాజపుత్రేణ సీతాపరిణీతా॥విరాధః॥తతస్తతః॥శూర్పణఖా॥ తదోదుంణివారామరిస రోసళంజాణురాఅ పరవసేణమహాభాదుణాళికా ఉరపవిసిఅముంళవతంపము హాహాఅమంచెహీసమతిఅకిరిణించిదఆసి॥ ఛా॥ తతో దుర్నివారామర్షరోష లజ్జానురాగపరవశేనమమభ్రాత్రా లంకాపురం ప్రవిశ్యమాల్యవత్ప్రముఖైరమాత్యైస్సంమంత్ర్యకిమపినిశ్చితమాసీత్॥

విరాధః॥తత స్తతః॥శూర్పణఖా ॥ తదోసంకరసరాసణభంగణివేదణేణరోసావిదోమాహేసురోభంగవరామోరాహంవవధంసపెసిదో॥ ఛా॥ తతఃసంకరశరాసనభంగనివేదనేన రోషావితోమాహేశ్వరో భార్గవరామోరాఘవవధస్యప్రేషితః॥

విరాధః ॥ సఖలునిఖిలక్షత్రియ వధప్రతిజ్ఞాకరాపార పారదృశ్వాపారశ్వధికః॥తత స్తతః॥

శూర్పణఖా॥ తదోసోవిపీరేణదేణరాహవేణసామరిం మహుర్రిపుచావేణసహాగహీదసంతీపుంణళోఅ గఇణిరోహేణభంగముదోకిదో॥

ఛా॥ తతస్సోపిపీరేణతేనరాఘవేణసామర్షం మధురిపుచాపేనసహగృహీతశక్తిః పుణ్యలోక గతినిరోధేనభగ్నమదఃకృతః॥

విరాధః। సవిషాదాద్భుతం॥ ప॥ కార్తవీర్యస్యదోర్వీర్యగ్రస్తపౌలస్త్యతేజసః।
* హంతాపిచేజ్జితోహంతరామేణత్రిజగజ్జితమ్॥

తతస్తతః॥ శూర్ప॥ తదోమహారాఏణపహిదేహిఅం అవింజుంజీహం పముహేహి ఆవింతామదరాకైకఈదసరహా॥ ఛా॥ తతోమహారాజేనప్రహితైరార్య విద్యుజ్జిహ్వప్రముఖైరావిష్టామంధరాకైకేయీ దశరథా॥

విరాధః। తతః॥ ౨॥ శూర్ప॥ తదోమిధరాఏ రామంసవణెవాసిభరదంసరంజాహిఅరఅభంటాపుంవదింణెణవరజుఅశేణపంధిదంవోంతి అణుబిధిఅమాణా కేకఈ తహెంతికోవాగారపవింతా॥

ఛా॥ తతోమంధరయా రామస్యవనేవాసంభరతస్యరాజ్యాధికారం చభర్త్రాపూర్వదత్తేనవరయుగళేనప్రార్థితవ్యఇతిఅనుబధ్యమానాకైకయీతథేతికోపాగారంప్రవిష్టా॥

విరాధః॥ నిశ్చితంకిమన్యత్। తతస్తయాప్రార్థితస్తథారాజావృద్ధోపితరుణీకాముకఃకుమారంవనంప్రాపితవాన్॥

శూర్ప॥ తదోలంఖణోసీదాఅవణివంధిదరామంఅణుగదా। పచ్ఛాదసరహేణ రంఖసావెసవిముంకదేహేణ పుంతవివాసణిజాణి అపుంతసిణెహెణపాణావిముంకా॥ ఛా॥ తతోలక్ష్మణస్సీతాచవనంప్రస్థితంరామమనుగతౌ। పశ్చాద్దశరథేనరక్షసావేశవిముక్తదేహేనపుత్రవివాసం జ్ఞాత్వాపుత్రస్నేహేనప్రాణావిముక్తాః॥

విరాధః॥ కథంమారితోదశరథోమహారాజేన॥ తతః॥ ౨॥

శూర్ప॥ తదోకణింరంసఅణు ఇదరింజితి భరదేణవణిఆ అజేణవంధిదోరామోపాదుఏ పడిణిహీకరిఅ భరదిఅఓంఝపావిదవితో॥

ఛా॥ తతఃకనిష్ఠస్య అనుచితంరాజ్యమితి భరతేనవనమాగతేనప్రార్థితోరామః పాదుకేప్రతినిధీకృత్యభరతమయోధ్యాంప్రాపితవాన్॥

విరాధః ॥ విదితోవృత్తాంతఃకిపునరిహాగమనకారణం? ననుమహారాజేనవనమానాయ్య-రామస్యప్రభుశక్తిరపనీతా। తదత్రావేచకఃప్రసంగో మంత్రోత్సాహయోరితి నిపుణముపక్రాంతం। త్వంపునఃకిమర్థమిహాగతాసి॥

* హంతాపి చేన్నతాహంతో రామే ణేతి పాఠాన్తరమ్

శూ॥ ర్పణఖా॥జాణఈఓహారిదంవాంతిళకెనురేణపెసిదహ్మి॥

ఛా॥ జానకీఅపహర్తుమ్వ్యేతిలంకేశ్వరేణప్రేషితాస్మి॥

విరాధః॥ స్వగతం॥సేయంవిరాధేనఖలుస్వీకరిష్యతే॥

ప్రకాశం॥ అశక్యమిదం భవత్యాః॥

శూర్ప॥ స్వగతం॥ మహాఖుజాణఈ వేసేణరామ గంహ్ణిఅవిహరిం

సత్తిఎవవసాఓ।హోదుఎంవభణింస॥ ప్రకా॥అదోఎంవళికా ఉరపంథిదహ్మి॥

ఛా॥ మమఖలుజానకీవేషేణరామంగృహీత్వావిహరిష్యామీతివ్యవసాయః

భవత్వేవంభణిష్యామి।అతఏవలంకాపురంప్రస్థితాస్మి॥

విరాధః॥ స్వగతం॥ సహర్షం। మమఖలుప్రకృతకార్యేనివృత్తోమ

హాన్ ప్రత్యూహః॥ప్రకాశం॥తథాక్రియతాం॥

శూర్ప॥ తుమఁఉణకీసరామంసమనిఅడఆఅదోసి॥

ఛాయా॥ త్వంపునః కస్మాద్రామాశ్రమనికటం ఆగతోసి॥

విరాధః॥ రామోనిహంతవ్య ఇతిఖరేణనియుక్తోస్మి॥

శూర్ప॥ స్వగతం॥హదా మహావంళహంసూరెదుకిఅ అదసవి। అపె

హి॥ ఛా॥ ప్రకాశం॥ తుహవిఏదిణసం కిహోది॥ ఛా॥ హతామమవల్లభం

మాం రయితుంకిమాగతంత్వయా। అపసర॥ ఛా॥ తవాప్యేతన్నశక్యంభవతి॥

విరాధః॥ స్వగతం॥ కిమేతేన।యదహంజానకీం గృహీత్వాగంతుమి

చ్ఛామి । భవత్వేవంవక్ష్యామి॥ ప్రకాశం॥ అతఏవయథాదృష్టం నివేదయి

తుం ఖరస్యసమీపంగమిష్యామి॥

శూర్ప॥ స్వగతం॥మహఖుపంథుదకంజెదింరిఅమరిదణివంతీహోది॥

ప్రకాశం। తాగంఛేహి॥ ఛా॥ జహసమీహిదకాదు॥

ఛాయా॥ మమఖలుప్రస్తుతకార్యే దిష్ట్యాదురితనివృత్తిర్భవతి। తత్

గచ్ఛ। యథాసమీహితంకర్తుం॥ ఇత్యుభౌనిష్క్రాంతౌ॥

ఇతిమిశ్రవిష్కంభః.

తతఃప్రవిశతియథానిర్దిష్టోరామస్సీతాచ॥రామః॥అయిప్రేయసిజానకి॥

రామః॥ ప॥ చంద్రార్ధశేఖరశరాశనముద్రిసారం

మీనధ్వజస్యమయిచాపవికర్షణంచ।

శార్యస్మయంభృగుపతేశ్చసమాపయంతీ
లబ్ధాసిసుందరిమయాలఘునోద్యమేన॥
సీతా॥ సస్మితవదనాతిష్ఠతి॥
రామః॥ ప॥ పరభృతనినాదేనప్రాపితాదౌరవస్థ్యం
సుఖయకిమపికర్ణౌసుందరివ్యాహృతేన
ననువహతిముఖంతేపుండరీకస్యలక్ష్మీం
నపునరిదముదంచచ్చంచరీకారవస్య॥

సీతా॥ సప్రణయం। అంఅఉంతఅహాఖుదాణి తుఎకిదఅంణదుంకర భంగచావంస భంగవదురవశైవంసఅ భగసుమరిఅ సుమరఅవింహ్మాఅంధిమిఅహిఅఅహి।ఖణమెంత తాపసీద॥ ఛా॥ ఆర్యపుత్రాహంఖలు ఇదానీం త్వయాకృతమన్యదుష్కరంభగ్నచాపస్య భార్గవదురవలేపస్యచ భంగం స్మృత్వా॥ అ॥ విస్మయస్తిమితహృదయాస్మి।క్షణమాత్రం।తస్మాత్ప్రసీద॥

రామః॥ కథమిత్యేవ। ప్రసాదమభ్యర్థయతేభవతి। నకించిదస్తిమేకోపకారణం।కింతు॥ శృణుతావత్॥

ప ॥ హస్తప్రాప్తమపాస్యయద్గురుగిరారాజ్యంవనేప్రస్థితం
మామేవస్మరతాచయద్విమనసాతాతేనయాలందవి।
భీమశ్వాపదరాక్షసైకభవనేయశ్చాస్యతేకాననే
శోకంతంనిఖిలంప్రమార్ష్టిసుముఖిత్వత్సాహచర్యంమమ॥

సీతా॥ ణాహతుహసంణిహాణమెంత అరంణెవిఘహాణఅ రాదోవిసుహసపాదెఇ॥ ఛాయా ॥ నాథతవసన్నిధానమాత్రం అరణ్యేపిమమనగరాదపిసుఖంసంపాదయతి॥

రామః ॥ ఏవమేవైతత్।దృశ్యతామిదం॥

ప ॥ సంగీతంక్వమృగీదృశాం మధులిహామగ్రేకలంకూజతా
మారణ్యద్విపకర్ణతాళనినదైరాతోద్యముత్సార్యతే।
నాతిక్రామతిహంసతూలశయనం కింపల్లవైరాస్తరో
వృత్త్యావన్యఫలైర్విపాకమధురైః పారీచవిస్మార్యతే॥

సీతా ॥ అంఅఉంతవిచింతమిఅపంఖిగణజుంతే ఎదఅరంణె ఎంవరో

అఇమేహిఅఅస ॥ ఛా ॥ ఆర్యపుత్ర విచిత్రమృగ పక్షిగణయుక్తమేతదర
ణ్యమేవ రోచతేమే హృదయస్య॥
రామః॥ యుక్తమాహభవతీ॥
వ ॥ నీపస్కంధేనివసతిబలసద్బర్హభారో మయూరో
దీర్ఘాపాంగశ్చ రతిచకృణంశాద్వలేయంకురంగః।
కుంభేనోచ్చైస్సృశతివిటపె సల్లకీంకుంజరోసా
కస్మైనాయంకమలనయనే రోచతేరణ్యభాగః॥
అపిచ॥ వ॥ ధత్తేబర్హ భరేశిఖితవనకిం ధమ్మిల్లభారశ్రియం
సారంగోభజతేనకింతవదృశో స్సౌభాగ్యమాలోకనే।
మత్తేభశ్చశిరః పదేవహతితేవక్షోజలక్ష్మీంనకిం
తస్మాన్నైతరుణిత్వయావిపృణుతేసామ్యంవనశ్రీరియం॥
సీతా॥ సానురాగం॥ ఆత్మ॥ అంఅఉంతోమంణెదుపవుంతో। తావదంసహీఅ
తిఅంణదో ఆంఖిపామి॥ ఛా॥ ఆర్యపుత్రోమాంవర్ణయితుంప్రవృత్తః॥ తస్మా
దేతస్యహృదయం అన్యతఆక్షిపామి॥
ప్రకాశం॥ అంఅఉంతకెఉణఎదెపంచంగమిణాళణి అరణింపఃకో
మళదాఛాను ఉళకరాళవింధింణముహా ఫుంణిమాచిదజోహ్నాసవంణసరీరా
మిఆఖేళది॥ కేఉణఎదేఅచిదోదఅంఖుణంఖుహిదదుంధసాఅరతరగపడలపరం
పరసంఘణస జణి అఫేణపుజధవళలోళదీహవాళాతరళతరతార అంఖ
ణామిఆ పరింభమది॥ ఛాయా ॥ ఆర్యపుత్ర కేపునరేతే ప్రత్యగ్రమృణాళసిక
రనిర్మలకోమల దంష్ట్రాముకుళకరాళవిస్తీర్ణముఖాః పూర్ణిమాచం
ద్రజ్యోత్స్నాసవర్ణశరీరామృగాఃఖేలంతి॥
కేపునరేతే చంద్రోదయక్షణక్షుభితదుగ్ధ సాగరతరంగ పటలపర
స్పరసంఘట్టన సంజనితఫేనపుంజధవళలోలదీర్ఘవాలా స్తరళతరతారకే
క్షణామృగాఃపరిభ్రమంతి॥
రామః॥ అయిజనకకులనందినిఏతేసింహశాబాఃక్రీడంతి॥ ఏతాశ్చత
ద్దర్శనచకితాశ్చమర్యశ్చరంతి॥
పశ్యేదానీం॥ వ॥ క్రీడత్కేసరిపోతభీతచమరీవర్గాందరీనిర్గతా
వ్యాఘ్రీకృష్టలులాయమధ్భటరురుక్రోడాహవప్రక్రమం।

మధ్వాక్షేపదశావధూతసరఘాదష్టాననవ్యాకుల
క్రోశత్కీశకులంఫలంనయనయోరేతద్విధత్తేవనం॥

సీతా॥ దృష్ట్వా॥ సంచితిమిసందుమవిడవెసుళిబమాణా ఇదోణమెంతమహూ
ఇమహంతఖోదపడళా ఇణ ఉణసుళహా ఇసరహాభాహిదేహిం వాణరేహిం॥

ఛా॥ సత్యం తిమిశద్రుమవిటపేషు లంబమానాని ద్రోణమాత్రమధూని మహాక్షౌద్రపటలానినపునస్సులభానిసరఘాబాధితైర్వానరైః॥

రామః॥ అథకిం॥ సీతా॥ ఈరిసో అంధపరంసజణంసపఆరో॥ జహ అంణేణణింఖిం తవంధు అంణో అణుహోాది॥ జఇమిణా మహుమంఖిఆగణేణసంభరిదమహుణిఉణో మాణుసో గంహ్ణిఅ అంసాసేది॥ ఛాయా॥ ఈదృశోఽపరస్యజనస్య ప్రకారః॥ యథా అన్యేననిక్షిప్తం వస్త్వన్యోనుభవతి॥ యదమునామధుమక్షికాగణేన సంభృతం మధునిపుణోమానుషోగృహీత్వాస్వాదయతి॥

రామః॥ స్వగతం॥ అథఽపరోఽయంనభవతీతి మయిసంభావనేయమస్యాః॥ ప్రకాశం॥ అన్యేననిక్షిప్తమన్యోనుభవతిభాగ్యవశాత్॥

పశ్య॥ ప॥ అపహసితసుధారసంత్వదీయే
మధునిదధాతి మనోభవోఽధరోష్ఠే।
కథమపిమిథిలాధిరాజకన్యేపిబతినకింజనఏషతద్గృహీత్వా॥

సీతా॥ స్వగతం॥ అదింకామదిఅం అఉంతంసఏసిజంపిద॥

ఛాయా॥ అతిక్రామత్యార్యపుత్రస్యసంజల్పితం॥

ఇతిసలజ్జమవాఙ్ముఖీతిష్ఠతి॥ రామః॥ స్వగతం॥ ఇదానీమనేనమేవచనేనరమణీయ్యమేషాలజ్జతే॥

యతః॥ ప॥ ఉత్పులకగండమండలముద్భిన్నప్రణయపిశుననయనాంతం।
నమయతినపరమియంనిజమాననకమలంమనోపిమమ॥

తదన్యద్దర్శయామి॥ ప్రకాశం॥ పశ్యజానకి॥

ప॥ త్వద్గండూషమధూపసేకవికలోఽప్యేషస్వయంకేసరో
భవ్యాన్యేవమభివ్యనక్తికుసుమాన్యగ్రాణిధర్తుంతవ।
యేషాందిక్షువిదిక్షుచప్రవహతాగంధేనపుష్పంధయా
శ్శ్రేణీభూయవిడంబయంతి దయితే వేణీలతాంతావకీం॥

సీతా ॥ స్వగతం ॥ జహాజహా సివిణ ఎసుఅకంపదసాసు అంఅఉం తో చాడువఅణాది హిఁ వావారేహిం మ అణువంటమాణో ఆసీ ॥ తహా తహా దాణిపంచంఖ అణువంటదింతి అచ్చరిఅ॥౨॥

ప్రకాశం ॥ అంఅఉంతకింణ పెంఖసి గిహ్మ దిఅహావసాణవిఅంభమాణ ణవబుదసామలకోమలచ్ఛవిహిం ణిరంతరోల్లసిదేహిం గుంఛేహిం అలంకిదో ఎసో అదసీరుంఖో ఇమం పదేసం అలంకరేది॥

ఛాయా ॥ యథాయథా స్వప్నేషు సంకల్పదశాసు ఆర్యపుత్రశ్చాటువచనాదిభిర్వ్యాపారైర్మామనువర్తమాన ఆసీత్ ॥ తథాతథేదానీం ప్రత్యక్షమనువర్తత ఇత్యాశ్చర్యమాశ్చర్యం ॥ ఆర్యపుత్ర కిం న పశ్యసి గ్రీష్మదివసావసానవిజృంభమాణ నవాంబుదశ్యామల కోమలచ్ఛవిభిర్నిరంతరోల్లసితైర్గుచ్ఛైరలంకృత ఏష అతసీవృక్షఇమం ప్రదేశమలంకరోతి॥

రామః ॥ స్వగతం ॥ నిపుణమేతస్యా వయముక్తి ప్రత్యుక్తికయా విడంబితాస్మః॥

ప్రకాశం ॥ అయి వనదర్శనకుతూహలిని జానకి॥

శ్లో ॥ నీలశ్వేతపిశంగరక్తహరితచ్ఛాయాభృతో ధాతవో
దృశ్యంతామిహ సర్వతో గిరినదీముద్బద్ధముగ్ధాంబుజాం।
యస్యాం హంసకులస్య కేళికలహాదుద్భ్రాంతికోకిలాజితైః
శ్చండితన్వ్యమణిమేఖలాకలకలోన స్వీషదస్వీయ్యతే॥

సీతా ॥ స్వగతం ॥ సవైలక్ష్యం ॥ జప్రుడమువఅంపంధిదేణ అంఅఉంతేణ ఉణో జాజిదవిమహా అణుంప ఆణపడిసింధతి కుపిదా ఎమఎ సంభూభగ అహింఖిపిఅఅ దె ఉఅగయుసహా ముహారమేహాళ పఉంత ఆసీ॥ తసుమరావేదిమ అంఅఉంతో హెూదుఎంవ భణింస॥

ప్రకాశం ॥ ణాహతుహాభు అదడఅంసిదాఎమఎఎటంసీఅరంతెటె భఅకికి అంభుఅపెంఖిమణసఅకిఅది॥ జెణరంఖసాణ సఅసాదో జణంధాణ ణివాసిణ ఇసిణఅభఅదింణ॥

ఛాయా ॥ యత్ప్రథమం వనం ప్రస్థితైనార్యపుత్రేణపునః పునర్యాచితమపిమమానుప్రయాణం ప్రతిషిద్ధమితి కుపితయామయాసభ్రూభంగమధిక్షిప్య అంతఃపురంగంతుం సంరంభముఖరమేఖలం ప్రవృత్తమాసీత్॥

తత్ స్మారయతిమామార్యపుత్రః। భవత్వేవంభణిష్యామి॥ నాథతవభుజదండమాశ్రితయామయా తస్మిన్నరణ్యేనిర్భయం కింకిమద్భుతంప్రేక్షితుంన శక్యతె ॥ యేనరాక్షసానాం సకాశా జ్జనస్థాన నివాసినా మృషీణామభయందత్తం॥

రామః॥ శ్రుత్వా ॥ దూరేదత్తదృష్టిః॥

వ ॥ వ్యాఘ్రాజినధరశ్శూల వ్యతిషిక్తైభమస్తకః।
కోవిదారాటవీగర్భం కోయంవిశతిరాక్షసః॥

నేదంలక్ష్మణో జానాతి॥

తతః ప్రవిశతిలక్ష్మణః॥ ౧॥ కోయంకోవిదారవనం ప్రవిశతిరాక్షసః॥ భవతుతమేనంనిగ్రహీష్యామీత్యాయుధగ్రహణంనాటయతి॥

సీతా ॥ అన్యతోదృష్ట్వా ॥ అంఅ ఉంతణఖుఏసాకోవిదారాడవీ॥ కిదుకంణి ఆరవణ॥ ణఖుఏసోరంఖసోపెంఖ॥ ౧॥

దాఢాకరాళముహీంతుబిఫళగురుణో ధణభారాదోవిసముంణదఉం
మంగణాహీఅజరరదుంవహఉంవహదీదుందసరూవాకా విరంఖసీపవిసది॥

ఛా॥ ఆర్యపుత్రనఖల్వేషాకోవిదారాటవీ। కింతుకర్ణికారవనం నైష రాక్షసఃపశ్యపశ్య దంష్ట్రాకరాళముఖీతుంబిఫలగురో స్తనభారాదపిసమున్నత మున్మగ్ననాభి కంజఠరందుర్వహ ముద్వహంతీదుర్దర్శరూపాకాపి రాక్షసీ ప్రవిశతి॥

రామః ॥ క్వపశ్యసి ॥ అత్రకిలమయోక్తం॥

సీతా ॥ విలోక్య॥ ణతుమఏంవపవింససి॥ ణఖురంఖసో॥ ఛా॥ ననుత్వమేవప్రవిశసినఖలు రాక్షసః॥

రామః॥ స్వగతం ॥ కథంమాంరాక్షసంనిదిర్శంతీయ ముపహసతి॥

దృష్ట్వా॥ ప్రకాశం॥ ఆశ్చర్యమాశ్చర్యం ॥ పునర్దర్శనేరాక్షసోమద్రూపస్సంవృత్తః॥

సీతా॥ దృష్ట్వా॥సవిస్మయం॥ ఎసావికంణిఆరవణపవింతారంఖసీమహాఆకిదిధారేది ॥ పెంఖఅదుఅంఅఉం తేణ॥

ఛాయా ॥ ఎషాపికణికాకారవనం ప్రవిష్టా రాక్షసీమహాకృతిం ధారయతి ॥ పశ్యతామార్యపుత్రేణ॥

రామః ॥ దృష్ట్వా॥ సాశ్చర్యం॥ కిమేతయోరేవంరూపగ్రహణేప్రప్రయోజనం॥

సీతా ॥ ఓదరిఅగిరిసిహరాదోపెంఖహ ॥ ఛాయా ॥ అవతార్యగిరిశిఖరాత్పశ్యావః॥

రామః ॥ మామైవం ॥ యదిహస్థితస్యజనస్య వస్తుజాతం యోజనమాత్రేపిచాక్షుషంభవతి॥

లక్ష్మణః ॥ పునర్దృష్ట్వా ॥ సవిస్మయం ॥ హంత ॥ ॥ నిగ్రహీతుకామస్యసాయుధస్యాపిమమేహసమాగమోవిఫలస్సంవృత్తః॥యదయం రాక్షసః క్వచిన్నిలీనః॥ కించయదార్యఎవప్రతిశ్రుతరాక్షసవధో స్యాపి వధాయవ్యాపృతఇతి ప్రతిభాతి॥

తథాహి॥ శ్లో॥ కరేధనురదక్షిణే కలితహేమపట్టంపరే
పరేకనకపుంఖ సంఘటిత కంకపత్రంశరం।
ప్రసర్పతిసమర్ప యన్నయమిత స్తతోలోచనే
నిలీనవపుషంక్వచిన్నిశిచరం విచిన్వన్నివ॥

సవిమర్శం ॥ క్వపునరార్యాజానకీ ॥ నన్వేతాభ్యామధిరూఢాగిరేరూర్ధ్వభూమిరార్యాభ్యాం॥ ఎకఎవకథమార్యోవతీర్ణః॥

ఊర్ధ్వమవలోక్య సవిస్మయం॥

శ్లో ॥ అధివసతిగిరేరధిత్యకాయాం వకుళతలంనవవారిదోపమశ్రీః।
కథమిదమచిరద్యుతిప్రభాంగ్యాక్షితిసుతయా సమమార్యయాయమార్యః॥
తదనేనమాయయా వినానిశాచరేణగృహీతా ర్యరూపేణభవితవ్యం॥

లతావలయ నిరంతరేణ వనపథాంతరే ణతిరోహితో నుసరణ్ పశ్యామీతి పరిక్రామతి॥

తతఃప్రవిశతి రామవేష ధరోవిరాధః॥

విరాధః॥ దృష్ట్వా॥ కథమాసన్నాం కణ్టకారవనాచ్చంపకవా
టికామాగచ్ఛతి జానకీ॥ ఉపసృత్య వక్ష్యతి॥

తతః ప్రవిశతి సీతారూపధారిణీ శూర్పణఖా॥ శూ॥ అహం ఎంథ ఎంవవ
ణేచంపఅకుసుమాఇ ఓచిణింస॥ రహుఉమారో వి ఎంథ ఆఅమింసది॥

ఛా॥ అహమత్రైవ వనే చంపకకుసుమాన్యపచయిష్యామి॥
రఘుకుమారోప్యత్రాగమిష్యతి॥ ఇతి కుసుమాపచయం నాటయతి॥

విరాధః॥ దృష్ట్వా॥ స్వగతం॥ ఏషా నిరతిశయరూపలావణ్యా జా
నకీ॥ సాశ్చర్యం॥ అపూర్వా ఖల్వియం వేధసో విరచనా॥
అథవా॥ శ్లో॥ ఊర్ధ్వం నీరదబృందమైందవమిదం బింబం త్వధో నిర్మితం
వ్యోమ్నః పల్లవచిత్రితస్య నిహితౌ శైలావుపర్యన్నతౌ॥
కించాధః పులినోచ్ఛ్రయస్య కదలీకాండావవాగ్రోపితౌ
తన్మధ్యే చతురస్య పుష్పధనుషస్సర్గోయమన్యాదృశః॥
తదేనాం గృహీత్వా కథమపి గమిష్యామి॥ యావదిహ నోపసర్పతి
రామో లక్ష్మణో వా॥

శూర్పణఖా॥ దృష్ట్వా॥ కహం ఏసో మహాహీ అఅచోరో ఇదో అహి
ముహో ఎంద అహివంటఇ॥
జేఏసో॥ శ్లో॥ సుభఅజువసహంససింరిజాదో
విహికరకోసలగో అరోవిపాఓ। అహవసఅల్లోఅల్లో
అణాణిగహిం అతణూవిఅపుంవపుంణరాసీ॥
తా ఉవాఏణ ఏణం గంణ్హిఅ గమింస॥ ఛాయా॥ కథమేష మహా
దస్యుచోర ఇతోభిముఖ ఏవ వర్తతే॥ య ఏషః॥
శ్లో॥ సుభగయువసహస్రసృష్టిజాతో విధికరకౌశలగోచరో విపాకః।
అథవా సకలలోకలోచనానాం గృహీతతనురివ పూర్వపుణ్యరాశిః॥
తస్మాదుపాయేన వనమేనం గృహీత్వా గమిష్యామి॥
ఇతి పశ్యంతీ పుష్పాణ్యపచినోతి॥
విరాధః॥ ఉపసృత్య॥ అయి జనకనందిని॥
శ్లో॥ యది భవతి తేభిలాషశ్చంపకకుసుమేషు చంపకనిభాంగి।
వనిమౌజనాపురతస్తే విహరదాస శ్రమేణాలం॥

శూర్పణఖా॥ సహర్షం॥ స్వగతం॥ ఎసో మే జాణఇ ఏవం వముంణాఇ॥ హంధి॥

శ్లో॥ కవళిఅమిణాళకందళకళహంస గభీరమంసళ సిణింధో।
సవణాఇమహ సుహాఇ సించఇ ఎదంసకంరసురో॥

హెూదు ఏద॥ ఇమం ణింసకం ఓహారిదుం ఎంవ భణింస॥ ప్రకాశం॥ అంఅఉంత ఇదో వి ఎంథ విదూరే పదేసే పసవచావం పదావకందళవిడబణాఇ పఅసిదాఇం చపఅకుసుమాఇ॥ తా ఎంథగదుం అఓచిణంహ్మా॥

ఛాయా॥ ఏషః మాం జానకీమేవ మన్యతే। హంత హంత॥ కబళితమృణాళకందళకలహంసగభీరమాంసలస్నిగ్ధః శ్రవణయోర్మమ సుధాభిస్సించత్యేతస్య కంఠస్వరః॥ భవత్వేతత్॥ ఇమం నిశ్శంకమపహర్తుమేవ భణిష్యామి॥ ఆర్యపుత్ర ఇతోప్యత్ర విదూరే ప్రదేశే ప్రసవచాపప్రతాపకందళవిడంబనవికసితాని చంపకకుసుమాని తదత్ర గత్వా పచినువః॥ ఇతి దూరే వ్రజతి॥

విరాధః॥ స్వగతం॥ శ్లో॥ సహజప్రణయార్ద్రమార్యపుత్రేత్యమృత
స్యందివచో నిశమ్య తన్వ్యాః। కుసుమాస్త్రకిరాత
వాగురాయాం నిపతత్యేణ కిశోరవన్మనో మే॥

భవతు ప్రదేశాంతరగమనమేతస్యాః నిశ్శంకమపహారాయ భవిష్యతి॥
ప్రకాశం॥ యథారోచతే కల్యాణ్యై ఇత్యనువ్రజతి॥

లక్ష్మణః॥ కథమత్ర చంపకవనాభ్యంతరే ఆర్యజానకీవ్యాహారః। భవతు పశ్యామి తావత్కతిచిత్పదాని గత్వా॥ కథమేతత్॥

శ్లో॥ నళినీదళసంపుటం వహంతీ సను హర్తుం కుసుమాని చంపకానాం।
వనమారుతకంపితాంశుకాంతా వ్రజతీతో వసుధాసుతేవ మార్గ్య॥

తన్నూనమనయా పికయాచిద్రాక్షస్యా భవితవ్యం॥ ఇతి పశ్యన్ స్థితః॥

సీతా॥ అంఅఉంత పెంఖ॥ ఎసో మహ దేవరో అంసణిబంధనిసంగో గహిదకోదండో కరంగకంపిదమండలగ్గో ఇమం రఖసం అణిజాణిఅ అణుసరఇ॥

ఛా॥ ఆర్యపుత్ర పశ్య ఏష మమ దేవరశ్చ అంసనిబద్ధనిషంగో గృహీతకోదండః కరాగ్రకంపితమండలాగ్ర ఇమం రాక్షసం స్వవిజ్ఞాత్వానుసరతి॥

రామః॥ భద్రే నిగూఢ ఏవాయమనుసరతి। అతో నూనం రాక్షసో న జానాతి॥

విరాధః॥స్వగతం॥ఇయంకిలమమపురతశ్చరంతీజానకీ॥

శ్లో॥ చరణకమలచంచన్నూపురారావమిశ్రై
ర్ఘనజఘనగతాయామేఖలాయానినాదైః।
కిమపికిమపిచిత్రైకుర్వతీవమామిదానీం
పరవశయతిగాఢంపక్ష్మలాక్షీకిమన్యత్॥

ప్రకాశం॥ అయిసుందరికియద్దూరమాక్రమ్యాతేవనాంతః॥

శూర్ప॥స్వగతం॥జంధవిజణెసంకమఎతుమగంణిఅసమ్ముంపడిదు॥

ప్రకాశం॥ అంఅఉంతపురదోఎంవసొపదెసో। తాఖణమెంతమరిసి అదు॥ ఛా॥ యత్రవిజనేశక్యంమయాత్వాం గృహీత్వాసముత్పతితుం। ఆర్యపుత్రపురతఎవస ప్రదేశః తస్మాత్క్షణమాత్రంమృష్యతాం॥

రామః॥ కథంరాక్షసీ రాక్షసందూరతోనయంతీవదృశ్యతే॥

సీతా॥లంఖణోవితదోతదోఎంవగంఛఇ॥ఛా॥లక్ష్మణోపితతస్తతఏవగచ్ఛతి॥

విరాధః॥స్వగతం॥ ఇయంఖలు॥ వ॥ఆలపతిపికవధూరివపశ్యతిహారిణీవచరతి హంసీవ।స్ఫురతితటిల్లతికేవస్పందతితుహినాంశులేఖేవ॥

తత్కథమేనాంగృహీష్యామి॥సంప్రాప్తాఖలుదూరమేవరామావసథాత్॥

ప్రకాశం॥ శ్లో॥ అపచినుకుసుమానిచంపకానామిహవికచాని
మయాసహానతాంగి। వ్రజసికియదిదంవ
నేయతోయంభవతినిశాచరసంచరప్రదేశః॥

లక్ష్మణః॥కథమేనాంసీతేతిజానన్ రాక్షసోయమార్యవేషేణగృహీతుమిచ్ఛతి

శూర్ప॥ స్వగతం॥ కాఉణఅహంణిసాఅరీఎంవహెూమి॥

ప్రకాశం॥ జతుహెూహీణిసాఅరాణవహెూపడింణాదో। తాతుహపురదోణంధిమేభీఈ॥ ఛా॥ కాపునరహంననునిశాచరీభవామి యద్యుష్మాభిర్నిశాచరాణాంవధః ప్రతిజ్ఞాతఃతస్మాత్తవపురతోనాస్తిమేభీతిః॥

లక్ష్మణః॥ స్వగతం॥ కథమియంనిశాచరీ ఆర్యా జానకీవ ఆర్యమనుగంతుంసుసంగతమాలపతి।కిమస్యాఏవంరూపగ్రహణేప్రయోజనం॥

అథవా॥అభిరూపమార్యమనురక్తావిప్రలభ్యవిహరిష్యతి॥

విరాధః॥స్వగతం॥నఖల్వేవంమయాప్రతిజ్ఞాతం। కింతుఅయిముగ్ధే॥

శ్లో॥ తస్యప్రాణానివాదాయత్వాంరాఘవశిశోరహం,
గమిష్యామిప్రతిజ్ఞాతంనిధనంమేనరక్షసాం॥

ప్రకాశం॥శ్లో॥వదకాన్యానతాతత్రవసుధాగర్భసంభవే।
నహాన్యాంకింఖరంసైన్యైస్సమంతమృషికంటకం॥

లక్ష్మణః॥సస్మితం॥ కథంఆర్యఇవాలపతిరాక్షసః॥

శూర్ప॥స్వగతం॥సావేగం।ఏసొమహభాదరతహకరింసదింతివెవఇమెహిఅ
అం॥ప్రకాశం॥ రావణాదోవిఅహిఅబళవతో ఖుసో ఖరో॥
కహంతంస పడింణాదోతుఎణింసిససఅవహా॥

ఛా॥ఏషమమభ్రాతరంతథాకరిష్యతీతివేపతెమెహృదయం।రావణా
దప్యధికంబలవాన్ఖలుసఖరః। కథంతస్యప్రతిజ్ఞాతస్త్వయానిస్సంశయంవధః।

లక్ష్మణః॥ పరమార్థబుధ్యా ఆర్యస్యహృదయం పృచ్ఛతి।సత్యమియం
రాక్షస్యేవ॥

సీతా॥ ఏదెవరంపరిఆళవితావిఅదింసది॥

ఛాయా॥ ఏతౌపరస్పరమాలపంతావివదృశ్యేతే॥

రామః ॥ అథకిం॥విరా॥స్వగతం॥యన్మయాయంరాఘవఃపృష్టవ్యః
తదేవమామియంపృచ్ఛతి। భవత్వేవంబ్రవీమి॥

ప్రకాశం॥కింనజానాసిజామదగ్న్యవిజయినోవిక్రమం॥

లక్ష్మణః॥ ఉపపన్నమిదం ప్రతివచనం॥

శూర్ప॥ స్వగతం॥ అదోఎవతుఏసహ విహంరతిమణకొవిణె అజణొ
ణింగహిదుపహవదింతిమంణె॥ ప్రకాశం॥ జుంజఇ ॥ ౨ ॥

ఛా॥అతఏవత్వయాసహవిహరంతీంమాంనకోపినిజజనోనిగ్రహీతుం
ప్రభవతీతిమన్యే। యుజ్యతే॥ ౨॥ ఇతిపుష్పావచయంనాటయతి॥

విరాధః॥స్వగతం॥అస్యాఃఖలు॥శ్లో॥ఉత్తానితాననసరోజముదస్తహస్త
మున్నమితస్తనమ్మృజూకృతమధ్యభాగం।
విస్రంసినీవివసుధానిహితాగ్రపాదం
చిత్రేసమార్పితమివస్థితముత్పలాక్ష్యాః॥

ప్రకాశం॥ అయి ప్రేయసి విరమ విరమ పుష్పావచయసాహసాత్।
యదనేన నితరాం పరిశ్రామ్యసి॥ సస్పృహం॥

అథవా॥ శ్లో॥ పునరపి తవ భూయాదేష పుష్పావచాయః
కలయతి నను లక్ష్మీం కామపి త్వన్ముఖేందో।
మృగమదరచితో యత్కుంకుమాంకే కపోలే
శ్రమజలకణికాభిర్లుప్యతే పత్రలేఖః॥

శూర్ప॥ సలజ్జస్మితం। స్వగతం। ఏవం స రహుఉమారం సవఅణం ణిఓజెఇమం కీళిదుం॥ ప్రకాశం॥ మాణదఅహం పరిసంతాఏంవ అహిలాసో హిం బళవతో ఏంవ మహ పుంఫావహరణే॥

ఛాయా॥ ఏతస్య రఘుకుమారస్య వచనం నియోజయతి మాం క్రీడితుం మానదఅహం పరిశ్రాంతైవ అభిలాషో హి బలవాన్మమ పుష్పావహరణే॥

లక్ష్మణః॥ శ్లో॥ ఆర్యాం సీతాం విదన్నేవ రాక్షసో వక్తి రాక్షసీం।
ఆర్యబుద్ధ్యైనమప్యేషా ప్రతివక్తి యథేప్సితమ్॥

విరాధః॥ యద్యేవం మయైవాపచియ్యంతే కుసుమాని॥
ఇతి కుసుమావచయం నాటయతి॥

అయి విదేహరాజతనయే॥ శ్లో॥ యత్నేన స్వయమానమయ్య విటపం
యాన్యగ్రహీషం ప్రియే ధమ్మిల్లే కురు చంపకస్య కుసుమా
న్యేతాని శాతోదరి। మా విస్రంసయ విభ్రమేణ కబరీభారం చకోరే
క్షణే మా పుష్పాణి చ నిష్పతంతు పరితో విస్రంసమానాదితః॥

శూర్ప॥ సహాసానురాగం॥ స్వగతం॥ ఏసో మణోరహావంళహో మిజాణఇంతికరిఅ పడిసేహంతో వి అ పంథేది। జహా అహిళసిదం వావారకహం ణఇమం గంహ్ణిఅ కీళింస॥ ప్రకాశం॥ అం అఉంతఇమం పసముంణ దంసచిపఅ తరుణో అంగసాహావళబిదాఇ కుసుమాఇ సుఉమారా ఇమహం చరమం గఆరుహిం అగంహ్ణిఅ దుభవ॥ జేసు మే అహిఓ అహిలాసో॥

ఛా॥ ఏష మనోరథ వల్లభో మాం జానకీతి కృత్వా ప్రతిషేధన్నివ ప్రార్థయతి। యథాభిలషితం వ్యాపారం కథం పునరిమం గృహీత్వా క్రీడిష్యామి॥

ఆర్యపుత్రాస్య సమున్నతస్య చంపకతరోరగ్రశాఖావలంబితాని కుసుమాని సుకుమారాణి మమ చరమాంగమారుహ్య గృహ్ణాతు భవాన్॥ యేష మేధికోభిలాషః॥

లక్ష్మణః॥ విహస్య ॥ ఆర్యమితి మత్వా రాక్షస్యే నంగృహీతుమిచ్ఛతి॥

విరాధః ॥ స్వగతం ॥ అయం మమావకాశలాభః॥

ప్రకాశం ॥ శ్లో॥ చరమాంగం మమారుహ్య చారుచంద్రముఖి త్వయా।
చంపకాన్యపచేయాని చంచలాక్షి యథేప్సితం॥ ఇతి గాత్రం స్వం చ యతి॥

లక్ష్మణః ॥ ఆర్యేతి మత్వా రాక్షసశ్చైనాం గృహీతుమిచ్ఛతి॥ అహో మహదిదం కౌతుకస్థానం॥ తదుపసర్పన్ ఉపరి ద్రక్ష్యామీతి పరిక్రామతి॥

శూర్పణఖా ॥ స్వగతం। హోదు కో దోసో ఏదం స చరమంగం ఆరుహిఅ పాదేహిం ఆవేఠిఅ గంతిం ఏదిం గహ్ణిఅ గఅణమంగేణ గమిస్సం॥

ఛాయా॥ భవతు కో దోషః। ఏతస్య చరమాంగమారుహ్య పాదాభ్యామావేష్టితగాత్రమేతం గృహీత్వా గగనమార్గేణ గమిష్యామి॥ ఇత్యారోహతి॥

సీతా ॥ అంఅఉంత కో ఏసో॥ దూరదో ఉభఅపంసవిళంబిత విందిం ణమేహరాఈ పంవదో విఅ ఉవరి ఆఅంఛఇ ॥ ఛాయా ॥ ఆర్యపుత్ర క ఏషః॥ దూరత ఉభయపార్శ్వవిలంబద్విస్తీర్ణమేఘరాశిః పర్వత ఇవ ఉపరి ఆగచ్ఛతి॥
రామః॥ దృష్ట్వా॥ జానకి సంపాతిమగ్రజమభివాద్య తాతజటాయుస్సమాపతతి॥

సీతా ॥ అంఅఉంత ఇదో పెంఖ ॥ ౨॥ ఏసా రంఖసీ ఇమం రంఖసం ఆరుహిఅ చింఠఇ॥ ఛా॥ ఆర్యపుత్ర ఇతః పశ్య పశ్య। ఏషా రాక్షసీమం రాక్షసమారుహ్య తిష్ఠతి॥ రామః॥ సాశ్చర్యం ॥ కథమేతత్ అయి జానకి పశ్య॥ ౨॥

శ్లో ॥ మద్రూపో రజనీచరోయమహహ త్వద్రూపిణీం రాక్షసీం
బిభ్రాణశ్చరమాంగకే దివి జవా దుచ్చైస్సముజ్జృంభతే।
ఏషోపి త్వరమాణపక్ష పవనవ్యాధూతజీమూతయా
గత్యా తాతజటాయురస్య పురతో రుంధన్నివాసీదతి॥

సీతా ॥ విహస్య ॥ అంచరిఅం అంచరిఅం ॥ ఇదో కహం హా విం సడింతిణ జాణీఅది॥ ఛా॥ ఆశ్చర్యమాశ్చర్యం। ఇతః కథం భవిష్యతీతి న జ్ఞాయతే॥

లక్ష్మణః ॥ కథం జానకీరూపధరా రాక్షసీ సూర్యరూపధరో రా

క్షసా గృహీత్వా సముత్పతిత ఏవ॥ ఊర్ధ్వమవలోక్య। కథమత్ర తాతజటాయు
స్సన్నిపతతి ॥ కించ కథమేనం బ్రవీతి॥

శ్లో॥ కస్త్వం రామస్వరూపేణ హృత్వా సీతాం ప్రధావసి।
తిష్ఠ తిష్ఠ పురస్తాన్మే జీవితం దుర్లభం తవ ॥౩౯॥
సత్యమేష రాక్షసీం పరమార్థతస్సీతాం మన్యతే॥

సీతా ॥ ఏసో అంబజడాఉ దెంగూణసు ఝుసేణ ఝుంతి గగణాదో
భూదలే ఏంవణిపడిఆహోంతి॥ ఛా॥ ఏతౌ వాగ్యంజటాయుషం దృష్ట్వా సాధ్వ
సేన ఝుడి గగనాద్భూతల ఏవ నిపతితౌ భవతః॥

రామః॥ వత్స లక్ష్మణ త్వయమేత మోహ నగ్రే కర విధూత ఖడ్గస్సముత్సర్పతి॥

శూర్పణఖా॥ సవిషాదం॥ స్వగతం॥ అంణో ఏంవసో రహుఉమార
రూవేణ మం మోహేది॥ అణ్ణహా కహం ఈరిసం సమాణు సంసఈరిసో ఉప్పడణ
వేఓ హవే॥ ప్రకాశం॥ కో తుమం మం గహ్ణిఅ ఉప్పడిదో ॥ ఛాయా ॥ అన్య ఏవ
సః రఘుకుమారరూపేణ మాం మోహయతి। అన్యథా కథమీదృశస్య మానుష
స్యేదృశ ఉత్పతనవేగో భవేత్ ॥ కస్త్వం మాం గృహీత్వా ఉత్పతితః॥

విరాధః ॥ స్వగతం। కథమసౌ సీతాపహారస్య జగరః శ్రైతే నేయహ
తకః ప్రత్యాహస్సంవృత్తః॥ అథవా నేయం సీతా॥ అన్యథా కథమనయా స
ముత్పతితుమిచ్ఛన్నహమా వేష్టమాన పాదయుగళయా గగనతలం జవేన నీ
తస్స్యాం ॥ ప్రకాశం॥ కా త్వం మాం గృహీత్వా పాదాభ్యాముత్పతితాసి॥

లక్ష్మణః ॥ ఉపసృత్య॥ ఉభావపి యువాం రాక్షసో రాక్షసీ చ ॥ పర
స్పరం వంచితౌ స్థః ॥ శూర్పణఖా ॥ సానుస్మరణం। కహం తుమం విరాహో॥
ఛా ॥ కథం త్వం విరాధః॥ విరాధః॥ విచింత్య ॥ కథం త్వం శూర్పణఖా॥

లక్ష్మణః ॥ దురాత్మన్ పరదారచోర విరాధ హతోసి॥ ౨॥
ఇతి విరాధం హస్తేన గృహ్ణాతి॥

విరాధః ॥ సరోషం॥ ముంచ ముంచేతి హస్తమాచ్ఛిద్య స్వేన రూపే
ణాస్థిత శ్శ్మాలం భ్రమయతి॥

శూర్పణఖా ॥ స్వేన రూపేణ ప్రవిశ్య ॥ సావేగం ॥ అహో పమా
దో॥ ౨॥ ఏసో విరాహో ఏంకదోల ఖణేణ అవరదో గింధరా ఏణవి అహి
ణ్ణుత్తో వట్టఇ॥

ఛా॥ అహో ప్రమాదః ॥ ౧ ॥ ఏష విరాధ ఏకతః లక్ష్మణేన అపరతః గృధ్రరాజేనాప్యభియుక్తో వర్తతే॥ ఇతి క్రోశతి॥

ప్రవిశ్య జటాయుః॥ ౧॥ స్వగతం॥ నన్వేషా శూర్పణఖా॥ యా జానకీ రూపమవలంబ్య స్థితా॥

ప్రకాశం॥ వత్సలక్ష్మణ నముంచైన మృషికంటకం విరాధం॥

సీతా॥ కహం ఏసా రంఖసీ పంచావంణణిఅరూవా హోది। ఏసో విరంఖసో పంచావంణణిఅరూవో వంచదాదేహిం లంఖణజడాఊహిం సంణివడిదేహిం అహిజుంతో॥ ఛా॥ కథమేషా రాక్షసీ ప్రత్యాపన్ననిజరూపా భవతి। ఏషోపి రాక్షసః ప్రత్యాపన్ననిజరూపో వత్సతాతాభ్యాం లక్ష్మణజటాయుర్భ్యాం సన్నిపతితాభ్యామభియుక్తః॥

రామః ॥ దేవి దిష్ట్యా వర్ధామహే॥

యతః॥ శ్లో॥ ద్వైధీకృత్య యదస్య హస్తతులితం శూలం శితే సేషుణా
ఖడ్గేనోజ్జ్వలకాంతినా కరినయోశ్ఛిత్వా భుజావంసయోః।
కించైనం వినిపాత్య కుంజరమివ క్ష్మాపృష్ఠగర్తాంతరే
సౌమిత్రిః పిదధాతి పాదపలతామృత్పిండలోష్టోపలైః॥

సీతా ॥ పిఅం ణో ॥ ౧ ॥ ప్రియం నః॥ ౨ ॥

శూర్ప॥ సశోకావేగం॥ హా విరాహ హా ఖరం సమే భాదుణో పి అసహా ఖరవఅణేణ రహుఉమారవహం ధఆఅదో వి తుమం మిఏణ విఅ సదూలో మారిదో హో సి లంఖణేణ। మఏ వి దేణ దసంగీవేణ ణిఉంతాఏ జాణఈ ఓహరిదా। ఏసో రహుఉమారో అహిళసిదో వి జాణఈరూంవ ఉంవహంతీఏ చోరిఅకీళాఏ హోమఊడసిహరణం పావిదో। కిదు కేవళం తుహం ణిహణం దెంతూణ బాహోసారేహిం అ తాణ సీచదీఏళంజత హిం అఆఏరో అణిఏం వసరణం కరి అది॥

ఛా॥ హా విరాధ హా ఖరస్య మే భ్రాతుః ప్రియసఖ హా ఖరవచనేన రఘుకుమారవధార్థమాగతోపి త్వం మృగేణేవ శార్దూలః మారితోభవసి లక్ష్మణేన। మయాపి తేన దశగ్రీవేణ నియుక్తయా జానక్యపహృతా। ఏష రఘుకుమారోభిలషితోపి జానకీరూపముద్వహంత్యా చౌర్యక్రీడాసై హేమకూటశి[illegible]న

జటాయుః ॥ జనస్థానచరో విరాధో నామ రాక్షసః॥

శ్లో॥ చతుర్దశ సహస్రాణి రాక్షసా స్తత్ప్రభుః ఖరః।
ఏకత స్తాపసద్రోహీ విరాధ స్త్వయమేకతః॥
సా చ ఖరస్యానుజా శూర్పణఖా నామ రాక్షసీ॥

రామః ॥ విరాధ ఏవ కిన్ను వత్సేన హతః॥ ఇతి సస్నేహబహుమానం లక్ష్మణం పశ్యతి॥

లక్ష్మణః ॥ అవాఙ్ముఖ స్తిష్ఠతి॥ జటాయుః ॥ అథ కిం॥

రామః॥ అన్యే సర్వేపి వధ్యా మమైవాంశా ఇతి నిర్ధారితాః॥

జటాయుః ॥ శూర్పణఖా వైరూప్యదర్శనాత్ ముహూర్తమాత్రాదభిషేణయిష్యతి వత్సం భవంతం ఖరః క్రోధేన॥

రామః॥ సోత్సాహం॥ భవతు కా హానిః॥

జటాయుః ॥ ఇచ్ఛామ్యహం మధునా కుంజవతో గిరేశ్శిఖర మధిరుహ్య విశ్రమితుం॥

రామః ॥ యథా రోచతే తాతాయ॥ జటాయుః॥ ఇతః పరమప్రమత్తేన భవితవ్యం వత్సేన ॥ ఇతి నిష్క్రాంతః॥

నేపథ్యే॥ శ్లో॥ ప్రాప్తాం శూర్పణఖాం విరూపితగళద్బాష్పావనాముచ్చకైః
క్రందంతీముపసాంత్వ్య భూమిపతితా మాధ్మాతకోపః ఖరః।
యోద్ధుం ప్రస్థిత ఏష దాశరథినా యోధైరశేషైస్సమం
ద్రక్ష్యో మారణమేత్య ఖేచరకులే యేషాం మమైవ స్పృహా॥

లక్ష్మణః॥ సమరకుతూహలినస్స్వయంభూసంభవస్య వైణికస్య మునేరయమాలాపః॥ తత్సన్నద్ధవ్యమస్మాభిః॥

రామః ॥ సన్నద్ధ ఏవాస్మి॥ యన్మయా తాత జటాయుషస్సన్నిధౌ ససైనికస్య ఖరస్య వధో మమాంశో నిర్ణీతః॥
వత్స తజ్జానకీ మానీయ్య పర్ణశాలాం ప్రవిశతు భవాన్॥

సీతా ॥ అంఅఉంతఅంపమాదేణ హోదంవం॥ ఛాయా॥ ఆర్యపుత్రాప్రమాదేన భపితవ్యం॥ రామః॥ కస్సందేహః॥

లక్ష్మణః॥ యథా రోచతే భవత ఇతి సీతయా సహ నిష్క్రాంతః॥

నేపథ్యే॥ ఇక్ష్వాకువంశప్రభవమృషివేషంస్పృహాత్మజం।
సభార్యంసానుజంరుంధ్వంసైనికాశ్శస్త్రపాణయః॥
రామః॥ సహాసస్మితం॥ కథంఖరఏవసంప్రాప్తోవ్యాహరతి॥
అరేరేరాక్షసాపశదదురాత్మన్ తిష్ఠతిష్ఠ ॥ ఇత్యేకవచమాముచ్యాశర
చాపానిషంగంచ గృహీత్వాపరిక్రమ్య॥

శ్లో॥ యేషామస్థిచయశ్చకాస్తిధవళస్త్వద్భక్షితానాంవనే
మైః క్షాంతం భవతశ్చ దుర్విలసితం రక్షద్భిరుగ్రంతపః।
వాహిన్యాచతురంగయా సహఖరత్వాం దుర్వినీతంశరై
ర్భిత్వాపక్షిగణాన్ధినోమిసమరేతేషాం కరిష్యేముదం॥
ఇతినిష్క్రాంతాస్సర్వే.

ఇతిజానకీపరిణయనాటకే - పంచమాంకః.

అథషష్ఠాంకప్రారంభః.

తతః ప్రవిశత్యనలా॥ అనలా॥ అగ్రతోవలోక్య॥ కహంతాదంసఅమచ్చో ఇసి
పాదిఇదోఇదోఏంవఆ అంఛఇ॥ ఛాయా ॥ కథంతాతస్యఅమాత్యస్సంపా
తిరితఇతఏ వాగచ్ఛతి॥

తతః ప్రవిశతిసంపాతిః॥ ౨॥ ఏషాస్వామినఃకుమారవిభీషణస్యతన
యాఅనలాసమాపతతి॥ ఉపసృత్య॥ వత్సేఅనలేకుతఆగమ్యతేభవత్యా॥

అనలా॥ విజ్జుజీహంసఘరాదో॥ ఛా॥ విద్యుజ్జిహ్వస్యగృహాత్॥

సంపాతిః॥ తత్రకిమస్తితేకార్యం॥ అనలా॥ సుణాదుఅంఅమచ్చో॥
అంధిఖుసుంపణహాణామమహారాఅళకేసురంసభఇణి॥ ఛాయా॥ శ్రుణోత్వా
ర్యఅమాత్యః।అస్తిఖలుశూర్పణఖానామ మహారాజలంకేశ్వరస్యభగినీ॥

సంపాతిః ॥ విహస్య॥ పితృష్వసేతివక్తవ్యం।యాఖలురామంకామ
యమానావిరూపితాలక్ష్మణేన॥ యస్యాశ్చగిరాప్రహితేనసానుచరేణఖరే
ణశలభాయితంరామభుజప్రతాపహవ్యవాహే॥

అనలా॥ సావింజుంజిహంపైఅసీఏమాఆవదీఏమహాసంణిహణేణాసి
ఆంచేదకాళణవుంఛిదా॥కహందరేరామంసఆకిదఈరిసీతారిసింతికహిందవదీ

ఛా ॥ సావిద్యుజ్జిహ్వాప్రేషితస్యామాయావత్యామమసన్నిధానేనా
సికాచ్ఛేదకారణం పృష్టాకథాంతరే రామస్య ఆకృతిం ఈదృశితాదృశితి
కథితవతీ॥

సంపాతిః॥ తతః॥ ౨॥ అనలా॥ తదో అవింజుంజిహేణ పుంవఆణీదో ఆ
లిహిదరామరూవో చింతవడో మహహం థేణేంఖింతో ఆసీ॥

ఛాయా ॥ తతశ్చ విద్యుజ్జిహ్వేనపూర్వమానీత ఆలిఖిత రామరూప
శ్చిత్రపటో మమహస్తే నిక్షిప్త ఆసీత్॥

సంపాతిః॥ తతః॥ ౨॥ అనలా॥ తాఎ వ్వూ ఆఅదీఎ పుంఛిద రామం పడికిదిదసణంథ
పంచం పెహింతి॥ ఛా॥ తయామాయావత్యా పృష్టం రామప్రతికృతిందర్శనా
ర్థం ప్రత్యర్పయేతి॥

సంపాతిః॥ తతః॥ ౨॥ అనలా॥ తదో అహం తాఎ మాయావదీఎ చింతప
డంసపంచంపణకదుఅఆఅదమ్హి॥

ఛాయా ॥ తతో హం తస్యామాయావత్యాశ్చిత్రపటస్య ప్రత్యర్ప
ణంకృత్వాఆగతాస్మి॥

సంపాతిః ॥ కిమర్థం తవహస్తేనిక్షిప్తశ్చిత్రపటః॥

అనలా॥ సో చింతపడో పరిణఆదో పుంవజాణఈఎ లిహిదో। దాణిదీ
హవింపఓఎ జాణఈఎ సమం సాసణంధమఎ ఆణఅతీఎ ఎంతిఅకాళదసిదో॥

ఛాయా ॥ సచిత్రపటః పరిణయాత్పూర్వం జానక్యాలిఖితః। ఇదా
నీందీర్ఘవిప్రయోగే జానక్యాస్సమాశ్వాసనార్థంమయా ఆనయంత్యా ఎ
తావంతంకాలందర్శితః॥

సంపాతిః ॥ విచింత్య ॥ ఆశ్చర్యమాశ్చర్యం॥

* శ్లో ॥ రాజ్ఞాసీతాపహృతమె మారీచో మారితో మృగః।
గరుత్మతశ్చభ్రాతృవ్యోజటాయుర్గృధ్రనాయకః॥

ఇతః పరంకథంభవిష్యతి సీతాయాస్సమాశ్వాసనం। యాకిలచిరపరి
చయాత్త్వయినిబద్ధాతిప్రియసఖీస్నేహం॥

---

* రాజ్ఞాతుసీతాపహృతా - ఇతిపాఠాన్తరమ్.

అనలా॥ అదో ఖు సెజాణఈఏ సమం సాసణవిరహాదో చింతఇ సరీరం వెంతిభిదమ్హి ॥ ఛాయా॥ అతః ఖల్వస్యా జనకాత్మజాయాః శ్వాసనవిరహాత్ త్యక్ష్యతి శరీరం న వేతి భీతాస్మి॥

సంస్కృతమాశ్రిత్య॥ శ్లో॥ బాష్పైర్విశ్లథహారమౌక్తికనిభైస్సీతాస్తనాసిస్పృతీ నేత్రాబ్జే మలినాంతరియ్యాసిచయప్రాంతేన నిర్మృజ్యతీ।
ఆలేఖ్యాస్థితమాత్మనః ప్రియతమం నిర్వర్ణయంతీ ముహు
స్స్వప్నైవం కిల శింశుపాతరుతలే మానాన నైషీదసౌ॥

సంపాతిః ॥ స్వామినః కుమారవిభీషణస్య అన్యేషాం మాల్యవత్ప్రభృతీనామపి వాలిప్రమాపణానంతరం ప్రత్యర్పణమేవ సీతాయాః శ్శుభోదర్కమిత్యభిమతం॥

అనలా ॥ కహం మహారా అలంకేసురవిఅఈ వాలీ విరామేణహదో ఎంవ॥
ఛా ॥ కథం మహారాజ లంకేశ్వరవిజయీ వాల్యపి రామేణ హత ఏవ॥

సంపాతిః । అథకిమ్॥

అనలా ॥ కహం మంణఇ మహారాఓ॥ ఛాయా॥ కథం మన్యతే మహారాజః॥
సంపాతిః ॥ కోవా మంత్రిజనేషు మహారాజం దశకణ్ఠం తుమః॥
యదిదానీం॥ శ్లో॥ వాతేన నందనవనోపవనాత్తైః ప్రసూనైః
క్లిష్టాస్త్రరో వరుణదత్త మృణాళహారః।
అశ్రాంతమపితత మనాజనకాత్మజాయాం
నాంతః పురాద్బహిరుపైతి నిశాచరేంద్రః॥

తదనవగతోపనత ప్రబలవీర వైరానుబంధమనుపక్రాంతమంత్రవిచారమననుష్ఠిత కర్తవ్యమేనం వాగుపన్యాసేన వాలివధమనుబోధయితుమపారయద్భిరమాత్యైరుశనసా రామకథాం ప్రస్తుత్యకిమపి ప్రేక్షణికం కారితం లంకేశ్వరస్య దర్శయితవ్యమితి॥

అనలా॥ కిం ఆరహిం అ కిం అవహిం అత కారిఅం పేంహి॥

ఛాయా॥ కిమారభ్య కిమవధికం తత్ కారితం కథయ॥
సంపాతిః॥ రామస్య సీతాన్వేషణమారభ్య వాలివధావధి॥

అనలా॥ తదో ॥ ౨ ॥ సంపాతిః॥ తచ్చనివేదితమంతఃపురచారిణా మహారాజస్యా సన్నపరిజనేన ద్రష్టవ్యమితి ॥ తదవకర్ణయ తాదేవేనదిష్ట్యా అప్సరోభిః ప్రయుజ్యమానస్యతస్య దర్శనాయ సంగీతశాలాభ్యంతరం మహాపార్శ్వమాత్ర నర్మసచివానుగతేన అధ్యాస్యతే॥

అనలా ॥ తుఏఉణకహిం పట్ఠిదో॥ ఛాయా॥ త్వయా పునః కుత్ర ప్రస్థితం॥

సంపాతిః ॥ స్వామినా కుమార విభీషణేన సర్వమంత్రి జనసహితేన తదేవసాప్సరో జనశైలూషకులం దేవస్య సన్నిధావానయేతి ప్రేషితోస్మి॥

అనలా॥ జఇఏవం వజాణఈవి దాణిం అసంభావిఅ చింతపడళిహిదం పిఅజణదంసణా పిఅ అణభూమిఆణిరూవణిజ్జకహాదంసణేణ మణోవిణోదణం కరేదు॥ ఛాయా ॥ యద్యేవం జానక్యపీదానీమసంభావిత చిత్రపటలిఖిత ప్రియజనదర్శనా ప్రియజనభూమికా నిరూపణీయ కథాదర్శనేన మనోవినోదనం కరోతు॥

సంపాతిః ॥ ఏవం భవతు। కింతు తిరస్కరణీ ప్రభావేన ప్రచ్ఛన్నయా ద్రష్టవ్యం॥ తత్ర కఇ వాభ్యుపాయః॥

అనలా॥ అంథి ఏంవ తంథ అంభువాఓ॥ ఛా॥ అస్త్యేవ తత్రాభ్యుపాయః॥

సంపాతిః॥ కీదృశస్సః॥ అనలా॥ మహాహం థేఏంజుంజీహాఘరిణీఏ మాఆవదీఏ రంఖిసంథకరణ మణిఘడిఅం రఅణకడఅజుఅళం ణింఖింతచింరఇ॥ తంథ ఏంకం జాణఈఏ ఏంకం మహావిహంథేఆమోచిఅ తిరోహిదా హిఅంహ్మోహిం పెంఖణిం జ॥

ఛా ॥ మమహస్తేవిద్యుజ్జిహ్వా గృహిణ్యా మాయావత్యారాక్షసాం ధంకరణమణిఘటితరత్నకటకయుగళం నిక్షిప్తం తిష్ఠతి। తత్రైకం జానక్యా ఏకం మమాపిహస్తే ఆమోచ్య తిరోహితాభ్యామావాభ్యాం ప్రేక్షణీయం॥

సంపాతిః. శ్రుతపూర్వమేవేదం మయా కటకయుగళం ॥ యత్కౌశికేన ప్రథమం జానక్యా దత్తం యచ్చైతత్పారితోషికతయా గృహీత్వా సారణేన రాజ్ఞే దత్తం॥ తేనచ విద్యుజ్జిహ్వావశే స్థాపితం॥

అనలా॥ ఆదో తుమం సామిణీఏ అఅసుంణకరేహి॥ అహావి తవం సిణిజాణఇ మణోవిణోదణం థసంగీదసాళం పావఇంస॥

ఛాయా ॥ తతస్త్వంస్వామినియోగమశూన్యంకురు। అహమపితవస్వామినీంజానకీం మనోవినోదనార్థంసంగీతశాలాం ప్రాపయిష్యామి॥

ఇతినిష్క్రాంతౌ॥

—ఇతిమిశ్రవిష్కంభః॥—

తతఃప్రవిశతి మహాపార్శ్వసహదశాననః॥

దశాననః ॥ మహాపార్శ్వకుతోమాం ప్రేక్షణికదర్శనార్థం మనుబధ్నంతి మంత్రిజనాః॥

మహాపార్శ్వః॥ జానకీనిమిత్తమనంగతాపేన దుర్మనాయమానస్యదేవస్య మనోవినోదనాయ॥

దశాననః॥ అస్తుప్రస్తూయతాం తర్హిశైలూషైః॥

—

—అంధాతిర్నాటికా - ప్రారంభః.—

తతఃప్రవిశతి శైలూషేష్వేకః॥౧॥

శ్లో ॥ జయతిమనసిజస్సుఖైకహేతుర్మధునజనస్యవియోగినాంకఠోరః।
వపుషియదిషుపాతవారగాఢం వహతిశధూంశశిఖండమండనోపి॥

దశాననః ॥ సత్యమేవేదం॥

నాంద్యంతే సూత్రధారః॥

శ్లో ॥ కాదంబినీమపశ్యన్గగనతలే శోకశోషితశరీరః।
శరదుపగమేశిఖండీ హంతవనాభ్యంతరేచరతి॥

దశాననః॥ కథంమదపహృతాం సీతామపశ్యతః క్షత్రియాపసదస్యేవ సూచ్యతే వ్యాపారః॥

మహాపార్శ్వః ॥ అహమప్యేవంమన్యే॥

నేపథ్యే ॥ హావత్సలక్ష్మణ సీతామన్విష్యతామయా శూన్యైవ దృశ్యతేపర్ణకుటీ॥

సూత్రధారః ॥ దృశ్యతామయంమహారాజలంకేశ్వరేణ॥లక్ష్మణస్యభూమికాభృతా ఘృతాచ్యాసహాసీతాన్వేషణపరస్య రామస్యభూమికాం గృహ్ణాతీరంగస్థలంప్రవిశతిపుంజికస్థలా॥

ఇతినిష్క్రాంతః ॥ ప్రస్తావనా॥

దశాననః ॥ సమ్యగుపక్రాంతం ప్రేక్షణికం ॥ యావన్మయా రామస్సీతామపశ్యన్ కింకరోతీతి జిజ్ఞాస్యతే॥

తతః ప్రవిశతి కటకభూషితైకహస్తా సీతా॥

సీతా ॥ హాళా అణళే ఇమిణా రక్ఖసణాహేణ అంతేఉరవణంతరే ణిరోహిఆ అసరణా దుంవారసో ఆవేఆ అంజవి పెక్ఖణఅం పఓఅం పెంఖిదుం ణ పారేమి॥ తహావి అంఅఉంతకహాపబంధావోంతి అంధి మే కోఊహలం॥

ఛాయా ॥ సఖి అనలే అమునా రాక్షసనాథేన అంతఃపురవనాంతరే నిరోధితా అశరణా దుర్వారశోకావేగాద్యాపి ప్రేక్షణికప్రయోగం ప్రేక్షితుం న పారయామి॥ తథాప్యార్యపుత్రకథాప్రస్తావ ఇత్యస్తి మే కౌతూహలం॥

ప్రవిశ్య॥ అనలా ॥ తా ఇమంసిం సంగీదసాళంభంతరే ఉపవిసిఅ పెంఖహ్మ॥

ఛాయా ॥ తస్మాదస్మిన్ సంగీతశాలాభ్యంతరే ఉపవిశ్య పశ్యావః॥

సీతా ॥ సభయం ॥ హళా ఏసో పరదారపడింగహమహాపాదఈ రక్ఖసణాహో విదూరే దీసఇ॥

ఛాయా ॥ సఖ్యేషః పరదారప్రతిగ్రహమహాపాతకీ రాక్షసనాథో విదూరే దృశ్యతే॥

అనలా ॥ కిం తదో ॥ రక్ఖసంధకరణమణిఘడిఅకడఅధారిణీహిం అంహ్మోహిం ణిస్సంకం ఏత్థ సంకం ఏంవ ఉపవిసిదుం ॥ విదూరదాఏ ణ విసుణుఅది ఇమిణా అంహ్మాణ జంపిఅం ఇమం సపిఅం హ్మోహి॥

ఛాయా ॥ కిం తతో రాక్షసాంధంకరణమణిఘటితకటకధారిణీభ్యామావాభ్యాం నిశ్శంకమత్ర శక్యమేవోపవేష్టుం ॥ విదూరతయా న శ్రూయతే అనేనావయోర్జల్పితం అమువ్యాప్యావాభ్యాం॥

సీతా॥ పుంవఆఓంఝఅ తవంసివేసధారిణో రక్ఖసంసకడఅజుఅళం పారిదోసిఅం దాఊణ దాణిం అంతణో సంవసుఅం ఎంవ ఉవకిదఆసీ॥

ఛాయా॥ పూర్వమాయోధ్యకతపస్వివేషధారిణో రాక్షసస్య రాక్షసాంధంకరణమణిఘటితకటకయుగళం పారితోషికం దత్వేదానీమాత్మనస్సర్వంస్వయమేవోపకృతమాసీత్॥

అనలా ॥ అంచరిఅం॥ అ॥ మహాణో మాహంపం॥ జం ఎత్తిఅం జతుమం ణపెంఖసె కేవళంఅం ధాఎవిఅమప్పవిపరిసమంతేణఉవళంధంవగంతా హోసి॥

ఛాయా ॥ ఆశ్చర్యమాశ్చర్యం ॥ మహానుభావస్య మాహాత్మ్యం యదేతావత్త్వం న దృశ్యసే కేవలం అంధయేవ మయాపి స్పర్శమాత్రేణోపలబ్ధగాత్రా భవసి॥

సీతా॥తుమంపి తహా అంణేణ రంఖసజణేణ సంకా పెంఖిదుం॥ జం తుహాహంత్థే విఎంకం కడఅం ఇమాణం ఆమోచిఅం॥

ఛాయా ॥ త్వమపి తథాన్యేన రాక్షసజనేన న శక్యా ప్రేక్షితుం। యత్తవ హస్తే స్వైకం కటకం అనయోరామోచితం॥

అనలా ॥ తుమంపి తుఎం తి భణిదంవ్వం॥ జం ఎంవం అహం పి ణ సంకా పెంఖిదుం

ఛా ॥ త్వమపి త్వయేతి భణితవ్యం యస్మాదేవం అహమపి న శక్తా ప్రేక్షితుం॥

సీతా ॥ భూమిఆ ధారిణీం అంచ రాణం కహం హోహ్మ॥

ఛాయా ॥ భూమికా ధారిణీ నామ స్వరసాం కథం భవ వః॥

అనలా॥ఎదా పెంఖదు కో దోసో॥ఛాయా॥ఎతాః పశ్యంతు కో దోషః॥

తతః ప్రవిశతి లక్ష్మణానుగతో రామః॥

రామః సావేగం॥ వ॥ శూన్యాం పర్ణకుటీమవేక్ష్య హృదయం శోకేన మే దహ్యతే।

దశాననః॥ సహాసం॥ దహ్యతాం దహ్యతాం॥

సీతా॥ సా క్రందం ఈరిసో ఖు తం సహ ఇసిణో హాణుబంధో॥ తా కహం అంఅ ఉంతేణ పెంఖిదుం ఖమా మవిణా పణసాలా॥

ఛాయా ॥ ఈదృశః ఖలు తస్య మయి స్నేహానుబంధస్తస్మాత్కథమార్యపుత్రేణ ప్రేక్షితుం క్షమా మాం వినా పర్ణశాలా॥

లక్ష్మణః॥ అలం శోకేన॥ వ॥ గచ్ఛేదద్రినికుంజమార్య కుతుకాదార్యా మయూరాకులం॥

దశా॥ విహస్య॥ ఎష న జానాతి మయూం పహ్యతా మే నాం॥

సీతా॥ అసంభావిదో ఎసో అంధో। తా సమాసాసణో వా ఓ వంచలంఖణం ॥ ఛాయా ॥ అసంభావిత ఎషోఽర్థః తస్మాత్సమాశ్వాసనోపాయః వత్సలక్ష్మణస్య॥

రామః॥ శ్లో॥ అస్మిన్వన్యకదాపినవ్రజతిసామామంతరేణప్రియా।

దశాననః॥ కాతర్యాదప్యేవంసంభవతి। నతుప్రేమానుబంధాదేవ॥

సీతా॥ జుంజఇఏద। జఅసణిహాణొఅంఅఉంతంసఅకిఏమెపిఅహోది॥

ఛా॥ యుజ్యతఏతత్ యదసన్నిధానే ఆర్యపుత్రస్యనకిమపిమేప్రియంభవతి॥

లక్ష్మణః॥ శ్లో॥ పుష్పేభ్యఃకిముదేవతార్చనకృతేపున్నాగవాటీంగతా॥

రామః॥అన్విష్యతాంతర్హివత్సేన॥ లక్ష్మణః॥తథేతిపరిక్రామతి॥

దశాననః॥ సేయమశోకవనికాంగతా।నపునఃపున్నాగవాటికాం॥

సీతా॥ తంసిదిణేఏద పుఢమంఏవంఆసీ। హాళాఅణళేతి అవంథసు మరిఅ పరవసాహోమిసోఏణ॥

శ్లో॥ అంఅఉంతఅపెంఖదీపెంఖదీదసకిధరం।
పకంపిదహ్మిసాఅంధపవాదెకదళీవిఅ॥

ఛా॥ తస్మిన్దినేఇదంప్రథమమేవాసీత్ సఖ్యానలేతామవస్థాంస్మృత్వా పరవశాభవామిశోకేన॥

శ్లో॥ ఆర్యపుత్రమపశ్యంతీపశ్యంతీదశకంధరం।
ప్రకంపితాస్మిసాఅత్రప్రవాతేకదళీవ॥

అనలా॥ హళాజాణఇహోదీసుంఖంతిఆఖుతదోతంసిఓసరేధీరాఆసి॥

ఛా॥ సఖిజానకిభవతీసుతప్రియాఖలుతత స్తస్మిన్నవసరేధీరాసీః॥

సీతా॥ ణహిణహి। కిదుఅంతిమహెసిపురథిఆ ఎఅణసూఆ ఏదిణ్ణం సదింవ వసణగరాఅంసపహావాదో॥

ఛా ॥ నహినహికింత్వత్రిమహర్షిపురంధ్ర్యానసూయయా దత్తస్య దివ్యవసనాంగరాగస్య ప్రభావాత్॥

అనలా॥ జుంజఇ॥ ౨॥ రామః॥హాప్రియేజానకిక్వాసి॥

సీతా॥ సావేగం। తదాఅంఅఉంతెణఏంవఆంకదిదహవె॥

ఛా॥ తదాఆర్యపుత్రేణఏవమాక్రందితంభవేత్॥

రామః॥హంత॥౨॥శ్లో॥జనకతనయామపశ్యన్దర్శితకరుణస్వన స్తరళదృష్టిః।
శోకాత్కేళిశుకోయంపంజరగర్భేపరిభ్రమతి॥

దశాననః॥ సంభావితమేతత్॥

సీతా॥ సకరుణం। హస్తేనహస్తంనిష్పీడ్య। అణలేహేసుబుద్ధిణామా కేళిసుఓణూణంతంఖణం ఎవ్వజీవిఅం పరించఅఇ॥

ఛాయా॥ అనలేహే సుబుద్ధిర్నామా కేళీశుకః నూనంతత్క్షణమేవ జీవితంపరిత్యజతి॥

అనలా॥ హలా అళసోఏణ। ఎవ్వదెంశదుంవిళసిదెకికాదంవ॥

ఛా॥ సఖ్యలంశోకేనఎవందైవదుర్విలసితేకింకర్తవ్యం॥

రామః॥ కష్టంభోః॥౨॥ శ్లో॥ అయమిహగజశాబః పన్నగశాలోపకంఠే
చరతిమృగయమాణోజానకీంసంభ్రమేణ।
దరహాసితముఖీసాలోలహస్తాంచలాయ
ప్రదిశతికిలయస్మైసల్లకీపల్లవాని॥

దశాననః॥ కిమనేనజానక్యాః। సంతిసహస్రమేవంవిధామమగృహేషుయదీయమభిలషేత్॥

సీతా॥ సానుకంపం। పుంతఅ కాళమెహాఅహం ఎంధఇత్యగ్గో క్తేఅణలేణపెంఖణఅఖుఎద॥

ఛాయా॥ పుత్రక కాలమేఘ అహమత్రఇత్యర్థోక్తేఅనలేప్రేక్షణికంఖల్వేతత్॥

అనలా॥ హలా జాణఇతుఎసిణేహాణుబంధేణసోగఅసావోపంచం ఖోఎవ్వజాణేఅసి॥ ఛాయా॥ సఖిజానకిత్వయాస్నేహానుబంధేనసగజశాబః ప్రత్యక్షఎవజ్ఞాయతే॥

రామః॥ శ్లో॥ విశత్యుటజమభ్యేతిద్వారంపశ్యతిచాసకృత్।
విహారబర్హిణాదేహీంవిచిన్వన్నివలక్ష్యతే॥

ద॥ కిమన్యదేషకరోతిమయారుషితతయాపహృతాయామస్యాంసీతాయాం॥

సీతా॥ హావిచింతదంసణసుబుంధిణామహేఅతంసిదిణెతుహాబుభుంఖిదం సపాణభోఅణణింవంటణాదోపుఢమంఎంవఓహారిదస్మిరంఖసేణ। హాంధి॥౨

శ్లో॥ అంణేసిఅబహూవారమగఅభంగతుమంఅపెంఖిదో।
ణూణమిదోఖుఎసోవివుదముహెూవితతపాదజాఓ॥

ఛా॥ హావిచిత్రదర్శనసుబుద్ధినామధేయతస్మిన్దినేతవ బుభుక్షితస్యపానబో

జననిర్వృతేఃనాత్ప్రీరమమేవాపహృతాస్మి రాక్షసేన। హాధిక్॥ ౨॥ అన్విష్య బహువారంమాంగత భాగ్యాంత్వమపశ్యన్। నూనంమృతఃఖల్వేష విపృత ముఖోవితతపాదయుగః॥ ఇతిమూర్ఛతి॥

అనలా॥ సాశంకం।హస్తాభ్యాంపరామృశ్య॥స్వగతం॥ మూర్ఛితేయం॥ ప్రకాశం॥ హాళాసమంససహి॥౨॥సఖిసమాశ్వసిహి॥౨॥

సీతా॥ సమాశ్వస్య। అనళేఎంతిఅంససోఅంససింతహ్మి విహిణా॥

ఛాయా॥అనలేఏతాదృశస్యశోకస్యసృష్టాస్మి విధినా॥

రామః॥సానుస్మరణం॥శ్లో॥స్నానార్ద్రైఃకరయోర్యుగేనచికురా
న్సంశోషణార్థంముహుర్ధూయంతెకుచకుంభనున్నసిచయం
యావత్తరుణ్యాతయా। తావత్తాండవయత్యయంవలయితోదంచ
చ్ఛిలాపోచ్చయంకేకాగర్భితకంధరంచకుతుకాచ్ఛైళీమయూరోంతికే॥

దశాననః॥ స్థానేఖల్వేతత్।యదిదమస్యాః॥

శ్లో॥నిర్వర్ణ్యవేణికాంతస్యావ్యాసీలాంకాదంబినీమివ।
మనోమమఘనోత్కంఠంమయూరఇవనృత్యతి॥

సీతా॥ అనలేఎంపసుమరిదోఅంఅడుంతెణఇమంసచింతదసణంసతారిసోవిళాసో॥ ఛా॥ అనలెఏవంస్మారిత ఆర్యపుత్రేణ అస్యచిత్రదర్శనస్య తాదృశోవిలాసః। ఇత్యశ్రూణిముంచతి॥

అనలా॥ తంసిఎంపదాణికహాసెసెకాఉణవిలాసంసపసంతి॥

ఛాయా॥తస్మిన్నేవేదానీంకథాశేషేకాపునర్విలాసస్యప్రసక్తిః॥

రామః॥ హాసుకేశిప్రేయసిఇతిమోహముపగతః॥

దశాననః॥ సహర్షౌత్సుక్యం। భవత్వస్యాయమనవసానోమోహః। యదేషాజానకీనైరాశ్యాదస్మిన్నారోక్ష్యతిమేశయనం॥

సీతా॥ అణళేఅంతణోకాళణాదోఎంవ అంఅడుతోఆసీ।అహంఉణ ఈరిసీవఙజహిఅఆసపుంతహ్మి॥

ఛా॥ అనలే ఆత్మనః కారణాదేవమార్యపుత్ర ఆసీత్ అహంపునరీదృశీవజ్రహృదయాసంవృత్తాస్మి॥

అనలా॥ హాళాజాణ ఇ తుమంవి ఎదంస కాళణాదో ఎంవఖణేఖణే

మోహంణవేణిమంజిఅకహంవి ఉంమంజసి। తాకహంవంజహిఅఅహెూసి॥

ఛాయా॥ సఖిజానకిత్వమపిఏతస్య కారణాత్తణేత్తణేమోహార్ణవెనిమజ్యకథమప్యున్మజ్జసి।తస్మాత్కథంవజ్రహృదయాభవసి॥

లక్ష్మణః॥ ఉపసృత్య। ఆర్యసమాశ్వసిహి॥౨॥

దశాననః॥ కథంజీవయత్యాశ్వాసనేనఅయంలక్ష్మణహతకః॥

సీతా॥ దింరిఆఏంవసోఅసమంససిదోలంఖణేణ॥

ఛాయా॥ దిష్ట్యైవంసమాశ్వాసితోలక్ష్మణేన॥

రామః॥ సమాశ్వస్య। పున్నాగవాటికాయాంవత్సేనదృష్టాకింజానకీ॥

లక్ష్మణః॥స్వగతం।కథంకథయామ్యేతదార్యాయ। అథవా।భవత్వేవం॥

ప్రకాశం॥ఆర్యశ్రూయతాం॥వ॥ఆర్యాసావిచిత్రావిదేహతనయాపున్నాగవన్యాంమయాహాకందద్రుమవాటికాంచవిశతాభృఙ్గాళిఝుంకారిణీం।ఏతాంచోన్మదచక్రవాకచరణన్యాసాంకితాంసైకతెప్రాప్తేనస్ఫుటపుండరీకముకుళస్మేరాంగిరేరావగాం॥

రామః॥ సోద్వేగం।కథంనదృష్టాజానకీ।దీర్ఘంనిశ్వస్య॥

శ్లో॥జ్వలతిహృదిశోకవహ్నిర్దళతితతోమేసబంధనంహృదయం।
నచదృష్టాసిక్వచిదపిహాదయితెకింకరిష్యామి॥

దశాననః॥ యదుచితముత్తమస్త్రీవియోగస్య।యచ్చప్రియంలంకేశ్వరస్య॥

సీతా॥ హాళాఅణళే ఏంవతంసమఅపెంఖితంసదసాపరిణామో।మహవిణాహంస అసంణిహాణే రంఖ సెణఆణీదాఏ ఈరిసోం విదువేణఅహః ణికిరిసభాఅ హెూఅిసదంతి॥

ఛా॥ సఖిఅనలెఏవం తస్యమామపశ్యతః దశా పరిణామః మమాపి నాథస్య అసన్నిధానేన రాక్షసేన ఆనీతాయా ఈదృశీ ఇతిద్వయో రావయోఃకీదృశంభాగధేయంసంవృత్తం। ఇతిముహ్యతి॥

అనలా॥ సమంససిహి॥ ౨॥ తుమంఖుఅఇరేణకాళేణతి హువణం:ఏరేణదెణరహు ఉమారెణసగదాహవింససి॥

ఛా॥ సమాశ్వసిహి॥ ౨ ॥ త్వంఖల్వచిరేణకాలేన త్రిభువనైకవీరేణతెన రఘుకుమారేణసంగతాభవిష్యసి॥

సీతా॥ సమాశ్వస్య। అణళేఏంతిఅంకాళంసోమహణాహోజీవఇణవెంతిసంసఓ॥

ఛా॥ అనలెఏతావంతంకాలంసమమనాథోజీవతినవేతిసంశయః॥

అనలా॥ హళాసంవోఉంతదోపెంఖణఏణజాణీఅది॥

ఛా॥ సఖిసర్వోవృత్తాంతఃప్రేక్షణకేనజ్ఞాయతే॥

లక్ష్మణః॥ ఆర్యధైర్యమవలంబ్యతాం। దృశ్యతాంచ శేషోవ్యాపారంవనోద్దేశః॥

రామః॥ పురోవలోక్య॥ ప॥ పుష్పైర్వృష్టిమివాచరంత్సురభిశైగ్మంచానిల
స్రంసితైరైవదేహ్యామమచైషబాలవకుళోవిస్రంభసాక్షీతరుః॥

దశాననః॥ అతఃకిమ్॥

సీతా॥ ఏదంపూంవవుంతంణివేదఇంతంఅమహామంగమభేఅణంవఅణం॥

ఛా॥ ఏతత్పూర్వవృత్తంనివేదయత్కథంహుమమర్మభేదనంవచనం॥

రామః॥ ప॥ సౌహార్దాదుపసృత్యసాంప్రతమముంపృచ్ఛామిసీతాత్వయా
దృష్టాకింక్వగతాకిమాహకథయేత్యేషోపిమేవక్ష్యతి॥

దశాననః॥ సకోపం। రేరేపాదపాపశదయదితాంబ్రూయాస్తదా
భింద్యామేవభవంతంచంద్రహాసేన॥

మహాపార్శ్వః॥ స్వగతం॥ ప॥ జానక్యాంరాఘవస్స్నేహాదున్మత్తఇవలక్ష్యతే।
అసావపిదశగ్రీవస్తస్యామేవంమనోరథాత్॥

ప్రకాశం॥ రాజన్ అచేతనఃఖల్వయంతరుః। ప్రేక్షణికంచేదం॥

దశాననః॥ తథానగృహీతంమయామందబుద్ధినా॥

సీతా॥ ఏంవంఅంఅ ఉంతేణఉంమంతేణవిఅ ఏసోఅచేతణోరుంఖో
పుంఛిదో ఆసీ। ఏంథమఇసిణేహాణుబంధో అవరంఝుఇఏదంస॥

ఛా॥ ఏవమార్యపుత్రేణ ఉన్మత్తేనేవఏష అచేతనోవృక్షఃపృష్టఆసీత్
అత్రమయిస్నేహానుబంధః అపరాధ్యత్యేతస్య॥

రామః॥ నకథయత్యయమగణితప్రాయః। భవతుకిమనేన॥

శ్లో॥ క్షితిధరకథయత్వంజానకీసాక్వయాతా
యదినకథయసిత్వాంచూర్ణయిష్యామిబాణైః।
త్వయిఝువిఫలితవేగోదీర్ఘకాలాదమర్షీ
కిరతుదిశిభవంతంకేవలంచండవాతః॥

దశాననః॥ ప॥ కథయిష్యతివై కోహీంకథ మేషధరాధరః
వజ్రకల్పంతలాఘాతంమమజానన్నపిస్వయం॥
రామః॥ కథమసౌనచలతి। భవతుగిరినదీంపృచ్ఛామి॥
శ్లో॥ ఉత్సంగంభవతీగిరేరధివసత్యద్యాపి నస్వాపగే
కింత్వందృష్టవతీతథామమవధూ ముత్సంగవాసప్రియాం।
ఉన్నిద్రాంబుజలోచనాత్వమివయాశోకాభిరామ స్తనీ
ధత్తేషట్పదజాలనీలచికురా సౌభాగ్యముత్యుజ్వలం॥
దశా॥ ఇయమపినకథయిష్యతిమత్సాధ్వసేన॥
రామః॥ కథమియమపిజడరూపానకథయతి॥
సీతా॥ సచింతాశ్వాసం॥ కోవుణరంఖసావహరిదమఅంఅడంతం సభణింసది॥ జసుణిఅసోమిసోఅ సాఅరంతారయింసది॥
ఛాయా॥ కఃపునారాక్షసాప హృతాంమామస్యార్యపుత్రస్యభణిష్యతియచ్ఛ్రుత్వాస మాంచశోకసాగరంతారయిష్యతి॥
అనలా॥ హాళా ఉవరిపేంఖామో॥ఛాయా॥ సఖిఉపరిపశ్యామః॥
లక్ష్మణః॥స్వగతం॥కథమార్యోపి మున్యాజ్ఞైసగృహ్యాతె అపాంకి దృశీగతిర్దేవస్య॥ ప్రకాశం॥ ఆర్యకిమేతత్ ॥సహజధైర్యమవలంబ్యసంస్తంభయాత్మానం॥ అపిచదృశ్యతామితో దక్షిణేన॥
శ్లో॥ యానస్వహాంపునరవస్థయదేణశాబా
నార్యావిదేహతనయాంతృణపూలదానాత్।
తేదక్షిణాందిశమముదశ్రు నిరీక్షమాణా
స్తస్యాఃప్రవృత్తిమివనా వినివేదయంతి॥
దశా॥ సక్రోధం॥ హంతవ్యాఏవైతేమృగార్భకాఇతిఖడ్గమాదత్తే॥
మహాపార్శ్వః॥ రాజన్ప్రేక్షణికమేతత్॥తదలంసంరంభేణ॥
సీతా॥ సాస్రం॥ సస్నేహం॥ కహంఏంపిమహంఉంతఅ ఏంవపుడమం అంఅ ఉంతంసమహంపవుంతింణివేదఅంతి॥
ఛాయా॥ కథమేవంమమపుత్రకాఎవప్రథమమార్యపుత్రస్యమప్రవృత్తింనివేదయంతి॥

రామః ॥ తహిం దక్షిణేనపథా వత్స స్వరయావహే ॥

ఇతి పరిక్రమ్య ॥ వత్స పశ్య ॥ ౨ ॥

శ్లో ॥ యాన్యద్య జాతికుసుమాని మయార్పితాని
తస్యా విదేహదుహితుశ్చికురాంతరాళే।
తాన్యేవ సారఘవికృష్ట మధువ్రతాని
పృథ్వీతలే నిపతితాని తతః ప్రతీమః॥

లక్ష్మణః ॥ కేనాపి హ్రియమాణాయా దేవ్యా వైదేహ్యాః కబరీభారాద్గళితైర్భవితవ్య మేతైః॥

దశా॥ హంత హంత మమ తస్యా హరణే పరిభ్రమః ప్రమాదమేవమకరోత్॥

*సీ ॥ సాశ్వాసం॥ ణివడిదం ఖు ఏదం తం ఖణం ఓహారంతం సతం సరం ఖగం సవదవీఏ॥

ఛాయా॥ నిపతితం ఖల్వేతత్తత్క్షణమపహరత స్తస్య రాక్షసస్య పదవ్యాం॥

రామః ॥ కతిచిత్పదాని గత్వా ॥ వత్స లక్ష్మణ కిమేతత్ ॥

శ్లో ॥ కస్యాయం భువి సారథిర్నిపతితః కుంతావవిద్ధా ఇమే
రథ్యాః కస్య ఖరాః పిశాచవదనాః కస్యైష భగ్నో రథః।
కస్యేదం మకుటం విపాటితమిదం కస్యావలూనం ధనుః
కస్యైతే దశ కాంచనాంగదభృతః పీనా భుజా దారితాః॥

లక్ష్మణః॥ ఆశ్చర్యం ॥ ఆర్య ఏవమహముత్పశ్యామి ॥ జానకీనిమిత్తం ద్వయోర్వీరయోః ప్రవృత్తమిదమాయోధనం॥

దశా॥ సరోషం॥ శ్లో॥ జనితో మే నవిఘ్నోయం జానకీం హరతో మమ॥
సమ్యక్కృతైవ పాపస్య శిక్షా తస్య జటాయుషః॥

సీతా ॥ హా తాద పంఖిరాఅ ఏవం మం మందభాఇణిం రక్ఖంతో విణ ఖు ధంమం సఫళం పావిదోసి॥

ఛాయా ॥ హా తాత పక్షిరాజ ఏవం మాం మందభాగినీం రక్షన్నపి న ఖలు ధర్మస్య ఫలం ప్రాపితోసి॥

అనలా ॥ బళవంతో ఖు దసంగీవోం తితిహ్మ వణవీర సవాదో॥ తాం కిం కరేహ్మ॥

---

* ణిఉణం ఖు ఏదం లం ఖణం మ ఓహారిదం సతం సరం ఖసం సవదవీఏ॥ ఛా॥ నిపుణం ఖల్వేతల్లక్షణం మామపహృతవత స్తస్య రాక్షసస్య పదవ్యా-ఇతి పాఠాన్తరం॥

ఛా. ॥ బలవాన్ ఖలుదశగ్రీవఇతిత్రిభువనవిరసంవాదః తస్మాత్...॥

రామః ॥ వత్సలక్ష్మణధనుర్ధనురితిససంభ్రమంపరిక్రామతి॥

లక్ష్మణః ॥ కిమిదమకాండేప్రభృతి మామార్య ఇత్యనుప్రజతి॥

మహాపార్శ్వః॥ శ్లో॥ భృకుటీభీషణముఖః హుంక్రియాగర్భకంధరం।

త్రిలోకీమేష సంరబ్ధో దిధక్షన్నివదృశ్యతే॥

దశాననః ॥ ససంభ్రమం ॥ శ్రుత్వైతస్య సమక్షంపరిహృత్యవర్ణత

వ్యమస్మాభిః ॥ కిమస్యకృపణస్య ప్రతియోధనేన కీలిణాస్నాయదిత్యుత్తిష్ఠతి॥

మహాపార్శ్వః॥ రాజన్ప్రేక్షణికమేతత్॥ తదుపవిశ్యతాం॥

సీతా ॥ కీసఏదంససరంభో॥ ఛాయా ॥ కస్మాదేతస్యసంరంభః॥

రామః ॥ శ్లో ॥ అయమవనిధరాభోనిశ్వసన్దీర్ఘదీర్ఘం

సుఖముఖశితనేత్ర శ్శోణితాభ్యుక్షితాంగః।

ద్విరదఇవమృణాళీం జానకీం భక్షయిత్వా

వధినివసతి-కశ్చిద్రాక్షసః పక్షిరూపః॥

తదేనంహనిష్యామి॥ దశా॥ సామర్షం॥

శ్లో ॥ కేనేయంభక్షితాసీతా రక్షసామన్మనఃప్రియా

కరాళకరవాళో మేకస్యకంఠేపతిష్యతి॥

మహాపార్శ్వః॥ కింవిస్మృతందేవేన।నన్వియంఅశోకవనికాయాం నిరుధ్యతే॥

సీతా ॥ అహంణ కేణవిరంఖసేణ భంఖిదహి॥ కిదుఅంఅఉంతఽసవింపఓఅ

సోఅణుభవిదు అంజవిజీవిదధారేమి॥

ఛాయా ॥ అహంన కేనాపిరాక్షసేన భక్షితాస్మి కింత్వార్యపుత్రస్య

విప్రయోగశోకమనుభవితు మద్యాపిజీవితంధారయామి॥

లక్ష్మణః॥ పురోవలోక్య॥ ఆర్యఅలంసంరంభేణ ॥ తాతోజటాయురి

వాయంప్రతిభాతి॥

నేపథ్యే ॥ వత్సరామభద్ర॥

శ్లో ॥ రక్షసాపహృతాంసీతాం విమోచయితుముద్యతః।

హతస్తేనాస్మిమాంభూయో మావధీస్త్వంజటాయుషం॥

దశాననః॥ శ్రుత్వా॥ కథమేతయోరాజపుత్రయో రాగమనపర్యంత

మయం జరఠగృధ్రః ప్రాణాన్ధారితవాన్ ॥ మయాఖలు పరిత్యక్తజీవితో యం మత్ప్రవృత్తిం న కథయిష్యతి రాజపుత్రయోరితి విస్రబ్ధం ప్రస్తోతుమారబ్ధం॥

సీతా॥ సహర్షం ॥ కహం తాదజడా ఉణా రంఖసే దహాదేణవి జీవదే ణసాణు అంస అం అఉంతం సఅహారంఖసేణడి హారిదా కహిందహి॥

విచింత్య॥ తాఏంతిఅకాళమమోచెఏకీసవిళ బెదిఅం అఉంతో॥

ఛాయా ॥ కథం తాతజటాయుషా రాక్షసేంద్రహతేనాపి జీవతా సానుజస్యార్య పుత్రస్యాహం రాక్షసేన అపహృతా కథితాస్మి ॥ తస్మాదేతావంతం కాలం మాం మోచయితుం కస్మాద్విలంబత్యార్యపుత్రః॥

అనలా ॥ సంవపెంఖణఏ పెంఖిహ్మ ॥ఛా॥ సర్వం ప్రేక్షుణ కే పశ్యావః ॥

లక్ష్మణః ॥ సహసోపసృత్య ॥ హా తాత శకుంతరాజ కథంత్వమేవ మవస్థస్సంవృత్తః॥

రామః ॥ ఆర్యకథయ ॥ శ॥ యది తే శక్తిరస్తి కథయితుం ॥ స రాక్షసః కస్య పుత్రః కిం తస్య నామ॥ క్వవా నివసతి॥ కింబలం తస్య॥ కిమర్థమపహృతా సీతేతి॥

దశా ॥ సధైర్యం॥ శంసత్వస్మై సర్వమేవ వృత్తాంతం శకుంతాపశదః॥ కింతతో బిభేతి లంకేశ్వరః॥

సీతా॥ సోత్కంఠం॥ఏసో దసంగీవబాణదళిదగంతో కిం కహాఇంసదింతి కాదరహి॥

ఛాయా ॥ ఏష దశగ్రీవబాణదళితగాత్రః కిం కథయిష్యతీతి కాతరాస్మి॥

నేపథ్యే ॥ వత్స దాశరథే॥

వ॥ చేతో ముహ్యతి మే వచః స్ఖలతి చ ద్రష్టుం దృశౌ చాక్షమే॥

దశాననః ప్రియం నః॥ ౨ ॥ సీతా॥ సకరుణం ॥ తాద సఉదరాఅమం ణిమిం తఈరిసదసపావిదోసి॥

ఛాయా ॥ తాత శకుంతరాజ మన్నిమిత్తమీదృశీం దశాం ప్రాపితోసి॥

రామః ॥ తాత కథంచిద్ధైర్య మవలంబ్య కథ్యతాముపరి॥

పునర్నేపథ్యే॥ వ॥ కిం వక్ష్యే హరతి ప్రియాం సమహతీమాస్థాయ మాయామ్ స్తవ॥

దశా॥ సగర్వం॥ కిం వి మోక్ష్యతి జ్ఞాతివధామర్షీ లంకేశ్వరః॥

సీతా॥ హాఅజ్జఉత్త హావచ్ఛలక్ఖణ ణజాణ అదిదుహిం హిహి॥ ఏదఅ సరణజాణఇ రక్ఖసో ఇత్యర్ధోక్తే ॥ అణాపేవిదపెంఖిదీఏ మఏసంభ్రమసంభ దాఏపుఢమపరిఇదా ఇఅంఖరాఇదాణిపిఆళవిదాఇ॥

ఛా॥ హా ఆర్యపుత్ర హా వత్సలక్ష్మణ నజ్ఞాయతే యువాభ్యాం ఏతామ శరణాం జానకీం రాక్షసః। అనవేక్షితం ప్రేక్ష్యం త్వామయా సాధ్వససంభ్రాం తయా ప్రథమం పరిచితాన్యక్షరాణి ఇదానీమప్యాలపితాని॥

అనలా॥ ఏంవఏద ॥ ఛాయా॥ ఏవమేతత్ ॥

రామః॥ నహ్యయం రామస్య సమక్షం హరతి రాక్షసాపశదః॥

లక్ష్మణః॥ సక్రోధావలేపం॥ శ్లో॥ ఆర్యా విదేహతనయా పహృతా మునేతి

తాతో జటాయురపి కృత్తతనుర్వ్యపీతి।

ఏనం ద్రుతం కిమసినా లవశో న కుర్యాం

యద్యేష చోర ఇవ నాపహరేన్నిగూఢమ్॥

దశాననః॥ సస్మితం॥ శ్లో॥ శత్రూణాం మర్మభేదే నవ్యసనే స్వేష్టసాధనే।

కరిష్యతి చ కర్తవ్యే కిమస్యచ్ఛతురో జనః।

రామః॥ తాత ఉపరి కథయ। నేపథ్యే॥

శ్లో॥ విందో నామ మహాకర్ణ ఏష సులభం నష్టం యదస్మిన్ ధనం॥

దశాననః॥ సావేగం॥ అభిజ్ఞే నాపి మయా నైష విజ్ఞాతస్తదానీం। భవ తు దైవకృతమపి యథాకాలం సమీకరిష్యామి పురుషకారేణ॥

సీతా॥ అవిణామఏదసభావిఅది మహ మందభాఇణీఏ॥

ఛా॥ అపినామైతత్ సంభావ్యతే మమ మందభాగిన్యాః॥

లక్ష్మణః॥ స ఏష కో రాక్షస ఇతి న జ్ఞాయతే। కథం స ష్టధనస్య పునర్లాభః॥

రామః ॥ తాత పృచ్ఛతో మమ కిముత్తరం॥

నేపథ్యే। వత్స వక్ష్యామి సర్వం శ్రూయతాం॥

శ్లో॥ పుత్రో విశ్రవసో మునేస్త్రిభువనే నామ్నా హ్యయం రావణః॥

దశాననః ॥ కథముక్తమేవేదమస్మై తుత్రబంధవే మహ్యం నాపహస్త్యే నేయహతకేన॥

నిశ్వస్య॥ హంత॥ శ్లో॥ ఛిందన్నపి కృపాణేన పక్షౌ పాదౌ చ సంయుగే।

కస్మాదస్య విహంగస్య కంఠం నచ్ఛిన్నవానహం॥

సీతా॥ సచింతాశ్వాసం॥ కహంణామమెంతంసవంణణే॥ ఎదంసపదేశా
దీవదరెళకాఉరేఆణీదమజాణాదిఅంఅఉంతో॥

ఛా॥ కథంనామమాత్రస్యవర్ణనేనఏతస్యపతేనద్వీపాంతరె లంకాపు
రేఆనీతాంమాంజానాత్యార్యపుత్రః॥

రామః॥ తాత శేషమపికథయ॥ లక్ష్మణః॥ సబాష్పగద్గదం॥
హంత॥౨॥ శ్లో॥ వ్యాదాయచంచూపుటమేషముంచన్
సమాంసమాస్రంపరివర్తితాత్మః।
భూమౌలురన్మూర్తిరపాదపక్ష
స్తాతోజటాయుస్త్యజతీవజీవమ్॥

రా॥ సాతంకం॥ కథంకథితశేషమకథయన్నేవ తాతజటాయుర్జీవితంజహాతి॥
ఉపసృత్యహా తాత హా తాతపాద దశరథప్రియసఖహా పంచవటీని
వాసప్రశంసావహసాహాయ్యకహాగరుడాగ్రజకులప్రదీప॥
శ్లో॥ రాజ్యభ్రంశాద్విప్రవాసాత్పితుర్నః
కాంతారెస్మిన్దారుణేనిత్యవాసాత్
సీతాయాశ్చాదర్శనాదుత్థితోయం
శోకాంభోధిర్వర్ధతేత్వత్క్షయేణ॥

మహాపార్శ్వః॥ రాజన్కవానేవనిమిత్తమస్య సర్వస్యాపిశోకస్య॥
దశాననః॥ కింనవిదితమితమిదమమాత్యేన। మహాపార్శ్వః। కథయ॥౨॥
దశాననః॥ శ్లో॥ సుబాహుమారీచకరాళఘాతాద్వధాత్త్రిమూర్ధ్నశ్చ
తథాఖరస్య। మహత్తరోమెజనిలక్ష్మణేన
స్వసుర్విరూపీకరణేనశోకః॥
ససంరంభంతదిదానీం॥ ప॥ మత్ఖడ్గహృతమూర్ధ్నస్యసౌమిత్రేఃకంఠరంధ్రతః
నిర్యద్ధమదమాహృత్యరక్తంశూర్పణఖాపిబేత్॥
ఇతిఖడ్గపాణిరుత్తిష్ఠతి। మహాపార్శ్వః। రాజన్ప్రేక్షణికమేతత్॥
ఇతినివారయతి॥

సీతా॥ సశోకం। హంతఇమిణామహాహరణఏదంస రావణోంతిణా
మమెంతకహిఅ తాదజడాఊణా పాణావిముంకా। ఇఉణఇమిణాఅంసశో
కావుర తాణతికహిదే। తాకికరింస మదభాఇణీ॥

ఛా ॥ హంతాముసామమహరణమేతస్య రావణ ఇతినామమాత్రం కథయిత్వా తాతజటాయుసా ప్రాణావిముక్తాః। నపునరమునా స్యలంకాపురంస్థానమితికథితం। తస్మాత్కింకరిష్యామిమందభాగినీ॥

లక్ష్మణః॥ఆర్యనాయంశోకావసరః॥ఉపలబ్ధవ్యాఖలుశత్రోరవస్థానభూమిః॥

రామః ॥ సక్రోధం॥ శ్లో॥ యదివ్రజతిజానకీ మపహరన్పురం

వాసుకేర్యదిత్రి దశధామవా యదిపురద్విషోవాంతికం।

తమేషరజనీ చరంమమశర శ్చ్యుతఃకాముకా

ద్గ్రహీష్యతినచర్వితుంకిమురగంగరుత్మానివ॥

దశాననః॥ సాసూయం॥ రేరేక్షత్రియడింభవృథాకింవికత్థసె॥నజానాసివిత్రాసితవృత్రారి ప్రముఖదిక్పాలకులస్యలంకేశ్వరస్య ప్రతాపం॥

సీతా॥ సహర్షం॥ కీసవిళీబి అదిఏంతి అకాళఅంఅఉంతేణ॥

సశోకం॥ హాళాఅణ శేపెంఖిణ అఖుఎర ॥ తామంణేతంసి అంభింణాదకెదవేమహాపురుసే మాఅవిణా ఇమిణారంఖ సాహామేణకివి అంచాహిదకిదహావె॥

ఛాయా ॥ కస్మాద్విలంబ్యతెఎతావంతం కాలమాస్యపుత్రేణ।సంస్యనతేప్రేక్షణికంఖల్వేతత్।తస్మాన్మన్యేతస్మిన్ననభిజ్ఞాతకైతవేమహాపురుషేమాయావినామునా రాక్షసాధమేనకిమప్యత్యాహితంకృతంభవేత్॥

అనలా ॥ హాళామరిసేహిఖణమెంతి ఉవరిపెంఖహ॥

ఛాయా ॥ సఖిమర్షయక్షణమాత్ర ముపరిపశ్యావః॥

లక్ష్మణః ॥ ఆర్యప్రసీద ॥ ౨ ॥

శ్లో ॥ అస్మిన్క్షణేయదిశరంక్షిపసీహ తిష్ఠన్

హన్యాత్తదైకమతి దుర్విషహాగ సంతం।

తంబంధుమిత్ర చతురంగ బలైస్సమేతం

హంతుంయతస్వ పరధామసువైర శాంతిః॥

కించ॥ శ్లో॥ యద్యరాక్షసమిత్యేకం శరంజగతిముంచసి।

స్త్రీబాలవృద్ధాంత్సాధూంశ్చ హన్యాదేషనిశాచరాన్॥

తత్త్వనుచితమేవ దీనజనశరణ్యస్య దేవస్య॥

దశాననః ॥ శ్రుతంకిమస్యజాల్మస్య వచనమమాత్యైన॥

మహాపార్శ్వః ॥ ఏవమేవైషమన్యతే । భవతుకోదోషః॥

దశాననః ॥ ఏషఖలు॥

శ్లో॥ నవేత్తిమేబలంతస్మాదిత్థంజాల్మో వికత్థతే।
ఇమౌశరాగ్నిభిర్దగ్ధుంత్వ్యా మ్యల్పాగ్నిభిరివకుంజరౌ॥

సీతా॥ వంచలంభిణ సాహుభణిదంతుఏ॥సరిసీఖుఏసాసింభావంః అవ రాహిణోరంఖసస॥

ఛాయా॥ వత్సలక్ష్మణ సాధుభణితంత్వయా। సదృశీఖల్వేషాశిక్షా ఏవమపరాధినోరాక్షసస్య॥

రామః॥ తహీఽకిమతఃక్రియతాం।లక్ష్మణః॥దక్షిణాదిగాక్రమ్యతా మార్యాపహారిణః ప్రవృత్త్యుపలంభాయ॥

రామః ॥ తహీఽతాతజటాయురేవ గిరినదీతటంనీత్వాసంస్క్రియతాంవత్సేన॥

లక్ష్మణః॥ యదాజ్ఞాపయత్యార్య ఇతినిష్క్రాంతః॥

రామః ॥ సానుస్మరణం॥

శ్లో ॥ స్నేహాద్రుతేన మనసాజనితానితస్యా
స్సంజల్పితాన్యనువసంచ విచేష్టితాని।
హాకష్టమద్య మమచింత యదంతరంగం
శోకేనదహ్యత ఇదం ప్రళయాగ్నినేవ॥

ఇతిముహుః పరిక్రామతి। నేపథ్యే॥

శ్లో ॥ తాతంగృధ్రపతింతటేద్రిసరితస్సంస్కృత్య శాస్త్రార్ధ్వనా
మాంప్రత్యాగతమేషకర్షతి సమంసత్త్వైరరణ్యోద్భవైః॥

రామః॥ కథంలక్ష్మణః క్రోశతి॥ సాశ్చర్యం॥వత్సకఏషకర్షతిభవంతమపి॥

మహాపార్శ్వః ॥ దేవసందేశానురోధేనవనపథిస్థితో దనుకబంధః కర్షతిలక్ష్మణమితిమేతర్కః॥

దశాననః ॥ యుజ్యతఏతత్॥ సహర్షం ॥ కర్షతు॥౨॥ భక్షయితుం॥

సీతా॥ సోద్వేగం॥ కోఏసోలంఖణం కరిసది॥ ఛా॥కఏషఃలక్ష్మణంకర్షతి॥

నేపథ్యే ॥ లక్ష్మణః॥

శ్లో॥ బాహుభ్యాంకలశాబ్ధిమంథశిఖరిస్థూలాయతాభ్యామహో।
కుక్షిస్థైకకరాళలోచనముఖః కశ్చిత్కబంధాకృతిః॥

రామః ॥ అహో ప్రమాదః ॥ ౨ ॥ తదుపసర్పామి। నేపథ్యే॥

కస్త్వం రాజన్య కుమార ఇవ దృశ్యసే దిష్ట్యా ఖలు ప్రవిష్టోసి మమభక్ష ణార్థం భగవతా దిష్టేన॥

రామః ॥ శ్రుత్వా॥ త్వరితం పరిక్రమ్యావలోక్య ॥ కథం వత్సేన హత ఏష రాక్షసః ॥ యదిదానీం॥

శ్లో॥ అసివిదళితయోజనాయామబాహుద్వయే రాక్షసే
పతతి రుధిరవర్షం కబంధబంధైక బంధాకృతౌ।
వపుషి విహితలక్షణో లక్ష్మణోయం జయశ్రీఘన
స్తన ఘుసృణకణైరివాసృక్ప్రుషద్భిస్సమభ్యేతి మాం॥

దశాననః॥ సశోకాశ్చర్యం॥ కథం దనుకబంధోపి హతో వీరవటునా॥ య ఏతద్వటుద్వయవధాయ మధ్యే వనపథం మయా స్థాపితః॥

సీతా॥ సహర్షం ॥ వంఛసింరి ఆముంచుముహాదో వంకోసి॥

ఛాయా ॥ వత్సదిష్ట్యా మృత్యుముఖాన్ముక్తోసి॥

ప్రవిశ్య లక్ష్మణః ॥ ఆకాశే లక్ష్యం బధ్వా ॥ కిం బ్రవీత్యార్యం ప్రత్య శరీరిణీ వాణీ॥ శ్రుణు రామచంద్ర ॥ వక్ష్యామి తే తత్క్షణం । యజ్జానకీలాభవిపక్షవిజయయోరౌపయికమితి॥

రామః॥ సాదరం శ్రుణోతి॥ లక్ష్మణః॥ భూయః కిం బ్రవీతి॥

శ్లో॥ సుగ్రీవం కపివరమృశ్యమూకశృంగే తిష్ఠంతం సహ సచివైశ్చతుర్భిరేవ।
సంప్రాప్య ప్రియసఖమగ్రజస్య రాజ్యం తస్మై చేద్వితరసి వాలినః ప్రసహ్య॥

అపిచ॥ శ్లో॥ శాపేన స్థూలశిరసో మునేరాసం నిశాచరః।
తస్మాన్మాం మోచితవతో ర్వాక్యైవాం ప్రత్యుపక్రియా॥

లక్ష్మణః॥ కథం కబంధ ఏవ త్యక్తదేహో దివ్యో భూత్వా వదతి॥

దశా ॥ సాసూయం ॥ కథం ॥ దనుకబంధోపి మత్పక్షమున్మృజ్య పరపక్షం ప్రవిష్టః॥

మహాపార్శ్వః॥ నన్వప్రవిష్ట ఏవాయం యావద్దేహబంధనం।

సీతా ॥ దింరిఆ ఉవకిదపరించంతదేహేణ రంక్షసేణ॥

ఛాయా ॥ దిష్ట్యోపకృతం పరిత్యక్తదేహేన రాక్షసేన॥

దశాననః॥ మహాపార్శ్వ అసంభావితమేతత్ । యత్కిల వాలిన రాజ్యే సుగ్రీవస్య ప్రతిష్ఠాపనం॥

కుతః॥ శ్లో॥ భార్గవస్య త్రిశిరసః ఖరదూషణయోరపి।
విజేతాప్యేష దుర్ధర్షం వాలినం న విజేష్యతి॥
అతః ఖల్వయం॥ తతః క్షత్రియకుమారయో రనయోర్వధ నిక
వాలినః ప్రేరణమితి సిద్ధాంతితం మంత్రిజనైః॥
పశ్య పశ్య॥ శ్లో॥ యః ప్రాగ్దక్షిణపశ్చిమేషు జలధిష్వప్యేకమాత్రేతు
సంసర్పన్నిత నోతిచండరుచయో సాంధ్యం తదర్ఘ్యత్రయం।
హత్వా దుందుభిమాహవే గిరినిభం దోర్భ్యాం కిష్కింధయోర్జ
నైతస్యాస్తి సమో బలీతి నిఖిలై ర్భూతైస్తుత శ్చాజని॥
మహాపార్శ్వః॥ స్వగతం॥ ఏతస్య విజయాశంసా సర్వాపి వా
సమాప్యతే॥ వాలినో వధేపి విదితే కిం కరిష్యతి న జానే॥
ప్రకాశం॥ రాజన్ ఏవమేవైతత్॥
రామః॥ ఆకాశే॥ అనుగృహీతావావామత్రభవతా॥
అథేదానీం యథాభిలషితం దివ్యం పదముపగంతవ్యమార్యేణ॥
కిం బ్రవీతి పునరార్యః॥ అనేన పంపానదీ తటపథేన ఋశ్యమూ
ప్రతిప్రస్థాతవ్యమితి॥ తథా కుమర్ ఇత్యుభౌ పరిక్రామతః॥
దశాననః॥ సాశంకం॥ కథం సుగ్రీవేణ సఖ్యం భవేదస్యమిథ్యాతావ
మహాపార్శ్వః॥ అసంభావితమేవేదం॥
దశాననః॥ సధైర్యావష్టంభం॥ శ్లో॥ సహస్రం సంతు సుగ్రీవాస్సహస్రం
సంతు రాఘవాః। వాలినం విక్రమాంభోధిం నాతిలంఘితుమీశ
మహాపార్శ్వః॥ స్వగతం॥ ఏవం ఖలు తత్త్వానభిజ్ఞో దేవః। కిం కుర
బాలిశే రాజని మంత్రిజనాః॥
ప్రకాశం॥ సర్వం ప్రేక్షణికేవ్యక్తం భవిష్యతి॥
సీతా॥ సానుస్మరణం। మగం ప్లిఅగగణంధలె ధావతంస రంఖ
అకగదా ఎమ ఎకం సివివపం వదసిహారెణ పచసాహామిఆదింతా। అవి
సు ఎంకద మోసుంగీవో హవె॥
ఛా॥ మాం గృహీత్వా గగనస్థలేధావతో రాక్షసస్య అంకగతా
మయాకస్మిన్నపి పర్వతశిఖరేనను పంచశాఖామృగాదృష్టాః। అపి నామ
ఏకతమస్సుగ్రీవో భవేత్॥

అనలా॥ కిం తిత్తాణం ఏక్కో వి తుఏణ సరణీకిదో॥

ఛాయా॥ కిమితి తేషామేకో౽పి త్వయా న శరణీకృతః॥

సీతా॥ కహం ఏదం సంభావీఅది। ధావఇ ఖురంఖసో మగం ఖిణ్ణో అ పవణా దో వి అఅహిఅవేఓ॥

ఛాయా॥ కథమేతత్సంభావ్యతే। ధావతి ఖలు రాక్షసో మాం గృహీత్వా పవనాదప్యధికవేగః॥

లక్ష్మణః॥ పురో౽నిర్దిశ్య ఇదమేవ పంపాసరః॥

శ్లో॥ అస్యోపాంతే మృగఖురపుటక్లిష్టమందారపుష్ప
చ్యోతన్మాధ్వీరసశిశిరయా దేవయావః పదవ్యా॥
వాతశ్చ్యాతక్రముకపనసచ్ఛాయరుద్ధాతపాయాం
యస్యామంతశ్చరతి ముషితాసన్నపున్నాగగంధః॥

దశాననః॥ రమణీయ్యః ఖల్వయం సపంపాతటవనోద్దేశః॥

సీతా॥ సోద్వేగం॥ అణ్ణో ఇమం పంపాతటోద్దేసం రమణీఅం దక్ఖిఅ అజ్జఉత్తేణ కిం పడివణ్ణం తి ణ జాణీఅది॥

ఛాయా॥ అనలే ఇమం పంపాతటోద్దేశం రమణీయ్యం దృష్ట్వా ఆర్యపుత్రేణ కిం ప్రతిపన్నమితి న జ్ఞాయతే॥

అనలా॥ సంపేక్ఖణ ఏవ్వ ణాదీ హా వింసది॥

ఛాయా॥ సర్వం ప్రేక్షణ ఏవ విజ్ఞాతం భవిష్యతి॥

రామః॥ విలోక్య॥ అస్యాం కిల పంపాయాం॥

శ్లో॥ ఉత్ఖాతార్పితయా మృణాళలతయా తృప్తిం ప్రియాయా యా విదక్
మాతంగో౽సిజపుష్కరేణ సలిలం సంక్రామయత్యాననే।
విచింత్య॥ హా కథం సా జానకీ మామంతరేణ స్థాస్యతి॥ ఇత్యశ్రూణి వర్షయతి॥

దశాననః॥ యావల్లంకేశ్వరప్రసాదం పశ్యామి రాక్షసీభిస్సరక్షితా తిష్ఠతి॥

సీతా॥ సాస్రం। అణ్ణో ఏఅం అఉత్తం సఅ సంణేహా ణే వి మహ జీవిదేఏఅ వంధాణం హోందిం తి హిం అఅసంసఖఏద॥

ఛా॥ అనలే ఆర్యపుత్రస్యాసన్నిధానే౽పి మమ జీవం త్వాః అవస్థానం భవతీతి హృదయశల్యం ఖల్వేతత్॥

రామః ॥ అశ్రూణి ప్రమృజ్య ॥

శ్లో॥ హంసానామధిరోహతాం ప్రణయినీరాధూతపక్షచ్ఛదై
రుద్భ్రాంతభ్రమరాంబుజాకమలినీకాండావలీకంపతే॥

హా ప్రియే జానకీతి మూర్ఛతి॥ దశాననః ॥ ససంశయం। మూర్ఛితోఽపి కిమయం పునరుత్థాస్యతి । ఉతాహో న పునరుత్థానాయ భవేదస్య మూర్ఛా॥

సీతా॥ హంధి॥ ౨॥ ఏంవవిరహితం సపిఅ జణంసఅవంధదరెణదసి దహిఢెంవహదఏణ॥

ఛాయా ॥ హాధిక్ హాధిక్ । ఏవం విరహేతస్య ప్రియజనస్య అవస్థాంతరేణ దగ్ధితాస్మి దేవహతకేన। ఇతిసాతంకాతిష్ఠతి॥

లక్ష్మణః ॥ ఆర్యసమాశ్వసిహి ॥ ౨ ॥

శ్లో॥ తస్యాశ్చారేవిదితే తస్యాచనామునితథాజయోపాయే।
సుకరేశల్యోద్ధరణేకుతోఽపి మోహోవిచారో వా॥

రామః॥ సమాశ్వస్య॥ వత్స కియద్దూరగతో యమృశ్యమూకః॥

లక్ష్మణః॥ ఆర్యకశ్చిదయమవిదూరేభిక్షురాగచ్ఛతి। తమహమేతత్పృచ్ఛామి॥ తతః ప్రవిశతిభిక్షుః॥

భిక్షుః॥ అహంకిలతావేతౌ రాజకుమారౌ భిక్షువేషేణ ప్రాప్తోస్మి॥

దశాననః ॥ కథమసౌ మత్ప్రేరితో వాలీ భిక్షువేషేణ అనయోర్వధార్థమాగతో భవేత్॥

సీతా॥ అణ ళెఅంచాహిద॥ ౨॥ ఛా॥ అనలె అత్యాహితం॥ ౨॥

అనలా॥ కితిఅంధాణేభీదాసి॥ ఛా॥ కిమితి అస్థానే భీతాసి॥

సీతా॥ ణభింఖురుం వోసోరంఖసోజహ మచోరి అవతో తహ అంఅ ఉంతవిమా ఆఏమారిదఉవంరిదొంతితంకెమి॥

ఛా॥ నను భిక్షురూపః సః రాక్షసో యథా మాం చోరితవాన్ తథా ఆర్యపుత్రమపి మాయయా మారయితుముపస్థిత ఇతి తర్కయామి॥

అనలా॥ ణ పెంఖణ అఖుఏద। తా ఉవరిపెంఖహ్మ। దాణి అళసభమేణ॥

ఛా॥ నను ప్రేక్షణీకం ఖల్వేతత్ । తస్మాదుపరి పశ్యావః ఇదానీమలంసంభ్రమేణ

లక్ష్మణః॥ భగవన్భిక్షో కిం జానాసి ఋశ్యమూకగిరిం। యత్రచతుర్భిస్సచివై స్సహసుగ్రీవఃప్రతివసతి॥

భిక్షుః॥ స్వగతం।కథంవాలినాసుగ్రీవ వధార్థంస్వయం దుష్ప్రవేశమృశ్యమూకం ప్రేషితావిమౌ। అతఏవస్వామినాససంశయేన నిర్ధారణాయప్రేషితోస్మి। అథవా।నైతదేవం। యతఃప్రసీదత్యంతరాత్మా॥

ప్రకాశం॥ శ్లో॥ కాదంబినీకృతోష్ణీషఃకకుభారణ్యకంకటః।
ఋశ్యమూకగిరీంద్రోయంనిర్ఝరిణ్యాసివల్లికః॥
కౌపునర్యువాం॥ దశాననః ॥ స్వగతం॥ నైషవాలీ॥

ప్రకాశం॥ మహాపార్శ్వకింనజానాసి। ద్వయోరనయో రేకః ఖరవధమహాపాతకీ। ద్వితీయస్తుశూర్పణఖాముఖవిరూపకరణమహాపరాధీతి॥

సీతా ॥ స్వగతం॥ ణఏసోభింఖురుంవోరంఖసో॥

ప్రకాశం॥ అణలేకిం ఇమిణా ణజాణిఅదిమెదభాఇణీఏ జాణఈఏభంతుణోరూవధారిణీఏంకాఅంచరా।అవరాతాఏదేవరంసంతీ॥

ఛా॥ నఏషోభిక్షురూపోరాక్షసః అనలేకిమమునానజ్ఞాయతేమందభాగిన్యాజానక్యాఃభర్తృరూపధారిణ్యాకాఽప్సరాఃఅపరాతస్యాదేవరస్యేతి॥

లక్ష్మణః॥శ్లో॥సైషదాశరథీరామోయస్యాహంలక్ష్మణోనుజః।
భార్యాయస్యచకింబ్రూయాం॥

భిక్షుః ॥ అలం॥౨॥తతఃపరంశ్రుతవానస్మి రావణేనహృతాసీతేతి॥

లక్ష్మణః॥ సుగ్రీవోగతిరత్రనః॥

భిక్షుః॥ అహంహనుమాన్నామతస్యసచివోస్మి॥ తదిదానీం॥ దినకరకులప్రదీపదేవ శ్రూయతాం॥

శ్లో ॥ వాలినాస్యహృతాభార్యాహత్వాతంసదిదాస్యతే।
సగణంరావణంహత్వాసోపిదాస్యతితేప్రియాం॥

యదయమగ్రజస్యరాజ్ఞోదండచక్రమర్బుదకోటిసహస్రసంఖ్యాకమీశిష్యతే॥

దశాననః॥ సక్రోధం। కిముచ్యతేభిక్షుహంతకేనక్వమేచంద్రహాసః

శ్లో॥ ఆదౌభిక్షుమిమంహత్వాహనిష్యామితతఃపరం।
సుగ్రీవమృశ్యమూకస్థంసమమన్యైశ్చమంత్రిభిః॥

విచింత్య॥కథమస్థానేమమసంభ్రమః। ననుక్షుద్రవానరవటువధాయప్రహితోవాలీతత్సహృదోపిహనిష్యత్యేతాన్॥

మహాపార్శ్వః॥ యుక్తముక్తంస్వామినా॥

సీతా॥ సహర్షం॥ సుశీలితఏదపరంపరంకమలంఖఅది॥

ఛాయా ॥ సుశీలితఃఏతంపరస్పరక్రమంలక్షయతి॥

రామః॥అస్త్వేవం।తర్హి ఋశ్యమూకముపగచ్ఛామః ఇతిసర్వేపరిక్రామన్తి॥

రామః॥కిమిదంమార్గనిరోధకమద్రికూటమివోన్నతంఅస్థికదంబందృశ్యతే॥

హనుమాన్ ॥ వాలిహతవిక్షిప్తోదుందుభిరయమస్థిశేషః॥

రామః॥ తదేనముదస్యామిగమనాయఇత్యుత్క్షేపణంనాటయతి॥

లక్ష్మణః॥ సాశ్చర్యం॥ కథమార్యఃపాదాంగుష్ఠేనదూరతోదశయోజనం అస్థికూటంవిక్షిపతి॥

హనుమాన్॥ స్వగతం॥ మహాసత్వోయంరాజన్యకుమారః॥

ప్రకాశం ॥ దేవదోర్దండమాహాత్మ్యం వసానే యోజనమాత్ర ముత్క్రాంతజీవితమేతముదక్షిపద్వాలీవానరేంద్రః॥

రామః ॥ పురోవలోక్య॥ కస్యపునరిమేశరవిదారితదశితవివరా దృశ్యంతేసాలతరవః ॥ హనుమాన్ ॥ వాలినఏవ॥

లక్ష్మణః ॥ కథమంగుష్ఠనిష్పీడితభూమి భాగసమరేఖీకృతానేతాన్ ఏకేనశరేణ యుగపదార్యో విదారయతి॥

హనుమాన్॥ సహర్షం ॥ దేవపశ్యపశ్య ॥ సుగ్రీవోయమవరజోవాలినస్సహైవ మంత్రిజనేనపర్వతశిఖరా దవతరతి। తదహమేవంమన్యే॥

శ్లో॥ పాదాంగుష్ఠవికీర్ణదుందుభితనూ కంకాళగమ్యాధ్వనా
హేలాదారితసాలస ప్తక శరప్రోతాచలక్షోణినా।
ఆర్యేణాతిబలేనవాలివిజయే సంభావితప్రత్యయ
స్సఖ్యంలబ్ధుమసావుపైతిభవితుం రాజాహరీణామపి॥

దశాననః ॥ సాశ్చర్యోద్వేగం॥

శ్లో॥ పాదాగ్రకీర్ణ ఘనదుందుభి దానవాస్థి
రేకేషుణా దళితసాల తరుప్రపంచః।
అరాత్కృతేనహరిణాస్పృహణీయసఖ్యో
హంతాకిమేషన భవిష్యతి వాలినోపి॥

విమృశ్య ॥ శ్లో ॥ ప్రహర్తాచప్రహర్తౄణామంతకస్యాపిచాంతకః।
శిలావక్షీఃరణేవాలీ జేతుంశక్యోనకేనచిత్॥

సీతా ॥ దింరిఆ అంఅ ఉంతంసఅంసిడెసదరేవవళమింతళాహి
తంకిఅది॥ ఛా॥దిష్ట్యాఆర్యపుత్రస్యఅస్మిన్దేశాంతరేప్రబలమిత్రలాభస్సంవృత్తః॥

రామః॥ మామసావేవముపైతి॥ తతఃప్రవిశతిసానుచరస్సుగ్రీవః॥

సుగ్రీవః॥సాశ్చర్యం॥ వ॥యాభ్యాంభీతావయమిమౌ వాలినాప్రహి
తావితి। తావేవమేసఖీకతుఃమానీయ్యే తేహనూమతా॥

హనూమాన్॥ దేవసుగ్రీవఃప్రణమతి

రామః ॥ అపికుశలంవయస్యస్య ॥ ఇత్యాలింగతి॥

సుగ్రీవః ॥ దేవకిమితోప్యస్తిమెకుశలం ॥ యదత్రభవతోవయస్యప
దప్రయోగభాజనమహంమభూవం॥

రామః ॥ సఖేకింజానాసివిశ్రవసస్సుతంరావణం ॥
అపిచ ॥ తస్యనివాసనగరీంవా॥

దశాననః ॥ కిముత్తరందదాతిసుగ్రీవ ఇతిశృణోతి॥

సుగ్రీవః ॥ దేవనాహంకిమపిజానామి॥

మహాపార్శ్వః॥ సుగ్రీవోపికింనజానాతిస్థితిందేవస్య॥

దశాననః ॥ విహస్య ॥ శ్రూయతాంతహిఃసచివేన॥

శ్లో ॥ వైదేహీముపరుధ్యవిభ్రమవనే యత్వంచవత్యాహృతాం
ప్రాణీవిస్మరతుస్థితింమమవిదన్నప్యామహేంద్రాదృనే।
ఇత్యారాధయతామయా భగవతోలబ్ధోవరోధూర్జటె
రస్మాన్నిస్మృతవానతఃపరిచయేప్యేషానుజోవాలినః॥

సీతా॥ అణళేఏసోవివాణ రంవహఊాళకేసురంసంపఉంతిణజాణాఇ।
తాఅంఅ ఉంతంసకోఉణ అసోఅవణేరంఖసీహి ఉవరుంధమకహాఇంసఇ॥
ఛాయా ॥ అనలేపిషాపివానర ప్రభుర్లంకేశ్వరస్య ప్రవృత్తింనజానాతి।త
స్మాదార్యపుత్రస్యకఃపునరశోకవనేరాక్షసీభిరుపరుద్ధాంమాంకథయిష్యతి॥

అనలా ॥ కుదోవరఇదోవిఊహాఈరిసీచితా ॥ ణిసుంగీవభడఅణో
ఎంధకోవిఆ అమిఅఘునుదళదూణతంసకహాఇంసఇ॥

ఛాయా ॥ కుతః పరమితో౽పి తవేదృశీ చింతా । ననుసుగ్రీవభటజనే అత్రకో౽పి ఆగమ్య తాం దృష్ట్వా తస్య కథయిష్యతి॥

సుగ్రీవః ॥ కింతు గగనాంగణే కేనాపి రాక్షసేన నీయమానయా కయాపి రాజస్యకన్యయా మమ సమక్షం నిపాతితమిద మాభరణగర్భిత ముత్తరీయం॥ ఇత్యుపనయతి॥

రామః ॥ దృష్ట్వా ॥ తదియ్యమేవేదముత్తరీయమితి ప్రతిగృహ్ణాతి॥

దశా॥ సావేగం॥ ఇదమపి నజ్ఞాతం మయా త్వరమాణేన । యదిదముత్తరియ్యం విభ్రంశితవతీ జానకీ॥

సీతా॥ దింరిఆమఎవిముంకఉంతరింజఅం అఉంతంసత్తంసిది ణెహాంధపావిద॥

ఛాయా ॥ దిష్ట్యా మయా విముక్తము త్తరియ్యమార్యపుత్రస్య తస్మిన్ దినే హస్తం ప్రాపితం॥

రామః॥ సహర్షశోకం ॥ స్వగతం॥ తదియ్యమేవేదం॥

శ్లో ॥ యత్కాంతా కుచకుంభపత్రమకరీకస్తూరికాలాంఛితం
కాంతాయాః కరిణోన్నతౌ తనుతరౌ యచ్ఛ్వ్యనక్తిస్తనా।
యచ్చాకర్షతి కాంతయా మయి కృతభ్రూభంగమాలోక్యతే
కాంతాసా చ యదంచలేన సహసా మాం వీజయత్యేకదా॥

దశా ॥ బలవతీ ఖలు రాజసూనోరయముత్కంఠా
సాశ్చర్యం॥ న పునః ప్రాణానున్మూలయతి॥

సీతా॥ సోద్వేగం॥ మవిణా ఉంతరింజమహాదెంరూణకహంఅంఅఉం తేణఅవంధదర అదింకద॥

ఛాయా ॥ మాం వినా ఉత్తరియ్యం మమ దృష్ట్వా కథమార్య పుత్రేణావస్థాంతరమతిక్రాంతం॥

రామః ॥ ప్రకాశం ॥ ద్రష్టవ్యాన్యాభరణాని ప్రియాయాః ఇత్యుత్తరియ్యం విసృజ్య సాస్రం పశ్యన్॥

స్వగతం॥ శ్లో॥ హారస్తస్యాః స్తనకలశయోరంగరాగాంకితో౽యం
తస్యా లీలాగమనపిశునౌ నూపురౌ నూనమేతౌ।
ఏషా తస్యాః కనకరశనా కిం న జానే॥

దశాననః ॥ నూనమాభరణాలోకనేనజీవితంత్యజేదేషరాజపుత్రః॥

సీతా॥ అంఅఉంతోఏంవచిత్తాఏ ఆసంతోఆసింతి అంగారేసు అమి

దేసుఅపడిదవిఅమేహిఅఅ॥

ఛాయా ॥ ఆర్యపుత్రోప్యసం చింతయా ఆసక్తఆసీదితిఅంగారేషు అ

మృతేషుచపతితమివ మేహృదయం॥

సుగ్రీవః॥ స్వగతం॥ నూనమయామేతద్దర్శనేనస్మరతిజానకీం॥ అతఏవ॥

శ్లో ॥ స్మరతోజానకీంసఖ్యుస్సబాష్పమిదమాననం।

నదీజలకణోపేతం నవోద్ధృతమివాంబుజం॥

ప్రకాశం ॥ సఖేకృతమశ్రుపాతేనలభ్యేతేజానకీ॥

రామః ॥ సానుస్మరణం॥ స్వగతం॥

శ్లో ॥ కదాచిత్పాణిభ్యాంసాఫలతికలహాంకషణక్షేపయోర్యా॥

ప్రకాశం॥ సౌమిత్రేధారయమామిపమూర్ఛతి॥

దశాననః॥కిమతఃపరమేతదంతంబుద్ధ్వాతస్య జీవితం ఇతిసహర్షముత్తిష్ఠతి॥

మహాపార్శ్వః ॥ ప్రేతుణికమేతదితినివారయతి॥

సీతా॥ఎదంసఅంఅఉత్తచింతంవావారంసపరిణాణేణతతఅవంథ

సుమరి అకోవిమేచింతవిఆరోహోంది॥ తాకింకరింస॥

ఛాయా ॥ ఏతస్యార్యపుత్రచిత్తవ్యాపారస్యపరిజ్ఞానేనతాం తామ

వస్థాంస్మృత్వాకోపి మేచిత్తవికారః భవతి । తస్మాత్కింకరిష్యే ॥ ఇ

తిమూర్ఛతి॥

అనలా॥ హలాసమంససిహి॥౨॥ ఛా॥ సఖిసమాశ్వసిహి॥౨॥

లక్ష్మణః॥ ఆర్యసమాశ్వసిహి॥౨॥ రామః॥ సమాశ్వస్య॥ సుగ్రీవయ

దిసఖ్యమిచ్ఛసి ప్రసారితోయంపాణిః॥

సుగ్రీవః॥ సహర్షం॥ పాణినాపాణిమభిమృశతి॥

నేపథ్యే ॥ శ్లో ॥ సఖ్యుర్మే దశకంధరస్యసమరేయేనరుతాజ్ఞాయా

స్సుగ్రీవేణవిరోధినామమసమం సఖ్యంవిధత్తేచయః।

తస్యైతస్యవినిగ్రహాయమహతీహస్తేశిలేయంధృతా

యల్లక్ష్మీకృతిరస్య భాగధ్వజితః కీర్త్యంసమేక్ష్యంతతి॥

సుగ్రీవః॥ కథమేషబ్రవీతిస్వయమేవ వాగలోవాదీ॥

హనుమాన్ ॥ స్వగతం॥ అహో ప్రమాదస్సుగ్రీవస్య॥ యద్వా
దుష్ప్రవేశమృశ్యమూకశిఖరం పరిత్యజన్మహావనాంతరే సమాగతః॥
భవతు రామ సన్నిధానమభయంకరమేతస్య॥

రామః ॥ సహాసం॥ కథమస్య కంఠీరవస్యేవ ధ్వనిః॥

లక్ష్మణః॥ సకోపం॥ అరేరే దురాత్మన్ మర్కట సకలక్షి కృతిరస
మేవకీర్తిం నికృంతతి॥

అపిచ॥ శ్లో॥ భ్రాతా మే భరతః ప్రశాస్తి వసుధాం తేనాయమార్యోర్థి
ప్రస్థానే యది దుష్కృదస్తి విపినే దండ్యస్త్వయాసావితి।
పాపస్త్వం రమసే చిరాయ రుమయా యద్భ్రాతృదారైస్సమం
దండ్యస్తత్క్రమనేన నాసి భువనైర్గుప్తోపి కిం మోక్ష్యసే॥

దశాననః ॥ కథం రామకథా సమాపనార్థం మహాబలో వా
ప్రాప్తః। సఫలం ఖలు మమేదానీమారాధనం తారారమణచూడావ
కథమసౌ వాలినమపి దండ్యం మన్యతే విమూఢమనాస్సౌమిత్రిః॥

సీతా ॥ కహం అఅం అఉంతఅమరిసేణ పవంగరాఓ సివంతో॥ వచ్చే
ఖణేణ జైసంగిఅ ధీరంతణావంరిభగభీరమహురం పసో ఆళవిఓఅ॥

ఛాయా॥ కథమార్యపుత్రామర్షేణ ప్లవంగరాజస్సంప్రాప్తః
వత్సేన లక్ష్మణేన నైసర్గికధీరత్వావష్టంభగంభీరమధురం ఏష ఆలపితశ్చ
పునర్నైవ ధ్యే॥ హంత॥ ఓ॥ కిముక్తమనేన శూర్పణఖాముఖః
కరణమాత్రశూరమానినా సుమిత్రాసూనునా॥

శ్లో ॥ అయం ఘుణాక్షరన్యాయో యద్విరాధో హతో మునా।
శక్తిరస్యాస్తి చేద్యోద్ధుం దశకం యత్వేష తాం మయి॥

అథవా। తిష్ఠత్వయమకృతప్రజ్ఞః॥ భో భో రఘుకుమార॥

శ్లో ॥ శశ్వత్తే హృదయం తప్తం జానకీవిరహాగ్నినా।
భిద్యే దియం మమ శిలావేగవ్యాకీర్ణశోణితం॥

దశాననః ॥ యుక్తమిదముక్తమింద్రసూనునా॥

సీతా ॥ సాతంకం॥ హా కా అజ్జా ఉవరి కహం హవింసదింతి
మే హిఅఅం॥

ఛాయా ॥ సఖ్యనలే ఉపరి కథం భవిష్యతీతి వేపతే మే హృదయం

అనలః॥ రహువీరో ఎంవణపరిహవింసది॥

ఛాయా॥ రఘువీరఏవఏనంపరిభవిష్యతి॥

రామః॥ తద్ధిసంప్రహారోచితస్త్వయముద్దేశః ప్రవిశ్యతామితినిష్క్రాంతః॥

నేపథ్యే॥ హాహదహ్మిమందభాఇణీ। సిళావిణిపాదణాదోవ్వుడపం ఎవ్వ సింఘహంత్థేణరహుఉమారేణఎంకోదంవీఅరభీసణోసరోవిముంకో। జోమహణాహంసపాణగంహ్ణిఅగఓంతిసుణీఅది॥

ఛా॥ హాహతాస్మిమందభాగినీ। శిలావినిపాతనాత్ప్రథమమేవశీఘ్రహస్తేనరఘుకుమారేణ ఏకోదర్వీకరభీషణశ్శరోవిముక్తః। యోమమనాథస్యప్రాణంగృహీత్వాగతఇతిశ్రూయతే॥

సుగ్రీవః॥ కథంహతోవాలీ। అతఏవాకర్ణ్యవాలివధాతఙ్కగుహావినిర్గతావిలపతితారా। సౌమిత్రేతదహంసపరివారోరామపాదోపజీవనాయగచ్ఛామిఇతిసపరివారోనిష్క్రాంతః॥

దశాననః॥ కథంవాలీరామేణహతః। కథమిదంవిశ్వసనీయం। నహిసలిలేనధార్యతేపాషాణాః॥

నేపథ్యే॥ శ్లో॥ ఖేలద్గృధ్రాబ్జమాలంశకలితరణకృద్దుందుభిక్రూరశృంగం
కక్షప్రక్షిప్తగాత్రఃపతివిధుతశిరఃప్రాంతఘూతత్నమాంతం।
తారావక్షోజభారాహృతఘుసృణరసంవాలినోబాహుమధ్యం
విధ్యన్బాణోవిదధ్యాన్మమశుభమనిశంరామతూణీరధామా॥

మహాపార్శ్వః॥ రాజన్వాలివధజనిత సమగ్రహర్షస్యసుగ్రీవస్యశుభసంభావనాబోధకంవచనమేతత్॥

దశాననః॥ సక్రోధముత్థాయ। నన్వహమాహవవిమర్దనిర్దయనిర్ధూతదిక్పాలగణోరావణః। తదాసామసంభావితార్థమభినయంతీనామప్సరసాంకథంకేశోల్లుంఛనంనాజ్ఞాపయామి॥

మహాపార్శ్వః॥ అంజలింబద్ధ్వాప్రసీదమహారాజప్రసీద। నన్వేవమిదముశనసాభగవతాఖలునిబద్ధంప్రేక్షణకంనహ్యత్రానృతకథాప్రవృత్తిః॥

దశాననః॥ స్వగతం॥ అతస్సత్యమేవేదం॥

ప్రకాశం॥ సకరుణం। హామమప్రియసఖ హాదుందుభిదానవసమరసందర్శితబాహువిక్రమ హాకపికులచక్రవర్తిన్॥

శ్లో॥ హతేవిరాధేపిహతేఖరేపిస్థితాజయాశాత్వయిభూయసీనః
బలీసపపత్వమభూస్తథాచెల్లంకాజనస్యాయ * మపిప్రవస

లక్ష్మణః॥ కథమార్యోవాలినంవిజిత్యసంప్రాప్తః॥ తతఃప్రవిశతి

రామః॥ వత్సలక్ష్మణసుగ్రీవఏషసపరివారో రాజ్యాభిషే
వేశయితవ్యఃకిష్కింధాం। యావరాజ్యాయాంగదశ్చ॥

లక్ష్మణః॥ దీనజనానుకంపీఖల్వార్యః॥

సీతా॥ ఏంవ్వఏద। ణఉణమదీణెంతిజాణాఇఅంఅఉంతో॥

ఛా॥ ఏవమేతత్ నపునర్మాందీనెతిజానాత్యార్యపుత్రః॥

అనలా॥ హలాకిభణాసి। కిణమింతి దుంకరోరణభీసణంసవ
హాఇమిణాకిదో॥

ఛా॥సఖికింభణసికింనిమిత్తందుష్కరోరణభీషణస్యవాలినోవధోన
నేపథ్యే॥శ్లో॥ రాజ్యంప్రాప్యరఘూద్వహాన్మఘవతస్సూనోర్హతన
సుగ్రీవేణనియోజితహరిచమూరన్వేషితుంజానకీమ్॥

రామః॥ప్రియంనః॥౨॥వత్సలక్ష్మణయావజ్జానకీప్రవృత్యుపలం
స్స ప్రస్రవణగిరౌస్థాస్యావః॥

ఇతినిష్క్రాంతౌ.

దశాననః॥ విచింత్య। కిమత్రప్రతివిధాతవ్యమస్మాభిః॥

సీతా ॥ సహర్షం॥ అణలే। సంచవఅణాఖుతుమ్॥

ఛాయా॥ అనలేసత్యవచనాఖలుత్వం॥

పునర్నేపథ్యే॥ సఖేశుకకింనపశ్యసి॥

శ్లో॥ తస్యామేషజటాయురగ్రజగిరావిజ్ఞాయసీతాస్థితిం
లంకాదర్శనకౌతుకేనహనుమానంభోధిముల్లంఘతే॥

పునర్నేపథ్యే॥ సఖెశార్దూలయథాదృష్టం మహారాజలంకే
నివేదయితుంగచ్ఛావః॥

దశాననః ॥ కథమస్మత్ప్రహితయోశ్శుకశార్దూలయోశ్శా
యంసల్లాపః। అహోమయారామంప్రతిచారప్రేషణమపివిస్మృ

* మభాగ్యభూమేతి - పాఠాన్తరమ్

సవిమర్శం॥ శ్లో॥ జానకీకృత కామస్యాశయా నస్యాంతరస్వహం।
మంత్రిణాంకిము పాయో యం మమ కార్యాస్య వేతుణే॥

మహాపార్శ్వః॥ సస్మితం। మహారాజ ప్రేక్షణికమిదమేతదగ్రమేవ ప్రదర్శితమ్॥

సీతా॥ సహర్షాతిశయం। హాళా అణళెఅం హ్మావిఅసో అవణేఅ ఎం వగంఛహ। జహాణుమతేణ సముందో ళఘిఅదింతిసుణేఅది॥

ఛా॥ సఖ్యానలె ఆవామపి అశోకవనికామేవ గచ్ఛావః యద్ధనూమతా సముద్రోలంఘ్యత ఇతిశ్రూయతే॥ ఇతినిష్క్రాంతె॥

దశాననః॥ త్వర్గి మహాపార్శ్వ పరిజనానేవమనుశాస్మి॥

శ్లో॥ పాథశ్శోషయత ప్లవంగమచమూమార్గేఫలగ్రాహిణో
వృక్షాన్ప్లోషత కంటకై ర్వృతనుత ప్రాకారమభ్రంలిహం।
లంకాంబ్రూధత ధాకురుష్వ సయథా నేమాంహనూమాన్విశె
ద్యత్పథ్యంమమసాంప్రతంతదహమప్యాలోచయే మంత్రిభిః॥

ఇతిమహాపార్శ్వేనసహనిష్క్రాంతః.

ఇతిజానకీపరిణయనాటకే-షష్ఠోంకః.

అథసప్తమాంకప్రారంభః-

తతః ప్రవిశతి శూర్పణఖా॥

శూర్పణఖా॥ సశోకంసోరస్తాడనంచ॥ హాఅంఅదసంగీవ, అంఅకఁ భకంణ। వంచమేహణాద। కహింగదాతుహ్మే।సావేగం। హాఅతిఆఅ। హా తిసిరస। హాదేవతఅనరతఅ। కుభణేఉభవంచతుహ్మేవి। అంఖిఉమారేణ సహ కహాసెసా సవుంతా। హాకీక రేమి మదభాఇణీ। జఇమిణా అంజసోఎణ పుంవహణు మతవాళంగ సకమిదేణ అంగిణావిఅళికా ఉరఘురణేఉరబథం జఇమెహీ అఅ। సరోషం। తాదాణితాణరంఖస కుళకాళరంతిణ రాఅఉం తాణఅహఇంధిఆవి జహాసంతిపడిఆర కరింస॥

పురోవలోక్య॥ కహంఎంథపుంఫఅవిమాణాఅ ణఅతో కుమారవిభీసణంసఅ మంచాసేపాదీసుంగీవసివిరఅణుంపవిసిఅచిరంఇ।ఇమినా ఖువంచదిగ్నిసణం

సపరవంఖంపవేసంవవసాఅిఉంపాదఅిదేిావిణాసిదిళికాఉరి।ణఖుమేవంచ విభీసణంసఅరంజళా హేణ సిదోసో । జిఎసోరంఖసకుళ విరుంధ కంజ ణంచ అఅరఇ॥

ఛా ॥ హాఆర్యదశగ్రీవ ఆర్యకుంభకర్ణవత్స మేఘనాదకథంగతాయా యం హాఅతికాయ హాత్రిశరః హాదేవాంతక నరాంతక కుంభ నికుంభవత్స యూయమపి అక్షకుమారైస్సహ కథాశేషాస్సంవృత్తాః హాకింకరో మిమంద భాగినీ। యదమునాద్య శోకేనపూర్వం హనూమద్వాలాగ్ర సంక్రమితేన అగ్నినేవలంకాపుర గృహనికురుంబంరజ్జతిమె హృదయం। తస్మాదిదానీంత యోరాక్షసకులకాళరాత్ర్యో రాజపుత్రయోరహంస్త్ర్యపియధాశక్తిప్ర తీకారంకరిష్యే కథమత్రపుష్పకవిమానమానయన్ కుమారవిభీషణస్యఅమా త్యస్సంపాతిస్సుగ్రీవశిబిరమను ప్రవిశ్యతిష్ఠతి అమునాఖలువత్స విభీషణస్య పరవతుప్రవేశవ్యవసాయముత్పాదయతావినాశితంలంకాపురం।నఖలుమే వత్సవిభీషణస్య రాజ్యలాభేన సంతోషః। యదేష రాక్షసకుల విరుద్ధంకా ర్యంనిత్యమాచరతి॥

తతః ప్రవిశతిసంపాతిః ॥ ౨ ॥

సాశ్చర్యం॥ శ్లో॥ కింబ్రూమో భుజవిక్రమంరఘుపతేర్యస్సేతుమంభోనిధా
బధ్వాతేనపథోపగత్యచదశగ్రీవంయుధిన్యగ్రహీత్।
కింబ్రూమశ్శరణాగతేచకరుణాంసంశ్రుత్యయోదత్తవాన్
సంప్రాప్యాయవిభీషణాయపరమాంలంకాధిరాజ్యశ్రియం॥

పార్శ్వతోదూరేదృష్ట్వా। కథమియం శూర్పణఖావ్యాకులేవదృశ్యతే॥ నహ్యస్యాఃక్రూరాయాఃధర్మాత్మనోవిభీషణస్యరాజ్యప్రాప్తిరభిమతా॥

తతఏవమియంస్యాత్। భవతుపృచ్ఛామి॥

అయిశూర్పణఖేకథందుర్మనాయమానేవదృశ్యసే॥

శూర్పణఖా॥ స్వగతం॥ ణిహిం ళేసుఅంహ్మాకేరేసుజణెసుహదేసు కీసతుమంజీవింసింతి॥

ప్రకాశం॥ ళికేసురవిఅఇణిణాహపెంఖిదుంఆహూదాఎపంధిదాఎజా ణిఊఎ అహిముహాఆ అదాఅిహిపెంతిజణేణదూరదోవిఠిగెంతిఅవణీదహ్మి॥

ఛాయా॥ నిఖిలేష్వస్మదీయేషుజనేషుహతేషుకస్మాత్త్వంజీవసీతి। లంకేశ్వరవిజయినంనాథం ప్రేక్షితుమాహూతాయాః ప్రస్థితాయాజానక్యా అభిముఖమాగతాహంవేత్రిజనేన దూరతోవిగ్రేత్యపనీతాస్మి॥

సంపాతిః॥ ననుత్వంయతోవిగ్రాసి।అతఎవాపనీతా॥

ఏవంఖలునిమిత్తవిదఆచక్షతే। ప్రతిష్ఠమానస్యాభిముఖం విగతనాసికాముఖదర్శనంభావినఃక్లేశస్యసూచకమితి॥

అతోన్యాయగతేఽర్థేకుతఎతత్తేదౌర్మనస్యం। అతఎవఅనుభూతేనదర్శనమాత్రేణ తవసాపిజానకీ చకోరీవచంద్రమసంచిరాయ నాథం దర్శనకామాపిదర్శన సమయే తేన మహారాజరామేణ పరుషముక్త్వా ప్రవిష్టాచహుతాశనం॥ భగవతా తేనపరిశుద్ధేయమితిప్రతిపాదితాచశ్రీమతేతస్మై॥

శూర్పణఖా॥ హోదుకిదాణికాదుఇంచఇసో రామదేవో॥

ఛా॥ భవతుకిమిదానీంకర్తుమిచ్ఛతిస రామదేవః॥

సంపాతిః।కిమన్యత్॥శ్లో॥పౌలస్త్యంయుధికేసరీవకరిణంభఙ్క్త్వాన్వితస్సీతయా
కాంచన్యేవవిభూషయాహుతవహస్వచ్ఛీకృతస్వాత్మనా॥

శూర్పణఖా॥స్వగతం॥ తంసతహంఅణుఊళోదాణివిహీ। దసంగీవంసడణవడిఊళోంతికికాదంవమఎ॥

ప్రకాశం॥తదో॥ ౨ ॥ ఛా॥ తస్యతథానుకూలఇదానీంవిధిః।దశగ్రీవస్యపునఃప్రతికూలఇతికింకర్తవ్యంమయా॥తతః ॥ ౨ ॥

సంపాతిః॥ శ్లో॥వాహిన్యాసహపుష్పకేణనగరీంవాంఛత్యుపైతుంనిజాం
సందేశంభరతాయహారయతిచద్రాగంజనాసూనునా॥

ఇత్యుక్త్వానిష్క్రాంతః॥

శూర్పణఖా॥ సవిమర్శం॥జావహణుమతో భరదంససిదెసణహరేది। తదోపుడమఎంవతావసీవెసకదుఅతంసఅంపిఅకివికహఇంసి।సోభరదోసాణుజోజసుణిఅ సరీరవిసంజంసది। దేణరామేణకిదంసమహఝాదుణదువేణివహంసపడిఆరో హవింసది॥

ఛాయా॥ యావద్ధనూమాన్భరతస్య సందేశంనహారతి।తతఃప్రథమమెవతాపసీవేషంకృత్వా తస్యాప్రియంకిమపి కథయిష్యామి।సభరతస్సా

నుజోయచ్ఛిత్త్వా శరీరం విసర్క్ష్యతి। తేన రామేణ కృతస్య మమ భ్రాత్రోర్ద్వయోర్వధస్య ప్రతీకారో భవిష్యతి॥

ఇతి నిష్క్రాంతా॥

ఇతి మిశ్రవిష్కంభః॥

తతః ప్రవిశతి శత్రుఘ్నేనానుగమ్యమానో భరతః॥

భరతః॥ వత్స శత్రుఘ్న॥ శ్లో॥ సంభావయంతి క్షితిభుజో వివిధోపచారై-

స్సౌవీరమద్రమగధద్రవిడాధిపాదీన్।

సంక్షోభయంతి వచసా మమ యే పురేస్మిన్

క్రవ్యాదమున్మథితుమార్యకళత్రచోరం॥

అహమపి తదుపాహృతాన్యుపాయనాని* ఆర్యపాదుకయోరగ్రే నివేద్య కోశగృహే స్థాపయామి॥

శత్రుఘ్నః॥ ఆర్య భవదాజ్ఞయా పూర్వమేవ సంభావితా మయా రాజానః। భవతాపి పూర్వమేవ తదుపాహృతాన్యుపాయనాని ఆర్యపాదుకయోరగ్రే నివేద్య కోశగృహే స్థాపితాని। తత్కిం పునరప్యావేద్యతే॥

భరతః॥ ఆః స్మరామి తావత్। కింతు॥

శ్లో॥ ద్రక్ష్యామి తాతచరణప్రియసూనుమార్యం

దేవం కదాహమితి చింతయతో నిశం మే।

హా హంత విస్మరతి చిత్తమిదం కృతాని

కర్మాణ్యపి త్వమవధేహి తతః క్రియాసు॥

శత్రుఘ్నః॥ బాఢమేవం క్రియతే॥

భరతః॥ సానుస్మరణం। సదైన్యం చ। వత్స శత్రుఘ్న॥

శ్లో॥ నీలం మూర్ధ్ని జటాభరం కటితటే ధౌతం నవం వల్కలం

పాణావుజ్జ్వలమత్తుదామ తపసా దేహే శ్రియం కామపి।

బిభ్రాణేన నవోటజాంతరగతవ్యాఘ్రాజినాధ్యాసినా

ప్రాగ్దృష్టేన వనేధునాపి హృదయం నోన్ముక్తమార్యేణ మే॥

శత్రుఘ్నః॥ సబాష్పకంఠం। కేన వా తాదృశస్య సార్వభౌమప్రథమసూనోరార్యస్య మహానుభావస్య తాదృశీ దైవకృతా దశాపి విస్మార్యతే॥

---

* భగవత్యోస్సాకేతరాజ్యస్వామిన్యోరార్యపాదుకయోరితి-పాఠాంతరం॥

భరతః॥ సశోకావేగం॥ శ్లో॥ సంచారః కటుకీటకంటకశిలాఖండైర్వనే దుర్గమే
ప్రాయేణామ్లకషాయతిక్తకటుభిర్వృత్తిస్తరూణాంఫలైః॥
కీనాశానోకహజీర్ణపర్ణవిరసైస్తోయైరుదన్యాశమ
శ్శయ్యాస్థండిల ఏవ తస్య విషమే యస్సార్వలోకేశ్వరః॥
ఇతి మూర్ఛతి॥ శత్రుఘ్నః॥ ఆర్య సమాశ్వసిహి॥ నన్వస్త్యద్యాప్య
యమార్యస్య తాదృశో దశాపరిణామః॥
భరతః॥ సమాశ్వస్య॥ కథం నస్మరత్యార్యః॥
శ్లో॥ జటాభారం ధత్తే మణిమకుటయోగ్యేన శిరసా
బిభర్తి క్షౌమార్హే బత కటితటే వల్కలమపి।
మణిప్రాసాదాగ్రస్థితిసముచితోపి ప్రతిదినం
యదార్యో వైదేహ్యా సమముటజమధ్యే నివసతి॥
హంత॥ ౭॥ నదీర్యతే సహస్రధా మే వజ్రమయం హృదయం॥
సాస్రగద్గదం॥ శ్లో॥ ఆర్యా వైదేహాత్తనయా రజనీచరేణ
నీతా న జీవతి పునర్యది జీవతీయమ్।
అప్రేక్షితస్వజనమప్రతిషేధదీర్ఘ
ముచ్చైర్న వేత్మ్య సకరిష్యతి రోదనం కిమ్॥
శత్రుఘ్నః॥ ఆర్య కిమస్మాభిః క్రియతాం ఏవం విధే దైవదుర్విలసితే॥
భరతః॥ కష్టం భోః కష్టమ్॥
శ్లో॥ సీతా చేద్రక్షసా నీతా తిష్ఠత్వస్యా గుణాంతరం।
శీలాభిరూప్యే సంచింత్య ధీరోప్యార్యో న జీవతి॥
తదిదానీం కిం కరోమి మందభాగ్యః॥
శత్రుఘ్నః॥ ధైర్యమవలంబ్యతామార్యేణ అనుప్రేషయితవ్యాః
ఖలు యథాస్థానం రాజానః॥
భరతః॥ విమృశ్య॥ కథమన్యదుపక్రాంతమన్యథా ప్రస్తూయతాం॥
తదిదానీం॥ ఇదం రాజకమనుకర్షక రిపునిపాతనాయ సన్నికషణమ
హమార్యస్య యాస్యామి॥
శత్రుఘ్నః॥ కిమార్యేణ నాకర్ణితమపవాదనమార్యస్య॥
భరతః॥ కిం తత్॥ శత్రు॥ నిషాదాధిపతిర్గుహః పత్రికాం ప్రేషితవాన్।

భరతః ॥ ఉక్తంహిమయాగుహంప్రతి॥ జ్ఞాతిభిర్వనగోచరైరనుప్రవిశ్యదండకారణ్యమార్యస్యప్రవృత్తిరుపలబ్ధవ్యేతి॥

తతఏవ ॥ మాయామృగేణ రూపవచనాభ్యామార్యలక్ష్మణౌవిమోహ్యాసుదూరంనీతవతా రక్షసాభిక్షువేషప్రతిచ్ఛన్నేనదేవీ అపహృతేతిగుహేనమేవిజ్ఞాపితం। తదిదానీంపత్త్రికాయాంకింలిఖితం॥

శత్రు॥ ఆర్యస్యలక్ష్మణమాత్రసహాయస్యనేదానీంసహాయాంతరాపేక్షా॥

యతః ॥ శత్రుహ్నాన్త్వాదేవ్యాః ప్రత్యానయనేససైన్యస్సుగ్రీవస్సహాయోలబ్ధః। తతశ్చరాజానోయథాస్థానం ప్రేషయితవ్యాఇతి॥

భరతః ॥ కస్సుగ్రీవోనామ। కథంసహాయోలబ్ధః॥

శత్రుఘ్నః॥ కిష్కింధాధిపతేఃకపికులచక్రవర్తినోవాలినఃకనియ్యానేషః॥ సచవాలినంహత్వా రాజ్యేస్థాపనాదార్యస్య సహాయస్సంవృత్తః ॥ శ్రూయతాంసంగ్రహేణవాచకమిదం॥

భరతః ॥ కథమివ ॥ శత్రుఘ్నః॥

శ్లో ॥ హత్వార్యోయుధివాలినంకపివరంతస్యానుజాయశ్రియం
సుగ్రీవాయవితీర్యతేనసుహృదావిష్వక్ప్రసృష్టైశ్చరైః।
అన్విష్యావగతాంపురీంజనకజాచోరస్యవిజ్ఞాపితాం
రుంధేవానరసేనయాగమితయాసేతుం నిబధ్యాంబుధౌ॥ ఇతి॥

భరతః॥ విమృశ్య॥ వత్ససంభావితమిదం॥ యతః ॥ కదాచిదాశ్చర్యేణపరస్పరమాలపతాంఖేచరాణాంవచః శ్రుతవానస్మి ॥

శత్రుఘ్నః॥ కీదృశంవచః॥

భరతః॥శ్లో ॥ నిహతేరాజపుత్రేణనిజేపుత్రేపివాలిని।
నశోచతీంద్రఃకార్యార్థీనేక్షతేహ్యాత్మనోవ్యథాం॥ఇతి॥

శత్రుఘ్నః॥ తర్హిభవితవ్యమింద్రసూనునావాలినా॥ కింతునజ్ఞాయతేతస్యకీదృశీకార్యార్థితేతి॥

భరతః ॥ వత్సపునశ్చతేషాంకించిచ్ఛ్రుతమస్తి॥

శత్రుఘ్నః॥ తదప్యనుగృహ్యతామార్యేణ॥

భరతః॥శ్లో ॥ నేదందృష్టచరంజాతునాపిశ్రుతచరంక్వచిత్।
అగాధేయోజనశతం సాగరేసేతుబంధనం॥ఇతి॥

శత్రుఘ్నః॥ ఆర్యత్తతః కపిరాక్షసానీకయోర్యుద్ధమపిప్రవృత్తమితిమన్యే॥ యతః ॥ కస్మిన్నపిదినేప్రవృత్తంచండానిలముద్దిశ్య మరుదయమహోత్పాతికోభవతీతిశాంతిం ప్రష్టుకామేనమయాస్వమాశ్రమం ప్రేషితమార్యరామప్రియసఖంపింగళంప్రతి వసిష్ఠమిశ్రైః ప్రతిసందిష్టం॥

భరతః ॥ కథమివ। శత్రుఘ్నః॥

శ్లో ॥ లంకాపురేవానరరాక్షసానాంరణందిదృక్షోర్వినతాసుతస్య।
గత్యాగతిభ్యాంగగనేసముత్థః పక్షానిలోయంప్రసృతోధరణ్యాం॥

తన్నభేతవ్యమహోత్పాతికోయమితివత్సేనేతి॥

నేపథ్యే॥ శ్లో॥ వినిపాతేనసుహృదాంవిజయేనచదుర్హృదాం।
విషణ్ణాహంతపస్తప్తుంవ్రజామితుహినాచలం॥

భరతః ॥ ఆకర్ణ్యయుధ్యమానానాంకేషామపివిజయ పరాజయశంసినీకేయంవృద్ధాతాపసీవలక్ష్యతే॥

తతఃప్రవిశతివృద్ధతాపసీవేషేణశూర్పణఖా॥

శూర్పణఖా ॥ వినిపాతేనసుహృదామిత్యాదిపునఃపఠతి॥

భరతః ॥ వత్సకేయంకుతఆగతేతిపృచ్ఛ।యతస్సంభవేదప్యార్యస్యసమరప్రవృత్తిరాకర్ణయితుమస్యాముఖాత్॥

శత్రుఘ్నః॥ ఆర్యభవత్వేవం॥ శూర్పణఖాంప్రతి। అయితాపసికాత్వంకుతఆగమ్యతే॥

శూర్పణఖా ॥ శత్రుఘ్నందృష్ట్వా। సభయం॥స్వగతం ॥ కథమిహాప్యాగతఃమమకర్ణనాసావైరీక్షత్రియవటుః॥

నిపుణంనిరూప్య॥ నాసౌలక్ష్మణః। అనేనహితత్సరూపేణ తదనుజేనశత్రుఘ్నేనభవితవ్యం॥ కరేణనాసికామభిమృశ్య। మమగృహీతతాపసీరూపాయాఃఇవతత్పూర్వనాసికా॥

శ్లో ॥ తతఃప్రతిపదంవర్ణానానునాసిక్య దూషితాన్।
నశ్రోతుంనోపహసితుంశక్యమస్యామదుక్తిషు॥

ప్రకాశం॥కిముక్తంభవతా।శత్రుఘ్నః॥నసుబ్రవీమికాత్వంకుతఆగమ్యతఇతి॥

శూర్పణఖా ॥ స్వగతం।రావణానుజాహంలంకాద్వీపాత్॥

ప్రకాశం॥ నిశ్వాసేనఖేదమభినియ్య॥ యాకాచిద్యతఃకుతశ్చిదితిజానీహి॥

భరతః ॥ స్వగతం॥ నూనమియంయతస్తాపసీతతోనరాక్షసపక్షపాతినీ॥

విషణ్ణాచేయందృశ్యతే ॥ తత్కూశలందుర్లభమితిప్రతిభాత్యార్యస్య వాలక్ష్మణస్యవా॥

అధవా ॥ నిర్విణ్ణేయమన్యేనహేతునాస్యాత్॥

ప్రకాశం ॥ అయితాపసికింతేనామ॥

శూర్పణఖా॥ స్వగతం ॥ అయమపిరూపేణమదియ్యనాసికాచ్ఛేద మాత్రఫలకాభిలాషవిషయః క్షత్రియకుమారఇవవర్తతే ॥ తదనేనభరతేనభవితవ్యం॥ప్రశ్రితశ్చాయమస్మిన్ శత్రుఘ్నః॥

ప్రకాశం। భద్రకిమాహభవాన్॥

శత్రుఘ్నః॥ కింతేనామేతిపృచ్ఛత్యయమార్యః॥

శూర్పణఖా ॥ స్వగతం ॥ మమఖలుజన్మకృతంనామశూర్పణఖేతి॥ కర్మణాకృతంతువిగ్రముఖేతి॥

ప్రకాశం॥పర్ణాదినీతిమాంమృశ్యమూకగిరివాస్తవ్యామునయోవ్యపదిశంతి॥ యతః ॥ పులస్త్యస్త్యమహర్షేరియంకులప్రసూతేతిమయిప్రసీదంతి॥

భరతః ॥ తర్హ్యనేనతవవచనేనపులస్త్యకులీనాంభవతీమృశ్యమూకగిరేరాగచ్ఛంతీమవగచ్ఛామి॥

శూర్పణఖా॥అధకిం॥ శత్రుఘ్నః॥కింభవతీరాక్షసీ॥

శూర్పణఖా ॥ స్వగతం । కిమత్రకశ్చిత్ప్రష్టవ్యః॥

ప్రకాశం॥ సకోపం। కింపులస్త్యవంశప్రసూత్యైవరాక్షస్యాభవితవ్యం ॥

భరతః ॥ వత్సనకోపయితవ్యాతాపసీ॥ నహివిశ్రవసోవైశ్రవణస్యవా రాక్షసీజాతిః॥

శూర్పణఖా ॥ స్వగతం ॥ విభీషణహతకస్యాపితధా॥

ప్రకాశం॥యుక్తముక్తంభద్రేణ॥భరతః॥కుతోనిర్విణ్ణేవభవతీలక్ష్యతే॥

శూర్పణఖా ॥ తర్హిశ్రూయతాం॥ వినిపాతేనసుహృదామిత్యాదిపఠతి॥

శత్రుఘ్నః॥ కేతవసుహృదః॥ కేవాదుర్హృదః॥

శూర్పణఖా ॥ స్వగతం॥ రాక్షసాస్సుహృదోవానరాదుర్హృదః॥

ప్రకాశం ॥ వానరాస్సుహృదోరాక్షసాదుర్హృదః॥

భరతః ॥ స్వగతం ॥ సాశంకం ॥ ఆర్యపక్షపాతినాంవినిపాత ఇతి దారుణమివవర్తతే॥

ప్రకాశం ॥ అయి పర్ణాదిని ఋశ్యమూకగిరావవస్థానముక్తం భవత్యా॥ కింతత్ర తేషాం యుద్ధం ప్రవృత్తం॥

శూర్పణఖా ॥ నహి॥ ౨॥ లంకాద్వీపే। భరతః। యుజ్యత ఏతత్॥

శత్రుఘ్నః॥ కథమవగతమిదం భవత్యా॥

శూర్పణఖా ॥ అస్తి ఖలు కిష్కింధానామ గుహా॥

శత్రుఘ్నః ॥ అస్తి । వాలీ యామనుశాస్తి॥

శూర్పణఖా ॥ న ఖల్విదానీం వాలీ ॥ అపి తు తం నిహత్య రఘుకులీనేన రామేణ రాజ్యే స్థాపితస్తాం సుగ్రీవోనుశాస్తి॥

శత్రుఘ్నః ॥ జ్ఞాయత ఏతదపి॥

శూర్పణఖా॥ తస్యాం గుహాయాం రుమాధాత్రేయీ శంకుకర్ణీనామ మమ ప్రియసఖీ కాపి వానరీ రుమాయాస్సపత్న్యాస్సాకమగ్నిప్రవేశమవేక్ష్య వ్యసనమసహమానా ఋశ్యమూకగిరౌ మమ సమీపమాగతా॥

తయా నివేదితమిదం మే॥

భరతః ॥ సావేగం ॥ కా రుమా నామ॥

శూర్పణఖా ॥ సుగ్రీవస్య ప్లవంగాధిరాజస్య మహిషీ॥

శత్రుఘ్నః॥ సావేగం॥ కథం సుగ్రీవో రాక్షసైర్వ్యాపాదితః॥

శూర్పణఖా॥ సబాష్పగద్గదం। న కేవలం సః। తత్సచివోపి హనుమాన్ వాలిపుత్రో యువరాజోఽంగదోఽన్యే సైనికాశ్చ॥

శత్రుఘ్నః॥ పర్ణాదిని తత్ర గతయోః రఘుకులీనయో రాజపుత్రయోః కీదృశీ ప్రవృత్తిః॥

శూర్పణఖా॥ కా పునరన్యా భవిష్యతి। యా పునర్మాయావినాం రాక్షసానామగ్రే సముచితా॥

శత్రుఘ్నః॥ సబాష్పం। కథం మాయా ప్రయుక్తా తయోరపి దారుణం కథం వ్యవస్యతా రాక్షసరాజేన॥

శూర్పణఖా ॥ తర్హి శ్రూయతాం॥

శ్లో॥ సాకేతాద్భరతేన భూమిపతినా సైన్యావయం ప్రేషితా
స్సానాయ్యాయతవావకర్ణితవతా లంకాపురే సంగరం।
ఇత్యాగత్య సలక్ష్మణే రఘుసుతే నక్తం ప్రసుప్తే తథా
సాలస్యే స్వభటైః కృతం స్మృతనుభిః॥

భరతశత్రుఘ్నౌ సోద్వేగం। కథంకృతం ॥ ౨ ॥

శూర్ప॥ స్వగతం॥ శ్లో॥ అగ్రజంమేదశగ్రీవంకుంభకర్ణంచయోవధీత్।
హన్యాంభరతశత్రుఘ్నౌ వాచైవాస్యానుజావహం॥

ప్రకాశం ॥ నామైవశిష్టంయథా॥

భరతః॥ హాఆర్యరామహావత్సలక్ష్మణఇతిమోహముపాగతః॥

శత్రుఘ్నః ॥ హాకథమార్యావేవంగతౌ।ఇతిమూర్ఛతి॥

శూర్ప॥ కథమప్రియమిదముక్తంయువయోఃకౌయువాం।సమాశ్వసతం॥ ౨॥

ఉభౌసమాశ్వస్య। కథముభావేవంసంవృత్తౌ॥

శూర్ప॥ అథకిం।అనంతరంచ। స్వపంతఏవసుగ్రీవాదయోమత్సహ
దోరాత్తుసైశ్చస్త్రిపాణిభిరిత్యర్ధోక్తే।నను భణామి కౌయువామితి॥

భరతః॥ జ్ఞాయతఏవ శేషమపి। తేపిహతాఇతి॥

శత్రుఘ్నః॥ అయమార్యోభరతః।అహంతదనుజశ్శత్రుఘ్నః॥

శూర్పణఖా॥ ఉద్వేగంనాటయంతీ। కథంరామలక్ష్మణయోర్భ్రాత
రౌయువాం।హాహతాస్మి ॥

శ్లో॥ సత్యమప్యప్రియంవక్తుంనార్హామిత్యార్యభాషితం।
జానానాప్యేవముక్త్వాహంనరకేనపతామికిం॥ఇతిరోదితి॥

భరతః ॥ కోదోషోభవత్యాః।యదన్యేనాపివక్తవ్యమేవేదమావయోః॥

శూర్పణఖా॥ పృచ్ఛతోస్యశత్రుఘ్నస్యసంబంధానభిజ్ఞాశంకుకర్ణాయ
కథితమిదమప్యహముక్తవతీ॥

శత్రుఘ్నః। కీదృశీసీతాదేవ్యాఃప్రవృత్తిః॥ శూర్ప॥కిమితికథయామి॥

శ్లో॥ నిశాచరేణాపహృతానిరుద్ధాకదర్థితాకేళిసఖీభవేతి।
తయోరవస్థామపిబోధితాసూనుద్బంధనాన్ముక్తవతీశుచంచ॥

శత్రుఘ్నః॥ సశోకం। హాకథమిదమాపతితం॥

శ్లో ॥ ఆర్యేజానకియఃప్రవాసదివసేశ్వశ్రూజనస్త్వాంవధూం
పశ్యన్బాలకలమార్యదర్శితకటీబంధక్రమంగృహ్ణతీం।
శోకాన్మోహముపాగతస్సకిమిదంశ్రుణ్వన్విసోఢుంక్షమస్త్యక్తా
యత్క్లేశఖిన్నయాతనురభూముద్బంధనేనత్వయా॥

భరతః॥ ఆర్యేధన్యాసి।యయాకులోచితమేవేదమాచరితం।
అహంతునజానేకిమిదానీమాచరితవ్యమితి॥

శత్రుఘ్నః॥ శ్లో॥ వైరం నిర్యాతయిష్యామో హత్వా వైరిణమాహవే॥

శూర్పణఖా॥ స్వగతం॥ సర్వం శ్రుతమేవేదం॥

ప్రకాశం॥ శ్లో॥ ఇదానీం నైవ పంథానస్సహాయా నహి సంతి యత్॥

అతో విషణ్ణానాం తథాచరంత్యసీతి న్యైవ నిరూపితస్సముదాచారః॥

భరతః॥ కష్టం భోః॥ అ॥

శ్లో॥ సీతాపివచతుర్దశాపిశరదోయాసాందినేషత్షణో

ష్యైకః కల్పవదాస్తమేదినమిదంత్వాగ్యాగమస్యావధి।

ప్రాయేణాద్య సమాగతస్స విపినాదార్యస్య పాదాంబుజం

ద్రక్ష్యామీతి సముత్సుకస్య నుమే భిన్నోఖిలాపక్రమః॥ ఇతి మూర్ఛతి॥

శూర్ప॥ స్వగతం ॥ భరతేన కేవలం భవతః । మహాపిగూఢపథంతమిమమ

ఖిలపంత్యాశ్ఛిన్న ఏవాయం పరంతు నాసికయా సాధనమిత్యవగంతవ్యం॥

ప్రకాశం॥ వత్స సమాశ్వసిహి॥ అ॥ కథమిహ పరం ప్రష్టవ్యో రామః॥

శత్రుఘ్నః॥ సోత్కంఠం సశోకం చ॥

శ్లో॥ తద్వక్త్రం శరదిందుబింబమధురం తే చ ద్వినేత్రాయతే

నేత్రే తే రమణీయగారుడమణిస్తంభోపమానౌ భుజౌ।

తౌ స్త్రీకరపద్మకేళికమలచ్ఛాయాచ పాదౌ తథా

ఖావాదార్యరఘూద్వహస్య న పునర్ద్రష్టుం మయా శక్యతే॥ ఇతి మూర్ఛతి॥

శూర్ప॥ స్వగతం ॥ మయా పునస్తదఖిలం దృష్ట్వాపి న పూర్ణతో మనోరథః॥

ప్రకాశం॥ వత్స శత్రుఘ్న సమాశ్వసిహి॥ అ॥ సమాశ్వాసయస్వైనం।

పరంత్వస్య శోకస్య ప్రతికారశ్చింత్యతాం॥ భరతః॥ సమాశ్వస్య॥

శ్లో॥ త్రాతవ్యామణిపాదుకే మమ పురస్కృత్య త్వయా మేదినీ

వస్తవ్యంచ వనే చతుర్దశ మయా వర్షాణి తాతాజ్ఞయా।

కామం పూరయితుం తతస్త్వ భువం శాస్త్రి అమాం లాలయన్

యాతో యం న నివర్తతే యదపునశ్శోకం సహిష్యే కథం॥

తదహమిదానీ మనలం ప్రవేక్ష్యామి॥

శత్రుఘ్నః॥ సమాశ్వస్య। కః పునరన్యోస్య ప్రతీకారః॥

భరతం ప్రత్యంజలిం బధ్వా॥

శ్లో॥ ఆర్యేణార్యోనుగమితో యథా రామేణ లక్ష్మణః॥

తథానుగమయత్వంమాంప్రవేక్ష్యన్నార్యపావకం॥

శూర్ప॥ సహర్షం॥ స్వగతం॥ ఏతదర్థఃఖల్వయమారంభః॥

ప్రకాశం॥ వత్సభరతసమ్యగవధారితంభవతా। వత్సశత్రుఘ్న తాపిప్రతీకారస్సాధుచింతితః॥ అహమపితవసేనగమిష్యామి॥

కింతు॥ శ్లో॥ సుగ్రీవాదికృతశ్శోకోమహాన్స్యోషసుదుస్సహః।
అతోనలంప్రవేక్ష్యంతావనుయాస్యామ్యహంయువాం॥

భరతః ॥ హావత్సలక్ష్మణ॥

శ్లో॥ యేనార్యస్యతదానుయధ్యహ్నవయాంత్వాంతంపితుశ్చేష్టితం
మాతామేననియంత్రితాబలవతానోత్సారితామంథరా।
ఆర్యేణానుగతఃపురాదివవనేనాకేసమీకాంక్షణా
త్సత్వందర్శితభక్తిరార్యవిషయేధన్యోసినాహంతథా॥

వత్సశత్రుఘ్న॥ శ్లో॥ కృచ్ఛ్రేగౌదముజప్రజాధిపకులంశాంతాకుటుంబి
ర్వితావత్యమవర్ధయత్వ-రుణయా-సర్వస్వపత్యోదయం॥
హాకింబ్రవీమిమందభాగ్యః॥

వ॥ రామాద్యేషుగతేషుచత్రిషు తతోవత్యేషుగత్వావిధాస్తుర్యా నయజీవితఃపితృజనంతృప్తింనివాపాంబుభిః॥

శూర్పణఖా॥ స్వగతం॥ కథంశత్రుఘ్నోజీవిష్యతి। హంతకిమద్య వఫలిష్యతిమేమనోరథః॥

ప్రకాశం॥ వత్సభరతత్వమేవశత్రుఘ్నస్యాపిశోకభారః॥

తస్మిన్స్యేవవృద్ధైవాయంసియోగఇతి॥

శత్రు॥ సాస్రం॥ శ్లో॥ ప్రియాపత్యేషుయుష్మాసుగతేష్వరుదతఃపిత్రూన్।
నివాపసలిలైర్బాలఃకథంతర్పయితుంక్షమః॥
తదహమనలంప్రవేష్టుమార్యస్యపురస్సరోభవిష్యామి॥

శూర్ప॥ వత్సశత్రుఘ్న తేనహిత్వర్యతామింధనానలయోరాహరణాయ

భరతః॥ కష్టంభోః కష్టం॥ శ్లో॥ మాతఃకోసలనందనేనిరవధౌమగ్నాసి శోకాంబుధౌ కైకేయిత్వమకీర్తిజాపంకపతితైవాచంద్రతారకం

పుత్రౌ ద్వావపి సూతవత్యసి శుచం ప్రాప్తుం సుమిత్రేంబ కిం
సర్వానర్థవహోనుభుంక్ష్వ నరకానేకాకినీ మంథరే॥

హా తాత పురుషవ్యాఘ్ర ప్రియసఖ॥

శ్లో॥ వర్ధితం చతురో యత్నాత్స్వతాతజనయా త్వయా।
ఆర్యం ప్రేషయతా౽ద్యైనాశితం చ రఘోః కులం॥

శత్రు॥ కిమనేన ప్రలాపేన। సంపాద్యం తే మయా తావదింధనాని హుతాశనశ్చ

ఇతి నిష్క్రమ్య పునః ప్రవిశ్య। ఆర్య ద్వారదేశే ఏష ఇంధన సమిద్ధో భగవాన్ జాతవేదాః॥

భరతః॥ ప్రియం మే॥ శూర్ప॥ స్వగతం॥ ప్రియమితో వ్యధికం మే॥

ప్రకాశం॥ వత్స తదుత్తిష్ఠ యతావనలప్రవేశాయ॥

భరతః॥ అయి తాపసి తత్రభవత్యా సవినయమరవింద బాంధవకుల పరమగురురరుంధతీసహచరో మునివరో వగమయితవ్యో భరతస్య సందేశం॥

శూర్ప॥ స్వగతం॥ సానందం। అనేన హేతునా సుపరిహారో మమ అనలప్రవేశః॥ ప్రకాశం॥ కథమివ॥

భరతః॥ శ్లో॥ అద్యారభ్య మహాత్మనేవమనునా పృథ్వీ స్వయం పాల్యతాం
ద్రష్టవ్యా భవతా తథా చ నయతా శోచంతి మే మాతరః।
దివ్యం ధామ యథావనే సుమయమస్యా శాసితవ్యాస్తథా
శోచన్నార్యమనుప్రయామి యదహం శత్రుఘ్నమిత్రో౽ధునా॥

శూర్ప॥ స్వగతం॥ ఫలతీవ మే మనోరథః॥

ప్రకాశం॥ కిమిదం సందేష్టవ్యం। స్వయమేవాయమృషిః సర్వం జానాతి॥

ఇత్యగ్నిం ప్రదక్షిణీకరోతి॥

శత్రుఘ్నః॥ పర్ణాదినితూర్ణమాచరితవ్యమార్యసందిష్టం। ప్రథమమావామేవ ప్రవేక్ష్యావః॥

శూర్ప॥ స్వగతం॥ దృఢీయ్యానయోరయం వ్యవసాయః॥

తన్న మే కించిదిహ కృత్యమవశిష్యతే॥

ప్రకాశం॥ నాతిలంఘనీయం యువయోరనుశాసనం। విశేషేణాస్యాం దశాయాం ఇతి నిష్క్రాంతా॥

ఉభావగ్నిం ప్రదక్షిణీకురుతః॥

నేపథ్యే॥ శ్లో॥ వనంవ్రజంతంపితురాజ్ఞయామేవత్వాం కథం నాథమనువ్రజంతీ।
దుఃఖంవిసోఢేఽవిషీదతో౽సౌరక్షోహృతాభూదితివజ్రపాతః॥
భరతః॥ కథమసౌజనకరాజస్సంప్రాప్తః॥
పునర్నేపథ్యే॥ భోభోమాహేశ్వరప్రవర॥
శ్లో॥ లంకానాథభవానపిప్రియసఖస్త్వంవీతశంకఃకథం
వత్సాం మేహృతవాన్ బ్రువే కిమథవా జాతిస్తవైవంవిధా॥
కష్టం భోః కష్టం॥ వ॥ హావత్సేవిజనేవనేదశముఖం దృష్ట్వావహారో
ద్యతంక్రోశంత్యాభయశోకవిహ్వలతనోస్సా తేదశాసీత్కథం॥
శత్రుఘ్నః॥ ఆర్యాముద్బంధనపరిత్యక్తజీవితాం నజానాత్యార్యో
యంజనకరాజః॥
భరతః॥ కథమేనమార్యమసంభావ్యయుక్తమావయోరనలంప్రవే
ష్టుమితిప్రతీక్షమాణస్తిష్ఠతి॥
ప్రవిశ్యజనకః॥ ౨॥ అహోకథమేతత్॥
శ్లో॥ అగ్నింప్రదక్షిణీకుర్వన్నుచ్చావచశిఖాకులం।
భరతోయంసహభ్రాత్రా ప్రవేక్ష్యన్నివలక్ష్యతే॥
ఇతి త్వరిత ముపసర్పతి॥
ఉభౌ॥ ఆర్యతత్రభవంతమభివాదయావహే॥
శ్లో॥ చిరమేయంప్రణయస్తేయదావాం జహీవస్తనుం।
హాతాతౌరాక్షసైరాస్తాం మాయయారామలక్ష్మణౌ॥
జనకః॥ హాహతోస్మి మందభాగ్యః॥ ఇతిమూర్ఛతి॥
ఉభౌ॥ సమాశ్వసిహి॥ ౨॥ జనకః॥ సమాశ్వస్య॥
శ్లో॥ దీర్ఘాణాయుషావిజయినాభవితవ్యమస్యా
భూజన్మనస్సహచరేణతథోర్మిళాయాః।
ఇత్యబ్రువన్గిహాగతజ్ఞజనాయదేత
దాసీన్మృషైవమమభాగ్య విపర్యయేణ॥
హంత॥ ౨॥ శ్లో॥ అద్వైతదర్శనంయన్మేయాజ్ఞవల్క్యానుశాసనం।
తదపిక్వచిదేవాస్తేశోకోయంహంతిమాంక్వచిత్॥
శత్రుఘ్నః॥ ఆర్యాసీతాపిఇత్యర్థోక్తేసబాష్పకంఠస్తిష్ఠతి॥

జనకః॥ యది సాపి గతా తర్హి ప్రియం నః॥ తథాపి పరితప్యతే మే హృదయం॥
శత్రుఘ్నః॥ పరంతూద్బంధనేన॥ జనకః॥ సాస్రం॥ కథం వత్సాయా ఏవం జాతం॥

శ్లో॥ ద్రష్టవ్యదంత ముకుళం దరహాసరమ్యం
లంబాలకం తరళరత్న లలంతికం చ।
వక్త్రాంబుజం తవ శిశోరనుచింత్య వత్సే
సంతాపమేతి హృదయం బత కిం కరోమి॥

సనిశ్వాసం॥ శ్లో॥ శ్రుత్వా చ రక్షోహృతాం సీతాం భరతో మేఽయమన్వహం॥
ప్రస్థాస్యతే రిపుం జేతుమితి తుష్టోఽస్మ్యహం వృథా॥

తదిదానీం॥ శ్లో॥ అనేన యువయోరర్థే సంభృతే నైవ వహ్నినా॥
కబళీకృతదేహో హంత రేయం శోకసాగరం॥

భరతః॥ మమ ఖల్విదం ప్రథమం॥

శ్లో॥ ఆర్యస్యోపగమాలాభాదసంపూర్ణమనోరథః।
జ్వలనం ప్రవిశామ్యేష జటాభిర్వల్కలేన చ॥

జనకశత్రుఘ్నౌ॥ సాస్రం॥ అతికరుణమిదమస్య వచనముపకర్ణ్యతే॥
నేపథ్యే॥ శ్లో॥ హత్వా దశాననమవాప్య విదేహకన్యా
మాసాద్య కీర్తిమృషిదైవతగీయమానాం।
ఆరుహ్య పుష్పకముపైతి సలక్ష్మణోఽయం
రామః కృతీ భరత మా విశ హవ్యవాహం॥

శత్రుఘ్నః॥ విలోక్య॥ క ఏష వణిక్ప్రియమావేదయతి॥
జనకః॥ సహర్షం॥ వత్స భరత మాత్వరస్వ॥
శ్రూయతే హి కల్యాణీ వాణీ

భరతః॥ విలోక్య॥ ఆర్యమారైవం॥

శ్లో॥ అప్రియం శ్రావయిత్వా ప్రాగజ్ఞానాదనుతప్తయా।
ప్రియం నివేద్యతే భూయస్తాపస్యా వణిగ్రూపయా॥

తదేతన్నిధ్యేత త్వరితముపసర్పతి॥
ప్రవిశ్య పటాక్షేపేణ వణిగ్రూపో హనుమాన్॥

హనుమాన్ ॥ భరతమామైవం॥ అహోకథమహోతుకఃక్రియారంభ ఇతినివార్యశ్రుణుతావత్॥

శ్లో॥ రక్షస్సైన్యపతింప్రహస్తమవధీన్నీలశ్చమూనాయకో
దేవేనావధికుంభకర్ణ ఇతియోద్ధృష్టోదశాస్యానుజః।
సౌమిత్రిఃకృతరావణాత్మజవధస్సర్వైస్స్తుతఃఖేచరైః
లఙ్ధాలూనదశాననేన విభునాసీతాజయశ్రీరివ॥

తదనుభోక్ష్యతేభవాన్ సదా గానుజరామోపగమకందళితమానందం॥

భరతః ॥ మాయారణప్రవీణేకౌణపగణేకథమార్యస్యతాదృశస్య ఇహోపగమోనామ॥

హనుమాన్ ॥ దైవబలముపేయుషిరామేనప్రభవతిమాయాబలం రాక్షసానాం॥

యతః ॥ తథాహిశ్రూయతాం॥

శ్లో॥ కపటపటునాకాకుస్థాయాదశాననసూనునా।
ప్రథమసమరేబద్ధావాస్తాంభుజంగమయైశ్శరైః॥

శత్రుఘ్నః ॥ ఇదమేవతాపస్యాస్యథా శ్రుతవత్యా మాలాపరిజ్ఞానాత్ ఉద్వేజితావయమితిమన్యే॥

భరతః ॥ తతస్తతః ॥ హనుమాన్॥

శ్లో॥ తదనువినతాపుత్రోవృత్రారిణా ప్రహితోరణే॥

భరతః ॥ వత్సశత్రుఘ్న ॥ త్వయావిజ్ఞాపితం వసిష్ఠమిశ్ర వచనం సంవదతీదానీం॥

హనుమాన్॥ ప॥ యదుపగమనాద్వ్యద్ధోయుద్ధోద్యమోవిరుజోస్తయోః॥

శత్రుఘ్నః॥ కథంభగవతిగరుత్మత్యుపసర్పణాపసర్పేయుస్సర్పమయాశ్శరాః॥

భరతః ॥ సహర్షం । వత్సశత్రుఘ్నవిదితేదానీమార్యేణకార్యార్థితాదశముఖవినిపాతకాంక్షిణశ్శతముఖస్య ॥

యఏవమార్యరక్షణాయపక్షిణాంప్రభుం ప్రాహిణోత్॥

జనకః ॥ సహర్షం॥ కథయతుభవాన్నిర్వ్యాజమస్మత్ప్రీణదాతాకింనామధేయోవణిఙ్వరః॥

హనుమాన్॥ శ్లో॥ సుగ్రీవసచివో నామ్నా హనూమానస్మిమారుతిః।
భరతస్యాంతికంయస్సః ప్రాహిణోద్రావణాంతకః॥

జనకః॥ శ్లో॥ యాజ్ఞవల్క్యాఇవత్వంమే మానసియోగ్యాసిమారుతే।
సఖివాధిజగేవిద్యాంసవితుర్యస్త్రయీమయాత్॥

శత్రుఘ్నః॥ సవిస్మయం। ననుతాపస్యాపణాదిన్యాససైనికసచివజనస్యసుగ్రీవస్యాలంకారణేయాతుధానైర్వినిపాతఉక్తః॥ తత్కథంహనుమతోజీవనంనామ॥

హనుమాన్॥ కానామతాపసీ పణాదినీ॥

శత్రుఘ్నః॥ యాఋశ్యమూకగిరివాస్తవ్యా॥ యస్యాశ్చసుగ్రీవాదయస్సుహృదః॥

హనుమాన్॥ స్వగతం। నైవంవిధాకాచిదస్తి॥

విమృశ్య॥ ఏతయాశూర్పణఖయా భవితవ్యం॥

యాదశగ్రీవకుంభకర్ణయోర్వధే నైవ విభీషణరాజ్యలాభేనదుర్మనాయతఇత్యమాత్యసంపాతినోక్తం॥

తస్యాఃకిలాయంభరత శత్రుఘ్నయోస్సమాపనాయయత్నోభవేత్॥

ప్రకాశం॥ సాఖలుదేవేదశగ్రీవవిజయిన్యమషేణగృహీతతాపసీవేషారావణభగినీశూర్పణఖా॥

యయాననుభవతామప్రియమిదంనివేదితం॥

భరతః॥ యుజ్యతఏతత్॥ అనయాఖల్వాత్మనఃకులస్త్ర్యవంశప్రసూతిరుక్తా॥

హనుమాన్॥ దక్షిణతోవిలోక్య॥ భరతదృశ్యతామసౌ లంకేశ్వరవిజయీసీతయాపరిజనైశ్చసహపుష్పకారూఢోమేఘధ్వనోపసర్పతి॥

సర్వేసాశ్చర్యంపశ్యంతి॥

హనుమాన్॥ నన్విదానీం॥

శ్లో॥ ద్రష్టవ్యంభరతప్రమాద్ద్రుమమభిప్లుత్యోన్నతాదున్నతం॥
త్వద్భ్రాతుఃప్లవగాచ్ఛభల్లనిబిడాసేనేయమాసీదతి।
యత్పాతోత్పతనప్రయుక్తవిటపానత్యున్నతివ్యాజతో
నందిగ్రామసమీపవిభ్రమవనంనూనంముదానృత్యతి॥

జనకః॥ కథంవత్సయాసీతయాలంకృతవామభాగోవత్సరామభద్రోవత్సలక్ష్మణేనపరిజనైశ్చసమవతీర్ణఏవపుష్పకాత్॥

భరతః॥ దృష్ట్వా॥ సహర్షం॥

శ్లో॥ కాలాద్బహూః కమలలోచనమద్రికన్యా
కాంతాళికేక్షుః పరోక్షిత కామగూపం।
ఆర్యాంనవాం బుదకదంబ విడంబితాంగ
మాలోక్య సంప్రతిసుధాభిరభిప్లుతోస్మి॥

శత్రుఘ్నః॥ సానందం॥ శ్లో॥ స్వాద స్యేదమిదం నేతికఃఫలం వేత్తికర్మణాం।
మగ్నమగ్న ప్రవేశోత్రైర్యదస్మాభిస్సుధాంబుధౌ॥

తతఃప్రవిశతియథానిర్దిష్టో రామః॥

రామః॥ అయేజానకి॥

శ్లో॥ సింధోస్సేతుమతీత్యయోజనశతంక్రాంత్వామహేంద్రాచలం
శైలంప్రస్రవణంవిలంఘ్యవిపులామాక్రమ్యవింధ్యాటవీం।
ఉత్తుంగాదపిచిత్రకూటశిఖరాదూర్ధ్వంగృహీతాధ్వనా
నందిగ్రామమనేనతీవ్రగతినాంయానేనసీతావయం॥

కించ॥ శ్లో॥ సముద్రమివనిస్తీర్యసమరంకపిరక్షసాం।
సంప్రాప్యచశుభాంగిత్వాంస్వందేశంప్రాప్తవానహం॥

లక్ష్మణః॥ ఆర్యపశ్యపశ్య॥ తాతజనకేంద్రేణవత్సశత్రుఘ్నేనచసహా
నముత్సృత్యసావాగ్యభరతః॥

యఏషః॥ శ్లో॥ జటాకలాపందధదుత్తమాంగేకటీతటేవల్కలమప్యనర్ఘం।
తపఃకృశాంగస్త్వదదర్శనోత్థశోకశ్శరీరవపురోపభాతి।

రామః॥ ఏవమేవేదం॥ కింతు॥

శ్లో॥ పౌలస్త్యేనహృతావిదేహతనయేత్యేతద్యదాసీత్పురా
శల్యంయన్మమతావదుద్ధృతమభూత్తత్రోచితైఃకర్మభిః।
యచ్చాన్యద్భరతశ్రియంపరిహరన్ధామపిక్లిశ్యతే
మద్ధేతోరితిసాంప్రతంతదపిమేదిష్ట్యాభవత్యుద్ధృతం॥

భరతః॥ ఉపసృత్య॥ ఆర్యదశరథప్రియనందన భక్తజనవత్సలసత్య
సంధ భరతస్త్యైష చిరకాంక్షితస్త్వత్పాదకమలయోః ప్రణామః॥

ఇతిసబాష్పకంఠంప్రణమతి॥

రామః॥ సస్నేహానందం। బాహుభ్యాంసముత్థాప్యపరిష్వజతే॥ రామభరతౌ॥
స్వగతం॥ శ్లో॥ కర్పూరవాపికాగర్భేకలయేకింనిమజ్జనం।
మామేతస్యపరిష్వంగశ్శీతలీకురుతేతవ॥

రామః ॥ ప్రకాశం। వత్సదిష్ట్యా త్వందృష్టోసి॥

భరతః ॥ ప్రకాశం ॥ అతఏవ ఆర్యస్య మయి కృతార్థీకరణాయ ప్రసాదగరిమా । రామభరతౌ ప్రతిలక్ష్మణశత్రుఘ్నావభివాద్య గృహీతాశిషౌ తిష్ఠతః॥

రామః॥ ఉపసృత్య॥ తాతజనకరాజదాశరథీ రామోహమభివాదయే॥

లక్ష్మణః॥ తాతలక్ష్మణః ప్రణమతి॥ సీతా॥ తాదణమోజే॥ ఛా॥ తాతసమస్తే॥

జనకః ॥ యథోచితమాశిషావర్ధయన్ రామంప్రతి॥

సహర్షంసబాష్పగద్గదం॥

వత్స లంకేశ్వరవిజయిన్॥

శ్లో ॥ వత్సాయావీర్యశుల్కాయా యత్తథాపాణిసంగ్రహః।
యశ్చవంశేమనోజ్ఞాతఃతస్యానుగుణమాచర॥

రామః ॥ సవినయమంజలింబధ్వా॥ తాతబ్రహ్మవిదస్తత్రభవతో భవతః ప్రసాదాత్ అగస్త్యవసిష్ఠకౌశికప్రభృతీనామృషీణాంచశివానుసంధానాత్ ఇంద్రాదీనామమృతాంధసామనుగ్రహాచ్చ నిగృహీతో దశకంధరః॥

తతః ప్రవిశతి కౌశికః॥

కౌశికః ॥ స్వగతం ॥ సఫలమద్య మే దేవజననిదేశాచరణం॥

యద్రావణో రణే రామభద్రేణనిహతఇతి॥

సమాధిదృశాసమదర్శమహం॥ తథాఖలుమే దేవజనస్యనిదేశః॥

యథా॥ శ్లో॥ రామేయథాభావిదశాననస్య వైరంస్వవగీర్ణనిపాతనేన।
యథావధాయాస్యచరాఘవోలంస్యాదస్త్రదానాత్క్రియతాంతథేతి॥

ఇతి పరిక్రామతి॥

రామః ॥ దృష్ట్వా॥ ఉపసృత్య భగవన్ ॥ ఐక్ష్వాకోహమభివాదయే ॥

కౌశికః॥ వత్స సిధ్యతు తవ మనోరథః॥

ఇతరేపికౌశికం ప్రణమంతి॥ సోపి తానాశిషా యథోచితముపచరతి॥

రామంప్రతి ॥ సంప్రతిహి॥

శ్లో ॥ త్రాతామహర్షయస్త్రాతా దేవాస్త్రాతంజగత్త్రయం।
త్రైలోక్యకంటకంహత్వా దశకంఠరణే త్వయా॥

రామః॥ సర్వమిదంభవత్ప్రసాదాత్॥

భరతః॥ భగవన్ కుశికనందన। యుష్మాభిరిహైవరాజ్యేన మేనమహా ర్యమభిషిచ్యసోయమయోధ్యాంప్రవేశయితవ్యః॥

జనకః॥ అహోవిలంబాసహిష్ణుతా భరతస్య॥

హనుమాన్॥ ఏతేసుగ్రీవవిభీషణప్రభృతయః

స్వామినః ప్రియసుహృదోప్యేవముత్కంఠంతే॥

తదహంత్రిభిర్వానరైస్సహసముద్రజలమానేష్యామి॥ఇతినిష్క్రాంతః॥

జనకః॥ వత్సశత్రుఘ్న వసిష్ఠప్రముఖానృషీన్ పురోధసోమంత్రిణ శ్చ ఉపస్థాపయ॥

శత్రుఘ్నః॥ తథేతినిష్క్రాంతః॥

సీతా॥ స్వగతం॥ లంకేసురవిజఇణో అంఅఉత్తంసరంజాభిసెఅం తిణిం దఇం మే హిఅఅం॥

ఛా॥ లంకేశ్వరవిజయినఆర్యపుత్రస్యరాజ్యాభిషేకఇతినందతిమేహృదయం॥

నేపథ్యే॥

ప॥ సజ్జంతామధిభద్రవేదిరుచిరాశ్శీర్గంధపుష్పాక్షతాస్థాప్యంతాం

శుభవారిపూర్ణకలశాశ్ఛత్త్రంతథాచామరే।

కన్యాః కాశ్చనతత్రసంతువసతూపాంతేగజోవాజినా

తాడ్యంతాంపటహాయతోరఘుపతేః పట్టాభిషేకోధునా॥

జనకః॥ వసిష్ఠస్యాయంనిదేశః॥

ప్రవిశ్యశత్రుఘ్నః రామంప్రతి। సర్వేఉపస్థితాః॥

తతః ప్రవిశతి వసిష్ఠః॥

వసిష్ఠః॥ సఖే కౌశిక। సీతారామావస్మిన్ సింహాసనేనివేశ్యమహ ర్షిభిరన్యైశ్చసహాభిషించావః॥

కౌశికః॥ యథారోచతేమైత్రావరుణయే॥

జనకః॥ కథమభిషిక్తఏవరామభద్రః॥

హేమాభరణాదిభిః ప్రీతిదానైస్సంభావయతిపౌరజానపదాన్॥

కథం॥ దివిదేవదుందుభిధ్వనిః పుష్పవృష్టిరప్సరసాంనటనారభటీచ॥

కౌశికః॥ వత్సకింతేభూయః ప్రియముపహరామి॥

రామః॥ శ్లో॥ నిర్విఘ్నంమమజానకీపరిణయోజాతఃప్రసాదేనతే
పౌలస్త్యంసగణంవిజిత్యసమరే ప్రత్యాహృతేయంప్రియా।
దృష్టాయంభరతశ్చిరాభిలషితోరాజ్యాభిషేకోపిమే
లబ్ధఃకింప్రియమన్యదస్తిభువనేయత్సాధనీయంత్వయా॥
తథాపీదమస్తుభరతవాక్యం॥

* మార్గందర్శితమాశ్రయంతుమనుజామన్వాదిభిశ్శ్రేయసే।రాజానోప్యగృహీతపైశునగిరోరక్షంతు ధన్యామహీం। లావ్యంతాంసరసోక్తయశ్చకవయశ్శశ్వద్రసజ్ఞైర్జనైస్స్యాద్దేతస్యకవేశ్చభక్తిరచలాదేవేరఘూణాంపతౌ॥

ఇతినిష్క్రాంతాస్సర్వే॥

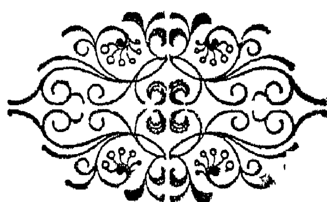
ఇతిజానకీపరిణయనాటకే - సప్తమాంకః.

జానకీపరిణయనాటకం సంపూర్ణం.

శ్రీరామచంద్రపరబ్రహ్మణేనమః.

---

* శ్లో॥ ఆచంద్రార్కమిదంభవేదవిరళంగోబ్రాహ్మణేభ్యశ్శుభం
భూయాత్త్యాగమవృద్ధసేవిభిరియం రాజన్వతీ రాజభిః।
లావ్యంతాంసరసావయంచకవయశ్శశ్వద్రసజ్ఞైస్సమం
స్యాద్దేతస్యకవేశ్చభక్తిరచలాదేవేరఘూణాంప్రభౌ॥
.ఇతిపాఠాన్తరం.

శుద్ధపత్రికా.

పుట.	పఙ్క్తి.	అశుద్ధం	శుద్ధం.
౧	౯	కుడ్మ	కట్మ
౨	౮	శుణి	సుణి
"	౧౩	ద్బాలో	ద్బలో
౪	౨౦	ప్రీతః	ప్రీతిం
౫	౧౯	విధేహ	విదేహ
౮	౧౩	సుక్తం	సుప్తం
౧౧	౩౦	ప్రవటు	పిప్రవటు
౧౩	౪	రామేతి	రామఇతి
౧౫	౨౯	సంబంధి	సంబంధీ
౧౯	౨౬	సీతా॥	సీతా॥౨॥
౨౦	౮	సేవిణ	సివిణ
"	౧౩	జరదే	జడదే
"	"	దాణి	దాంణి
౨౧	౧౦	ణయింణి	ణఅంణి
"	౧౭	సిశ్వస్య	నిశ్వస్య
౨౩	౬	కహ	అహ
౨౫	౧౧	జాతి	జాతిః
"	౨౩	ఎంవ	ఎంవ
౨౬	౧౫	యశసః	యశసీ
"	౨౩	మరియో	మరిదో
"	౨౮	హంత	స్వగ। హంత
౩౩	౬	నివర్తణ	నివణతణ
౪౮	౯	కాశ్యపే	కాశ్యప
౫౦	౧౫	అదం	హద
౫౪	౨౫	సకృద్వణిణ	సకృదాక్ణి
౫౯	౨౨	సుణుహీ	సుణుహి
౬౧	౨౨	భూ	భూ
౬౨	౩౦	వంమేహృద	వంహృద
౮౨	౧౫	ప్రతి	పణ
"	౧౬	బద్ధుం	బంధుం
౮౪	౨౪	శంఛి	శంఖి
౮౯	౧౧	ఎద	ఎంద
౯౨	౬	సందశణ	దశణ
"	౨౦	స్థావి	స్థాపిం
౯౩	౨౩	మరిఅిం	మరిస
౯౫	౨౮	శన	సన
౧౦౯	౧౭	అంహ్మా	అిహ్మా
౧౧౧	.౫	ర్న్మమా	నామా
౧౨౦	౨౪	నిర్వ్యద్ధం	నిర్వ్యత్సం
౧౨౯	౩	సుశీలితఎద	సుంసిళింతిఎద